Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI HIEROSOLYMITANI SACERDOTIS

Opera quæ extant, nempe

ANTIQITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodati.

Qui Græcolatina editio Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscript. Codicum collatione castigatior facta est.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

TH

GENEVÆ,
Excudebat Petrus de la Rouiere.
CIↃ IↃC XI.

J. G. F.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATVS HEREDI, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementissimo.

LAVII Iosephi Hellenistarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis historica monumenta prælo meo excusa, Princeps illustrissime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim scriptorum est quæ honesta sunt & seculis profutura literis prodere: ita & in immenso aliorum super alios aceruatorum librorum cumulo typographorum interest laudabiles & bonæ frugis scriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduersus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi causa fuit cur ad T.C. noster confugeret Iosephus: namque primùm tota operis ὑπόθεσις de rebus est quæ à Principe cognoscantur dignissimis; ipsa nempe Iudani Systematis diuina constitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Mosaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiis, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum historiam implent autoris & eo nomine apud Principes gratiosi, qui non ex infimis literatorum subselliis ad hæc scribenda prodierit terræ filii, sed ex regio Hasmonæorum sanguine oriundus, & primaria sacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adolescentia ad miraculum vsque in literarum studio profecisset, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis gessere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, consilio & manu æquè promptus; ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vsu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Vespasiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptissimus. Verùm accessit & alia causa cur Iosephum coram T.C. sisterem, beneficium quod tuæ C. debeo, ob manuscriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Iosephi liberalem vsum, quem annuente primario nostræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit singulari sua humanitate nobilissimus & eruditissimus IC.tus Marquardus Freherus tuæ C. Consiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs processeram cùm membranas consecutus sum, & multi assidua interpellatione vt

quàm primùm Iosephum Græcè, publici iuris iterum facere flagitabant, quòd editionis Basiliensis quæ ante LXVII. annos vmqodiit, nullum exemplar superesset; hortantibus cessi, quorumdam vorm doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuscripta excsitstudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cùm itueT. C. tuorúmque beneficio sim adiutus C. T. patrocinio Iosephum isticum Principe non indignum iure meritóque dedico, demissè roganvt uemadmodum Titus Imperat. autorem libros suos περὶ ἀλώσεως ferentem benignè admisit, probauit, & Bibliothecæ suæ inseri iussit; itaosehum nostrum clementi vultu T. C. accipiat; & in sua perinsigni Bliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria suppeditauit, vt emendaor podiret, locum obtinere patiatur. Ipse interim Deum Opt. Max. à questmnis antistatus in terris, supplex orabo vt det T. C. vitam prolixam, ricipatum securum, & quæcunque boni Principis vota sunt.

Tuæ Celsitudinis seruus addictiss

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII IOSEPHI DE ANTIQVITATE IVDÆORVM

CONTRA APIONEM ALEXANDRINVM, AD EPAPHRODITVM.

LIBER I.

Opera Sigismundi Gelenij restitutus.

ΙΚΑΝΩΣ μὲν ὑπολαμβάνω, καὶ διὰ τῆς περὶ τῆς ἀρχαιολογίας συγγραφῆς, κεφάλαιον αὐτῆς ἐπαφρόδιτε, τοῖς ἐνδοξοτάτοις αὐτῆς ποιήσεως φανερὸν, περὶ τοῦ γένους ἡμῶν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι καὶ παλαιότατόν τε καὶ τῆς πρώτης ὑπόστασιν ἔχειν ἰδίαν, καὶ περὶ τῆς χώρας ἣν νῦν ἔχομεν κατῴκησεν, διὰ πεντακοσίων ἐτῶν ἱστορίαν περιέχουσαν, ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἱερῶν βύβλων, διὰ τῆς ἑλληνικῆς φωνῆς συγγραψάμην. ἐπεὶ δὲ συγχοῖς ὁρῶ τοὺς ὑπὸ δυσμενείας ὑπό τινων εἰρημένας περιέχοντας βλασφημίας, καὶ τοῖς περὶ τῆς ἀρχαιολογίας ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένοις ἀπιστοῦντας, τεκμήριόν τε ποιουμένους τὸ νεώτερον εἶναι τὸ γένος ἡμῶν, τὸ μνήμας μὲν τοῖς ὀνομαστοτάτοις τῶν ἑλληνικῶν ἱστοριογράφων μνήμης ἠξιῶσθαι, περὶ τούτων ἁπάντων ἀνθ' ὧν ἔγραψα συντόμως, τὴν μὲν λοιδορίαν τῶν δυσμενῶν καὶ τῶν ἑκούσιον ἐλέγξαι ψευδολογίαν. τὴν δὲ τῶν ἀγνοιᾷ ἐπανορθώσασθαι, διδάξαι τὴν πάντας ὅσοι τὰληθὲς οἴδασι βούλομαι περὶ τῆς ἡμετέρας ἀρχαιότητος. χρήσομαι τὴν μὲν ὑπ' ἐμοῦ λεγομένων μάρτυσι, τοῖς ἀξιοπιστοτάτοις περὶ πάσης ἀρχαιολογίας ὑπὸ τῶν ἑλλήνων κεκριμένοις. τοὺς δὲ βλασφήμως περὶ ἡμῶν καὶ ψευδῶς γεγραφότας, αὐτοὺς δ' ἑαυτοὺς ἐλεγχομένους παρέξω. πειράσομαι δὲ τὰς αἰτίας ἀποδοῦναι, δι' ἃς οὐ πολλοὶ τῶν ἔθνεσι ἡμῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις ἕλληνες ἐμνημονεύθησαν. ὅτι μὲν τοι καὶ τοὺς οὐ θαυμάζοντας τὴν περὶ ἡμῶν ἱστορίαν ποιήσω φανερὸν τοῖς μὴ γινώσκουσιν ἢ παραποιουμένοις ἀγνοεῖν. πρώτον οὖν ἐπέρχεταί μοι πάνυ θαυμάζειν τοὺς οἰομένους δεῖν περὶ τῶν παλαιοτάτων ἔργων, μόνοις πιστεύειν τοῖς ἕλλησι, καὶ περὶ τούτων παρὰ τῆς ἀληθείας ἡμῖν δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἀπιστεῖν.

A SVFFICIENTER, vt arbitror, & per libros Antiquitatum, optime virorum Epaphrodite, legentibus eos, aperui de nostro genere Iudæorum, quia & vetustissimum est, & primam originem domesticam habuit. Quinque millium enim annorum numerum historiam continentem, ex nostris sacris libris Græco sermone conscripsi. B Quoniam verò multos video, respicientes blasphemiam quorundam insanè prolatam: & ea quæ à me de antiquitate conscripta sunt, non credentes: putantes mendacium nostrum esse genus, eò quòd nulla memoria apud Græcorum nobiles historiographos digni sunt habiti nostri maiores: pro omnibus his arbitratus sum oportere me breuiter hæc dicta conscribere: & derogantium quidem, vesanum spontaneúmque increpare C mendacium, aliorum verò ignorantiam pariter emendare: vniuersósque de nostra antiquitate, qui scilicet veritatem amplectuntur, edocere. Vtar autem in meis dictis testibus eis, qui de omni antiquitate apud Græcos fide digni sunt iudicandi: eos autem qui blasphemè de nobis atque fallaciter conscripsêre aliqua, per semetipsos conuictos indubitanter ostendam. Conabor etiam causas exponere, propter quas non multi in Græcis historiis gentis nostræ D fecêre memoriam: nec non & eos, qui de nobis scribere voluerunt nescientibus, aut nescire simulantibus indicabo. Primitùs itaque satis admiror eos, qui existimant oportere de rebus antiquis, Græcis tantummodo fidem habere, & ab eis consulendam esse veritatis integritatem: nobis autem & aliis hominibus non esse credendum. Sed ego omnia in his contraria video contigisse. Quapropter decet πάνυ δὲ ἐγὼ τοὐναντίον ὁρῶ συμβεβηκός, ὅτι δὲ

non varias opiniones inspicere, sed ex ipsis rebus iustitiam ponderare. Omnia siquidem Græcorum noua, & heri, (vt ita dicam) nupérque facta cognoui: hoc est fabricam ciuitatum & adinuentiones artium conscriptionésque legum: cunctarúmque rerum iunior apud eos est historiæ diligentia conscribendæ. Apud Ægyptios autem, atque Chaldæos, & Phœnicas (desino enim nos illis connumerare) sicut ipsi fatentur, res gestæ antiquissimam & permanentem habent memoriæ traditionem. Nam & locis omnes inhabitant, quæ nequaquam aëris corruptioni subiaceant: & multam prouidentiam habuêre, vt nihil horum quæ apud eos aguntur sine memoria relinqueretur: sed in publicis conscriptionibus semper à viris sapientissimis diceretur. Græcorum verò regionem innumeræ corruptiones inuasêre, rerum memoriam delentes. Qui autem nouas constituentes conuersationes, omnium se primos esse credidêre, sciant quia etiam serò & vix naturam potuêre agnoscere literarum. Nam antiquissimum earum vsum habuisse creduntur à Phœnicibus, & à Cadmo se didicisse gloriantur. Sed neque illo tempore poterit aliquis demonstrare seruatam conscriptionem, neque in templis, neque in publicis anathematibus: quando etiam de Troianis rebus, vbi tot annis militarum est, postea multa quæstio atque contentio facta est, vtrum literis vsi sint: & magis veritas obtinuit, quòd vsus modernarum litterarum illis fuisset incognitus. Constat autem, quòd apud Græcos nulla inuenitur conscriptio, poëmate Homeri vetustior & hunc etiam post bella Troiana fuisse manifestum est. Et aiunt neque hunc litteris suum poëma reliquisse: sed cantibus memoria reseruatum, postea fuisse compositum, & propterea multam in eo comperiri dissonantiam. Qui autem historias apud eos conscribere tentauêre, id est, Cadmus Milesius, & Acusilaus Argiuus, & post hunc quicunque alij fuisse referuntur, paululum tempus Persarum contra Græcos expeditionem præcessêre. Sed & eos qui de cœlestibus ac diuinis primitùs apud Græcos sunt philosophati, id est, Pherecydem Syrium & Pythagoram, & Thaletem, omnes concorditer confitentur, Ægyptiorũ & Chaldæorum fuisse discipulos: & breuiter conscripsisse, quæ à Græcis omnium antiquissima iudicantur, ita vt vix ea credant ab illis fuisse conscripta. Quomodo ergo non est irrationabile, vt tali fastu turgeant Græci, tanquam soli sciant veteta, & veritatem eorum exactè tradant: aut quis non ab ipsis conscriptoribus facillimè discat, quod neque firmiter scientes aliquid conscripsêre, sed quod vnusquisque opinatus est, hoc studuit explanare. Vnde etiam libris se inuicem arguunt, & valdè contraria de rebus eisdem non piget eos dicere. Sed ego videbor me potioribus esse superfluus, si explanare voluero, quantis quidem locis Hellanicus ab Acusilao de genealogiis discrepat, & in quantis Hesiodum corrigit Acusilaus, aut quomodo Ephorus quidem Hellanicum in plurimis ostêdit esse mendacẽ, Ephorum verò Timæus, Timæũ qui post illũ

μὴ ἓν μεταίας δόξας ἐπακολουθῶν, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τὰ δίκαιον τῶν πραγμάτων λαμβάνειν. τὰ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἅπαντα, νέα καὶ χθὲς καὶ πρώην ὡς αὐ εἴποι τις, δεῦρο γεγονότα. λέγω δὲ τὰς κτίσεις τῶν πόλεων, καὶ τὰς τεχνικὰς ἐπινοίας τῶν τεχνῶν, καὶ τὰς τεχνικὰς τῶν νόμων ἀναγραφάς. πάντων γὰρ νεωτάτη χρόνον ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ἡ τῶν συγγραφῶν τῶν ἱστορίας ἐπιμέλεια. τὰ μὲν γὰρ παρ' Αἰγυπτίοις τε, καὶ Χαλδαίοις, καὶ Φοίνιξιν, οἷς γὰρ καὶ ἡμᾶς ἐκείνοις συγκαταλέγειν, αὐτοὶ φασιν ὁμολογοῦσιν ἀρχαιοτάτην τε καὶ μονιμωτάτην ἔχειν τὴν μνήμης τῶν πράξεων. καὶ γὰρ τόποις ἅπασι οἰκοῦσιν, ἅτε τε καὶ τοῖς τοιούτοις φθορᾶς ὑποκείμενοις. καὶ πολλὴν ἐποιήσαντο προνοίαν, τοῦ μηδὲν ἄμνηστον τῶν παρ' αὐτοῖς πραττομένων παραλιπεῖν, ἀλλ' ἐν δημοσίαις ἀναγραφαῖς ὑπὸ τῶν σοφωτάτων ἀεὶ καθιεροῦσθαι. τὴν δὲ τοῦ Ἑλλάδα τόπον μυρίαι μὲν φθοραὶ κατέχουσι, διαλείφουσαι τοῦ μνήμου τῶν γεγονότων. ἀεὶ δὲ καινοὺς καθιστάμενοι βίους, τοῦ παντὸς ἐνόμιζον ἀρχὴν ἕκαστοι τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ. ὀψὲ δὲ καὶ μόλις ἔγνωσαν φύσιν γραμμάτων. οἱ γοῦν ἀρχαιοτάτην αὐτῶν τὴν χρῆσιν εἰδέναι θέλοντες, παρὰ Φοίνικων, καὶ καί μου σημεῖον μαθεῖν. οὐ μὴν οὐδ' ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ δυνατόν τινα ἀποδεῖξαι συνεχῆ τὴν ἀναγραφὴν, οὔτε ἐν ἱεροῖς, οὔτε ἐν δημοσίοις ἀναθήμασιν. ὅπου γε καὶ περὶ τῶν Τροϊκῶν πολλὴ ἐγένετο ζήτησις καὶ διαφορὰ, ἐπὶ τῶν ἐν τοσούτοις ἔτεσι στρατευσάντων ὕστερον, πολλὴ γέγονεν ἀπορία τε καὶ ζήτησις, εἰ γράμμασιν ἐχρῶντο· καὶ τἀληθὲς ἐπικρατεῖ μᾶλλον, ἅτε τοῦ τοῖς νεῶν οὐσῶν τῶν γραμμάτων χρῆσιν ἐκείνοις ἀγνοεῖν. ὅλως δὲ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν οὐδὲν ὁμολογούμενον δεικνύναι γράμμα, Ὁμήρου ποιήσεως πρεσβύτερον. εἶναι δὲ καὶ τῶν Τρωϊκῶν ὕστερον φασὶ γεγενῆσθαι, καὶ φασὶν οὐδὲ τοῦτον ἐν γράμμασι τοῖς αὐτοῦ ποίημα καταλιπεῖν, ἀλλὰ διαμνημονευόμενον ἐν τῇ ἀπομνήσει ὕστερον συνεπιθῆναι, καὶ διὸ τοῦτο πολλαὶς ἐν αὐτῇ χεῖται τὰς διαφωνίας. οἱ μὲν τοι τὰς ἱστορίας ἐπιχειρήσαντες συγγράφειν παρ' αὐτοῖς, λέγω δὲ τοὺς ἅτε καὶ μετὰ τὸν Μιλήσιον, καὶ τὸν Ἀργεῖον Ἀκουσίλαον, καὶ μετ' αὐτοὺς εἴ τινες ἄλλοι λέγονται γενέσθαι, βραχὺ τῆς περσῶν ἐπὶ τοῦ Ἑλλάδα στρατείας τὸ χρόνῳ προέλαβον. ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἅτε τῆς εὐσεβείας τε καὶ θείων φρόνημα παρ' Ἕλλησι φιλοσοφήσαντας, οἷον Φερεκύδην τὸν Σύριον καὶ Πυθαγόραν καὶ Θάλητα, πάντες συμφώνως ὁμολογοῦσιν Αἰγυπτίων καὶ Χαλδαίων γεγενημένους μαθητὰς, ὀλίγα συγγράψαι. καὶ ταῦτα τοῖς Ἕλλησι τῶν δοκεῖν πάντων ἀρχαιότατα, καὶ μόλις αὐτὰ πιστεύουσιν ὑπ' ἐκείνων γεγράφθαι. πῶς οὖν οὐκ ἄλογον περιφρονεῖν τοὺς Ἕλληνας ὡς μόνους διεσταμένους τὰ ἀρχαῖα, καὶ τοῦ ἀληθοῦς ἅτε αὐτῶν ἀκριβεῖς ἀποδιδόντας. εἴ τις οὐ παρ' αὐτῶν συγγραφέων μάθοι ῥᾴδιος, ὅπου μηδὲν βεβαίως εἰδότες συνέγραφον, ἀλλ' ὡς ἕκαστοι ἅτε τῶν πραγμάτων οἰκείζοντο. πλεῖστα γοῦν δὴ τῶν βιβλίων ἀλλήλοις ἐλέγχουσι, καὶ τὰ ἐναντία πάσχειν ἅτε τῶν αὐτῶν λέγειν οὐκ ἀκνοῦσι. ἐμοὶ δὲ μάταιος δὴ αὖ εἶναι ἐγὼ τοῖς ἐμοῦ μᾶλλον διεστηκόσι δηλώσειν, ὅσα μὲν Ἑλλάνικος ἀκουσιλάου ἅτε τῶν γενεαλογιῶν διαφωνεῖν, ὅσα δὲ διορθοῦται τὸν Ἡσίοδον ἀκουσίλαος, ἢ ἅπα τρόπον ἔφορος μὲν Ἑλλάνικον ἐν τοῖς πλείστοις ψευδόμενον ἐπιδείκνυσιν, ἔφορον δὲ Τίμαιος, καὶ Τίμαιον οἱ μετ' ἐκεῖνον γεγονό-

γενόμενοι, ἡ ὁ δοκεῖν ἢ πάντες. ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῶν Σικελῶν τοῖς περὶ Ἀντίοχον καὶ Φίλιστον ἢ Καλλίαν Τίμαιος συμφωνεῖν ἠξίωσεν. οὐδ' αὖ περὶ τῶν Ἀττικῶν οἱ τὰς Ἀτθίδας συγγραφόντες, ἢ περὶ τῶν Ἀργολικῶν οἱ τὰ περὶ Ἄργους ἱστορήσαντες ἀλλήλοις κατακολουθήκασι. καὶ τὸ δεῖν λέγειν περὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν πολιτῶν, ὅπου περὶ τῆς Μηδικῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πραχθέντων οἱ δοκιμώτατοι διεφωνήκασιν. πολλὰ δὲ καὶ Θουκυδίδης ὡς ψευδόμενος ὑπό τινων κατηγορεῖται, καὶ τοι δοκῶν ἀκριβεστάτην καθ' αὑτὸν ἱστορίαν συγγράφειν. αἰτίας δὲ τῆς τοσαύτης διαφωνίας, πολλὰς μὲν ἴσως αὐτὸς καὶ ὅτι μάλιστα τοῖς βουλομένοις ζητεῖν ἀναφανήσεται. ἐγὼ δὲ δυοῖν ταῖς λεχθησομέναις τὴν μεγίστην ἰσχὺν ἀναπίθημι. καὶ πρεσβύτερον ἱστορεῖ κυριωτέρων, ἐπεί μοι δοκοῦσιν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὴ σπουδασθῆναι, ὡς πρὸς τοῖς ἕλλησι δημοσίας γενέσθαι τῶν ἑκάστοτε πραττομένων ἀναγραφάς, τοῦτο μάλιστα δὲ καὶ τοῖς πλείοσι, καὶ τοῖς ἐξουσίαν τῆς ψεύδεσθαι, τοῖς μετὰ ταῦτα βουληθεῖσι περὶ τῆς παλαιᾶς παραφέρειν παρέσχεν. οὐ γὰρ μόνον παρὰ τοῖς ἄλλοις ἕλλησιν ἠμελήθη τὰ περὶ τῆς ἀναγραφῆς, ἀλλ' οὐδὲ παρὰ τοῖς ἀθηναίοις οἷς αὐτοχθόνας εἶναι λέγουσι, καὶ παιδείας ὅλης μελέτης, οὐδὲν τοιοῦτον διῴσκεται γεγενημένον. ἀλλὰ τῆς δημοσίων γραμμάτων ἀρχαιοτάτους εἶναι φασι, τοὺς ὑπὸ Δράκοντος αὐτοῖς περὶ τῆς φονικῶν γραφεντας νόμους, ὀλίγῳ πρότερον τῆς πεισιστράτου τυραννίδος αἰθεροπόνου γενομένης. περὶ μὲν γὰρ ἀρχαίων τὸ δεῖν λέγειν αὐχουμένων ἀρχαιότατα μόλις γὰρ οὗτοι καὶ μετὰ ταῦτα γράμμασιν ἐπαιδεύθησαν. ἅτε δὲ τοίνυν οὐδεμιᾶς προκαταβεβλημένης ἀναγραφῆς, ἢ καὶ τοῖς μαθεῖν βουλομένοις διδάξειν ἔμελλε, καὶ τοῖς ψευδομένους ἐλέγξειν, ἢ πάλιν πρὸς ἀλλήλους ἐγίνετο διαφωνία τῶν συγγραφεῖσι. διαφέρειν δὲ πρὸς ταύτῃ, θατέρου ἐκείνου αἰτίαν. οἱ γὰρ ὅτι τὸ γράφειν ὁρμήσαντες, τοῦ περὶ τινὸς ἀληθεῖς ἐπιδείξασθαι· καὶ τοι τοῦτο πρόχειρον ὄντα ἀεὶ τὸ ἐπάγγελμα λόγων δὲ δύναμιν ἐπιδείκνυντο. καὶ καθ' ἕν τινα τρόπον τὸ τούτῳ παραδοξοποιοῦν τοῖς ἄλλοις ὑπολαμβάνοντες, τῶν ἁρμόζοντο. τοὺς μὲν ὅτι τὸ μυθολογεῖν ζητοῦμενοι, τοὺς δὲ πρὸς χάριν ἢ τοῖς πόλεσι ἢ τοῖς βασιλείαις ἐπαινοῦντες. ἄλλοι δὲ ὅτι τὸ κατηγορεῖν τῆς πρόσθεν ἢ τῆς γεγραφότων ἐχώρησαν, ἐπιδεικνυμένοι τούτῳ νομίζοντες ὅλως τὸ πάντων ἐναντιωτάτον ἱστορίᾳ πρόσιτον διαπλοῦσι. τῶν μὲν γὰρ ἀληθοῦς ὄντος πλείστον ἱστορίας, οἱ περὶ τῆς αὐτῆς ἅπαντες ταυτὰ καὶ λέγουσι καὶ γράφουσιν. οἱ δὲ οἱ ταῦτα γράψαντες ἑτέρως, ὅτως ἐνόμιζον αὐτοὶ φανῆναι πάντων ἀληθέστατοι. λόγων μὲν οὖν ἕνεκα καὶ ἐν τούτοις δεόντως δεῖ παραχωρεῖν ἡμᾶς τοῖς συγγραφεῦσι τοῖς ἑλληνικοῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ τῆς περὶ τῆς ἀρχαίων ἀληθοῦς ἱστορίας, καὶ μάλιστά γε τῶν περὶ τῆς ἑκάστοις ὅλης χωρίων. ὅτι μὲν οὖν παρ' αἰγυπτίοις τε καὶ βαβυλωνίοις, ἐν μακροτάτῳ αἰῶνι γράφειν, τῶν περὶ τὰς ἀναγραφὰς ὅλης μέλειαν, ὅπου μὲν οἱ ἱερεῖς ἦσαν ἐγκεχειρισμένοι, καὶ περὶ ταύτας ἐφιλοσόφουν· χαλδαῖοι δὲ παρὰ τοῖς βαβυλωνίοις, καὶ ὅτι μάλιστα δὲ τῆς ἕλλησι ὅλης ἐπιμιγέντων ἐγχώριοι φοίνικες γράμμασιν οἷς τε τὰς περὶ τὸν βίον οἰκονομίας, καὶ πρὸς τῶν τῆς πολιτικῆς ἔργων παραδοῦσιν, ἐπειδὴ συγχωροῦσι πάντες, ἐάσῃν μοι δοκεῖ.

A fuêre, Herodotum verò cunctis: sed neque de Siculis cum Antiocho & Philisto, aut Callia Timæus concordare dignatus est: neque rursus de Atticis hi qui Athidas conscripserunt: aut de Argolicis qui de Argis historiam protulêre, alterutros consecuti sunt. Et quid oportet dicere de ciuitatibus breuibúsque rebus, quando de militia Persica, & his quæ in ea sunt gesta, tantum viri probatissimi discordasse noscuntur? In multis autem etiam Thucydides

B tanquam fallax accusatur, licèt scrupulosissimam sui temporis historiam conscripsisse videatur. Causæ verò huius dissonantiæ multæ forsan & aliæ quęrere volentibus apparebunt. Ego verò duabus quas dicturus sum, maximam huius vim diuersitatis ascribo. Et quidem primùm dico eam quæ mihi propior esse videtur: id est, eo quòd ab initio non fuerit studium apud Græcos: publicas de his quæ

C semper aguntur proferre conscriptiones. Hoc etenim præcipuè & errorem, & potestatem mentiendi posteris, vetus aliquid volentibus scriptitare, concessit. Non enim solummodò apud alios Græcos publica conscriptio est neglecta: sed neque apud ipsos Athenienses, quos terrigenas esse dicunt, disciplinaéque cultores; aliquid huiusmodi reperitur. Sed publicarum literarum antiquissimas esse dicunt leges, quæ à Dracone eis de suppliciis sunt conscriptæ,

D modicum ante tempus tyrannidis Pisistrati. De Arcadibus autem in antiquitate gloriantibus, quid oportet dici? vix enim isti & postea literis eruditi sunt. Cùm ergo conscriptio nulla præponeretur, quæ & discere volentes doceret, & mentientes argueret, multa inter conscriptores discordia nata est: quoniam qui ad

E scribendum se præparabant, non studium veritatis exhibuerunt, licèt hæc promissio semper habeatur in promptu: sed verborum magis habere prolationem maximam. Et quemadmodum laudari se in hoc super alios æstimarent, ad hoc potiùs semetipsos aptabant. Aliqui verò ad fabulas sunt conuersi: aliqui autem ad gratiam, aut ciuitates laudantes, aut reges: alij semetipsos ad accusandas causas, aut conscriptores tradidêre. in hoc se fore probabiles æstimantes, & omnino hoc agentes, quod historiæ nimis aduersum est. Veræ siquidem historiæ indicium est, si de eisdem rebus omnes eadem dicant atque conscribant. hi verò

F cùm quædam aliter conscriberent quàm alij, tunc se putabant omnium veraciores ostendi. Quapropter causa quidem verborum & callidi tatis eorum, cedere nos Græcis oportet: non autem de antiqua historiæ veritate, & maximè de rebus propriæ vniuscuiusque prouinciæ. Quoniam igitur apud Ægyptios & Babylonios, ex longissimis olim temporibus circa conscriptiones diligentia fuit, quando sacerdotibus erat iniunctum, & circa eas

G ipsi philosophabantur: Chaldæi verò apud Babylonios: & quia præcipuè Græcis immixti, vsi sunt Phœnices literis, circa dispensationes vitæ, & publicorum operum traditionem, dum consentiant omnes tacendum hoc puto.

De nostris verò progenitoribus, qui eandem quam prædicti habuerunt in conscriptionibus solicitudinem (desino dicere, etiam potiorem) pontificibus & prophetis hoc imperantes: & quia vsque ad nostra tempora cum multa integritate seruatum est, & si oportet audentius dicere, etiam seruabitur, conabor breuiter edocere. Non enim solummodo ab initio probatissimos viros, & in Dei placatione præparatos, ad hæc exercenda constituerunt: sed quatenus etiam genus sacerdotum sine permixtione purúmque consisteret, prouiderunt. Oportet enim eum qui sacerdotium habiturus est, ex eiusdem gentis nasci muliere: & neque ad pecunias, neque ad honores inspicere, & genus per antiquam lineam & multis testibus approbare. Quod scilicet agimus non solùm in ipsa Iudæa: sed vbicunque nostri generis constitutio reperitur, etiam ibi integritas ista seruatur circa nuptias sacerdotũ: hoc est, in Ægypto & Babylonia, & quocunque terrarum orbe quilibet de sacerdotum genere sunt dispersi. Mittunt enim in Hierosolymam conscribentes à patre nomen nuptæ, & antiquorum progenitorum, quicunque huius rei testimonia præbuêre. Si autem bella proueniant, sicut iam crebrò factum est, dum Antiochus Epiphanes ad nostram venisset regionem, & Pompeius Magnus, & Quintilius Varus, & præcipuè nostris gesta temporibus, tunc hi qui de sacerdotibus supersunt, ex antiquis literis iterum nouas conficiunt, & probant mulieres, quæ relinquuntur. Non enim ad captiuas accedunt, alienigenarum consortia formidantes. Indicium verò integritatis hoc maximum est, quia pontifices apud nos à duobus millibus annis denominati filij à patre cõscripti sunt. His autem qui prædicti sunt, si quid præuaricentur, interdicitur ne vel ad altare accedant, vel alia sanctificatione fungantur. Rectè siquidem, potius autem necessariè, cùm neque conscribendi potestas omnibus data, neque vlla sit in descriptione discordia: sed solummodo prophetis antiquissima quidem & veterrima secundùm inspirationem factam à Deo cognoscentibus, alia verò suorum temporum sicuti sunt facta palàm conscribentibus, infiniti libri non sunt apud nos discordantes & sibimet repugnantes: sed solummodo duo & viginti libri, habentes temporis totius conscriptionem: quorum iustè fides admittitur. Horum ergo quinque quidem sunt Moseos, qui natiuitates continent, & humanæ generationis traditionem habent vsque ad eius mortem. hoc tempus de tribus millibus annis paululum minus est. A morte verò Moseos vsque ad Artaxerxem Persarum regem, qui fuit post Xerxem, prophetæ suorum temporũ res gestas conscripserunt in tredecim libris. Reliqui verò quatuor, hymnos in Deum & vitæ humanæ præcepta noscuntur continere. Ab Artaxerxe verò vsque ad nostrum tempus singula quidem conscripta, non tamẽ priori simili fide sunt habita, eo quòd nõ fuerit certa successio prophetarum. Palàm nãque est ipsis operibus quemadmodum nos propriis literis

A περὶ δὲ τῆς ἡμετέρας προγόνων, ὅπερ τοῦ αὐτοῦ, εἰς ὃ λέγειν εἰ καὶ πλείω τῆς εἰρημένης ἐποιήσαντο τοῦ περὶ τὰς ἀναγραφὰς ἐπιμέλειαν, τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς προφήταις τοῦτο προστάξαντες. καὶ ὡς μὲν τῆς καθ' ἡμᾶς, χρόνων πεφύλακται μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, εἰ δὲ θαρσυνεῖν εἰπεῖν καὶ φυλαχθήσεται, προεκάσομεν συντόμως διδάσκειν. οὐ γὰρ μόνον ἐξ ἀρχῆς ὅτι τούτων τοὺς ἀρίστους, καὶ τῇ θεραπείᾳ τοῦ θεοῦ προσηρμόσοντας κατέστησαν, ἀλλ' ὅπως τὸ γένος τῆς ἱερέων ἄμικτον καὶ καθαρὸν διαμένῃ, προνόησαν. δεῖ γὰρ τὸν μετέχοντα τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ὁμοεθνοῦς γυναικὸς παιδοποιεῖσθαι, καὶ μὴ πρὸς χρήματα μηδὲ τὰς ἄλλας ἀποβλέπειν τιμὰς, ἀλλὰ τὸ γένος ἐξετάζειν ἐπὶ τῆς ἀρχαίου λαμβάνοντα τοῦ διδασκαλοῦ, καὶ πολλοὺς παραχόμενον μάρτυρας. καὶ ταῦτα πράττομεν οὐ μόνον ἐν αὐτῇ τῇ Ἰουδαίᾳ, ἀλλ' ὅπου ποτε σύστημα τοῦ γένους ἐστὶν ἡμῶν, κἀκεῖ τὸ ἀκριβὲς ἀποσώζεται τοῖς ἱερεῦσι περὶ τοὺς γάμους. λέγω δὲ τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Βαβυλῶνι, καὶ εἴπου τῆς ἄλλης οἰκουμένης τοῦ γένους τῆς ἱερέων εἰσί τινες διεσπαρμένοι. πέμπουσι γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα συγγράψαντες πατρόθεν τὸ ὄνομα, τῆς γυναικὸς, καὶ τῆς ἐπάνω προγόνων, καὶ τίνες οἱ μαρτυρεῖν. πόλεμος δ' εἰ κατάσχοι, καθάπερ ἤδη γέγονεν πολλάκις, αὐτόχρημα τὰ τῶν ἀναγραφῶν εἰς τοὺς χρόνους ἐμβαλόντες, καὶ πομπήϊον μέγαν, καὶ κουντιλίου οὐάρου, μάλιστα δὲ καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις, οἱ περιλειπόμενοι τῆς ἱερέων, γραφὰ πάλιν ἐκ τῆς ἀρχαίου γραμμάτων συνίστανται. καὶ δοκιμάζουσι τὰς ὑπολειφθείσας γυναῖκας. οὐ γὰρ ὅτι τὰς ἀχμαλώτους γαμοῦσι, πολλάκις γεγενῆσθαι αὐτὰς τὴν πρὸς ἀλλόφυλον κοινωνίαν ὑφορώμενοι τεκμήριον δὲ μέγιστον τῆς ἀκριβείας. οἱ γὰρ ἀρχιερεῖς οἱ παρ' ἡμῖν ἀπὸ δισχιλίων ἐτῶν ὀνομασθέντες παῖδες ἐκ πατρὸς εἰσὶν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς. τοῖς δὲ, τῆς εἰρημένων ὅτι οὐ γένοιτο εἰς προσβασιν, ἀπηγόρευται μήτε βωμοῖς παρίστασθαι, μήτε μετέχειν τῶν ἄλλων ἁγνείας. οἰκείως μὲν μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως, ἄτε μήτε τοῦ ὑπηρετεῖν ἐξουσίου πᾶσιν ὄντος, μήτε τινὸς ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἐνούσης διαφωνίας. ἀλλὰ μόνων τῆς προφητῶν τὰ μὲν αὐτοπάτορα καὶ παλαιότατα, τῶν τοῦ θεοῦ μαθόντων, τὰ δὲ καθ' ἑαυτοὺς ὡς ἐγένετο σαφῶς συγγραφόντων, ἐν μυριάσι βιβλίων εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἀσυμφώνων καὶ μαχομένων. δύο δὲ μόνα πρὸς τοῖς εἴκοσι βιβλία, τὸ πᾶν ἔχοντα χρόνου τοῦ ἀναγραφοῦ, τὰ δικαίως πιστευόμενα. καὶ τούτων πέντε μὲν ὅσοι Μωϋσέως, ἃ τοὺς γενομένους περιέχει, καὶ τοῦ ἀπ' ἀνθρωπογονίας παράδοσιν, μέχρι τῆς αὐτοῦ τελευτῆς. ὅδε ὁ χρόνος ἀπολείπει ὀλίγῳ τι τῶν δισχιλίων ἐτῶν. ἀπὸ δὲ τῆς Μωϋσέως τελευτῆς, μέχρι τῆς Ἀρταξέρξου τοῦ μετὰ Ξέρξην περσῶν βασιλέως ἀρχῆς, οἱ μὲν Μωϋσῆν προφῆται τὰ κατ' αὐτοὺς πραχθέντα συνέγραψαν, ἐν ἕξ καὶ δέκα βιβλίοις. οἱ δὲ λοιποὶ τέσσαρες ὕμνους εἰς τὸν θεὸν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ὑποθήκας τοῦ βίου περιέχουσι. ἀπὸ δὲ Ἀρταξέρξου μέχρι τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γεγραπται μὲν ἕκαστα πίστεως δὲ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται τοῖς πρὸ ἐκείνων, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τοῦ τῆς προφητῶν ἀκριβοῦς διαδοχοῦ. δῆλον δ' ἐστὶν ἔργῳ πῶς ἡμεῖς τοῖς ἰδίοις χρήμασι πιστ-

πεπιστεύκαμεν. τοσούτου γὰρ αἰῶνος ἤδη παρεληλυθότος, εὔτε προσθεῖναί τις ἐδόκει, οὔτε ἀφελεῖν αὐτῷ, οὔτε μεταθεῖναι τετόλμηκεν. πᾶσι γὰρ σύμφυτον ἐστὶ δόγμα τοῦτο ἐκ τῆς πρώτης γενέσεως ἰουδαίοις ὀνομάζειν αὐτὰ θεοῦ δόγματα, καὶ τούτοις ἐμμένειν, καὶ δεῖ αὐτοῦ εἰ δέοι θνήσκειν ἑκόντας. ἤδη οὖν πολλοὶ πολλάκις ἐάσαντες τὴν αἰχμαλωσίαν, τρίβλας καὶ παντοίαν θανάτων τρόπους ἐν θεάτροις ὑπομένοντες, οὐδὲ ῥῆμα μηδὲν παρεῖδον παρὰ τοὺς νόμους καὶ τὰς μὴ τούτων ἀναγραφάς. ὅ τις οὐ ὑπομείνειν ἑλλήνων ἐφ' αὐτῷ. ἀλλ' οὐδὲν ἐφ' ᾧ, εἰ πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἀφανισθῆναι συγγράμματα, ἢ τυχοῦσαν ὑποστῆναι βλάβην. λόγοις γὰρ αὐτὰ νομίζουσιν εἶναι, καὶ τὴν τῶν γραψάντων βούλησιν ἐκφήνασθαι. καὶ τοῦτο δικαίως καὶ δεῖ τῶν παλαιοτέρων φρονοῦσιν, ἐπειδὴ καὶ τῶν νῦν εἰδότων ὁρῶσι τολμῶντας δεῖ τούτων συγγράφειν, οἷς μήτ' αὐτοὶ παρεγένοντο, μήτε πυθέσθαι δεδυνήθησαν. ἀμέλει καὶ δεῖ τοῦ γενομένου νῦν ἡμῖν πολέμου, πνὸς ἱστορίας ὑπογράψαντες ἐξεπονόχασιν, οὔτ' εἰς τοὺς τόπους δεδραλότες, οὔτε πλησίον τούτων πεπραγμένων παρεγενήθησαν· ἀλλ' ἐκ δεδακουσμένων ὀλίγα συνθέντες, περὶ τῆς ἱστορίας ὀνόματι λίαν ἀναιδῶς ἐκπαρέπεσαν. ἐγὼ δὲ καὶ δεῖ τοῦ πολέμου παντὸς, καὶ δεῖ τῶν ἐν αὐτῷ καὶ μέρος γενομένων, ἀληθῆ τὴν ἀναγραφὴν ἐποιησάμην, τοῖς πεπράγμασιν αὐτὸς ἅπασι δεδαπανήσας. ἐστρατήγουν μὲν γὰρ τῶν παρ' ἡμῖν γαλιλαίων ὀνομαζομένων, ἕως ἀνεχόμην δυνατὸν ἦν, ἐνηνόμην δὲ δεδεμένος ῥωμαίοις συλληφθεὶς αἰχμάλωτος. καί με δεῖ φυλακῆς ὑπάσασθαι τοὺς ἔχοντας, οἱ πεπρεσβεύκασιν αὐτοῖς ἀναγκάσαντα, τὸ μὲν πρῶτον δεδεμένον. αὖθις δὲ λυθεὶς συνεπέμφθην ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν ἀλεξανδρείας πόλιν, πρὸς τὴν ἱεροσολύμων πολιορκίαν. ἐν ᾧ χρόνῳ γενομένων τῶν πεπραγμένων οὐκ ἔστιν, ὃ τὴν ἐμὴν γνῶσιν διέφυγε. καὶ γὰρ τὰ καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ ῥωμαίων ὁρᾶν ἐπιμελῶς ἀνέγραφον, καὶ τὰ δεδεγμένα τῶν ἀπαγγελλόμενα μόνος αὐτὸς συνίειν. εἶτα σχολὴν ἐν τῇ ῥώμῃ λαβόμενος, τινὰς μοι τῶν πρὸς τῶν ἑλλήνων δεδεγμένων, χρησάμενος πρὸς τὴν ἑλληνίδα φωνὴν συνεργοῖς, οὕτως ἐποιησάμην τὴν πρόσεξιν τῶν δεδεγμένων. τοσοῦτον δὲ μοι δεῖν ἐπάρας τῶν ἀληθείας, ὡς τι πρώτους πάντων τοὺς αὐτοκράτορας τοῦ πολέμου γενομένους οὐκ ἀναισχυντοῦν καὶ τινὰς ἐξίωσα λαβεῖν μάρτυρας. πρώτοις γὰρ δεδώκα τὰ βυβλία. καὶ μετ' ἐκείνους πολλοῖς μὲν ῥωμαίων τοῖς συμπολεμήσασι, πολλοῖς δὲ τῶν ἡμετέρων ὑπεραστῶν, ἀνδράσι καὶ τῶν ἑλληνικῆς σοφίας μετεχόντων· ἐν οἷς ἦν ἰούλιος ἀρχέλαος, ἥρωδός τε ὁ σεμνότατος, αὐτός τε ὁ θαυμασιώτατος βασιλεὺς ἀγρίππας. οὗτοι μὲν οὖν ἅπαντες ἐμὲ μὴ τύρωσιν, ὅτι τῆς ἀληθείας πρεσβεύειν ἐπιμελοῦς, οὐκ ἂν ὑποστειλάμενοι καὶ σιωπήσαντες, εἴτε καὶ ἄγνοιαν, ἢ χαριζόμενοι μετέθηκα τῶν γεγενημένων, ἢ παρέλιπον. φασὶ δέ τινες αὐθεντοῖ δυσβάλλειν μου τὴν ἱστορίαν ἐπιχειρήσαντες, ὡσπερ ἐν σχολῇ μειρακίων γύμνασμα πρόσκαιρον νομίζοντες, κατηγορίας δεδεγμένου καὶ διαβολῆς. δεῖν ἐκεῖνο γινώσκειν, ὅτι δεῖ τὰ ἄλλοις δεδόσθαι πρέσβεις ἀληθεῖς ὑπεχνούμενον, αὐτὸν ἐπίστασθαι τοῖς γεγενῆσθαι, ἢ δεδεγμένον παρὰ τῶν εἰδότων πυνθανόμενον. ἔπερ ἐγὼ μάλιστα

credimus: tanto namque seculo iam præterito neque adiicere quicquam aliquis, nec aufferre, nec transformare præsumpsit. Omnibus enim insertum est mox ex prima generatione Iudæis, hæc diuina dogmata nominare, & in his vtique permanere: & propterea, si oporteat, mori libenter. Iam itaque multi captiuorum frequenter tormentis affecti sunt, & mortes varias in theatris sustinuêre, ne vllum verbum contra leges admiterent, aut conscriptiones auitas violarēt. Quis Græcorum aliquid tale perpessus est? quando neque fortuitam sustinere læsionem volunt: licèt omnia apud eos scripta destruantur. Verba enim hæc esse putant secundùm conscribētiū voluntates exposita. Et hoc iustè etiam de antiquis sapiunt, quoniam aliquos nunc quoq; vident præsumentes de his rebus conscribere, quibus neque ipsi interfuêre, neque credere scientibus acquiescunt. Deniq; de bello quod apud nos contigit nuper, quidam historias cōscribentes ediderunt: cùm neque ad ea loca venerint, neque in proximo rerum gestarum fuerint: sed ex auditu quædam pauca componentes, impudenter semetipsos videntur historiæ nomine iactitare. Ego verò & de omni bello, & quæ ibi particulariter gesta sunt, veram descriptionem feci: cùm ipse rebus omnib' interfuerim. Dux etenim apud nos Galilæorum eram, donec fuit defendendi facultas. Contigit autem vt caperer à Romanis: & habentes me Vespasianus & Titus in custodia; vniuersa semper inspicere faciebant, primò quidem vinctum: postea verò solutus cum Tito ab Alexandria propter obsessionem Hierosolymorum directus sum. Eo tempore nihil est gestum, quod meam potuisset latere notitiam. Nam videns Romanorum exercitum, vniuersa cum diligentia describebam. Et ea quę nunciabantur ab his qui semetipsos tradebāt, ego solus integriùs intelligens disponebam. Deinde Romæ tempus vacationis habens, omni iam negotio præparato vsus aliquibus cooperāribus mihi propter eloquentiam Græcam rerum eruditionem exhibui. Tantáque mihi securitas affuit veritatis, vt primos omnium Imperatores belli Vespasianum & Titum testes non expauescerem. Primùm namq; illis obtuli libros: & post illos multis quidem Romanorum qui bellis interfuêre, plurimis verò nostrorum etiam eos venūdedi, qui Græca eruditione videbantur imbuti. quorum est Iulius Archelaus, Herodes honestissimus, & ipse admirabilis rex Agrippa. Isti siquidē vniuersi testimonium perhibuêre, quòd veritatem diligenter excolui: nō dissimulaturi si quid gestorum per ignorātiam, aut per gratiam commutassem, aut prætermisissem. Quidam verò praui homines derogare meæ historiæ sunt conati, tanquam in scholis adolescentium themata exercentes, & accusationis insperatæ atque detractionis facientes opus: cùm oporteat illud sciri, quod conuenit promittēre aliis rerum veracium traditionē, ipsum priuè hęc nosse certissimè, aut rebus gestis adhęrēdo, aut ab sciētib' cōsulendo. Quod ego pręcipuè

circa vtrumque me credo fecisse opus. Antiquitatis namque libros (sicuti dixi) ex voluminibus sacris interpretatus sum, cùm essem genere sacerdos, & participarem illarum sapientiam literarum. Historiam verò belli conscripsi, multarum quidem actionum ipse operator, plurimarum verò inspector existens & omnino eorum quæ dicta vel gesta sunt, nihil ignorans. Quomodo ergo non procaces quilibet existimabit eos, qui aduersum me nituntur de veritate contendere? Qui licèt imperatorum commentarios legisse dicuntur, non tamen nostrorum repugnantium rebus interfuêre. De his rebus itaque necessariam feci digressionem, significare volens facultatem eorum, qui historiam scribere promittunt. Et sufficienter, sicuti reor, declaraui, quòd conscriptio rerum apud Barbaros potius solēnior, quàm apud Græcos est. Volo autem paululum priùs disputare aduersus eos, qui contēdunt, nouellam esse nostram conuersationem, eo quòd nihil de nobis, vt aiunt illi, dictum sit à conscriptoribus Græcis. Deinde testimonia antiquitatis ex aliorū literis exhibebo: & eos qui nostrum blasphemant genus, nulla ratione blasphemare monstrabo. Nos igitur neque regionem maritimam habitamus, neque mercimoniis gaudemus, neque per hoc alterutris peregrinationibus fatigamur. Sed nostræ ciuitates procul à mari sitæ sunt: regionémque vbertimam possidentes, in ea assiduè laboramus, præcipuè circa filiorum nutrimenta studentes, legúmque custodiam: & traditionē pietatis, totius opus vitæ necessarium iudicamus. Cùm accedat igitur his quæ prædicta sunt, etiam viuendi ratio propria, nihil fuit antiquis temporibus quod faceret nobis commercium Græcorum: sicut Ægyptiis mercimonia, quæ ab eis exportantur: & ad eos rursus importantur: itémque habitatoribus Phœniciæ maritimæ, studentibus circa contractus, atque negocia amore pecuniæ requisita. Sed neque circa latrocinia, sicut quidam alij vacauêre, aut amplius habere concupiscentes patres nostri ad bella conuersi sunt, licèt regio nostra multa millia virorū fortium possideret. Phœnices ergo propter negociationem ad Græcorum prouinciā nauigātes, repente sunt agniti, & per illos Ægyptij, & omnes à quibus ad Græcos onera deuehebār, immensa maria proscindentes. Medi verò postea atque Persæ palàm in Asia regnauerunt, & vsque ad alteram continentem Persæ militauerunt: Traces autem proptea vicinitatem, & Scythæ ab his qui Pontum nauigant, cogniti sunt: & omnino vniuersi iuxta mare vel Orientale, vel hesperiū habitantes, aliquid conscribere volentibus cogniti facti sunt. Qui verò superius habitabant, & procul à mari, multis sunt temporibus ignorati. Et hoc apparet etiam circa Europam contigisse, quando de Romanorum ciuitate tam longo tempore adepta potestatē, tātáq; bella cōficiēte: neq; Herodotus, neq; Thucydides, nec vllus qui fuit cum istis, fecit aliquā mentionē: sed serò tandē & vix ad Græcos

A ἀμφοτέρας νομίζω ποιήσασθαι τὰς ἀναγραφάς. τὴν μὲν γὰρ ἀρχαιολογίαν ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῶν ἱερῶν γραμμάτων μεθηρμήνευκα, γενόμενος ἱερεὺς ἐκ γένους, καὶ μετειληφὼς τῆς φιλοσοφίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς γράμμασι. τὴν δὲ πολέμου τῆς ἱστορίαν ἔγραψα, πολλῶν μὲν αὐτουργὸς ἀναγκαίων, πλείστων δὲ αὐτόπτης γενόμενος· ὅλως δὲ τῶν λεχθέντων ἢ πραχθέντων οὐδὲν ἠγνόησας. πῶς οὖν οὐκ ἂν θρασεῖς τις ἡγήσαιτο, τοὺς ἀντιγωνίζεσθαί μοι περὶ τῆς ἀληθείας ἐπικεχειρηκότας. οἱ κἂν τοῖς τῶν αὐτοκρατόρων ὑπομνήμασιν ἐντυχεῖν λέγωσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ τοῖς ἡμετέροις τῶν ἀντιπολεμούντων πράγμασι παρέτυχον. ἀναγκαῖον μὲν οὖν τῆσδε τῆς αἰτίας ἐποιησάμην τὴν παρέκβασιν, ὅπως ἐμφανὴς ἁπᾶσι βουλόμενος τῶν ἐπαγγελλομένων τὰς ἱστορίας συγγράφειν τὴν δύναμιν. ἱκανῶς δὲ φανερὸν ὡς οἶμαι πεποίηκα, ὡς ὅπερ τάξιν ἔχει ἡ παρὰ τοῖς βαρβάροις μᾶλλον ἢ τοῖς ἕλλησιν. βούλομαι δὴ μικρὰ πρότερον διαλεχθῆναι πρὸς τοὺς ἐπιχειροῦντας νέαν ἡμῖν ἐπιφαίνειν τὴν κατάστασιν, ἐκ τοῦ μηδὲν ἀναγκαῖον ἡμῖν εἰς φασὶν ἐκεῖνοι λελέχθαι παρὰ τοῖς ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν. ἔπειτα δὲ τὰς μαρτυρίας τῆς ἀρχαιότητος ἐκ τῶν παρ' ἄλλοις γραμμάτων παρέξω, καὶ τοὺς βλασφημοῦντας ἡμῶν τὸ γένος, ἀποδείξω λίαν ἐν τοῖς λόγοις βλασφημοῦντας. ἡμεῖς τοίνυν οὔτε χώραν οἰκοῦμεν παράλιον, οὔτ' ἐμπορείαις χαίρομεν, οὐδὲ τοῖς πρὸς ἄλλους διὰ τούτων ἐπιμιξίαις. ἀλλ' εἰσὶν ἡμῖν αἱ πόλεις μακρὰν ἀπὸ θαλάττης οἰκούμεναι, χώραν γεωργοῦντες, ταύτην ἐκποιοῦμεν μάλιστα τῶν πάντων τὴν παιδοτροφίαν φιλοκαλοῦντες, καὶ τὸ φυλάττειν τοὺς νόμους, καὶ τὴν καὶ τούτοις παραδιδομένην εὐσέβειαν, ἔργον ἀναγκαιότατον παντὸς τοῦ βίου ποιούμενοι. περὶ οὖν τῆς τοιαύτης τοῖς εἰρημένοις καὶ τὸν βίον ἡμῖν ἰδιότητος, οὐδὲν ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις τὸ ποιοῦν πρὸς τοὺς ἕλληνας ἡμῖν ἐπιμιξίαν, ὥσπερ αἰγυπτίοις μὲν τὰ παρ' αὐτῶν ἐξαγόμενα, καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰσαγόμενα. τοῖς δὲ τὴν παράλιον τῆς φοινίκης κατοικοῦσιν, οὐδὲ τὰς καπηλείας καὶ τὰς ἐμπορείας ἀπουδῆ, διὰ τὸ φιλοχρήματον. οὐ μὴν οὐδὲ πρὸς λῃστείας ὥσπερ ἄλλοι τινές, οὐ τὸ πλέον ἔχειν ἀξιοῦν, πολεμοῦντες ἐστράτευσαν ἡμῖν οἱ πατέρες, καὶ τοι πολλὰς τῆς χώρας ἐχούσης μυριάδας ἀνδρῶν ἐκ ἀπέλαυν. διὰ τοῦτο φοίνικες μὲν αὐτοὶ κατ' ἐμπορείαν τοῖς ἕλλησιν ἐπιπλέοντες διὰ τοῦ ἐγνώσθησαν· καὶ δι' ἐκείνων αἰγύπτιοι, καὶ πάντες, ἀφ' ὧν τὸν φόρτον εἰς τοὺς ἕλλησας διεκόμιζον, μεγάλῃ πλάνῃ διαιρέοντες. μῆδοι δὲ μετὰ ταῦτα καὶ πέρσαι φανεροὶ κατέστησαν, τῆς ἀσίας ἐπάρξαντες. οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆς ἡμετέρας ἠπείρου πέρσαι στρατεύσαντες. θρᾶκες δὲ διὰ γειτνίαν. καὶ τὸ σκυθικὸν ὑπὸ τῆς εἰς τὸν πόντον ἐγνώσθη πλεόντων. ὅλως γὰρ ἅπαντες οἱ παρὰ τὴν θάλατταν, καὶ τὴν πρὸς ταῖς ἀνατολαῖς καὶ πρὸς τὴν ἑσπέριον κατοικοῦντες, τοῖς συγγράφειν τι βουλομένοις γνωριμώτεροι κατέστησαν. οἱ δὲ ταύτης ἄνω τὰς οἰκήσεις ἔχοντες ὑπόπλεῦσον ἠγνοήθησαν. καὶ τοῦτο φαίνεται καὶ περὶ τὴν εὐρώπην συμβεβηκός, ὅπου γε τῆς ῥωμαίων πόλεως, τοσαύτην ἐκ μακρῶν δύναμιν κεκτημένης, καὶ τοσαύτας πρόξεις κατορθούσης πολεμικὰς, οὔθ' ὁ ἡρόδοτος, οὔθ' ὁ θουκυδίδης, οὔτε τῶν ἅμα τούτοις γενομένων οὐδὲ εἷς ἐμνημόνευκεν, ἀλλ' ὀψὲ ποτε καὶ μόλις αὐτοὶ εἰς τοὺς ἕλλησας

B

C

D

E

F

G

ἡ γνῶσις

ἡ γνῶσις διεξῆλθεν. δεῖ μὲν γὰρ Γαλατῶν τε καὶ Ἰβήρων
ἔθνεσι γνῶναι οἱ δοκοῦντες ἀκριβέστατοι συγγραφεῖς,
ὧν ἐστιν Ἔφορος, ἃς τε πόλεις οἴεται μίαν εἶναι τοῖς Ἰβήρσι,
τοῖς πολὺ τὸ μέρος τῆς ἑσπερίου γῆς κατοικοῦσι. καὶ τὰ
μήτε γινώσκομενα παρ' αὐτοῖς ἔθη μήτε λεγόμενα γράφειν,
ὡς ἐκείνων αὐτοῖς χρωμένων ἐπόλμησεν. αἴτιον
δὲ τοῦ μὲν μὴ γινώσκειν τὰληθὲς, τὸ λίαν ἀπεπίμπλασθαι.
τοῦ δὲ γράφειν ψευδῆ, τὸ βούλεσθαι δοκεῖν τι πλέον τῶν
ἄλλων ἱστορεῖν. πῶς οὖν ἔτι θαυμάζειν προσῆκεν, εἰ
μηδὲ τὸ ἡμέτερον ἔθνος πολλοῖς ἐγνώσθη, μηδὲ τῶν
ἐν τοῖς συγγράμμασι μνήμης ἀφορμὴν παρέχω, οὔτε
μὲν ἀπῳκισμένον τῆς θαλάσσης, οὔτε δὲ βιοτεύειν
προειρημένον. φέρε τοίνυν ἡμᾶς ἀξιοῦν τεκμηρίῳ
χρήσασθαι δεῖ τῆς ἑλλήνων, ὅτι μὴ παλαιόν ἐστιν αὐτῆς τὸ γένος, τῷ μηδὲν ἐν ταῖς ἡμετέραις βίβλοις
ἐπιγραφεῖς δεῖ αὐτῶν εἰρῆσθαι. ἆρ' οὐχὶ πάντας ἂν κατεγέλων, αὐτὰς οἶμαι τὰς ὑπ' ἐμοῦ νῦν εἰρημένας κομίζοντες αἰτίας, καὶ μάρτυρας ἂν τοὺς πλησιοχώρους παρείχοντο τῆς αὐτῶν ἀρχαιότητος. κἀγὼ τοίνυν πειράσομαι τοῦτο ποιεῖν. αἰγυπτίοις γὰρ καὶ φοίνιξι μάλιστα δὴ χρήσομαι μάρτυσιν, οὐκ ἂν τινος ὡς ψευδῆ τὴν μαρτυρίαν διαβάλλειν δυνησομένοις. φαίνονται γὰρ καὶ δὴ μάλιστα πρὸς ἡμᾶς δυσμενῶς διακείμενοι, κοινῇ μὲν ἅπαντες αἰγύπτιοι, φοίνικων δὲ τύριοι. δεῖ μὲν τοι χαλδαίων οὐκέτι δυνάμενον αὐτοῖς τὴν λέξιν, ἐπεὶ καὶ τῶν γένους ἡμῖν ἀρχηγοὶ κατεστήκασι, καὶ δὴ τινὶ συγγένειαν ἐν ταῖς αὐτῶν ἀναγραφαῖς ἰουδαίων μνημονεύουσιν. ὅταν δὲ τὰς δεῖ ταύτας πίστεις ἐπιφέρω, τότε καὶ τῆς ἑλλήνων συγγραφέων ἐπιφανεῖ τοὺς μνήμην ἰουδαίων ποιησάντας, ἵνα μηδὲ ταύτην ἔτι τινὶ φέρωσιν οἱ βασκαίνοντες ἔχωσι τὰς πρὸς ἡμᾶς αἰτιολογίας. ἄρξομαι δὴ πρῶτον ἀπὸ τῆς παρ' αἰγυπτίοις γραμμάτων, αὐτὰ μὲν οὐδ' οὐχ οἷόν τε παρεπίτηδεσθαι κἀκείνων. μανεθὼν δὴ λέγω τὸν ἀνὴρ αἰγύπτιος, τῆς ἑλληνικῆς μετεσχηκὼς παιδείας, ὡς δῆλός ἐστι, γράψας δὲ ἑλλάδι φωνῇ τὴν πάτριον ἱστορίαν, ἔκ τε τῶν ἱερῶν βίβλων ὡς φησιν αὐτὸς μεταφράσας, καὶ πολλὰ τὸν ἡρόδοτον ἐλέγχει τῆς αἰγυπτιακῶν ὑπ' ἀγνοίας ἐψευσμένον. αὐτὸς δὲ τοίνυν ὁ μανεθὼν ἐν τῇ δευτέρᾳ τῆς αἰγυπτιακῶν ταῦτα δὴ ἡμῖν γράφει. ἐπιφανήσομαι δὲ τινὰ λέξιν αὐτοῦ, καθάπερ αὐτὸν ἐκεῖνον ἐπιφανῶν μάρτυρα ἐγνῴστο βασιλεὺς ἡμῖν, τίμαιος ὄνομα. ὅθεν τούτου οὐκ οἶδ' ὅπως ὁ θεὸς ἀπεπνεύσατο· καὶ ἐπιφανῶς ἐν τῇ πρὸς ἀναπλιὼ μερῶν, ἄθροοι τὸ γένος ἄπιμοι, κατεθαρρήσαντες ὅτι τινὶ χώρᾳ εὐτράπελοι, καὶ ῥᾳδίως ἀμαχητὶ ταύτῃ κρείττους εἶεν. καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειροσταθμοῦντες, τὸ λοιπὸν τάς τε πόλεις ἡμῶν ἐπύρισαν, καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν κατέσκαψαν. πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθρότατοί τινες ἐγένοντο, τοὺς μὲν σφάζοντες, τῶν δὲ καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες. τέλος δὲ καὶ βασιλέα σφῶν ἐξ αὐτῶν ἐποίησαν, ᾧ ὄνομα ἦν σάλιτης. καὶ οὗτος ἐν τῇ μέμφιδι κατεγένετο, τινὶ τε αὖ καὶ κρείττονι χώρᾳ δυσμενεῖς, καὶ φρουρὰν ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις καταλείπων τόποις. μάλιστα δὲ καὶ τὰ πρὸς ἀναπλιὼ ἐσφαλίσατο μέρη, φοβούμενος ἀσυρίων ποτὲ μεῖζον ἰσχύσαντων, ἐπιθυμίαν τοῦ αὐτοῦ βασιλείας ἔχοντων. εὑρὼν δὲ ἐν νομῷ τῷ σαΐτῃ πόλιν ἐπιφανεστάτην, κειμένην μὲν πρὸς ἀναπολὴν

A potuit eorum venire notitia. De Gallis enim & Hispanis sic ignorauêre hi, qui putantur diligentissimi conscriptores, quorum est Ephorus, vt vnam ciuitatem esse arbitrarentur Iberos, qui tantam partem Occidentalis terræ noscuntur inhabitare. Et mores eorum, qui neque fiunt apud eos, neque dicuntur, referũt. Causa verò ignorantiæ veritatis est, quòd procul abessent: vt autem falsa conscriberent, quòd vellent videri aliquid amplius quàm a-
B lij retulisse. Quomodo ergo mirari decet, si neque nostra gens plurimis erat nota, neque ad scribendum de se aliquam dedit occasionẽ, & ita dissita procul à mari, & talibus institutis viuens? Pone igitur nos argumento vti velle Græcorum, quod non sit genus eorum antiquum, eo quòd nihil in nostris voluminibus de eis sit dictum: nónne omnino deridebunt causas huiusmodi à me prolatas, & testes vicinæ regionis adducent antiquitatis suę? Igi-
C tur & ego hoc conabor efficere. Ægyptiis enim & Phœnicibus præcipuè testibus vtar, cùm nullus eorum potuerit tanquam falsum accusare testimonium. Et videntur maximè erga nos iniqui in communi quidem omnes Ægyptij, Phœnicum verò Tyrij. De Chaldæis autem nequaquam hoc dicere potero, quoniam & generis nostri principes constituti sunt, & propter cognationem in conscriptionibus suis meminêre Iudæorum. Cùm ve-
D rò fidem de his præbuero, & blasphemias falsas ostendero, tunc etiam Græcorũ conscriptores memorabo, qui Iudæorum fecêre mentionẽ: vt neq; huiusmodi occasio relinquatur in Iudæis nobis faciendæ contentionis. Inchoabo autẽ plurimum à literis Ægyptiorum, quas non arbitrantur commendare quæ nostra sũt. Manethon itaque genere vir Ægyptius, Græca disciplina eruditus, sicuti palàm est (scripsit enim sermone Græco) paternæ religio-
E nis historiam ex sacris (sicuti ait ipse) interpretatus libris, frequenter arguit Herodotum, Ægyptiacis ignoratione mentitum. Is Manethon in secundo Ægyptiacorum hæc de nobis scripsit. Ponam verò etiam verba eius, tanquã illum ipsum adducens testẽ. Fuit nobis rex, Timaus nomine sub hoc nescio quomodo Deus iratus fuit: & præter spem ex partibus Oriẽtalibus homines, genere ignobiles, adepta fiducia in prouincia castra metati sunt. Et facilè
F ac sine bello eam potentérq; cepérũt: & principes eius alligantes, de cætero ciuitates crudeliter incendêre: & deorum templa euertêre. Erga omnes verò prouinciales inimicissimè se gesserunt, alios quidem perimentes, aliorum verò & filios & coniuges in seruitutem redigẽtes: nouissimè verò & vnum ex se fecêre regem, cui nomen Saltis. Hic enim Memphidẽ veniens, superiore, inferioréque prouincia tributaria facta, præsidia relinquens oppor-
G tunis locis, maximè partes muniuit Orientales, prospiciens quòd Assyrij aliquanto potentiores, erant desideraturi regnum eius inuadere. Inueniens autem in præfectura Saite ciuitatem opportunissimam, positam ad Oriẽtẽ

Bubastis fluminis, quæ appellabatur à quadam antiqua theologia Auaris, hanc fabricatus est, & muris maximis communiuit, collocans ibi multitudinem armatorum, vsq; ad ducenta quadraginta millia virorum eam custodientium. Hic autem messis tempore veniebat, tam vt frumẽta metere t, & mercedes exoluere t, quàm vt armatos ad terrorem extranẽorum diligenter exercitaret. Qui cùm regnasset decem nouem annis, vita priuatus est. Post hũc autem regnauit alter quatuor & quadraginta annis, Bæon nomine. Post quem alius Apachnas, sex & triginta annis, & mensibus septem. Deinde Apochis, vnum & sexaginta & Ianias quinquaginta & mẽse vno. Post omnes autem Assis nouem & quadraginta, & mensibus duobus. Et isti quidem sex apud eos fuẽre primi reges, debellantes semper, & maximè Ægypti radicem amputare cupientes. Vocabatur autem gẽs eorũ Hycsos, hoc est, reges pastores. Hyc enim secundùm sacram linguam, regem significat: Sos verò pastorem siue pastores, secundùm communem dialectum: & ita compositum inuenitur Hycsos, quidam verò dicunt eos Arabas esse. In aliis autem exẽplaribus non reges significari comperi per appellationem Hyc, sed è diuerso captiuos declarari pastores Hyc enim Ægyptiaca lingua, & hac quando denso sono profertur, captiuos apertè significat: & hoc potius verisimile mihi videtur, & historiæ antiquæ conueniens. Hos ergo quos prædiximus reges, & eos qui pastores vocabantur, & qui ex eis fuẽre, obtinuisse Ægyptum ait annis vndecim & quingentis. Post hæc autem regum Thebaidis & Ægypti reliquę factam dicit super pastores inuasionem, & bellum maximum & diuturnum eis illatum. Sub rege verò cui nomen erat Alisfragmuthosis, victos dicit pastores, & aliam quidem vniuersam Ægyptum perdidisse: inclusos autem in locum habẽtem mensuram iugerum decem millium, cui loco nomen est Auaris. Hunc Manethon dicit omnem maximo muro atque robustissimo circundedisse pastores, quatenus & omnem possessionem munitam haberent, simul & prædam suam. Filiũ verò Alisfragmuthoseos Themosin conatum eos vi expugnare, cum quadringentis octoginta millibus armatorum eorum muros obsedisse. Cùm verò obsidium desperasset, pacta cum eis fecisse, vt Ægyptum relinquentes, quò vellent innoxij omnes abirent. Illos verò his promissionibus impetratis, cum omni domo & possessionibus non minus ducenta quadraginta millia numero, ex Ægypto per desertum in Syriam iter egisse: & metuentes Assyriorum potentiam (tunc enim illi Asiam obtinebant) in terra quæ nunc Iudæa vocitatur, ciuitatem ædificasse, quæ tot millibus hominum sufficere posset, eámque Hierosolymam vocitasse. In alio verò quodam libro Ægyptiacorum Manethõ hanc ipsam gentem, id est, qui vocitabantur pastores, in sacris suorum libris captiuos asscriptos rectissimè dixit. Nã antiquis progenitoribꝰ nostris pascere mos erat: & pascualem habentes vitam, vocabãtur

A τῆ βουβαστίου ποταμοῦ, καλουμένῃ δ' ἀπὸ τῆς ἀρχαίας θεολογίας ἄβαρι, ταύτην ἔκτισε τε, καὶ τοῖς τείχεσιν ὀχυρωτάτην ἐποίησεν ἐνοικίσας αὐτῇ καὶ πλῆθος ὁπλιτῶν εἰς εἴκοσι καὶ τέσσαρας μυριάδας ἀνδρῶν πρὸς φυλακήν. ἐνθάδε δὲ κατὰ θέρος ἤρχετο, τὰ μὲν σιτομετρῶν καὶ μισθοφορίας παρεχόμενος, τὰ δὲ καὶ ταῖς ἐξοπλισίαις πρὸς φόβον τῶν ἔξωθεν ὑπομένων γυμνάζων. ἀρξάμενος δ' ἐνιαυτοὺς δέκα ἐπὶ τὸν βίον ἐπαλλάττεν. μετὰ τοῦτον δὲ ἕτερος ἐβασίλευσεν, τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη καλούμενος Βαών. μεθ' ὃν ἄλλος ἀπαχνᾶς, ἓξ καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ μῆνας ἑπτά, ἔπειτα δὲ καὶ ἄπωφις, ἓν καὶ ἑξήκοντα, καὶ ἰανίας πεντήκοντα καὶ μῆνα ἕνα, ὅλοι πάντες δὲ καὶ ἄσσις ἐνιαυτοὶ καὶ τεσσαράκοντα καὶ μῆνας δύο. καὶ οὗτοι μὲν ἐξ ἐν αὐτοῖς ἐγένοντο πρῶτοι ἄρχοντες, πολεμοῦντες ἀεὶ καὶ μᾶλλον τῆς αἰγύπτου ἐξαρᾶν τὴν ῥίζαν. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ ἔθνος ὑκσώς. τοῦτο δὲ ὅτι βασιλεῖς ποιμένες. τὸ γὰρ ὑκ κατ' ἱερὰν γλῶσσαν βασιλέα σημαίνει, τὸ δὲ σως ποιμένα ὅτι καὶ ποιμένες κοινῇ τῇ διαλέκτῳ. καὶ οὕτω συνῳκισμένον γίνεται ὑκσώς. τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτοὺς ἀράβας εἶναι. ἐν δὲ ἄλλοις ἀντιγράφοις οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι διὰ τοῦ ὑκ προσηγορίας ἀλλὰ τοὐναντίον αἰχμαλώτους δηλοῦσθαι ποιμένας. τὸ γὰρ ὑκ πάλιν αἰγυπτιακῇ τὸ ἀποσιωπώμενον, αἰχμαλώτους ῥητῶς μηνύει, καὶ τοῦτο μᾶλλον πιθανώτερόν μοι φαίνεται, καὶ παλαιᾶς ἱστορίας ἐχόμενον. τοὺς τοίνυν τοὺς προκατονομασθέντας βασιλέας τοὺς τῶν ποιμένων καλουμένων, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους, κρατῆσαι τῆς αἰγύπτου φησὶν ἔτη πρὸς τοῖς πεντακοσίοις ἕνδεκα. μετὰ ταῦτα δὲ τῶν τῆς θηβαΐδος καὶ τῶν ἄλλης αἰγύπτου βασιλέων γενέσθαι φησὶν ἐπανάστασιν ὑπὲρ τοὺς ποιμένας. καὶ πόλεμον αὐτοῖς συνῆψαι μέγαν καὶ πολυχρόνιον. ὑπὸ δὲ βασιλέως, ᾧ ὄνομα ἦν ἀλισφραγμουθώσις, ἡττωμένους φησὶ τοὺς ποιμένας ὑπ' αὐτοῦ, ἐκ μὲν τῆς ἄλλης αἰγύπτου πάσης ἐκπεσεῖν, κατακλεισθῆναι δ' εἰς τόπον, ἀρουρῶν ἔχοντα μυρίων τὴν περίμετρον. ἄβαρι ὄνομα τῷ τόπῳ. τοῦτον φησὶν ὁ μανεθὼν ἅπαντα, τείχει τε μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ περιβαλεῖν τοὺς ποιμένας, ὅπως τήν τε κτῆσιν ἅπασαν ἔχωσιν ἐν ὀχυρῷ, καὶ τὴν λείαν τὴν ἑαυτῶν. τὸ δὲ ἀλισφραγμουθώσεως υἱὸν θεμῶσιν, ἐπιχειρῆσαι μὲν αὐτοῖς δι' πολιορκίας ἑλεῖν κατὰ κράτος, ὀκτὼ καὶ τεσσαράκοντα μυριάσι περιστήσαντα τοῖς τείχεσιν. ἐπεὶ δὲ τῆς πολιορκίας ἀπόγνω, ποιήσασθαι συμβάσεις, ἵνα τὴν αἰγυπτίων ἐκλιπόντες, ὅπῃ βούλονται πάντες ἀβλαβεῖς ἀπέλθωσι. τοὺς δὲ ἐπὶ ταῖς ὁμολογίαις πανοικεσίᾳ μετὰ τῆς κτήσεων οὐκ ἐλάττους μυριάδων ἑπτὰ εἴκοσι καὶ τετρακοσίων ἐπὸ τῆς αἰγύπτου τὴν ἔρημον εἰς συρίαν ὁδοιπορῆσαι. φοβουμένους δὲ τὴν ἀσυρίων δυναστείαν, τότε γὰρ ἐκείνους τῆς ἀσίας κρατεῖν, ἐν τῇ νῦν ἰουδαίᾳ καλουμένῃ πόλιν οἰκοδομησαμένους τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων ἀρκέσουσαν, ἱεροσόλυμα ταύτην ὀνομάσαι. ἐν ἄλλῃ δὲ τινι βύβλῳ τῆς αἰγυπτιακῆς μανεθὼν τοῦτο φησὶν, ἔθνος τοὺς καλουμένους ποιμένας αἰχμαλώτους, ἐν ταῖς ἱεραῖς αὐτῶν βύβλοις γεγράφθαι, λέγων ὀρθῶς. καὶ γὰρ τοῖς αὐτοπάτορσι προγόνοις ἡμῖν τὸ ποιμαίνειν πάτριον ἦν, καὶ νομαδικὸν ἔχοντες τὸν βίον, οὕτως ἐκαλοῦντο ποιμέ-

ποιμένες. αἰχμάλωτοί τε πάλιν οὐκ ἀλόγως ὑπὸ τῶν
αἰγυπτίων ἀνεγράφησαν, ἐπειδὴ περ ὁ πρόγονος ἡμῶν
ἰώσηπος ἑαυτὸν ἔφη πρὸς τὸν βασιλέα τῶν αἰγυ-
πτίων αἰχμάλωτον εἶναι, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὸν αἴ-
γυπτον ὕστερον μετεπέμψατο, τοῦ βασιλέως ὀπίσω ἐ-
φέντος. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις ποιήσομαι
τὴν ἐξέτασιν ἀκριβεστέραν. νυνὶ δὲ τῆς ἀρχαιότητος
ταύτης ἐπιδείξομαι τοὺς αἰγυπτίους μάρτυρας. πά-
λιν οὖν τὰ τοῦ μανεθῶνος πῶς ἔχει πρὸς τὴν τῶν
χρόνων τάξιν ὑπογράψω. φησὶ δὲ οὕτω. μετὰ τὸ ἐξ-
ελθεῖν ἐξ αἰγύπτου τὸν λαὸν τῶν ποιμένων εἰς ἱεροσό-
λυμα, ὁ κατβαλὼν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου βασιλεὺς,
τέθμωσις, ἐβασίλευσε μετ' αὐτὰ ἔτη εἴκοσι πέντε
μῆνας τέσσαρας, καὶ ἐτελεύτησε, καὶ παρέλαβε τὴν
ἀρχὴν αὐτοῦ υἱὸς χέβρων ἔτη δεκαεξία. μεθ' ὃν ἀμένω-
φις ἔτη εἴκοσι καὶ μῆνας ἑπτὰ, τοῦ δὲ ἀδελφὸς, ἀμεσσὴς
εἴκοσι καὶ μῆνας ἐννέα. τῆς δὲ μήφρης, δωδεκα
καὶ μῆνας ἐννέα, τοῦ δὲ μηφραμούθωσις, ἔτη εἴκοσι πέν-
τε καὶ μῆνας δέκα, τοῦ δὲ θυώσις, ἔτη καὶ μῆνας
ὀκτὼ, τοῦ δὲ ἀμένωφις τριάκοντα καὶ μῆνας ἕνα,
τοῦ δὲ ὦρος, τριακονταεξ καὶ μῆνας πέντε. τοῦ
δὲ ἀκεγχερὴς, δωδεκα καὶ μῆνα ἕνα. τῆς δὲ ῥάθω-
τις ἀδελφὸς, ἔτη, τοῦ δὲ ἀκεγχέρης, δωδεκα καὶ
μῆνας πέντε, τοῦ δὲ ἀκεγχέρης ἕτερος δωδεκα καὶ
μῆνας τρεῖς, τοῦ δὲ ἄρμαϊς τέσσαρα καὶ μῆνα ἕνα,
τοῦ δὲ ἀρμεσσὴς, ὃν καὶ μῆνας τέσσαρας, τοῦ δὲ ἀρ-
μεσσὴς μαμεσῶ ἑξηκονταεξ καὶ μῆνας δύο, ᾧ δὲ
ἀμένωφις δεκαεννέα καὶ μῆνας ἕξ, τοῦ δὲ σέθω-
σις καὶ ῥαμέσσης, ἱππικὴν καὶ ναυτικὴν ἔχων, δύνα-
μιν. οὗτος τὸν μὲν ἀδελφὸν ἄρμαϊν ὀπίσω τῆς
αἰγύπτου κατέστησεν, καὶ πᾶσαν μὲν αὐτῷ τὴν ἄλ-
λην βασιλικὴν ἐπείθηκεν ἐξουσίαν, μόνον δὲ ἐπε-
τείλατο διάδημα μὴ φορεῖν, μηδὲ τὴν βασίλισσα
μητέρα τὸ τῶν τέκνων ἀδικεῖν· ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν
ἄλλων βασιλικῶν παλλακίδων. αὐτὸς δὲ πρὸς κύπρον
καὶ φοινίκην, καὶ πάλιν ἀσσυρίους τε καὶ μήδους στρα-
τεύσας ἅπαντας, τοὺς μὲν δόρατι, τοὺς δὲ ἀμαχητὶ
φόβῳ δὲ τῆς πολλῆς δυνάμεως ὑποχειρίους ἔλαβε.
καὶ μέγα φρονήσας ὅτι τῶν δυστυχιῶν, ἔτι καὶ θαρσαλε-
ώτερον ἐπορεύετο, τὰς πρὸς ἀνατολὰς πόλεις τε καὶ
χώρας κατεστρεφόμενος. χρόνῳ τε ἱκανῷ γεγονότος, ἄρ-
μαϊς ὁ καταλειφθεὶς ἐν αἰγύπτῳ, πάντα τοὔμπαλιν,
οἷς ἀδελφὸς παρῄνει μὴ ποιῶν ἀδικίας ἔπραττεν. καὶ
γὰρ τὴν βασίλισσα βιαίως ἔχων, τὰς ἄλλας παλλα-
κίσιν ἀφειδῶς διετέλει χρώμενος· πειθόμενος δὲ
ὑπὸ τῶν φίλων διάδημα ἐφόρει, καὶ ἀπῆρε τῷ ἀδελ-
φῷ. ὁ δὲ πεπαγμένος ὅτι τῶν ἱερέων τὰς αἰγύπτου,
γράψας βυβλίον ἔπεμψε τῷ σέθωσι δηλῶν αὐτῷ πάν-
τα, ἅ ὅτι ἀπῆρεν ἀδελφὸς αὐτοῦ ἄρμαϊς. ὀνομὰ γὰρ ἦν
οὐδὲ ὑπέστρεψεν εἰς πηλούσιον, καὶ ἐκράτησεν τῆς ἰδίας
βασιλείας. ἡ δὲ χώρα ἐκαλεῖτο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος
αἰγύπτος. λέγεται γὰρ ὅτι ὁ μὲν σέθωσις ἐκαλεῖτο αἴγυ-
πτος, ἄρμαϊς δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ δαναός. ταῦτα μὲν ὁ
μανεθών. δῆλον δὲ ἐστιν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐν τῷ, ᾧ χρό-
νου συλλογισθείσης, ὅτι οἱ καλούμενοι ποιμένες ἡμέ-
τεροι πρόγονοι, εἰσὶ καὶ ἐννήκοντα ἑξακοσίοις πρό-
σθεν ἔτεσιν, ἐκ τῆς αἰγύπτου ἀπαλλαγέντες, τὴν χώραν
ταύτην ἐπῴκησαν, ἢ δαναὸς εἰς ἄργος ἀφικέσθαι· καί τοι τῶν ἀρχαιοτάτων ἀργεῖοι νομίζουσι. δύο τοίνυν

A ita pastores. Sed & captiui non temere ab Ægyptiis dicti sunt: quoniam progenitor noster Ioseph dixit ad regem Ægyptiorum, se esse captiuum: & fratres in Ægyptum posterius euocauit, rege præcipiẽte. Sed de his quidem in aliis examinationem subtiliùs faciemus. Nunc autem huius antiquitatis producam testes Ægyptios rursúmque quomodo se habent verba Manethonis circa ordinem temporum apertè describam: sic enim ait: Postquam egressus est ex Ægypto populus pastorum Hierosolymam, expulsor eorum rex Themosis regnauit post hæc annis vigintiquinque, & mensibus quatuor, & defunctus est. Assumpsit regnum filius Chebron annis tredecim. post quem Amenophis viginti & mensibus septem, huius autem soror Amesses annis vigintivno, & mensibus nouem, Mephres autem duodecim, & mensibus nouem, Mephramuntosis vigintiquinque, & mensibus decem. Thmosis autem nouem, & mensibus octo. Amenophis verò triginta, & mensibus decem. Orus verò triginta sex, & mensibus quinque. Huius autem filia Acencheres, duodecim, & mense vno. Rathoris verò frater nouem. Acencheres autem duodecim, mensibus quinque. Acencheres alter duodecim, & mensibus tribus. Armais verò quatuor, & mense vno. Armesis autem vno, & mensibus quatuor. Armesesmiamum verò sexaginta sex, & mensibus duobus. Amenophis nouemdecim, & mensibus sex. Sethosis autem equestres & nauales copias habens, fratrem quidem Armain procuratorem Ægypti constituit, & omnem ei aliam regalem contulit potestatem, tantummodo autem diademate vti prohibuit, & ne reginam matrem liberorũ opprimeret imperauit, & vt abstineret etiam ab aliis regalibus concubinis. Ipse verò ad Cyprum & Phœnicen, & rursus contra Assyrios atque Medos castrametatus, vniuersos quidem alios ferro, alios sine bello terrore magnæ virtutis sibimet subiugauit. his verò felicitatibus eleuatus cõfidentius incedebat, Orientales vrbes ac prouincias subuertẽdo, multóque tempore procedente Armais, qui in Ægypto fuerat derelictus, omnia contra quàm frater agere monuerat, sine timore faciebat. Nam & reginam violenter abiecit, & aliis concubinis sine parcitate ingiter miscebatur: persuasúsque ab amicis & diademate vtebatur, & fratri rebellabat. Is verò qui constitutus erat super sacra Ægyptia, codicillos Sethosi misit, cuncta significans, & quia rebellaret eis suus frater Armais. Qui repente ad Pelusium destinauit, & proprium tenuit regnum. Prouincia verò vocata est ex eius nomine Ægyptus. Dicit enim quòd Sethosis Ægyptus vocabatur, Armais autem frater eius Danaus. Hæc quidem Manethon. Palàm verò est, ex prædictis annis tẽpore computato, quod qui vocabantur pastores, id est, nostri progenitores: ex Ægypto liberati, ante tres & nonaginta atque trecentos annos hãc prouinciam inhabitauẽre quàm Danaus ad Argos accederet: licèt hunc antiquissimũ Argiui esse confidãt. Duas igitur res

Manethon maximas pro nobis Ægyptiis literis protestatus est: primam quidem, quia aliunde venerunt ad Ægyptum: deinde egressum eorum exinde, ita temporibus antiquissimum, vt penè mille annis bellum præcedat Iliacum. Ea verò quæ Manethon non ex Ægyptiis literis, sed (sicut ipse confessus est) ex fabulis quorundam sine nomine, adiecit, postea particulariter redarguam, ostendens ea sine verisimilitudine esse mendacia. Sed volo ab istis rursus migrare ad ea, quæ apud Phœnicas de nostro genere conscripta sunt, & eorum testimonio declarata. Sunt itaque apud Tyrios multorum annorum publicæ literæ, & conscriptiones diligentissimè custoditæ, ex his quæ apud eos facta & inuicem gesta noscuntur, quæ tamen memoria digna sunt. Inter hæc ergo conscriptum est, quia in Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege, ante annos centum quadragintattes, & menses octo, quàm Tyrij Carthaginem condidêre. Descripta verò est apud illos constructio tẽpli nostri. Hiramus enim Tyriorum rex amicus erat regis nostri Salomonis, paternis amicitiis ei deuinctus. Is ergo munificentiam suam exhibens ad claritatem fabricæ, præbuit Salomoni auri quidem viginti & centum talenta: incidénsque pulcherrimam syluam in monte, qui Lybanus nuncupatur, ad cameram destinauit ei. Quem redonauit Salomon & aliis multis rebus, & terra Galilææ regionis, quæ Zabulon vocatur. Præcipuè autem ei amicitiam sapientię concupiscentia conciliauit. Problemata enim soluenda alterutris dirigebant, & melior in his Salomon erat, & in aliis sapientior apparebat. Hactenus verò seruantur apud Tyrios epistolę multæ, quas illi scripsêre ad inuicem. Quod autem non fingam de Tyriorum literis, testem producã Diũ qui in Phœnicũ historia integerrimus approbatus est. Is igitur in Phœniciis historiis hoc modo scribit. Abibalo moriente, filius eius Hiramus regnauit. Hic partis Orientalis ciuitates ampliauit, vrbem portiorem fecit: & Olympij Iouis templum, quod in insula situm erat, iactis aggeribus vrbi adiunxit: & aureis anathematibus exornauit. Ascendens autem in Lybanum, syluas incidit ad templorũ ædificationem. Regem verò Hierosolymorum Salomonem misisse dicunt ad Hiramum quædam ænigmata, & poposcisse ab eo, adiecto vt qui non posset discernere, pecuniam soluenti persolueret: confessũmque Hiramum, non se posse soluere propositas quęstiones, multis pecuniis mulctatum. Deinde Abdemonũ quendam, virum Tyriũ, propositas soluisse quæstiones, ipsũmq; alias proposuisse, quas si non soluerẽt Salomon multas rursus pecunias Hiramo regi conferret. Dius igitur hoc modo de prædictis testimonium perhibuit nobis. Sed post hunc producam Menandrum quoque Ephesium. Is enim singulorum regum actus conscripsit apud Græcos & Barbaros, studens ex prouincialibus vniuscuiusque loci literis, historię veritatẽ pandere. Scribẽs enim de his,

A ὁ μανεθὼν ἡμῖν τὰ μέγιστα μαρτύρησεν ἐν τῷ παρ' αἰγυπτίοις γραμμάτων. πρῶτον μὲν τὴν ἐκ τούτων ἀφιξιν εἰς αἴγυπτον, ἔπειτα δὲ τὴν ἐκεῖθεν ἀπαλλαγὴν, οὕτως ἀρχαίαν τοῖς χρόνοις, ὡς εἰς γε πενταετίαν αὐτὴν τῷ ἰλιακῷ ἔτεσι χιλίοις. ἐφ' ὧν δὴ ὁ μανεθὼν οὐκ ἐκ τῶν παρ' αἰγυπτίοις γραμμάτων, ἀλλ' ἃς αὐτὸς ὡμολόγησεν, ἐκ τῶν ἀδιαφόρως μυθολογουμένων προσέθηκεν, ὕστερον ἐξελέγξω καὶ μέρος, ὅπου δείκνυμι τὴν ἀπίθανον αὐτοῦ ψευδολογίαν.

B βούλομαι τοίνυν ὅπου τούτων ἔτι μετελθεῖν, ἵνα τὰ παρὰ τοῖς φοίνιξιν αὐταγγραμμένα περὶ τοῦ γένους ἡμῶν, καὶ τὰς ἐξ ἐκείνων μαρτυρίας παραχῶν. ἔστι τοίνυν παρὰ τυρίοις πολλῶν ἐτῶν γράμματα, δημοσία γεγραμμένα, καὶ παφυλαγμένα λίαν ἐπιμελῶς, περὶ τῶν παρ' αὐτοῖς γενομένων καὶ πρὸς ἀλλήλους πραχθέντων μνήμης ἀξίων. ἐν τούτοις γέγραπται, ὅτι ἐν ἱεροσολύμοις ἐκοδομήθη ναὸς ὑπὸ σολομῶντος τοῦ

C βασιλέως, ἔτεσι διακοσίοις καὶ τεσσαράκοντα καὶ τρισὶν, καὶ μησὶν ὀκτὼ, τοῦ κτίσαι τυρίους καρχηδόνα. ἀνεγράφη δὲ παρ' ἐκείνοις ἡ τοῦ ναοῦ κατασκευὴ παρ' ἡμῖν. ἵρομος γὰρ ὁ τῶν τυρίων βασιλεὺς, φίλος ἦν τοῦ βασιλέως ἡμῶν σολομῶντος, παζικὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν διαδιδοὺς. αὐτὸς οὖν συνεφιλοτιμούμενος εἰς τὴν κατασκευάσματος τοῦ σολομῶνι λαμπρότητα, χρυσίου μὲν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἔδωκε τάλαντα τιμῶν

D καλλίστην ὕλην ἐκ τοῦ ὄρους, ὃ καλεῖται λίβανος, εἰς τὸν ὄροφον ἀπέστελλεν. αὐτὰ δωρήσατο δὲ αὐτῷ ὁ σολομὼν ἄλλοις τε πολλοῖς, καὶ γῆν τῆς γαλιλαίας ἐν τῇ ζαβουλὼν λεγομένῃ. μάλιστα δὲ αὐτοὺς εἰς φιλίαν τῆς σοφίας συνῆγεν ἐπιθυμία. προβλήματα γὰρ ἀλλήλοις ἀπέστελλον λύειν κελεύοντες, καὶ κρείττων ἐν τούτοις μὲν ὁ σολομὼν καὶ τἄλλα σοφώτερος. σώζονται μέχρι νῦν παρὰ τοῖς τυρίοις πολλαὶ τῶν ἐπιστολῶν, αἃς ἐκεῖνοι πρὸς ἀλλήλους ἔγραψαν. ὅπερ δ' οὐ λόγος ἐστὶν ὑπ' ἐμοῦ συλλεγόμενος, ὁ παρὰ τῶν παρὰ τοῖς

E τυρίοις γραμμάτων, μαρτυρήσομαι μάρτυρα δίον, ἄνδρα παρὰ τὴν φοινικικὴν ἱστορίαν ἀκριβῶς γεγονότα πεπιστευμένον. οὗτος τοίνυν ἐν ταῖς παρὰ φοινίκων ἱστορίαις γράφει τὸν τρόπον τοῦτον. ἀβιβάλου τελευτήσαντος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἵρομος ἐβασίλευσεν. οὗτος τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς πόλεως προσέχωσε, καὶ μεῖζον τὸ ἄστυ ἐποίησε, καὶ τοῦ ὀλυμπίου διὸς τὸ ἱερὸν καθ' ἑαυτὸ

F ὂν ἐν νήσῳ, χώσας τὸν μεταξὺ τόπον, συνῆψε τῇ πόλει, καὶ χρυσοῖς ἀναθήμασιν ἐκόσμησεν. ἀναβὰς δὲ εἰς τὸν λίβανον ὑλοτόμησε πρὸς τὸν τοῦ ναοῦ κατασκευήν. τὸν δὲ τυραννοῦντα ἱεροσολύμων σολομῶνα πέμψαι φασὶ πρὸς τὸν ἵρομον αἰνίγματα, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν ἀξιοῦν. τὸν δὲ μὴ δυνηθέντα διαλύειν, τοῦ λύσαντος χρήματα διατίνειν. ὁμολογήσαντα δὴ τὸν ἵρομον, καὶ μὴ δυνηθέντα λῦσαι τὰ αἰνίγματα, πολλὰ

G τ' χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλῶσαι. εἶτα δὲ ἀβδήμονόν τινα τύριον ἄνδρα τὰ προτεθέντα λῦσαι· καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσαντα τὸν σολομῶνα, πολλὰ τοῦ ἱέρωνος προστάξαι χρήματα. διὸ μὲν οὕτω περὶ τοῦ προειρημένου ἡμῖν μεμαρτύρηκεν. ἀλλὰ πρὸς τούτῳ παρατήσομαι μένανδρον τὸν ἐφέσιον. γέγραφε δὲ περὶ τῶν ἐφ' ἑκάστου βασιλέων πρὸς ἕλληνας καὶ βαρβάρους γενομένας, ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις ἐπιχωρίων γραμμάτων ἀπουδάσας τὴν ἱστορίαν μαθεῖν. γράφων δὲ περὶ τοῦ βεβα-

βασιλεύσαντος ἐν τύρῳ, ἔπειτα ἡγούμενος κατὰ τὸν εἴρωμον, ταῦτα φησί. τελευτήσαντος δὲ ἀβιβάλου, διεδέξατο τὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἴρωμος, βιώσας ἔτη τριάκοντα πέντε. οὗτος ἔχωσε τὸν δρύχωρον. τόν τε χρυσοῦν κίονα τὸν ἐν τοῖς τοῦ διὸς ἀνέθηκεν. ἔπειτα ὕλην ξύλων ἀπελθὼν ἔκοψεν, ἀπὸ τοῦ λεγομένου ὄρους λιβάνου, κέδρινα ξύλα εἰς τὰς τῶν ἱερῶν στέγας, καθελὼν δὲ τὰ ἀρχαῖα ἱερά, καινοὺς ναοὺς ᾠκοδόμησεν. τότε τοῦ ἡρακλέους καὶ τῆς ἀστάρτης τὸ μὲν αὐτοῦ ἵδρυσεν. καὶ τὸ μὲν τοῦ ἡρακλέους πρόσθεν ἐποιήσατο ἐν τῷ περιτίῳ μηνί, εἶτα τὸ τῆς ἀστάρτης, ὁπότε πτοιῶν ἐπεστράτευσεν, μὴ ἀποδιδοῦσι τοὺς φόρους. οὗς καὶ ὑποτάξας ἑαυτῷ πάλιν ἀνέστρεψεν. ὅθεν τούτων δέ τις τοῦ ἀβδήμονος παῖς νεώτερος, ὃς ἐνίκα τὰ προβλήματα, ἃ ἐπέταττε σολομὼν ὁ ἱεροσολύμων βασιλεύς. ψηφίζεται δὲ ὁ χρόνος ἀπὸ τούτου τοῦ βασιλέως ἄχρι τῆς καρχηδόνος κτίσεως οὕτως. τελευτήσαντος εἰρώμου διεδέξατο τὴν βασιλείαν βαλεάζαρος ὁ υἱός, ὃς βιώσας ἔτη πεντεκαίδεκα τρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτά. μετὰ τοῦτον ἀβδάστρατος ὁ αὐτοῦ υἱὸς βιώσας ἔτη εἴκοσι ἑνία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑνία. τοῦτον οἱ τῆς τροφοῦ αὐτοῦ υἱοὶ τέσσαρες βουλευσάμενοι ἀπέκτεινον. ὧν ὁ πρεσβύτερος ἐβασίλευσεν ἔτη δωδεκάδα. μεθ' οὗς ἄσταρτος ὁ δελεαστάρτου. ὃς βιώσας ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα, ἐβασίλευσεν ἔτη δώδεκα. μετὰ τοῦτον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀστρόνομος βιώσας ἔτη τέσσαρα καὶ πεντήκοντα, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑνία. οὗτος ἀπέκτεινε δὲ τοῦ ἀδελφοῦ φέλητος. ὃς λαβὼν τὴν βασιλείαν ἦρξεν μῆνας ὀκτώ, βιώσας ἔτη πεντήκοντα. τοῦτον ἀπέκτεινε ἰθωβάλος ὁ τῆς ἀστάρτης ἱερεύς, ὃς βασιλεύσας ἔτη τριακονταδύο, ἐβίωσεν ἔτη ἑξήκοντα ὀκτώ. τοῦτον διεδέξατο βαδέζωρος υἱός, ὃς βιώσας ἔτη πεντεκαιτεσσαρακοντατρίς, ἐβασίλευσεν ἔτη ἕξ. τούτου διάδοχος γέγονε μάττηνος ὁ υἱός, ὃς βιώσας ἔτη ἑβδομηκοντατρία, ἐβασίλευσεν ἔτη ἑνία. τούτου διάδοχος γέγονε πυγμαλίων. βιώσας δὲ ἔτη πεντηκοντατρίς, ἐβασίλευσεν ἔτη πεντεκαιτεσσαρακοντατρία. ἐν δὲ τῷ ἑπτὰ αὐτοῦ ἐβδόμῳ ἔτει, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ φυγοῦσα, ἐν τῇ λιβύῃ πόλιν ᾠκοδόμησε καρχηδόνα. συνάγεται δὲ πᾶς ὁ χρόνος ἀπὸ τῆς εἰρώμου βασιλείας, ἄχρι καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ρνε τῆ μῆνας κ. ἐπεὶ δὲ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς εἰρώμου βασιλείας ἐν ἱεροσολύμοις ᾠκοδομήθη ὁ ναός. γέγονεν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἄχρι καρχηδόνος κτίσεως, ἔτη ἑκατὸν τεσσαρακοντατρία, μῆνας ὀκτώ. τῆς μὲν οὖν παλαιᾶς φοινίκων μαρτυρίας τὰ δὴ προφανῆ πλείω. βλέπετε γὰρ τὴν ἀληθῆ ἐχυρῶς ὁμολογουμένοις. καὶ πολὺ δήπου προσάγει τῆς τοῦ νέου κατασκευῆς, ἡ τῆς προγόνων ἡμῶν εἰς τὴν χώραν ἄφιξις. ὅτι γὰρ καὶ τὴν πᾶσαν πολέμῳ παρέλαβον, τάχα τὸν ναὸν κατασκευάσαντες, καὶ ταῦτα σαφῶς ἐξ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ὑπ' ἐμοῦ δεδήλωται, ἐξ τῆς ἀρχαιολογίας. λέξω δὲ νῦν ἤδη τὰ παρὰ χαλδαίοις ἀναγραμμένα καὶ ἱστορούμενα περὶ ἡμῶν, ἅπερ ἔχει πολλὴν ὁμολογίαν καὶ περὶ τῶν ἄλλων τοῖς ἡμετέροις γράμμασι. μάρτυς δ' τούτων βηρωσός, ἀνὴρ χαλδαῖος μὲν τὸν γένος, γνώριμος δὲ τοῖς περὶ παιδείαν ἀναστρεφομένοις, ἐπειδὴ περὶ τε ἀστρονομίας, καὶ περὶ τῆς χαλδαϊκῆς φιλοσοφουμένων αὐτῷ εἰς τοὺς ἕλληνας ἐξέδωκε τὰς συγγραφάς

A qui in Tyro regnauêre, & deinde veniens ad Hiramum regem, sic ait: Moriente verò Abibalo, successit in eius regno filius eius Hiramus, qui vixit annis trigintaquatuor. Hic aggere coniunxit Eurychorum, aureámque ibi columnam Iouis in templo reposuit: & ad syluam lignorum profectus, abscidit de monte qui Libanus appellatur, ligna cedrina ad tegmina facienda templorum. Demolitúsque antiqua delubra, noua templa ædificauit: Herculísque & Astartes fana dedicauit, Herculis primùm extructo mense Peritio, deinde Astartes: quando castra mouit aduersus Tiryos, minimè tributa reddentes: quos etiam subdens sibimet, denuò remeauit. Sub hoc fuit Abdemonus puer iuuenis, qui semper parabolas soluebat, quas Salomon Hierosolymorum rex destinabat: Supputatur verò tempus ab hoc rege vsque ad constructionem Carthaginis, hoc modo: Moriente Hiramo successit in eius regno Belearstartus filius, quī cùm vixisset annis quadragintatribus, septem regnauit annis. Post hunc Abdastartūs filius cùm vixisset annis viginti, regnauit nouē. Hūc filij nutricis eius quatuor insidiis peremêre: quorum senior regnauit annos XII. Post quos Astartus filius Beleastarti regnauit. Qui cùm vixisset annis quadragintaquatuor, regnauit annis duodecim. Post hunc frater eius Astarimo: & hic vixit annis quatuor & quinquaginta, regnauit annis nouem, & peremptus est à fratre Phellete: qui suscipiēs regnum, mēsibus imperauit octo, cùm vixisset annis quinquaginta. Hunc peremit Ithobalus Astartæ sacerdos: qui cùm vixisset annis sexagintaocto, regnauit annis trigintaduobus. Huic successit Badezorus filius: qui cùm vixisset annis XLV. regnauit sex. Huic successor factus est Mettinus filius: qui cùm vixisset XXXII. nouem regnauit annis. Huic successor fuit Pygmalió, qui annos egit in sua vita LVI. ex quib. XL. tenuit principatū. huius regni anno septimo, soror Dido in Africa ciuitatem ędificauit Carthaginem. Itaq; colligitur tempus à regno Hirami vsque ad ædificationem Charthaginis annorum CLV. & mensium VIII. Cùm verò duodecimo anno huius regni, in Hierosolymis ædificatum sit templum, fit ab ædificatione templi vsque ad cōstructionem Carthaginis tempus annorum CXLIII. mensium VIII. Testimonio siquidem Phœnicum quid amplius oportet apponi. Cernitur ipsa veritas fortiter approbata: & multo clarius apparet, quoniam præcedit constructionem templi progenitorum nostrorum ad prouinciam hanc aduentus. Cùm enim eam vniuersam bello tenuissent, tum domum templum ædificare cœpêre: & hæc apertè ex literis sacris etiam à me in Antiquitate manifestata sunt. Nunc itaque sunt dicenda ea, quæ apud Chaldæos noscuntur esse conscripta, & de nobis in historia sunt relata. Quę multam habent cōcordiam cum nostris voluminibus: etiam de aliis rebus. Testis autē hortū est Berosus, vir genere quidē Chaldæus, notus autem eis, qui doctrinæ eruditionique cōgaudēt: quoniam de astronomia & de Chaldæorū philosophia ipse Græcas cōscriptiones edidit.

Igitur Berosus antiquissimas secutus historias, de facto diluuio, & hominum in eo corruptione, sicuti Moses, ita conscripsit: simul & de arca, in qua generis nostri princeps seruatus est, deuecta scilicet ea in summitatem mõtium Armeniorum. Deinde scribens eos, qui ex Noë progeniti sunt, & tempus eorum adiiciens, vsque ad Nabulassarum peruenit; Babyloniorum & Chaldæorum regem, & huius actiones exponens, narrat: quemadmodum misit in Ægyptum & ad nostram terram filium suum Nabuchodonosorem cum multa potentia: qui dum rebellantes eos inuenisset, omnes suo subiecit imperio: & templum in Hierosolymis concremauit: cunctúmque generis nostri populum auferens, migrauit in Babylonem. Vnde ciuitatem contigit desolari annis septuaginta vsque ad Cyrum regem Persarum. Dicit autem quòd tenuerit Babylonius Ægyptum, Syriam, Phœniciam, Arabiam, vniuersos priores Chaldæorum & Babyloniorum reges actionibus suis excellens. Ipsa verò verba, quæ Berosus protulit, hoc modo dicta, necessariò proferenda sunt. Audito autem pater eius Nabulassarus, quòd satrapa constitutus in Ægypto & Syria inferiore & Phœnicia rebellaret, cùm non valeret iam ipse labores ferre, tribuens filio suo Nabuchodonosori ętate valenti partem quandam exercitus contra eum misit. Nabuchodonosor autē cum satrapa desertore congressus, prouinciam quæ ab initio eorum fuerat, ad proprium reuocauit imperium. Eodem verò tempore, contigit patrem eius Nabulassarum, cùm ægrotasset, in Babylonia ciuitate defungi, qui regnauit annis XXIX. Nabuchodonosor autem non post multum tempus mortem patris cognoscens, & negotia Ægyptiaca disponens, reliquarúmque prouinciarum, & captiuos Iudæorum & Phœnicum atque Syrorum, qui in Ægypto fuerant, commendans quibusdam amicis, vt cum exercitu & impedimentis perducerentur ad Babyloniam, ipse cum paucis iter aggressus per desertum Babylonem venit: repentēsque cuncta à Chaldæis dispensari, seruatúmque regnum ab optimatibus eorum, dominus factus totius paterni principatus, captiuis quidem aduenientibus præcepit habitacula in opportunissimis Babyloniæ locis ædificare. ipse verò ex manubiis templum Beli ac reliqua munificentissimè excoluit: & veteri vrbi alteram extrinsecus adiecit. Et prouiso ne posthac possent hostes fluuium conuertere, & ad vrbem accedere, tres interiori ciuitati per circuitum muros, totidem exteriori, hos cocto latere, illos addito etiam bitumine, circundedit: tum sic communitæ portas quæ vel templum decerent, addidit. ad hoc iuxta paternam regiam, alteram sumptuosiorē multo ampliorémque extruxit: cuius ornatum exponere fortasse longum esset, illud memoratu dignum, quòd hæc adeò superba supráque fidem magnifica, quindecim dierūspacio perfecta est.

A ἐξῆς πάλιν ὁ Βηρωσσὸς τοῖς ἀρχαιοτάτοις ἱστορικοῖς ἀκολουθῶν ἀναγραφεῖς, φησὶ τὰ τῆς γῆς ἀναφύσει κατακλυσμοῦ καὶ τὴν ἐν αὐτῷ φθορὰν τῶν ἀνθρώπων, καθάπερ Μωϋσῆς ἔτους ἱστόρηκεν, καὶ φησὶ δ' λεγόντων, ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ τῆς γῆς ἡμῶν ἀρχηγὸς διεσώθη, σπερματηφόρος αὐτοῖς τῆς ἀνθρωπείας τῆς ἀρμόζοντα ἀρῶν. εἶτα τοὺς ὅσοι τάχου καταλέγων, τοὺς χρόνους αὐτῶν ἕως τοῦ Βαβυλωνίων βασιλέως καὶ Χαλδαίων, τῶν Βαβυλωνίου καὶ Χαλδαίων βασιλέα, τοὺς πάντας πρὸς ἀφελείας λέγει, τίνα τρόπον πέμψας ὁ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅσα τῶν ἡμετέρων γῆν τῆς ἄνω τῆς ἐπὶ Βαβυλῶνος μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐπειδὴ πορεύεσθαι αὐτοὺς ὑπέθετο, πάντων ἐκράτησεν καὶ τὸν ναὸν ἐνέπρησεν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις, ὅλως τε πάντα τῆς παρ' ἡμῖν λαοῦ ἀναστήσας, εἰς Βαβυλῶνα μετῴκισεν. συνέβη δὲ καὶ τὴν πόλιν ἐρημωθῆναι χρόνον τῆς ἑβδομήκοντα μέχρι κύρου τοῦ πρώτου βασιλέως κρατήσαντος. διὸ φησὶν τὸν Βαβυλώνιον ἀγωνίσασθαι, συρίας, φοινίκης, ἀραβίας, πάντας δὲ ὑπερβαλόμενον τῇ ἀρετῇ τοὺς πρὸ αὐτοῦ χαλδαίων καὶ βαβυλωνίων βασιλεύσαντας. αὐτὰ δὲ ἐξῆς ὑποκατακεῖται ὀλίγον ὁ Βηρωσσὸς, πολὺ καθαρῶς δὲ τῇ ἱστορίᾳ ἀρχαιότατος ἱστοριογραφία. αὐτὰ δὲ καθαρίσομεν τὰ τοῦ Βηρωσσοῦ τῶν ἔχοντα τῆς τρόπον. ἀκούσας δὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ναβολάσσαρος, ὅτι ὁ σατράπης ἀφεστῶς οὔτε ἀγωνίζεσθαι καὶ τῆς δεῖ τοῦ συρίαν τοῦ κοίλην καὶ τοῦ φοινίκην τόπους ὑποτάττειν γένοιτο, οὐ δυνάμενος αὐτὸς ἔτι κακοπαθεῖν, συστήσας τῷ υἱῷ Ναβουχοδονοσόρῳ ὃν ἔτι ἐν ἡλικίᾳ μέρη τινὰ τῆς δυνάμεως, ἐξέπεμψεν τὸν αὐτόν. συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορος τῷ ὑποστάτῃ, καὶ παρατάξαμενος, αὐτὸ τὸ συνεῖδον, καὶ τὴν χώραν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ἀποίησεν. τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβολάσσαρῳ, καὶ τοῦτο δὲ καὶ ἐν ἀῤῥωστίᾳ τινὶ, ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βασιλεύσαντα κθ'. αἰσθόμενος δὲ μετ' οὐ πολὺ τὸν τῆς πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος, κατασταθεὶς καὶ τὴν τῆς αἰγύπτου θεραπείαν, καὶ τῶν λοιπῶν χώρων, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἰουδαίων τε καὶ φοινίκων καὶ σύρων καὶ τῶν τῆς αἰγύπτου ἑνὶ τινὶ φίλοις, μετὰ τῆς δυνάμεως, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὠφελείας ἀπαγομένοις εἰς τὴν Βαβυλῶνα, αὐτὸς ὁρμήσας ἀλίγοις παρεγένετο διὰ τῆς ἐρήμου εἰς Βαβυλῶνα. καὶ τὰ λαβὼν τὰ πρὸς τῆς ἐρήμου οἰκούμενα ὑπὸ χαλδαίων, καὶ διὰ τὸν τῆς βασιλείας τὸν τῆς ὑπὸ τῆς ὀρθῶν αὐτῶν, κυριεύσας ἐξ ὁλοκλήρου δὲ πατρικῆς ἀρχῆς, τοῖς μὲν αἰχμαλώτοις ἐπιτάξας τὰ τῆς ἐπιτηδείοις τῶν βαβυλωνίων τόποις κατοικίζειν αὐτοὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ τῆς πολέμου λαφύροις, τὸν δὲ βίον ἱερὰ καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήσας φιλοτίμως, τὴν τῆς ὑπάρχουσαν ἐξ ἀρχῆς πόλιν, καὶ ἑτέραν ἔξωθεν προσκατεσκεύασεν, καὶ ἀπολαβὼν τοὺς τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλεύειν τὸν ποταμὸν ἀπαστίφοντας ὅτι τὴν πόλιν κατασκευάζοιν, ἐπεβάλετο τοῖς μὲν δὲ τῶν πόλεως τοῖχοις, τοῖς δὲ ἔξω πόλεων, τοὺς μὲν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου, τοὺς δὲ ἐξ ἀπλῆς πλίνθου, καὶ κατασκευάσας ἐξιολόγως τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας κοσμήσας ἱερεῖοις, προσκατεσκεύασε τοῖς πατρικοῖς βασιλείοις, ἕτερα βασίλεια ἐγγὺς μὲν ἐκείνων, ἐπιφέροντα ἀάστημα καὶ τὴν πολλὴν πολυτέλειαν. μακρὸν δὲ ἴσως ἂν εἴη καὶ ἀπίστου. πολὺ γὰρ ὑπερβαλλὸν ὡς μεγάλα καὶ ὑπέρφαυα, συμπεπλεσμένα ἡμέρας πέντε.

B

C

D

E

F

G

ἐν δὲ

ἐν ᾗ τοῖς βασιλείοις τούτοις λαλήμματα λίθινα ὑψηλὰ ἀνοικοδομήσας, καὶ τὸν ὄψιν δεσποδεῖ ὁμοιοτάτην τοῖς ὄρεσι, καταφυτεύσας δένδρεσι παντοδαποῖς ἐξειργάσατο. καὶ κατασκεύασας τὸν καλούμενον κρεμαστὸν παράδεισον, διὰ τὸ τὴν γυναῖκα αὐτῷ ὑπὸ θυμεῖν τῆς ὀρείας διαθέσεως, τεθραμμένην ἐν τοῖς κατὰ τὴν μηδίαν τόποις. ταῦτα μὲν ἔστι ἱστόρησεν περὶ τοῦ προειρημένου βασιλέως, καὶ πολλὰ περὶ τούτοις τῆς χαλδαϊκῆς, ἐν ᾗ μέμφεται ἑλληνικοῖς συγγραφεῦσιν, ὡς μάτην οἰομένοις ὑπὸ σεμιράμιδος τῆς ἀσσυρίας κτισθῆναι τὴν Βαβυλῶνα, καὶ τὰ θαυμάσια κατασκευασθῆναι περὶ αὐτὴν ὑπ' ἐκείνης ἔργα ψευδῶς γεγραφόσι. καὶ καὶ ταῦτα τὴν μὲν τῆς χαλδαίων γραφὴν ἀξιόπιστον ἡγητέον. οὐ μὴν ἀλλὰ κἀν τοῖς ἀρχαίοις τῆς φοινίκων σύμφωνα τοῖς ὑπὸ βηρωσσοῦ λεγομένοις ἀναγέγραπται, περὶ τε τῆς βαβυλωνίων βασιλέως, ὅτι καὶ τὴν συρίαν καὶ τὴν φοινίκην ἅπασαν ἐκεῖνος κατεστρέψατο. περὶ τούτων γοῦν συμφωνεῖ φιλόστρατος ἐν τοῖς ἱστορίαις, μεμνημένος τῆς τύρου πολιορκίας. καὶ μεγαθένης ἐν τῇ τετάρτῃ τῆς ἰνδικῶν. δι' ἧς δηλοῦται τὸν προειρημένον βασιλέα τῆς βαβυλωνίων, ἡρακλέους ἀνδρίᾳ τε μεγέθει πράξεων διενεγκόντα. καθεστρέψαθαι γὰρ αὐτὸν φησὶ καὶ λιβύης τὴν πολλὴν καὶ ἰβηρίαν. τὰ δὲ περὶ τὸν ναὸν προειρημένα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις, ὅτι κατεπρήσθη μὲν ὑπὸ τῆς βαβυλωνίων διαστασιάσαντων, ἤρξατο δὲ πάλιν ἀνοικοδομεῖσθαι, κύρου τὴν ἀσίας τὴν βασιλείαν παραλαβόντος, ἐκ τῆς βηρωσσοῦ γραφῆς δηλοῦται δεδιδαγμένοις παρὰ πάντων. λέγει γὰρ οὕτω διὰ τρίτης. ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μὴ τὸ ἀρξάσθαι τοῦ προειρημένου τείχους, ἐμπεσὼν εἰς ἀρρωστίαν, μετηλλάξατο τὸν βίον, βασιλεύσας ἔτη πεντεκαιεικοσιτρία. τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο υἱὸς αὐτοῦ δυσμαράδουχος. ἔτεσι δὲ τρεῖς τῆς τρεῖς μάτων ἀδόμενος καὶ ἀστεργῶς, ὑπὸ δολοῦθείς ὑπὸ τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ νηριγλισσορόρου ἀπῆρεν, βασιλεύσας ἔτη δύο. μὴ δὲ τὸ ἀπαρεθῆναι τοῦτον, ἐξαιρεῖται μὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ νηριγλισσορόρος, ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου υἱὸς λαβορασσαρόδος ἐκυρίευσε μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἐννέα, ὑπὸ βουλεύθείς δὲ διὰ τὸ πολλὰ ἐμφαίνειν κακοήθη ὑπὸ τῶν φίλων ἀπεστερήθη. ἀποθνήσκων δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ, κοινῇ τὴν βασιλείαν ἔδωκαν ναβονήδῳ τινὶ τῶν ἐκ βαβυλῶνος, ὅστις ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπιστάσεως ἐπὶ τούτου τὸν πόλεμον ἐποιήσατο τῆς βαβυλωνίων πόλεως, οὐδὲ ὅπως ἦλθεν ἀσφάλεια κατεκοσμήθη. ὥστε δὴ τῆς βασιλείας αὐτὸν ἐν τῷ ἐπιπαραδεκάτῳ ἔτει, προσδεχόμενος κύρος ἐκ τῆς περσίδος μὴ δυνάμεως πολλῆς καὶ καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν ἀσίαν πᾶσαν, ὥρμησεν ἐπὶ τῆς βαβυλωνίας. αὐθόρμητος καὶ ναβόνηδος τὴν ἔφοδον αὐτῷ, ἀπαντήσας μὴ τῆς δυνάμεως καὶ παρατάξαμενος, ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ καὶ φυγὼν ὀλιγοστός, συνεκλείσθη εἰς τὴν βορσιππηνῶν πόλιν. κύρος δὲ βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἔξω τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι, διὰ τὸ λίαν αὐτῷ φανῆναι καὶ δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, αἰδεῖσθαι ἐπὶ βόρσιππον, ἐκπολιορκήσων τὸν ναβόνηδον. τοῦ δὲ ναβονήδου οὐκ ὑπομείναντος τὴν πολιορκίαν, ἀλλὰ ἐξαιρούντος αὐτὸν πρότερον, δεησάμενος κύρος φιλανθρώπως, καὶ δοὺς οἰκητήριον αὐτῷ καρμανίαν, ἐξέπεμψεν ἐκ τῆς βαβυλωνίας. ναβόνηδος μὲν οὖν τὸ λοιπὸν τοῦ χρόνου διαγωνόμενος,

A In ea lapideas moles excelsas excitauit, aspectu montibus assimiles, omnique genere arborum consitas. Hortum quoque pensilem fecit, fama nobilem: eo quòd vxor eius montanum aspectum desideraret, in Medorum regione educata. Hæc itaque retulit de prædicto rege, & multa super hæc in libro Chaldaicorum: in quo culpat conscriptores Græcos, quasi vanè arbitratos, à Semiramide Assyria Babylonem ædificatam, & mira opera ab illa
B circa eam fuisse constructa, falsè conscripsisse dicens. Ipsam certè Chaldæorum conscriptionem fide dignam existimandum est, quando cum archiuis Phœnicum concordare videntur, quæ ex Berosio conscripta sunt de rege Babyloniorum: quoniam & Syriam & vniuersam Phœnicen ille subuertit. In his sanè consonat & Philostratus in historiis, dum Tyriæ meminit obsidionis: & Megasthenes in quarto Indicorum: vbi declarare contendit, prædi-
C ctum regem Babyloniorum Herculem fortitudine & rerum gestarum magnitudine præcessisse. Dicit enim eum & maximam Africæ partem, & Hispaniam subiugasse. Quæ verò de templo Hierosolymorum relata sunt, & concrematum esse à Babyloniis, & cœptum rursus ædificari Cyro tenente Asiæ principatum, ex dictis Berosi declaramus. Sic enim in tertio libro dicit. Nabuchodonosor itaque
D posteaquam inchoauit prædictum murum, incidens in languorem, de vita migrauit, cùm regnasset annis tribus & quadraginta. Huius regni Dominus effectus filius eius Euelmaradochus, propter iniquitates & libidines passus insidias à marito sororis suæ Niriglissoroore peremptus est, cùm duobus regnasset annis. Quo defuncto, sumens regnum qui ei fecit insidias Niriglissoroor, annis regnauit quatuor. Huius filius Laborosardochus, principatum quidem tenuit puer existens mensibus nouem:
E insidias verò passus, eò quòd nimis appareret malorum esse morum, ab amicis extinctus est. Hoc itaque peremptio, conuenientes hi qui fecerant insidias, communi suffragio regnum tradidêre Nabonido cuidam, qui erat ex Babylone ex eadem gente. Sub hoc muri circa fluuium Babyloniæ ciuitatis ex latére cocto & bitumine sunt constructi. Cuius regni anno septimo decimo egressus Cyrus ex Perside cum magno exercitu, vniuersa Asia subacta,
F impetum fecit in Babyloniam vrbem. Sentiens autem Nabonidus inuasionem eius, & occurrens cum exercitu suo, atque congressus pugna, victus & cum paucis fugatus inclusus est in Borsippensium ciuitate. Cyrus autem Babyloniam obsidens, & deliberans exteriores muros deponere ciuitatis, eo quòd nimis videretur munita, & esset ad capiendum valdè difficilis, reuersus est ad Borsippum. Nabonidum expugnaturus. Nabonido verò op-
G pugnationem non expectante, sed priùs supplicante, vsus clementia Cyrus, & dans ei habitaculum in Carmania, expulit eum à Babylone. Nabonidus itaque reliquum vitæ tempus

in illa prouincia conuersatus est. Hæc concordant cum nostris. Scriptum namque in eis est: quòd Nabuchodonosor octauodecimo regni sui anno, templum nostrum ad desolationem vsque perduxit, & fuit exterminatum annis septẽ. Secundo verò anno regni Cyri fundamentis depositis, rursus secundo regni Darij anno perfectum est. His prolatis, adiiciam etiam Phœnicum historias: non enim probationum abundantia relinquenda est: est enim dinumeratio in illis annorum: sic enim habent: Sub rege Ithobalo Nabuchodonosor obsedit Tyrum annis tribus & decem. Post hunc regnauit Baal annis decem. Post hunc iudices constituti sunt, & iudicauêre hi Ecnibalus Basechi mensibus duobus: Chelbis Abdæi mensibus decem: Abarus pontifex mensibus tribus: Mytronus & Gerastus Abdilimi: iudices annis sex, inter quos regnauit Balatorus anno vno: quo moriente, mittentes euocauêre Merbalum ex Babylone, & quatuor regnauit annis. Eo quoq; moriẽte, euocauêre fratrẽ eius Iromũ qui regnauit annis xx. Sub hoc Cyrus Persarum habuit imperium. Quapropter omne tempus est annorum quinquagintaquatuor, & mensium trium. Septimo siquidem anno regni sui Nabuchodonosor cœpit obsidere Tyrum. Quartodecimo autem annò regis Iromi, Cyrus Persarum tenuit principatum. Consonant igitur quæ de templo scripta sunt à Chaldæis ac Tyriis, cum literis nostris. Manifestum verò & sine contentione testimonium est: de prædicta generis nostri antiquitate. Et his quidem qui nõ valde contendunt: sufficere iudicio quæ præmissa sunt. Oportet autem non credentibus Barbaricis conscriptionibus, sed solis Græcis fidem habendam esse dicentibus, adhuc multos exhibere testes, etiam Græcos, scientes nostrum genus, & opportuno tempore eius habentes mentionem. Pythagoras igitur Samius, cùm sit antiquus quidem ætate, sapientia verò & diuina pietate philosophos omnes excellens, non solùm quæ nostra sunt agnouisse manifestus est, sed etiam æmulatus ea ex multis apparet. Et eius quidem conscriptio nulla reperitur. multi tamen de eo retulêre: quorum insignior est Hermippus, vir circa omnem historiam diligentissimus indagator. Refert itaque in primo de Pythagora libro, quòd Pythagoras vno familiarium suorum defuncto, nomine Calliphonte, genere Crotoniate, illius animam dicebat secum degere die noctúque: & quod præciperet, vt nõ transiret locum, vbi asinus lapsus esset, & ab aqua fœculenta semetipsum abstineret, & ab omni blasphemia recederet. Deinde sequitur. Hæc autem agebat atq; dicebat, Iudæorum & Thracum opiniones imitatus, ac transferens in semetipsum. Dicitur enim verè, quòd ille vir multas Iudæorum leges in suam transtulit philosophiam. Fuit tamen etiam per ciuitates non ignota olim gens nostra: & multi iá mores ad quasdam trãsierunt, & æmulatione digni à nõnullis habebãtur. Quod manifestat Theophrastus in his quæ scripsit de legib. Ait enim, quia prohibẽt Tyrorũ leges & peregrino sacramẽto iurare. Inter quę sacramẽta

A ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον. ταῦτα σύμφωνον ἔχει τοῖς ἡμετέροις βύβλοις τὸ ἀληθές. γέγραπται γὰρ ἐν αὐτοῖς ὅτι Ναβυχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτῳ τοῦ αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῖν ναὸν ἠφάνισε, καὶ λοῖμῳ ἀφανὴς ὑπὸ ἔτη ἑπτὰ δ. δευτέρῳ δὲ τοῦ κύρου βασιλείας ἔτει τὰ θεμέλια ὑποβληθέντων, δευτέρῳ πάλιν τοῦ δαρείου βασιλείας ἀπετελέσθη. προσθήσω δὲ καὶ τὰς τῶν φοινίκων ἀναγραφάς. οὐ γὰρ παραλειπέον τὴν ἀποδείξεων τῶν

B θεωρίαν. ἔστι δὲ τοιαύτη τὰ χρόνων ἡ καταριθμησις. ὑπὸ ἰθωβάλου τοῦ βασιλέως ἐπολιόρκησε ναβυχοδονόσορος τὸν τύρον. μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσε βαὰλ ἔτη δέκα. μετὰ τοῦτον δικασταὶ κατεστάθησαν καὶ ἐδίκασαν· ἐκνίβαλος βασλάχου μῆνας δύο, χέλβης ἀβδαίου μῆνας δέκα, ἄβαρος ἀρχιερεὺς μῆνας ἕξ. μύτρονος καὶ γεράστου τοῦ ἀβδηλίμου δικασταὶ ἔτη ἕξ, ὧν μεταξὺ ἐβασίλευσε βαλάτορος ἐνιαυτὸν ἕνα. τούτου τελευτήσαντος, ἀποστείλαντες, μετεπέμψαντο μέρβαλον ἐκ τοῦ βα-

C βυλῶνος, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα. τούτου τελευτήσαντος, μετεπέμψαντο τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἰρόμον, ὃς ἐβασίλευσεν ἔτη εἴκοσιν. ὑπὸ τούτου κύρος περσῶν ἐδυνάστευσεν. οἰκοῦν ὁ σύμπας χρόνος ἔτη πεντήκοντα τέσσαρα καὶ ἕξ μῆνες πρὸς αὐτοῖς. ἐβδόμῳ μὲν γὰρ ἔτει τοῦ ναβυχοδονόσορος βασιλείας ἤρξατο πολιορκεῖν τύρον. τεσσαρεσκαιδεκάτῳ δὲ ἔτει τῆς ἰρόμου κύρος ὁ πέρσης τὸ κράτος παρέλαβεν. καὶ σύμ-

D φωνα μὲν ὑπὲρ ὧν τοῦ ναοῦ τοῖς ἡμετέροις γράμμασι τὰ χαλδαίων καὶ τυρίων. ὡμολογημένη δὲ καὶ ἀναπόρρητος ἡ τοῦ εἰρημένου μιμήσεως τὰ τῆς γένους ἡμῶν ἀρχαιότητος. τοῖς μὲν οὖν μὴ σφόδρα φιλονείκοις ἀρκέσει ὑπολαμβάνειν τὰ προειρημένα. δεῖ δὲ ἄρα καὶ τῶν ἀπιστούντων τοῖς βαρβάροις ἀναγραφαῖς, μόνοις δὲ τοῖς ἕλλησι πιστεύειν ἀξιούντων, ἐπιπλειόνων τὴν δεῖξιν ποιεῖσθαι, τοὺς πολλοὺς καὶ τούτων ἐπιστήμονας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, καὶ καθ' ὃ καιρὸς ἦν αὐτοῖς, μνημονεύοντας

E παραδίδοσθαι δὲ ἰδίοις αὐτῶν συγγράμμασι. πυθαγόρας τοίνυν ὁ σάμιος ἀρχαῖος ὤν, σοφίᾳ δὲ καὶ τῇ περὶ τὸ θεῖον δι' εὐσέβειαν πάντων ὑπερλαμπρότατος ὑπάρχων τῶν φιλοσοφησάντων, οὐ μόνον ἐγνωκὼς τὰ παρ' ἡμῖν δῆλος ἐστίν, ἀλλὰ καὶ ζηλωτὴς αὐτῶν ἐκ πολέσιν γνώριμος. αὐτοῦ μὲν οὖν οὐδὲν ὁμολογεῖται συγγραμμα, πολλοὶ δὲ τὰ περὶ αὐτὸν ἱστορήκασι, καὶ τούτων ἐπιστημονέστατος ἐστὶν ἑρμιππος, ἀνὴρ περὶ πᾶσαν ἱστορίαν ἐπιμελής. λέγει τοίνυν ἐν τῷ α' τῶν περὶ πυθαγόρου βιβλίων, ὅτι πυθαγόρας, εἷς ἀυτῶν τῶν συνεσπασμένων πολιτήσαντος, τοὔνομα καλλιφῶντος, τὸν νοῦν κροτωνιάτου, τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἔλεγε συνδιαιτᾶσθαι αὐτῷ καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν· καὶ ὅτι παρεπλανᾶτο μὴ διέρχεσθαι τόπον, ἐφ' ὃν ἄν ὄνος ὀκλάσῃ, καὶ τῶν διαφόρων ὑδάτων ἀπέχεσθαι, καὶ πάσης ἀπέχειν βλασφημίας. ἑπεὶ προσέθεσι μὴν ταῦτα καὶ τάδε. ταῦτα δὲ ἐπράττε

F καὶ ἔλεγε, καὶ ἰουδαίων καὶ θρακῶν δόξας μιμούμενος, καὶ μεταφέρων εἰς ἑαυτόν. λέγει γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος πολλὰ τῶν παρὰ ἰουδαίοις νομίμων, εἰς τὴν αὐτοῦ μετενεγκεῖν φιλοσοφίαν. καὶ δὴ καὶ πόλεις οὐκ ἄγνωστον ἡμῶν πάλαι τὸ ἔθνος, καὶ πολλὰ τῶν ἐθῶν εἴς τινας ἤδη διαπεφοίτηκε, καὶ ζῆλον παρ' ἑτέροις ἤγηται. δηλοῖ δὲ ὁ θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ νόμων. λέγει γὰρ ὅτι κωλύουσι οἱ τυρίων νόμοι ξενικὸν ὅρκον ὀμνύειν. ἐν οἷς

μετὰ

μετὰ τινων ἄλλων ἃ τὴν καλοῦσιν ὅρκον κορβᾶν κατωνομασμένον. παρ' ἡμῖν δὲ οὐ δοκεῖν πλὴν μόνοις Ἰουδαίοις. δηλοῖ δ' ὡς οὐ ἔστι τις ἐν τῇ ἑβραΐδι μεθερμηνευόμενος δῶρον θεοῦ. καὶ μὴν οὐδὲ ἡρόδοτος ὁ ἁλικαρνασσεὺς ἠγνόησε ἡμῶν τὸ ἔθνος, ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ φαίνεται μεμνημένος. ἐοικὲ γὰρ πόλλων ἱστορῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ βύβλῳ φησὶν οὕτως. μόνοι δὲ πάντων φησὶ κόλχοι, καὶ αἰγύπτιοι, καὶ αἰθίοπες περιτέμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. φοίνικες δὲ καὶ σύριοι οἱ ἐν τῇ παλαιστίνῃ, καὶ οὗτοι ὁμολογοῦσι παρ' αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. σύριοι δὲ οἱ περὶ θερμώδοντα καὶ παρθένιοι ποταμὸν, καὶ μάκρωνες οἱ τούτοισιν ἀγχοῖτονες ὄντες, ἀπὸ κόλχων φασὶ νεωστὶ μεμαθηκέναι. οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ περιτεμνόμενοι ἀθρόοι μόνοι, καὶ οὗτοι αἰγυπτίοισι φαίνονται ποιοῦντες κατὰ ταυτά. περὶ δὲ αἰγυπτίων καὶ αἰθιόπων οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὁκοτέροι πρότερον ἐξέμαθον. οὐ μὴν εἴρηκε σύροις ἐν τῇ παλαιστίνῃ περιτέμνεσθαι. τοῦτο δὲ παλαιστίνῃ καὶ συνοικοῦντων μόνοι τοῦτο ποιοῦσιν ἰουδαῖοι. ἔτι τοίνυν γινώσκων εἴρηκε περὶ αὐτῶν. ὁ χοιρίλος δὲ ἀρχαιότερος γηγενόμενος ποιητὴς μέμνηται τοῦ ἔθνους ἡμῶν. ὅτι συνεστράτευσε ξέρξῃ τῷ περσῶν βασιλεῖ κατὰ τῶν ἑλλάδα. καταριθμησάμενος γὰρ πάντα τὰ ἔθνη, τελευταῖον καὶ τὸ ἡμέτερον ἐνέταξε λέγων·

Τῷ δ' ὄπιθεν διέβαινε γένος θαυμαστὸν ἰδέσθαι,
Γλῶσσαν μὲν φοίνισσαν ἀπὸ στομάτων ἀφιέντες·
Οἳ ῥα τ' ἐν Σολύμοις ὄρεσι πλατὺν ἀμφὶ λίμνην,
Αὐχμηραλέοι, κορυφὰς ξυροκόμοι ἀμφὶ περθεν
Ἵππων δορτὰ φορέοντες ἐφόρεον ἐσκληκότα καπνῷ.

δῆλον οὖν ὅτι, ὡς οἶμαι, πᾶσιν ἡμῖν αὐτὸ μεμνῆσθαι, τῷ καὶ τὰ σόλυμα ὄρη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ οἰκουμένῃ χώρᾳ, ἃ κατοικοῦμεν, καὶ τὴν ἀσφαλτῖτιν λεγομένην λίμνην. αὕτη γὰρ πασῶν τῶν ἐν τῇ συρίᾳ λιμνῶν πλατυτέρα καὶ μείζων καθέστηκεν. καὶ χοιρίλος μὲν οὕτω μέμνηται ἡμῶν. ὅτι δὲ οὐ μόνοι ἠπίστατο τοὺς ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζον, ὅσοις αὐτῷ ἐντύχοιεν, οὐχ οἱ φαυλότατοι τῶν ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ δὴ σοφίᾳ μάλιστα θαυμασμένοι, ῥᾴδιον γνῶναι. κλέαρχος γὰρ οἱ ἀριστοτέλους ὢν μαθητὴς, ἐν τῷ περὶ τοῦ φιλοσόφων οὐδενὸς δεύτερος, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ὕπνου βυβλίῳ φησὶν, ἀριστοτέλη τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ περί τινος ἀνδρὸς ἰουδαίου τοιαῦτα ἱστορεῖν, ἃ τὸν τοῦ λόγου ἀριστοτέλει ἐπιγραφῆς. ἔστι δ' οὕτω γεγραμμένον. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. ὅσα δ' ἔχει τῷ ἐκείνου θαυμαστότητά τινα, καὶ φιλοσοφίαν ὁμοίως, διελθεῖν οὐ χρεῖον. ὡς σαφῶς δέ σοι εἰπεῖν ὑπερόχιδη, θαυμαστόν τι καὶ ἀνόητος ἔστι σοι δόξω λέγειν. καὶ ὁ ὑπερόχιδης διλαβούμενος, δι' αὐτὸ γὰρ, ἔφη, τοῦτο, καὶ ζητοῦμεν ἀκούσαι πάντες. οὐκοῦν εἶπεν ἀριστοτέλης τὸ τῷ ῥητορικῷ ἐπιγράμμα, τὸ μὲν αὐτοῦ πρῶτον διελθωμεν, ἵνα μὴ ἀπειθῶμεν τοῖς τῷ ἐπιγράμματι διδασκάλοις. λέγε, εἶπεν ὁ ὑπερόχιδης, ὅτι σοι δοκεῖ. καὶ κοῦν, τοίνυν τὸ μὲν γένος ἦν ἰουδαῖος ἐκ τῆς κοίλης συρίας. οὗτοι δὲ εἰσιν ἀπόγονοι τῶν ἐν ἰνδοῖς φιλοσόφων. καλοῦνται ὑπ' αὐτῶν φασιν οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ μὲν ἰνδοῖς κάλλανοι, ἐπὶ δὲ σύροις ἰουδαῖοι, τοὔνομα λαβόντες ἀπὸ τοῦ τόπου. περιοικοῦσι γὰρ δὴ κατοικοῦσι τόπον ἰουδαία. τὸ δὲ τῆς πόλεως αὐτῶν ὄνομα φασὶ, σολυμία ἐστὶ, ἱεροσολύμοις γὰρ αὐτὴν καλοῦσιν. ἐπὶ πολὺ δὲ ἀνθρωπος ὑποδεχόμενός τε πολλοὺς, καὶ τῷ

A cum quibusdam aliis etiam iusiurãdum, quod Corbam appellatur, enumerat: apud nullos autem hoc inuenitur iuramentum, nisi apud Iudæos solos: quod interpretatur ex Hebraica lingua, donum Dei. Verùm neque Herodotus Halicarnasseus nostram ignorauit gentem, sed quodammodo eius meminisse cognoscitur. De Colchis enim referens, in secundo libro sic dicit: Soli autem inter omnes Colchi, & Ægyptij, & Æthiopes, verenda ab initio circuncidunt. Phœnices verò, & Syri in Palæstina confitentur hoc ab Ægyptiis didicisse. Syri autem qui circa Thermodoontem & Parthenium fluuium commorantur, & his vicini Macrones, à Colchis dicuntur nuper didicisse. Hi namque sunt inter homines soli, qui circuncidunturB: & isti sicut Ægyptij facere dicuntur. De Ægyptiis autem & Æthiopibus dicere non possum, vtri ab alteris didicêre. Dixit ergo Syros, qui in Palæstina sunt, circuncidi. Omnium autemC qui habitant Palæstinam, soli Iudæi circuncidunturD. Hoc igitur sciens, de ipsis dixit. Quin & Chœrilus, antiquus poëta, meminit de gente nostra, dicens quòd militauerunt nostri maiores cum Xerxe Persarum rege contra Græcos: & enumerans vniuersas gentes, nouissimam nostram posuit, ita dicens:

Huius miranda specie gens castra secuta,
Phœnissam ignoto linguam mittebat ab ore.
Sedes huic Solymi montes, stagnum prope vastũ,
Tonsa caput circum, squalenti vertice equini
Exunias capitis duratas igne gerebat.

Palàm ergo est, sicut arbitror, quia nostri meminerit, eo quòd & Solymi montes in nostra regione sunt constituti, in quibus habitamus, & stagnum, quod dicitur Asphaltites: hoc enim inter omnes stagnum in Syria latius ac maius est. Et Chœrilus quidemE ita nostri meminit. Quod autem non solùm sciebant Iudæos, sed etiam in quotquot inciderent admirabantur, non è vulgo Græci, sed ob sapientiam celebres, ostendere facile est. Clearchus enim Aristotelis discipulus, & Peripateticorum nulli secundus, in primo libro de somno, dicit Aristotelẽ doctorẽ suum de quodã viro Iudæo ita referre: & ipsi Aristoteli eũdem sermonẽ ascribit, quod ita conscriptũ est: Sed alia quidem longum est dicere. Quæ verò habere potuerantF illius admirationem quãdam atque philosophiam, ea duco operæpretium referre. Et Hyperochides: vehementer, inquit, audire desideramus vniuersi. Igitur secundùm præcepta, Aristoteles inquit, rhetorica, eius genus primò indicabimus, ne reluctemur doctoribus præceptorum. Dic, inquit Hyperochides, ita si placet. tũ ille. genere igitur Iudæus erat, è Cœlesyria: qui sunt ex propagine Philosophorum Indorum, vocantúrq; (vt aiunt) philosophi, apud Indos Calani, apud Syros autemG Iudæi nomẽ accipientes à loco. locus enim vbi habitant, appellatur Iudæa. nomen verò eorũ ciuitatis valde difficile est: vocant enim eam nomine Hierusalẽ. Is igitur homo multos hospitio recipiens, & de su-

perioribus ad maritima descendens, grauissimus erat non solùm eloquio, sed etiam animo. Et tunc nobis degentibus apud Asiam, cũ diuinus homo venisset ad ea loca, confabulari cœpit nobiscum, & cum aliis scholasticis eorum sapientiam tentans, cúmque multi eruditorum congregarentur, tradebat potius aliquid eorũ quæ habebat. Hæc ait Aristoteles apud Clearchum, & super hæc multam ac mirabilem continentiam Iudæi viri in cibis & castitatem narrat. Licet autem volentibus hæc ex ipsius lectione cognoscere. ego enim refugio plus quàm decet inserere. Clearchus igitur facta digressione, cùm aliud propositum haberet, nostri generis ita meminit. Hecatæus autẽ Abderita, vir philosophus simul & circa actiones industrius, cum Alexandro rege nutritus, & cum Ptolemæo Lagi commoratus, non obiter, sed integrum de ipsis Iudæis conscripsit librum, Ex quo volo breuiter quædam eorum quæ ab eo sunt dicta percurrere. Sed primitus tempus ostendã. meminit enim prælij, quo circa Gazam Ptolemæus conflixit cum Demetrio, quod vtique contigit vndecimo quidem anno post mortem Alexandri, Olympiade verò septima & decima atque centesima, sicuti refert Castor. adiiciẽs enim hanc Olympiadem, dicit: Sub hac Ptolemæus Lagi vicit in Gaza prælio Demetrium Antigoni, qui vocabatur Poliorcetes. Alexandrum verò profitentur vniuersi centesima & quartadecima Olympiade fuisse defunctum. Palàm ergo est, quia & secundùm illud tempus, & sub Alexandro genus florebat nostrum. Dicit igitur Hecatæus, quia post prælium ad Gazam Ptolemæus locorum quæ sunt circa Syriam dominus est effectus. Et multi hominum cognoscentes mansuetudinem & clementiam Ptolemæi, cum eo proficisci ad Ægyptum, & rebus communicare voluêre. Quorum vnus, inquit, erat Ezechias pontifex Iudæorum: homo ætate quidem quasi sexaginta & sex annorum, dignitate verò apud contribules maximus, & animo sapientissimus, potentissimus ad dicendum, & circa causas sicut nullus alter expertus. dicit etiam omnes sacerdotes Iudæorum, qui decimas accipiunt, & vniuersa in communi gubernant, circa mille & quingentos existere. Rursus autem prædicti viri faciens mentionem: hic inquit, homo hunc honorem gerens, & assuetus esse nobiscum assumens aliquos suorum, differentiam cunctã exposuit: & habitationem suam & conuersationem, quam scriptam habebat, pariter indicauit. Deinde palàm facit Hecatæus, quales circa leges existimus: & quia omnia sustinere, ne transcendamus eas, eligimus: & hoc esse optimum iudicamus. Dicitur igitur hæc: Et malè sæpius à finitimis audientes, & omnes contumelias passi à Persicis regibus & satrapis, nõ possunt mente mutari. Sed cum magna exercitatione, de his præcipuè omnibus respondere parati sunt. Perhibet autẽ etiã indicia fortis animi circa leges non parua, dicens, Alexandro quõdam in Babylone cõstituto, & volẽte Beli

A αἴω τόπων εἰς τοὺς θαλατίους ὑποκαταβαίνων, ἐλλη-
νικὸς ἦν τὴν ψυχὴν τὸν τόν θραξιβόντων ἡμῖν θεὶ τὴν ἀσίαν, ὡς βαλὼν εἰς τοὺς
τόπους, ἐν οἷς ἦμεν, ἐν τυγχάνῃ ἡμῖν τὴν καὶ ποιν ἐτέρους
τὴν σχολαστικῶν, πειρώμενος αὐτῶν τὴν σοφίας. ὡς δὲ πολ-
λοὶ τὴν ἐν παιδείᾳ συνφκείοντο, παρεδίδου τὶ μᾶλλον
ὧν εἶχεν. ταῦτ' εἴρηκεν ἀριστοτέλης ὡδὲ περὶ κλεάρ-
χῳ, ἐν ᾧ περὶ πολλὴν ἐν θαυμάσιον καρτερίαν τῶν
ἰουδαίων ἀνδρὸς ἐν τῇ δίαιτῃ καὶ σωφροσύνῃ δηλῶν.
B ἔστι δὲ τοῖς βουλομένοις ἐξ αὐτοῦ τὸ πλέον γνῶναι τῶν
βυβλίων. φυλάττομαι γὰρ ἐγὼ τὰ πλείω τῶν ἱκανῶν παρε-
κπίπτειν. κλέαρχος μὲν οὖν ἐν ἐν παρεκβάσει ταῦτ' εἴρη-
κεν. τὸν δὲ περικείμενον ἦν αὐτοῦ καθ' ἕτερον ἔτος ἡμῖν
μνημονεῦσαι. ἑκαταῖος δὲ ὁ ἀβδηρείτης ἀνὴρ φιλόσοφος
ἅμα, ἐν θεῖ ταῖς πρόξεσι ἱκανὸς τὰ ὤν, ἀλέξανδρῳ τοῦ
βασιλεῖ συναχθεὶς, καὶ πτολεμαίῳ τοῦ λάγου συν-
γνόμενος, οὐ παρέργως ἀλλὰ θεῖ αὐτῶν ἰουδαίων συν-
C γέγραφε βυβλίον, ὃ ἐξ οὗ βούλομαι κεφαλαιωδῶς ὑπο-
δραμεῖν εἴα τοῦ εἰρημένου. καὶ πρῶτον ὑποδείξω τὸν
χρόνον. μνημονεύει γὰρ πτολεμαίου θεῖ γάζῃ πρὸς
δημήτριον μάχης. αὕτη δὲ γέγονε εἰς δεκάτῳ μὲν ἔτει
τῆς ἀλεξάνδρου τελευτῆς, ὅτι δὲ ὀλυμπιάδος ἑβδό-
μης καὶ δεκάτης καὶ ἑκατοστῆς, ὡς ἱστορεῖ κάστωρ. περι-
θεὶς γὰρ ταύτῃ τῇ ὀλυμπιάδι φησὶν, ὅτι ταύτῃ
πτολεμαῖος ὁ λάγου νικᾷ γάζῃ μάχῃ δημή-
τριον τὸν ἀντιγόνου, τὸν ὀνομαζόμενον πολιορκητή.
D ἀλέξανδρον δὲ τεθνάναι πάντες ὁμολογοῦσιν ὅτι τῆς
ἑκατοστῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ὀλυμπιάδος. δῆλον
οὖν ὅτι καὶ κατ' ἐκεῖνον καὶ τὸν ἀλέξανδρον ἤκμαζεν
ἡμῶν τὸ ἔθνος. λέγει τοίνυν ὁ ἑκαταῖος πάλιν τάδε. ὅτι
μετὰ τοῦ ἐν γάζῃ μάχῃ ὁ πτολεμαῖος ἐγένετο τῆς
θεῖ συνείας τόπων ἐγκρατής. καὶ πολλοὶ τῆς αὐθρώ-
πων πυνθανόμενοι τοῦ ἠπότητα καὶ φιλανθρωπίαν
τοῦ πτολεμαίου, συναπαίρειν εἰς αἴγυπτον αὐτῷ, καὶ
E κοινωνεῖν τῆς πραγμάτων ἐβουλήθησαν. ὧν εἷς ἦν,
φησὶν, ἐζεκίας ὁ ἀρχιερεὺς τῆς ἰουδαίων, ἀνθρωπος τὴν
μὲν ἡλικίαν ὡς ἑξηκονταέξ ἐτῶν, τῇ δὲ ἀξιώματι
τῇ ὡδὲ τοῖς ὁμοεθνεσι μέγας. καὶ τοῦ ψυχοῦ οὐτ'
ἀδύνατος, ἔτι δὲ καὶ λέγειν δυνατὸς, καὶ τοῖς θεῖ τῆς
πραγμάτων εἴπερ τις ἄλλος ἐμπειρος. καὶ τοι, φησὶν,
οἱ πάντες ἱερεῖς τῆς ἰουδαίων, οἱ τοῦ δεκάτου τῆς γι-
νομένων λαμβάνοντες, καὶ τὰ κοινὰ διοικοῦντες, θεῖ
χίλιοι μάλιστα καὶ πεντακόσιοι εἰσίν. πάλιν δὲ τῶν
F προειρημένου μνημονεύων ἀνδρὸς, ὅθεν φησὶν ὁ ἀν-
θρωπος τοιοῦχος τῆς τιμῆς ταύτης, καὶ συνήθης ἡ-
μῖν γενόμενος, ὡδαλαβὼν πνα τῆς μὲν ἑαυτοῦ, τοῦ
τε διαφορὰν αἰτίαν πᾶσαν αὐτοῖς, οὐχὶ γὰρ τοῦ κα-
τοίκησιν αὐτῶν καὶ τοῦ πολιτείαν γεγραμμένον. εἶτα
ἑκαταῖος δηλοῖ πάλιν πῶς ἔχομεν θεῖς τοὺς νό-
μους, ὅτι πάντα πάσχειν ὑπὲρ τοῦ μὴ ὡδαβλῶν τού-
τοις θεραπεύομεθα, καλὸν εἶναι νομίζοντες. τοιγαροῦν
φησὶ καὶ κακῶς ἀκούοντες ὑπὸ τῆς ἀσυγγενῶν, καὶ
τῆς εἰσαφικνουμένων πάντων, καὶ θεοπηλακιζόμενοι
πολλάκις ὑπὸ τῆς περσικῶν βασιλέων καὶ σατραπῶν,
οὐ δύνανται μεταπειθῆναι τῆς διανοίας, ἀλλὰ γεγυ-
μνασμένοις θεῖ τούτων καὶ αἰκίαις καὶ θανάτοις δεινο-
τάτοις μάλιστα πάντων ἀπαντῶσι, μὴ ἀρνούμενοι τὰ παρόντα. περὶ χρῆ καὶ τεκμήρια τῆς ἰσχυροτατοσύνης
τῆς θεῖ τῆς νόμων ἐκ ὀλίγα. φησὶ γὰρ ἀλέξανδρε ποτὲ ἐν βαβυλῶνι γενομένου, θεῖ θελομένου τὸ τῶν βίβλων

πεπῶ-

πεπ ωκός ἱερὸν ἀνακαθᾶραι, καὶ πᾶσιν ἀυτοῖς τοῖς στρατιώταις ὁμοίως φέρειν τὸν χοῦν προστάξαντος, μόνοις τοῖς ἰουδαίοις οὐ προσχῶν. ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὑπομεῖναι πληγὰς, καὶ ζημίας ὑποτῆναι μεγάλας, ἕως αὐτοῖς συγγνόντα τὸν βασιλέα δοῦναι τὴν ἄδειαν. τῇ γὰρ μὲν τῇ εἰς τὴν χώραν, φησὶ, πορείᾳ αὐτοῖς ἀφικνουμένοις, καὶ τοὺς καὶ βωμοὺς καταστῆσαι ἅπαντα ταῦτα κατέσκαπτον. καὶ τῇ μὲν ζημίαν τοῖς σατράπαις ἐξέτεινον, πρὸς δὲ τιμὴν δὲ κ᾽ συγγνώμας μετελάμβανον. καὶ προσεπιθέσθαι, ὅτι δὲ κρείττον ἐστὶ τούτοις αὐτοῖς ἐστι θαυμάζειν. λέγει δὲ καὶ περὶ τοῦ πολυανθρωπότατον γενόμενον ἡμῖν τὸ ἔθνος. πολλοὶ μὲν γὰρ ἡμῖν φησὶν αἰχμάλωτοι εἰς βαβυλῶνα πάντων πρότερον ἀνθρῶν ἐποίησαν μυριάδας. οὐκ ὀλίγοι δὲ κ᾽ μετὰ τὸν ἀλεξανδρου θάνατον εἰς αἴγυπτον καὶ φοινίκην μετῴκησαν, διὰ τὴν ἐν συρίᾳ στάσιν. ὁ δὲ τὸς ἐστὶ ἀνὴρ καὶ τὸ μεγάθος τῆς χώρας, ἣν κατοικοῦμεν, καὶ τὸ κάλλος ἱστόρηκεν. ἑξακοσίας γὰρ μυριάδας γῆς ἀρούρων, καὶ δὴ τῆς ἀρίστης καὶ παμφορωτάτης χώρας, νέμονται φησίν. ἡ γὰρ ἰουδαία πανταχόθεν πολύανδρος ἐστίν. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τὴν ἱεροσόλυμα καλλίστην τε καὶ μεγίστην, ἐν πολυανθρωπότατον κατοικοῦμεν, καὶ πλείστοις ἀνδρῶν, καὶ δεῖ τῆς τοῦ ἱεροῦ κατασκευῆς, οὕτως αὐτὴν διηγεῖται. ἔστι γὰρ τῇ ἰουδαίων τὰ μὲν πολλὰ ὀχυρώματα κατὰ τὴν χώραν καὶ κώμας. μία δὲ πόλις ὀχυρὰ πανύσχατα μάλιστα στάδιον τὴν περίμετρον, ἣν οἰκοῦσιν ἄνθρωποι περὶ δισχίλιοι μυριάδας. καλοῦσι δὲ αὐτὴν ἱεροσόλυμα. ἐν ταύτῃ δὲ ἐστι κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλεως περίβολος λίθινος, μῆκος ὡς πεντακόσιοι πήχεις, ὕψος πήχων ἑκατόν, ἔχων διπλᾶς πύλας. ἐν ᾧ βωμός ἐστι τετράγωνος, οὐκ ἐν τιμῇ, ἀλλ᾽ ἐν τῇ αὐτῇ λίθων οὐδὲν συγκείμενος. πλατεῖα μὲν ἑκάστη εἴκοσι πήχων, ὕψος δὲ δεκάπηχυ. καὶ παρ᾽ αὐτὸν οἴκημα μέγα, οὗ βωμὸς ἐστὶ καὶ λυχνίον, ἀμφότερα χρυσᾶ, δύο τάλαντα τὴν ὅλκην. ὃν τοῦτον φῶς ἐστὶ διὰ παντὸς καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἄσβεστον καὶ τοῦ ἀνάθημα παρ᾽ αὐτῷ οὐδὲν ἔστιν οὐδὲ φύτευμα παντελῶς οὐδὲν ἄλσος οὐδὲ τοιοῦτον. διαζῶσι δὲ ἐν αὐτῷ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἱερεῖς ἁγνείας τινὰς ἁγνεύοντες, οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ. ἔτι γὰρ μὴν ὅτι καὶ ἀλεξανδρῳ τῷ βασιλεῖ στρατευσαμένῳ, καὶ μετὰ ταῦτα τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, μεμαρτύρηκεν. οἷς αὐτὸς ἐφεξῆς φησιν ἐγὼ ἀνὴρ ἰουδαῖος κατὰ τὴν στρατείαν ἐξωρμῶμεν, ταῦτα ἐφεξῆς λέγει δ᾽ οὕτως. ἐμοῦ γὰρ οὖν ὅτι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν βαδίζοντος, συνηκολούθει τῶν μὲν τῇ ἄλλων τῇ ἐφεξῆς πιστόν τινα ἡμῖν ἐπαίνον ἰουδαίων, ἄνομα μανάλλαμος, ἀνὴρ θρασὺς ἱκανὸς καὶ ἐλευθέρως, καὶ τοξότης δὲ τῶν ὁμοφρονούντων καὶ τῇ ἑλλάδι καὶ τῇ βαρβάρῳ ἀρίστος. ἐκεῖνος οὖν ὁ ἀνὴρ ὁ βαδίζοντα πολλὰ καὶ τὴν ὁδὸν, καὶ μαντεύοντος τινὸς ὀρνιθομαντίου, καὶ πάντας ἐπιχῶν ἀξιοῦντος, ἐρωτᾷ διὰ τί ἐστήκασιν. διὰ δὲ τοῦ μάντεως αὐτοῦ τὴν ὄρνιθα, καὶ φήσαντος, ἐὰν μὲν αὐτοῦ μένῃ, ἐξεστῶσιν ἐνταῦθα πάντες, ἐὰν δὲ ἀναστὰς εἰς τὴν ἔμπροσθεν πτῆσιν προσάγῃ, ἐὰν δὲ εἰς τὰ ὀπίσω, ἀναχωρεῖν, καὶ δεῖν ὅπου πτῆσις καὶ παραλαβόντας τὸ τόξον ἔβαλε, καὶ τὴν ὄρνιθα πατάξας ἀπέκτεινεν.

A templum quod corruerat renouare, cunctisq; militibus similiter rudera portare præcipiente, solos Iudæos hoc facere non sustinuisse sed etiam multas plagas, & detrimenta pertulisse non modica, donec eis ignoscente rege securitas præberetur. Qui dum ad prouinciam, inquit, propriam reuersi fuissent, templa & altaria fabricata omnia destruxêre. Et pro aliis quidem multam satrapæ exoluêre; pro aliis verò veniam consecuti sunt. Adiicit autem, quòd meritò ob hæc mirabiles sint: Et quòd gēs nostra fuit multorum hominum numero copiosa: sed multa millia nostrorum traducta, in Babylonia Persæ primùm collocarunt: nec pauca etiam morte Alexandri in Ægyptum & Phœnicen sunt translata, propter seditionem in Syria factam. Idem vir & magnitudinem prouinciæ quam incolimus, pulchritudinémque narrauit. Penè decies trecenta millia, inquit, iugera terrarum optimarum vberrimæ prouinciæ possidere noscūtur: Iudæa namque huius est amplitudinis. Et quia etiam ciuitatem ipsam Hierosolymorum spaciosam & maximam olim inhabitamus, & virorum multitudine copiosam, nec non & templi constructionem, idem ipse sic refert: Sunt autem Iudæorum & aliæ quidem multæ munitiones per prouinciam, atque vici. Vna verò ciuitas munitissima, habens præcipuè circuitum quinquaginta stadiorum, in qua commorantur hominū circa centum & quinquaginta millia, nomine Hierosolyma. Est autem in media ciuitate lapidea quadriporticus, centum per circuitum cubitorum, habens etiā duplices ianuas: in qua ara est quadranguli figuratione composita ex lapidibus non dolatis, sed collectis, vnumquodque latus viginti cubitorum latitudinem habens, altitudinem verò decem: & circa eam maxima fabrica, vbi altare est constitutum & candelabrum, vtraque aurea, duorum talentorum pondus habentia: & inextinguibile lumen noctibus & diebus. Simulacrum verò, aut aliquod anathema ibi nequaquam est, nec vlla plantatio. nullus ibi veluti lucus, aut aliquid huiusmodi. Habitant autem in eo & noctibus & diebus sacerdotes, quasdam purificationes agentes, & omnino vinum non bibentes in tēplo. Insuper autem, quia & cum Alexandri regis successoribus postea militarunt, testatur hoc modo, dicens ea quæ cognouerit à viro Iudæo in expeditione constituto: cuius verba subiiciam. Ait enim: Me siquidem eunte ad mare rubrum, vnà secutus est quidam cum aliis equestrium Iudæorum nos deducentium, nomine Mosollamus, vir animosus, inter omnes sagittarios Græcos & Barbaros præcipuē. Is igitur homo properantibus multis pariter & quodam vate augurium captante, & petente, vt cuncti starent, interrogauit, cur substitissent omnes. Ostendēte verò ei vate auem quam intuebatur, atque dicente: quòd si quidem expediret, eis vt manerent omnes, starent auis: si verò surgens anterius euolaret, procederent, si verò post tergum iret, recedere cūctos oporteret: rursum tacens, arcūq; trahens, sagittam emisit: & auem percussam interemit.

Indignantibus verò vate & quibusdam aliis, & maledicentibus ei: Quid furitis, inquit, infaustissimam auem sumentes in manus? hæc enim suam salutem nesciens, de nostro itinere nobis prosperitatem potuit indicare? Si enim præscire futura valuisset, in hunc locum nequaquam venisset, metuēs ne sagitta à Mosollamo Iudæo periret. Sed Hecataei testimonia iam quiescant. facile namque est volentibus ipsum librum legere, & hæc apertiùs inuenire. Non verò me pigebit Agatharchidem introducere, licèt homo minimè malus, vt ei visum est, nobis detraxisse videatur. Is enim narrans de Stratonice, quemadmodum venit in Syriam è Macedonia viro suo Demetrio derelicto: Seleuco autem vxorem eam ducere nolente, quod illa sperabat, exercitu eius in Babylonia posito, circa Antiochiam bella mouit. Deinde quomodo reuerso rege Antiochia capta in Seleuciam illa fugiens, cùm posset velociùs abnauigare, somnio prohibita ne faceret, capta atque defucta est. Hæc ergo præfatus Agatharchides, & derogans superstitioni Stratonices, vtitur exemplo generis nostri, sic scribens. Qui vocantur Iudæi, habitant omnium munitissimam ciuitatem, quam vocare Hierosolymam prouinciales solent: hi vacare cōsueti sūt septima die, & neq; arma portare in prædictis diebus, neque alterius cuiuspiam curam habere patiuntur. sed in tēplis extendētes manus, adorare vsque ad vesperā soliti sunt. Ingrediēte verò in ciuitatē Ptolemæo Lago cum exercitu & multis hominibus, cū custodire debuerint ciuitatē, eis stultitiā obseruātibus, prouincia quidem dominū suscepit amarissimū: lex verò manifestata est malam habere solennitatem. huiusmodi autem casus, præter illos, alios quoque docuit vniuersos: vt tunc ad somnia & opiniones quę tradebātur de lege confugiant, dum circa res necessarias ratio nihil valet humana. Hoc quidem Agatharchidi videtur esse ridiculum: eis autem qui hæc examinant integriùs, apparet magnum, & præcipua laude dignissimū: si & saluti & patriæ quidem, custodiam legum pietatémque diuinam præponere concupiscant. Quòd verò non ignorantes quidam conscriptorum gentem nostram, sed propter inuidiam quasdam obsimiles causas memoriam nostri omiserunt, hoc indicium me arbitror esse præbiturum. Hieronymus enim qui de successoribus conscripsit historiam, ipso tempore quo Hecatæus fuit: & amicus existens regis Antigoni Syriæ præsidebat. Verùm Hecatæus etiam librum conscripsit de nobis: Hieronymus autem nequaquam nostri in historia meminit, licèt penè in ipsis locis nutritus esset. In tantū voluntates hominum differebāt. alter nāq; dignos existimauit de quibus diligenter memoriæ proderet: alterū verò omnino circa veritatē quædā passio cernitur obscurasse. Sufficiunt tamen ad comprobationem antiquitatis nostræ, Ægyptiorum & Chaldæorum atque Phœnicum historiæ, & super illas Græcorum pariter cōscriptores. nam præter supradictos,

A ἀγανακτούντων δὲ καὶ μάντεως καὶ τινῶν ἄλλων καὶ καταρωμένων αὐτῷ, τί μαίνεσθε φῆσι, κακοδαιμονίστατον ὄρνιθα λαβόντες εἰς τὰς χεῖρας; πῶς γὰρ οὐδὲ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν οὐ προϊδών, δεῖ τῆς ἡμετέρας πορείας ἡμῖν αὐτὴν ὑμῖν ἀπήγγελλεν; εἰ γὰρ ἐδύνατο προγινώσκειν τὰ μέλλοντα, εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐκ ἂν ἦλθε, φοβούμενος μὴ βεληθεῖσα αὐτὴν ἀποκτείνῃ μοσόλλαμος ἰουδαῖος. ἀλλὰ τὴν μὲν ἑκαταίου μαρτυρίαν ἄλις. τοῖς γὰρ βουλομένοις πολλοῖς μαθεῖν, τῷ βυβλίῳ ῥᾴδιόν ἐστιν ἐντυχεῖν. οὐκ ὀκνήσω δὲ καὶ ἐπ' ὀνηθείας δίκαιον μὲν καθάπερ αὐτὸς οἴεται, μνήμην πεποιημένον ἡμῶν ἀγαθαρχίδην ἀνομάσαι. διηγούμενος γὰρ τὰ περὶ στρατονίκης, ὃν τρόπον ἦλθε μὲν ἐκ συρίας εἰς μακεδονίαν, καταλιποῦσα τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα δημήτριον. σελεύκου δὲ γαμεῖν αὐτὴν οὐ θελήσαντος, ὅπερ ἐκείνη προσεδόκησε, ποιουμένου δὲ τινὰ ὑπὸ βαβυλῶνι στρατιὰν αὐτῷ, τὰ περὶ τὴν ἀντιόχειαν ἐκινοῦντο. εἶθ' ὡς ἀπέστρεψεν ὁ βασιλεύς, ἀλισκομένης τῆς ἀντιοχείας, εἰς σελεύκειαν φυγοῦσα, παρὸν αὐτῇ ταχέως ἀποπλεῖν, ἐνυπνίῳ κωλύοντι προσθεῖσα ἐλήφθη καὶ ἀπέθανεν. ταῦτα προειπὼν ὁ ἀγαθαρχίδης, καὶ ὑποσκώπτων τῇ στρατονίκῃ τὴν δεισιδαιμονίαν, παραδείγματι χρῶνται τῷ περὶ ἡμῶν λόγῳ. καὶ γράφει οὕτως. οἱ καλούμενοι ἰουδαῖοι πόλιν οἰκοῦντες ἐχυρωτάτην πασῶν, ἣν καλεῖν ἱεροσόλυμα συμβαίνει τοὺς ἐγχωρίους, ἀργεῖν εἰθισμένοι δι' ἑβδόμης ἡμέρας, καὶ μεθ' ὅπλα βαστάζειν ἐν τοῖς εἰρημένοις χρόνοις, μήτε γεωργίας ἅπτεσθαι, μήτε ἄλλης ὑπηρεσίας λειτουργίας μεθέμεναι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας δέχεσθαι μέχρι τῆς ἑσπέρας. εἰσιόντος δὲ εἰς τὴν πόλιν πτολεμαίου τοῦ λάγου μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ τῶν αὐθρώπων αὐτὴν φυλάττειν τὴν πόλιν δεξαμένων τὴν ἀρχαίαν, ἡ μὲν παρεῖς εἰλήφει δεσπότην πικρόν, ὁ δὲ νόμος ἐξηλέγχθη φαῦλον ἔχων ἐθισμόν. τὸ δὲ συμβεβηκὸς παλαιὸν ἐκείνοις τοῖς ἄλλοις πᾶσι διδάσκει, τὴν καιρὸν φυγεῖν εἰς ἐνύπνια, καὶ τὴν περὶ τοῦ νόμου παραδεδομένην ὑπόνοιαν, ἡνίκα αὐ τοῖς ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς περὶ τῶν δεομένων ἀξιοῦσθαι. τὸ μὲν ἀγαθαρχίδη καταγέλωτος ἄξιον δοκεῖ. τοῖς δὲ μὴ μετὰ δυσμενείας ἐξετάζουσι, φαίνεται μέγα καὶ πολλῶν ἄξιον ἐγκωμίων, εἰ καὶ σωτηρίας καὶ πατρίδος αὐθρώποι τινὲς, νόμων φυλακὴν καὶ τὴν περὶ θεὸν εὐσέβειαν ἀεὶ προτιμῶσιν. ὅπερ δοκῶ ἀγνοοῦντες οἱ τῶν συγγραφέων τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἀλλ' ὑπὸ φθόνου τινὲς, ἢ δι' ἄλλας αἰτίας οὐχ ὑγιεῖς, τὴν μνήμην παρέλιπον, τεκμήριον οἶμαι παρέξειν. ἱερώνυμος γὰρ ὁ τὴν περὶ τῶν διαδόχων ἱστορίαν συγγραφὼς, κατὰ τὸν αὐτὸν μὲν ἐκαταίῳ. φίλος δ' ὢν ἀντιόχου τοῦ βασιλέως, τὴν συρίαν ἐπιτρόπευε. ἀλλ' ὅμως ἐκείνῳ μὲν καὶ βυβλίον ἔγραψε περὶ ἡμῶν. ἱερώνυμος δ' οὐδαμοῦ τῆς τῶν ἱστορίαν ἐμνημόνευσε, καί τοι σχεδὸν ἐν τοῖς τόποις διατετραμμένος. τοσοῦτον αἱ προαιρέσεις τῶν αὐθρώπων διέφερον. τὸν μὲν γὰρ ἐδόξαν ἄξιον μνήμης ἄξιον· τὸν δὲ περὶ τὴν ἀλήθειαν πάντως τὸ πάθος οὐκ δύναμιν ἐπεσκότησεν. ἀρκοῦσι δὲ ὅμως εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀρχαιότητος, αἵτε αἰγυπτίων καὶ χαλδαίων καὶ φοινίκων ἀναγραφαὶ, πρὸς ἐκείναις τὸ τοσοῦτον τῶν ἑλλήνων συγγραφεῖς. ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοῖς ἐπιμνησθέν-

ἐθνόφι-

θεόφιλος, καὶ Θεόδοτος, καὶ μνασέας, καὶ ἀριστοφάνης, καὶ ἑρμογένης. δωρόθεός τε καὶ κόνων, καὶ ζωπυρίων, καὶ πολλοί τινες ἄλλοι τάχα, οὐ γὰρ ἔγωγε πᾶσιν ἐντετύγηκα τοῖς βιβλίοις, οὐ παρέργως ἡμῖν ἐμνημονεύθησαν. οἱ πολλοὶ δὲ τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν, τῆς μὲν ἀληθείας τῆς ἐξ ἀρχῆς πεπραγμάτων διήμαρτον, ὅτι μὴ τῶν ἱερῶν ἡμῖν βύβλων ἐντετύχασι. κοινῇ μὲν τοι περὶ τῆς ἀρχαιότητος ἅπαντες μεμαρτυρήκασιν, ὑφ' ἧς τὰ νῦν λέγειν προτίθεμαι. ὁ μὲν τοι φαληρεὺς δημήτριος, καὶ φίλων ὁ πρεσβύτερος, καὶ δωρόθεος, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διήμαρτον. οἷς συγγνώσκειν ἄξιον. οὐ γὰρ ἐνῆν αὐτοῖς μετὰ πάσης ἀκριβείας τοῖς ἡμετέροις γράμμασι παρακολουθεῖν. εἰ δ' ἔτι μοι κεφάλαιον ὑπολείπεται, τῶν κατὰ τὴν ἀρχὴν προτεθέντων τοῦ λόγου, τὰς διαβολὰς καὶ τὰς λοιδορίας, αἷς κέχρηνται τινες καὶ τοῦ γένους ἡμῖν ἀποδεῖξαι ψευδεῖς, καὶ τοῖς γεγραφόσι ταῦτα καθ' ἑαυτῶν χρήσασθαι μάρτυσιν. ὅτι μὲν οὖν ἡμῖν ἑτέρως τοῦτο πολλοῖς συμβέβηκε, διὰ τὴν ἐνίων δυσμένειαν, οἶμαι γινώσκειν τοὺς πλέον τῶν ἱστορίας ἐντυγχάνοντας. καὶ γὰρ ἔθνός τινες καὶ τῶν ἐνδοξοτάτων πολέων ῥυπαίνειν τὴν εὐγένειαν, καὶ τὰς πολιτείας ἐπεχείρησαν λοιδορεῖν. θεόπομπος μὲν τὴν ἀθηναίων τὴν δὲ λακεδαιμονίων πολυκράτης. ὁ δὲ τὴν τριπολιτικὸν γράψας, οὐ γὰρ δὴ θεόπομπός ἐστιν, ὥς τινες οἴονται, καὶ τὴν θηβαίων πόλιν προσέλαβε. πολλὰ δὲ καὶ τίμαιος ἐν τοῖς ἱστορίαις περὶ τῶν προειρημένων, καὶ περὶ ἄλλων βεβλασφήμηκεν. μάλιστα δὲ τοῦτο ποιοῦσι, τοῖς ἐνδοξοτάτοις προσπολεμοῦντες τοὺς μὲν διὰ φθόνον καὶ κακοήθειαν, ἄλλοι δὲ διὰ τὸ κενολογεῖν μνήμης ἀξιωθήσεσθαι νομίζοντες. πρὸς μὲν οὖν τοῖς αὐθαίροις τούτοις οὐδαμῶς ἁμαρτάνουσι τῆς ἐλπίδος, οἱ δ' ὑγιαίνοντες τῇ ἀκροάσει, πολλὴν αὐτῶν μοχθηρίαν καταδικάζουσι. τῶν δὲ εἰς ἡμᾶς βλασφημιῶν πρόξενοι μὲν αἰγύπτιοι. βουλόμενοι δ' ἐκείνοις τινὲς χαρίζεσθαι, πρὸς τὸ ἐπιχειρῆσαι τὴν ἀλήθειαν, οὔτε τὴν εἰς αἴγυπτον ἄφιξιν, ὡς ἐγένετο τῶν ἡμετέρων προγόνων ὁμολογοῦντες, οὔτε τὴν ἔξοδον ἀληθεύοντες. αἰτίας δὴ πολλὰς ἔλαβον τοῦ μισεῖν καὶ φθονεῖν. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἐδυνάστευσαν ἡμῖν οἱ πρόγονοι, κἀκεῖθεν ἀπαλλαγέντες ὅθεν τὴν οἰκείαν, πάλιν δεδεμένοι ἦσαν. ἐνθ' ἡ τούτων ὑπεναντιότης πολλὴν αὐτοῖς ἐνεποίησεν ἔχθραν, τοσοῦτον τῆς ἡμετέρας διαφερούσης δεισιδαιμονίας πρὸς τὴν ὑπ' ἐκείνων νομιζομένην, ὅσον θεοῦ φύσις ζώων ἀλόγων διέστηκεν. κοινὸν μὲν γὰρ αὐτοῖς ὅτι πάρεστι τὰ τοιαῦτα θεοὺς νομίζειν. ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ τιμῇ αὐτῶν διαφέρουσι. κοῦφοι δὲ καὶ εὐόπτοι παντάπασιν ἄθρωποι, κακῶς ἐξ ἀρχῆς εἰθισμένοι δοξάζειν περὶ θεῶν, μιμήσασθαι μὲν τῇ σεμνότητι τὴν ἡμετέρας θεολογίας οὐκ ἐχώρησαν. ὁρῶντες δὲ πλουμένους ὑπὸ πολλῶν ἐφθόνησαν. εἰς τοσοῦτον γὰρ ἦλθον ἀνοίας καὶ μικροψυχίας οἷοι τῶν παρ' αὐτοῖς, ὡς ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἀναγραφῆς ἀπιστῆσαι τἀναντία λέγειν. ἀλλὰ καὶ σφίσιν αὐτοῖς ἐναντία γράφοντες, ὑπὸ τυφλότητος τῆς πάθους ἠγνόησαν. ἐφ' οὗς δὲ φράσω τὸν λόγον, ᾧ καὶ μάρτυσι

A Theophilus etiam, & Theodotus, & Mnaseas, & Ariphanes, & Hermogenes, & Euemerus & Conon, & Zopyrion, & multi fortasse alij (non enim ego omnibus libris incubui) non obiter nostri fecêre mentionem. Plurimi namque prædictorum virorum, veritate quidem antiquarum rerum frustrati sunt, quia lectioni sacræ nostrorum non incubuêre librorum: communiter tamen de Antiquitate testati sunt, pro qua nunc dicere

B proposui. Phalereus sanè Demetrius, & senior Philon, & Eupolemus, non multum veritate frustrati sunt. quibus dari veniam dignum est. Non enim inerat eis, vt nostras literas possent omni scrupulositate sequi. His ita dictis, vnum adhuc mihi capitulum est relictum ex his quæ in principio libri posui, quatenus derogationes & maledicta, quibus vtuntur quidam contra genus nostrum, falsas ostendam: & conscriptoribus eorum testibus vtar, quando conscribentes hæc contra semetipsos locuti sunt talia. Quòd verò multis aliis

C hoc eucnit propter quorundam odia, arbitror intelligere eos qui in historiis versari solent. Quidam enim gentium, & gloriosissimarum ciuitatum fœdare nobilitatem, & conuersationi detrahere tentauêre: Theopompus quidem Athenienſium, Lacedæmoniorum verò Polycrates. Is autem qui Tripoliticum cõscripsit (non enim Theopompus hoc fecit, sicuti

D quidam putant) etiam Thebæorum momordit vrbem. Multa verò etiam Timæus in historiis de prædictis, & de aliis blasphemauit. Et hoc præcipuè faciũt, quando gloriosissimos in aliqua parte calumniantur: quidam propter inuidiam atq; maleuolentiam, alij verò propter verbosam nouitatem memoria se dignos iudicantes. & apud stultos quidem nequaquam hac spe fraudantur, qui non sanum noscuntur habere iudicium, sani verò auditores eorum

E malignitatem condemnabunt. Blasphemiarum igitur in nos sepe congestarum huiusmodi causa est. Volentes Ægyptiis gratificari quidam, veritatem corrumpere tentauêre. Et neque aduentum in Ægyptum nostrorum progenitorum, sicut contigit, sunt confessi: nec rursus egressum cum veritate dixêre: multásque causas odij ac inuidiæ pariter habuêre. Principio quidem, quia in eorum regione nostri progenitores potentes effecti sunt: vnde

F regressi ad propria denuo fuêre felices. Deinde sacrorum diuersitas, multas inter eos fecit inimicitias: in tantum præstantiore nostra pietate quàm sollennitates illorum, quantum Dei natura animalibus irrationalibus sine dubitatione præstat. Communis namq; apud illos ritus est, eiuscemodi bruta arbitrari Deos: singillatim autem alij alia colunt, vani ac fatui omnino homines, & ab initio vti his malis opinionibus consueti: & propterea nequaquam imi-

G tari nostrã honestatẽ de diuina ratione potuêre. Videntésq; multos nostram zelari conuersationem, inuidiam habuêre, & ad tantam fatuitatem ac pusillanimitatem quidam perducti sunt, vt non pigeret eos etiam contra antiquas suorum scriptiones aliqua dicere. Qui cùm hoc faciunt, sibimetipsis aduersa conscribere passione cæcitatis ignorauêre. In vno tamẽ & maximo viro verbũ meũ comprobabo, quo vsus sũ

ante paululum nostræ Antiquitatis teste. Manethon itaque, qui Ægyptiacam historiam ex literis sacris se interpretaturum pollicitus est, præfatus nostros progenitores cum multis millibus in Ægyptum aduenisse, & illic incolas subiugasse: deinde ipse confessus, est, quia posteriori tempore amittentes eam prouinciam, quæ nunc Iudæa vocatur, obtinuissent: & ædificantes Hierosolymam, construxissent templum. Et hactenus conscriptiones secutus est antiquorum. Deinde vsurpans sibimet licentiam, professúsque se scribere ea quæ in fabulis vulgaribus feruntur, incredibilia verba de Iudæis inseruit, volens permiscere nobis plebem Ægyptiorum leprosorum, aliorúmque languentium. quod sicut ait, abominatione ex Ægypto fuga dilapsi sunt. Amenophin enim regem adiecit, quod est falsum nomen. Et propterea tempus regi eius nequaquam diffinire præsumpsit, cùm aliorum regum omnes annos perfectè protulerit. Hinc itaque quasdam annectit fabulas, penè oblitus, quod egressum pastorum ad Hierosolyma ante quingentos decem & octo annos factum esse protulerat. Themusus enim erat rex, quando egressi sunt. Et ab hoc tempore, regum qui postea fuere, anni sunt trecenti nonaginta tres, vsque ad fratres nomine Sethonem, & Hermæum: quorum Sethonem quidem Ægyptum, Hermæum verò Danaum denominatum dicit: quem expellens, inquit, Sethon regnauit annis quinquaginta & nouem: & post hunc senior è filiis Rampses annis sexagintasex. Ante tot igitur annos egressos ex Aegypto patres nostros confessus, deinde Amenophin adiiciens regem, hunc ait & deorum fuisse contemplatorem, sicut Orum quendam priorum regum: & implesse desiderium eius sacerdotem Amenophin natum ex patre Papio: qui videbatur quasi diuina participare natura, secundùm sapientiam præscientiámque futurorum. Et dixisse regi hunc cognominem, quòd posset videre Deos, si prouinciam à leprosis & aliis maculatis hominibus purgare contenderet. In quo lætum regẽ, omnes dicit corpore debiles ex Ægypto congregasse, & fecisse multitudinem numero octoginta millia. Eósque ad sectiones lapidum in partem Nili Orientalem misisse: simul & alios Ægyptios, quibus hoc erat iniunctum. Fuisse autem quosdam inter eos etiam eruditorum sacerdotum lepra perfusos ait. Amenophin verò illum sapientem diuinúmq; virum refert timuisse & erga semetipsum & erga regem deorum indignationem, qui apertè suaserat eis vim geri: & dixisse, quoniam auxiliarentur quidam maculatis hominibus, & Ægyptum obtinerent tredecim annis. Et hæc eum non quidem præsumpsisse regi dicere, sed de his hominibus conscriptum reliquisse librum ac sibi mortem consciuisse. & propterea regem in anxietatem maximam peruenisse. Deinde ad verbum hæc refert. Iraque rogatus rex, vt ad requiem & tutamen eorum secerneret ciuitatem, desertam vrbem, quæ fuerat pastorum, nomine Auarim, præbuit eis. Est autẽ hæc ciuitas secundum theologiam antiquam, Typhonis. Porrò illi in hanc ingressi, & locũ

A μικρὸν ἐμπροσθεν τῆς ἀρχαιότητος ἐξηγησάμενος. ὁ δὲ μανεθὼν φησὶ, ὁ τὴν αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν ἐκ τῆς ἱερᾶς γραμμάτων μεθερμηνεύειν ὑπεσχημένος, προειπὼν τοὺς ἡμετέρους προγόνους πολλαῖς μυριάσιν ὅτι τὴν αἴγυπτον ἐλθόντας κρατῆσαι τῆς ἐνοικούντων, εἶτ' αὐτὸς ὁμολογῶν χρόνῳ πάλιν ὕστερον ἀπωσθέντας τὴν ἰουδαίαν καταχεῖν, καὶ κτίσαντας ἱεροσόλυμα τὸ νῦν κατασκευάσαι τὸ μέχρι μὲν τούτων ἠκολούθησε τὴν ἀναγραφάς. ἔπειτα δὴ δοὺς ἐξουσίαν αὐτῷ, δι' οὗ φαίη γράφειν τὰ μυθευόμενα καὶ λεγόμενα περὶ τῆς ἰουδαίων, λόγους ἀπιθάνους παρέβαλεν, ἀναμίξαι βουλόμενος ἡμῖν αἰγυπτίων πλῆθος λεπρῶν, καὶ ὅτι ἄλλους ἀρρωστήμασιν, ὥς φησι, φυγεῖν ἐκ τῆς αἰγύπτου καταγνωσθέντων. ἀμένωφιν γὰρ βασιλέα προσθεὶς ψευδὲς ὄνομα, καὶ διὰ τοῦτο χρόνον ἀκριβῆ τῆς βασιλείας οὐ εἰσαγαγὼν τολμήσας, καὶ τοι γε ὅτι τῆς ἄλλων βασιλέων ἀκριβῶς τὰ ἔτη προσθεὶς, πάντα προσάπτει τινὰς μυθολογίας, ὅπλα θόμενος χρόνον ὅτι πεντακοσίοις ἔτεσι καὶ δεκαοκτὼ, πρότερον ἱστόρηκε γενέσθαι τὴν ποιμένων ἔξοδον εἰς ἱεροσόλυμα. τεθμουσὶς γὰρ ἦν βασιλεὺς ὅτε ἐξέπεσαν. ὅτι δὲ τούτων μεταξὺ τῆς βασιλέων κατ' αὐτὸν ὄντι τριακόσια ἐνενηκοντατρία ἔτη, μέχρι τῆς δύο ἀδελφῶν σέθω καὶ ἑρμαίου. ὧν τὸν μὲν σέθων αἴγυπτον, τὸν δὲ ἕρμαιον δαναὸν μετονομασθῆναί φησιν. ὃν ἐκβαλὼν ὁ σέθως ἐβασίλευσεν ἔτη ν θ'. καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος τῆς ἐμῆς ἀπὸ ῥάμφης ξ ς'. τοσούτοις οὖν πρότερον ἔτεσιν ἀπελθὼν ἐξ αἰγύπτου τοὺς πατέρας ἡμῶν ὡμολογηκὼς, εἶτα τὸν ἀμένωφιν διατοιήσας ἐμβάλλων βασιλέα, φησὶ τοῦτον δοκιμήσαι θεῶν γενέσθαι θεατὴν, ὅστερ ὧρ εἰς τῆς πρὸ αὐτοῦ βασιλικόν. εἰπεῖν δὲ τὴν ὀπιθυμίαν ὁμωνύμῳ μὲν αὐτῷ ἀμένωφει, πατρὸς δὲ παπίου ἔνι θείας δὲ δοκοῦντι μετεχηκέναι φύσεως, κατά τε σοφίαν καὶ πρόγνωσιν τῶν ἐσομένων. εἰπεῖν δὲ αὐτῷ τοῦτον τὸν ὁμώνυμον, ὅτι δυνήσοιτο θεοὺς ἰδεῖν, εἰ καθαρὰν ἀπό τε λεπρῶν καὶ τῶν μιαρῶν ἀνθρώπων τὴν χώραν ἅπασαν ποιήσειν. ἡδέσθαι δὲ τὸν βασιλέα, πάντας τοὺς τὰ σώματα λελωβημένους ἐκ τῆς αἰγύπτου συναγαγεῖν. γενέσθαι δὲ τοῦ πλήθους μυριάδας ὀκτώ. καὶ τούτους εἰς τὰς λιθοτομίας τὸ πρὸς ἀνατολὴν μέρος τοῦ νείλου ἐμβαλεῖν αὐτὸν, ὅπως ἐργάζοιντο, καὶ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων οἱ ἐγκεχωρισμένοι. εἶναι δὲ τινας ἐν αὐτοῖς καὶ τῶν λογίων ἱερέων φησὶ, λέπρα συγκεχυμένους. τὸν δὲ ἀμένωφιν δεινοῦν τὸν σοφὸν καὶ μαντικὸν ἄνδρα ὑποδεῖσθαι πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν βασιλέα χόλον τῶν θεῶν, εἰ βιασθέντες ὀφθήσονται, καὶ προθέμενον εἰπεῖν, ὅτι συμμαχήσουσι τινὲς τοῖς μιαροῖς, καὶ τῆς αἰγύπτου κρατήσουσι ἐπ' ἔτη δεκατρία. μὴ τολμήσαι μὲν αὐτὸν εἰπεῖν ταῦτα τῷ βασιλεῖ γραφὴν δὲ καταλιπόντα περὶ πάντων ἑαυτὸν ἀνελεῖν. ἐν ἀθυμίᾳ δὲ εἶναι τὸν βασιλέα. κἀπειτα καὶ λέξιν οὕτω γέγραφεν. τῆς δὲ τῶν λατομιῶν ὡς χρόνον ἱκανὸς διῆλθε τὰ λοιπὰ πρεσβυτῶν, ἀξιωθεὶς ὁ βασιλεὺς, ἵνα πρὸς καταλυσιν αὐτοῖς καὶ σκέπην δοκιμάσῃ, τὴν τότε τῆς ποιμένων ἐρημωθεῖσαν ἄβαριν συνεχώρησεν. ἔστι δ' ἡ πόλις κατὰ τὴν θεολογίαν ἀρχαῖαν τυφῶνος. οἱ δὲ εἰς ταύτην εἰσελθόντες, καὶ τὸν τόπον

τον

τῶν εἰς ἀπόστασιν ἔχοντες, ἡγεμόνα αὐτῶν λεγόμενόν τινα τῶν ἡλιοπολιτῶν ἱερέων ὁσάρσιφον ἐστήσαντο. καὶ τούτῳ πειθαρχήσοντες ἐν πᾶσιν ὤμοσαν. ὁ δὲ πρῶτον μὲν αὐτοῖς νόμον ἔθετο, μήτε τῶν μάλιστα ἐν αἰγύπτῳ νομιζομένων ἱερῶν ζώων ἀπέχεσθαι μηδενός, πάντα τὸ θύειν καὶ ἀναλοῦν, σωφρονεῖν δὲ μηδενὶ, πλὴν τῶν συνωμοσμένων. τοιαῦτα δὲ νομοθετήσας, καὶ πλεῖστα ἄλλα, μάλιστα τοῖς αἰγυπτίοις ἐθισμένοις ἐναντίωμα, ἐκέλευσε πολυχρόνια τὰ τῆς πόλεως ὀλοσχεδάζειν τείχη, καὶ πρὸς πόλεμον ἑτοίμους γίνεσθαι τὸν πρὸς μεμφιν τὸν βασιλέα. αὐτὸς δὲ προσλαβόμενος μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἱερέων καὶ συμμεμιασμένων, ἔπεμψε πρέσβεις πρὸς τοὺς ὑπὸ θεμοῦσιος ἀπελθόντας ποιμένας, εἰς πόλιν τὴν καλουμένην ἱεροσόλυμα. καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συναπαλλαγέντας δηλώσας, ἀξίου συνεπιστρατεύειν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αἴγυπτον. ἐπάξειν μὲν οὖν αὐτοῖς ἐπηγγείλατο, πρῶτον μὲν εἰς ἄβαριν τὴν προγονικὴν αὐτῶν πατρίδα, καὶ τὰ ἐπιτήδεια τοῖς ὄχλοις παρέξειν ἀφθόνως. ὑπερμαχήσειν δὲ ὅτι δίοι, καὶ ῥᾳδίως ὑποχείριον αὐτοῖς τὴν χώραν ποιήσειν. οἱ δὲ ὑπερχαρεῖς γενόμενοι πάντες, προθύμως εἰς εἴκοσι μυριάδας ἀνδρῶν συνεξώρμησαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἧκον εἰς ἄβαριν. ἀμφώφις δὲ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, ὡς ἐπύθετο τὰ κατὰ τὴν τῶν ἐκείνων ἔφοδον, οὐ μετρίως συνεχύθη, τῆς παρ' ἀμφώφεως τοῦ πατάπος μνησθεὶς προδηλώσεως, καὶ πρότερον συναγαγὼν πλῆθος αἰγυπτίων, καὶ βουλευσάμενος μετὰ τῶν ἐν τούτοις ἡγεμόνων, τὰ ἱερὰ ζῶα, τὰ παρὰ τοῖς ἱερεῦσι τιμώμενα ἀπεγίνετο μετὰ πέμψαντος, καὶ τοῖς κατὰ μέρος ἱερεῦσι παρήγγειλε, ὡς ἀσφαλέστατα τῶν θεῶν συγκρύψαι τὰ ξόανα. τὸν δὲ υἱὸν σέθων τὸν καὶ ῥαμέσσην ὑπὸ ῥαψοῖτοῦ τοῦ πατρὸς ὀνομασθέντα, πεντετῆ ὄντα, εἶχεν ἐν τοῖς τῶν ἑαυτοῦ φίλων. αὐτὸς δὲ δραμὼν τοῖς ἄλλοις αἰγυπτίοις ὅσοι εἰς διακοσιαν μυριάδας ἀνδρῶν μαχεμωτάτων, καὶ τοῖς πολεμίοις ἀπαντήσαντι οὐ συνέβαλεν. ἀλλὰ μέλλων θεομαχεῖν νομίσας, παλινδρομήσας ἧκεν εἰς μέμφιν, ἀναλαβὼν τε τόν τε ἄπιν, καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἐκεῖσε μεταπεμφθέντα ἱερὰ ζῶα, δι' ὑδρὸς εἰς αἰθιοπίαν σὺν ἅπαντι τῷ στόλῳ καὶ πλήθει τῶν αἰγυπτίων ἀπῆλθε. χάριν γὰρ οὗ αὐτῷ ὑπεδέχετο ὁ τῶν αἰθιόπων βασιλεὺς ὅθεν ὑποδεξάμενος, καὶ τοῖς ὄχλοις πάντας ὑπολαβὼν οἷς ἔχεν ἡ χώρα τοῦ πρὸς αἰθεροπίνου τροφὴ ἐπιτηδείων, καὶ πόλεις καὶ κώμας πρὸς τὴν τῶν προφωμένων δεκαπέντε ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐκπλῶσιν αὐτάρκεις, οὐχ ἥττον γε καὶ στρατόπεδον αἰθιοπικὸν πρὸς φυλακὴν ἐπέταξε τοῖς παρ' ἀμφώφεως τὸ βασιλέως ὅλεθρον ἰδεῖν τῶν αἰγυπτίων. καὶ τὰ μὲν καὶ τὴν αἰθιοπίαν τοιαῦτα. οἱ δὲ σολυμῖται καταλθόντες σὺν τοῖς μιαροῖς τῶν αἰγυπτίων, οὕτως ἀνόσιοι τοῖς ἀνθρώποις προσεγένοντο, ὡς τε τὴν τῶν προειρημένων κρέασιν χρυσὸν φαίνεσθαι, τοῖς τότε τὰ τούτων ἀναθήματα διωμένοις. καὶ γὰρ οὐ μόνον πόλεις καὶ κώμας ἐνέπρησαν, οὐδὲ ἱεροσυλοῦντες οὐδὲ λυμαινόμενοι ξόανα θεῶν ἠφιοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοῖς αὐτοῖς ὀπτανίοις τῶν σεβασευομένων ἱερῶν ζῴων χρώμενοι διετέλουν, καὶ θύτας καὶ σφαγεῖς τούτων ἱερεῖς καὶ προφήτας ἠνάγκαζον γίνεσθαι, καὶ γυμνοὺς ἐξέβαλον. λέγεται δὲ ὅτι ὁ τῆς πολιτείας καὶ τοῖς νόμοις αὐτοῖς καταβαλόμενος ἱερεὺς, τὸ γένος ἡλιοπολίτης, ὀνο-

A hunc ad rebellandum optimum, ducem sibimet quendam Heliopolitanorum Pontificum Osarsiphum constituêre, & huic se obedire in omnibus iurauerunt. at ille primùm quidem eis legem posuit, vt neque deos adorarent, neque ab animalibus, quæ præcipuè sacra apud Ægyptios erant, se penitus abstinerent: nullíque copularentur nisi cum quibus fœdus habere videbantur. Hæc autem sentiens, & alia plura, maximè Ægyptiorum B consuetudinibus inimica, præcepit multo opere muros ædificari ciuitatis: & ad bella præparari contra Amenophin regem. Ipse verò assumens secum etiam alios sacerdotes, & maculatorum quosdam misit legatos ad pastores: qui videbãtur à Themuse rege depulsi ad Hierosolymorum vrbem, causas suas & aliorum qui simul fuerant exonerati significans, & poscens vt pariter contra Ægyptum castrametarentur. promisitque eos fore venturos, primùm quidem in Auarim progenitorum C suorum prouinciam, & necessaria populis abundantiùs exhibenda: pugnaturos autem opportuno tempore, & prouinciam facillimè subdituros. Illi verò lætitia cumulati, omnes alacriter vsque ad ducenta millia virorum pariter sunt egressi: & non post multum ad Auarim vsque venêre. Amenophis autem Ægyptiorum rex, dum illorum audisset inuasionem. non mediocriter perculsus est, dum D recordaretur, quod ei prædixerat Amenophis Papij. Et primùm quidem congregans Ægyptiacam plebem, facto consilio cum principibus eorum animalia sacra, & quæ præcipuè à sacerdotibus honorabantur, antè præmisit: & sacerdotibus particulariter iussit vt simulacra eorum cautè celarent. Filium verò Sethonem, qui etiam Ramesses à Rampse patris nomine vocabatur, cùm quinque esset annorum, apud suum commendauit amicum. Ipse verò transiens cũ aliis Ægyptiis, vsque ad E trecẽta millia virorũ, bellatoribus viris occurrens, congressus non est. Putans enim semetipsum contra Deum pugnare, retrorsum reuersus venit ad Memphim: & sumẽs Apim & alia sacra, mox in Æthiopiam cum vniuersis nauibus & multitudine venit Ægyptiorũ. Per gratiam namque erat ei subiectus Æthiopum rex: propter quod suscipiens etiam populum vniuersum, præbuit alimenta hominibus necessa- F ria, quæ prouincia ministrabat, & ciuitates ac vicos, qui ad fatale illud tredecim annorũ exilium sufficerent. Et in Æthiopia quidẽ hæc gesta sunt. Solymitæ verò descendentes cum viris pollutis Ægyptiorum, sic pessimè hominibus vsi sunt, vt eorum victoria esset pessima his, qui tunc eorum impietates inspiciebant: non solũ etenim ciuitates & vicos concremauêre, sacrilegia facientes, & deorum idola de- G uastantes, sed etiã ipsa sacra animalia quæ colebantur crudelissimè discerpserũt, peremptores & occisores horũ sacerdotes atq; prophetas esse cogentes, quos etiam expellebant nudos. Dicitur itaq; quòd politiã & leges eis cõposuit sacerdos quidam, genere Heliopolites,

nomine Osarsiphus vocatus ex nomine Osi-
reos Heliopolitani dei: qui dum conuersus
fuisset ad hoc genus, mutauit nomen & vo-
catus est Moses. Quæ igitur Ægyptij de Iu-
dæis ferunt, hæc sunt. Sed & multa breui-
tatis causa prætereo. Dicit autem rursus Ma-
nethon, quia postea Amenophis, ex Æthio-
pia digressus est cum magna virtute: simul &
filius eius Rampses, & ipse habens magnum
exercitum. Et congressi contra pastores at-
que pollutos, vicerunt eos: & multis cæsis per-
secuti sunt eos vsque ad Syriæ fines. Hæc e-
quidem & huiusmodi Manethon conscripsit.
Quia verò anilia loquitur deliramenta, atque
mentitur, aperta ratione monstrabo: illud pri-
mò distinguens, quod postea referendum est. Is
enim concessit nobis, atque professus est, quod
ab initio non fuerint Ægyptij genere, sed ex-
trinsecus illuc aduenissent, & Ægyptum ob-
tinuisset, & ex ea rursus egressi sint nostri pro-
genitores. quòd verò nobis postea permixti nõ
sunt Ægyptij corpore debilitati: & quod ex
his non fuit Moses, qui populum eduxit ex Æ-
gypto, sed ante multas generationes extitit,
per ea quæ ipse dixit, conabor ostendere. Pri-
mam itaque causam posuit figmenti ridicu-
lam. Rex enim, inquit, Amenophis con-
cupiuit videre deos. quos putas? siquidem
qui apud eos solennes erant, Bouẽ, & Hircum,
& Crocodilos, & Cynocephalos, videbat. cœ-
lestes autem quomodo poterat? & cur hoc ha-
buit desiderium? quia vrique & prior rex alter
hos viderat? Ab illo ergo audiẽs, quales essent,
& quemadmodũ eos vidisset, noua nequaquã
egebat arte. sed fortè sapiens erat ille vates, per
quem hæc rex posse agere confidebat. quod si
ita fuisset, quomodo impossibilium concu-
piscentiam non præsciuit? non enim euenit
quod voluit. Proinde quam rationem habere
potuit, vt propter mutilos aut leprosos ei in-
uisibiles essent? Irascũtur enim propter impie-
tates, non propter corporum vitia. Deinde
tam multa millia leprosorum & malè haben-
tium, vna penè hora quomodo fuit possibile
congregari? aut quomodo rex nõ obediuit va-
tis? Ille namque præcepit debiles Ægyptios exi-
lio deportari, hic autem eos ad sectiones
lapidum destinauit, tanquam operariis indi-
gens, & non purgare prouinciam volens. Ait
autem quod vates semetipsum peremit, preui-
dens deorum iram, & quæ erant in Ægypto
futura, & conscriptum librum regi reliquit.
Proinde quomodo ab initio vates, etiam suum
interitũ non præsciuit? quomodo non repente
regi cõtradixit volenti videre deos? aut qua
ratione timebat, iã non fui tẽporis calamitates?
aut quidnam grauius imminebat, quod mor-
te præueniret? Quod verò inter omnia stultius
est, videamus: Audiens enim hæc, inquit, & de
futuris iam metuens: debiles illos quibus Æ-
gyptum purgare debuerat, neque tunc de prou-
incia pepulit: sed rogantibus eis, sicut ait, ci-
uitatem dedit dudum à pastoribus habitatam:
quæ vocabatur Auaris. Ad quam congrega-
ti, principem, inquit, delegẽte ex sacerdo-
tibus Heliopolitanis: qui eis legem posuit, vt
neque deos adorarent, neque ab Ægyptiacæ
festiuitatis animalibus abstinerent, sed omnia

A μα ὀσαρσὶφ, ἀπὸ τοῦ ἐν ἡλίου πόλει θεοῦ ὀσίριος, ὡς μετέβη εἰς τὸ τοῦ ἔθνους, μετετέθη τὸ ὄνομα καὶ ἐκλήθη μωυσῆς. ἃ μὲν οὖν αἰγύπτιοι φέρουσι περὶ τῶν ἰουδαίων, ταῦτ' ἐστὶ καὶ ἕτερα πλείονα. ἃ δὲ παρείκμι συντομίας εἵνεκα. λέγει δὲ ὁ μανεθὼν πάλιν, ὅτι μετὰ ταῦτα ἐπῆλθεν ὁ ἀμένωφις ἐκ τῆς αἰθιοπίας μετὰ μεγάλης δυνάμεως, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ῥάμψης καὶ αὐτὸς ἔχων δύναμιν. καὶ συμβαλόντες οἱ δύο τοῖς μιαροῖς, ἐνίκησαν αὐτοὺς. καὶ πολλοὺς ἀποκτείναντες ἐδίωξαν αὐτοὺς ἄχρι τῶν ὁρίων τῆς συρίας. ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα μανεθὼν συνέγραψεν. ὅν δὲ λαμβάνω καὶ φαίνομαι ἐξ ἀρχῆς, ἐξ ἀφελείας ἐπιδείξω, προδιαστελλόμενος ἐκεῖνο τὸν ὕστερον πρὸς αὐτὸν λεχθησόμενον εἵνεκα. δίδωσι γὰρ ἡμῖν καὶ ὁμολογεῖ, ὡς ἀρχῆς τὸ μὴ εἶναι τὸ ἔθνος αἰγυπτίους, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἔξωθεν ἐπηλύτας κρατῆσαι τῆς αἰγύπτου, καὶ πάλιν ὡς αὐτὸ ἀπηλθεῖν. ὅτι δὲ οὐκ ἀνεμίχθησαν ἡμῖν ὕστερον τῷ αἰγυπτίων οἱ τὰ σώματα λεγόμενοι, καὶ ὅτι καὶ τούτων οὐκ ἦν μωυσῆς ὁ τὸν λαὸν ἀγαγών, ἀλλὰ πολλαῖς ἐγγὺς γενεαῖς πρότερον, ταῦτα πειράσομαι δεῖξαι τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων ἐλέγχων. πρώτην δὲ τιθῶ αἰτίαν τοῦ πλάσματος ὑποτίθεται κατεγέλαστον. ὁ βασιλεὺς γάρ φησιν ἀμένωφις ἐπεθύμησε τοὺς θεοὺς ἰδεῖν. τίνας; οἱ μὲν τοὺς παρ' αὐτοῖς νομοθετημένους, τὸν βοῦν καὶ τράγον καὶ κροκοδείλους καὶ κυνοκεφάλους, ἐώρα. τοὺς οὐρανίους δὲ πῶς ἠδύνατο; καὶ διατί τοῦτον ἔχει τὸν θυμόν; ὅτι νὴ δία καὶ πρότερος αὐτοῦ βασιλεὺς ἄλλος ἑωράκει παρ' ἐκείνου τοίνυν ἐπύθετο ποταποί τινες εἰσι, καὶ τίνα τρόπον αὐτοὺς εἶδεν. ἆρα τοῦ καινοῦ αὐτῷ τέχνης οὐκ ἔδει. ἀλλὰ σοφὸς ἦν ὁ μάντις, δι' οὗ τοῦτο κατορθοῦν ὁ βασιλεὺς ὑπελάμβανε. καὶ πῶς οὐ προέγνω τὸ ἀδύνατον ἐπὶ τῆς θεοπεσίας; οὐ γὰρ ἀπέβη. τίνα δὲ καὶ λόγον εἶχε δεῖν τοὺς ἀκρωτηριασμένους ἢ λεπροῦντας ἀφανεῖς εἶναι τοῖς θεοῖς; ὀργίζονται γὰρ θεοὶ τοῖς ἀσεβήμασιν, οὐκ ἐπὶ τοῖς ἐλαττώμασι τῶν σωμάτων. ὁπόθεν δὲ μυριάδας τῶν λεπρῶν καὶ κακῶς διακειμένων, πῶς οἷόν τε μιᾷ σχεδὸν ἡμέρᾳ συλλεγῆναι. πῶς δὲ παρήκουσε τοῦ μάντεως ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξορίσαι τοὺς αἰγύπτους τοὺς λεγομένους. εἰς δὲ αὐτοὺς εἰς τὰς λιθοτομίας ἐπέβαλεν, ὥσπερ τῶν ἐργασομένων δεόμενος, ἀλλ' οὐχὶ καθαρῶν τὴν χώραν προαιρούμενος. φησὶ γὰρ τὸν μὲν μάντιν αὐτὸν αὐγεῖν, τὸν ὀργὴν τῶν θεῶν προορώμενον, καὶ τὰ συμβησόμενα, καὶ τὴν αἰγυπτον, καὶ τὸν βασιλεῖ γεγραμμένον τοῦ πρόρρησιν καταλιπεῖν. οὗτος πῶς οὐκ ἐξ ἀρχῆς ὁ μάντις τὸν αὐτοῦ θάνατον προεπίστατο; πῶς δὲ οὐκ εὐθὺς αὐτόθεν τῷ βασιλεῖ διαλεγομένῳ τοῖς θεοῖς ἰδεῖν; πῶς δὲ ἄλογος ὁ φόβος τοῦ μὴ παρ' αὐτὸν συμβησομένων κακῶν; ἢ τί χεῖρον ἔδει παθεῖν, οὐδὲ αὐ ἑαυτὸν ἔσωσεν; τί δὲ δεινὸν πάντων ἀνιδύσατον ἴδωμεν. πυθόμενος γὰρ ταῦτα, καὶ φοβεῖται τοῖς μελλόντων φοβηθεὶς τοὺς λελωβημένους ἐκείνους, οὓς αὐτῷ καθαρῶσαι προσῆκε τοῖς αἰγυπτίοις, οὐδὲ τούτοις τῆς χώρας ἐξήλασεν. ἀλλὰ δεομένοις αὐτοῖς ἔδωκε πόλιν, ὡς φησι, τοῖς πάλαι μὲν οἰκουμένην ὑπὸ τῶν ποιμένων, ἄβαριν δὲ καλουμένην. εἰς ἣν ἀθροισθέντας αὐτοὺς ἡγεμόνα φησὶν ἐξελέσθαι τῶν ἐξ ἡλιουπόλεως πάλαι γεγονότων ἱερέων. καὶ τούτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, μήτε θεοὺς προσκυνεῖν, μήτε τῶν ἐπ' αἰγύπτῳ θηριοθυομένων. ζώων ἀπέχεσθαι, πάντα δὲ

θεοὶ ἡ

θύειν καὶ καταθύειν. συναπόλεσθαι δ' μηδενὶ πλὴν τῶν
συνωμοσμένων. ὅρκοις τε τὸ πλῆθος ἐνδησάμενον, ἢ
μὴν τούτοις ἐμμένειν τοῖς νόμοις, καὶ τειχίσαντα τὴν
ἄβαριν πρὸς τὸν βασιλέα πόλεμον ἐξενεγκεῖν. καὶ
προσέθησιν ὅτι ἔπεμψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, παρακα-
λῶν ἐκείνους αὐτοῖς συνεμαχεῖν, καὶ δώσειν αὐτοῖς τὴν
ἄβαριν ὑπεχούμενος. εἶτα δὲ αὐτὴν τοῖς ἐκ τῆς Ἱερο-
σολύμων ἀφιξομένοις προσηνεκὲς ἀφ' ἧς ἁρμωμένους
αὐτοὺς πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον καθέξειν. εἶτα τοὺς
μὲν ἐπελθεῖν εἴκοσι στρατῷ μυριάσι λέγει, τὸν δὲ βα-
σιλέα τῆς Αἰγυπτίων ἀμφίωφιν, οὐκ οἰόμενον δεῖν θεο-
μαχεῖν, εἰς τὴν Αἰθιοπίαν διδοὺς ἀποδρᾶσαι. τὸν δὲ
ἄπιν καὶ τινα τῶν ἄλλων ἱερῶν ζώων παρατεθεικέναι
τοῖς ἱερεῦσι, διαφυλάττεσθαι κελεύσαντα. εἶτα τοὺς
Ἱεροσολυμίτας ἐπελθόντας, τάς τε πόλεις ἀνιστάναι,
καὶ τὰ ἱερὰ κατακαίειν, καὶ τοὺς ἱππέας ἀποσφάττειν
ὅλως τὸ μηδεμιᾷ ἀπέχεσθαι παρανομίας μηδὲ ὠμότητος. ὁ δὲ τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς νόμους αὐτοῖς κα-
ταβαλόμενος ἱερεύς φησιν, ἐξ τὸ γένος ἡλιουπολί-
της, ὄνομα δὲ Ὀσαρσίφ, ἀπὸ τοῦ ἐν ἡλιουπόλει θεοῦ
ὀνείσεως μεταθέμενος δὲ μωϋσῆν αὐτὸν προσηγό-
ρευσεν. ἑβδομακαιδεκάτῳ δέ φησιν ἔτει τὸν ἀμφίωφιν, τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ χρόνῳ ἐξ τῆς ἐκπλώσεως παρωμένον, ἐξ Αἰθιοπίας ἐπελθόντα μετὰ πολλῆς στρατιᾶς, καὶ συμβαλόντα τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς μιαροῖς, νικῆσαί τε τῇ μάχῃ, καὶ κτεῖναι πολλοὺς ὅτι διώξαντα μέχρι τῶν τῆς συρίας ὅρων. ἐν τούτοις πάλιν οὐ συνίησιν ἀπαθέως ψευδόμενος. οἱ γὰρ λεπροὶ καὶ τὸ μετ' αὐτῶν πλῆθος εἰ καὶ πρότερον ὠργίζοντο τῷ βασιλεῖ, καὶ τοῖς τὰ θεῖα αὐτοῖς πεποιηκόσι, κατά τε τὴν τῶν μάντεως προαγόρευσιν, ἀλλ' ὅτε τὴν λιθοτομίαν ἐξῆλθον, καὶ πάλιν παρ' αὐτῷ καὶ χώραν ἔλαβον, πάντας αὐτὸν ἐνηγόρευσαν πρᾴοτερον πρὸς αὐτόν. οἱ δὲ κἀκείνον ἐμίσουν, διὰ μὲν ἐν αὐτῷ ἐπιβουλεύοντες, οὐκ ἀπὸ δὲ πρὸς ἅπαντας ἥρατο πόλεμον, δηλονότι πλείστας ἔχοντες συγγενείας, τοσοῦτοι γε τὸ πλῆθος ὄντες. ὅμως δὲ καὶ τοῖς ἀθεόποις πολεμεῖν διηγωνίζοντο, οὐκ ἀπὸ εἰς τοὺς αὐτῶν θεοὺς πολεμεῖν ἐτόλμησαν. οὐδὲ ὑπεναντιωτάτους ἔθεντο νόμους τοῖς πατρίοις αὐτῶν, καὶ εἰς ἐπιτεφάνεσιν. δεῖ δὲ ἡμᾶς τῷ μανεθῶνι χάριν ἔχειν, ὅτι ταύτης τῆς παρανομίας οὐχὶ τοὺς ἐξ Ἱεροσολύμων ἐλθόντας ἀρχηγοὺς γενέσθαι φησίν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους ὄντας αἰγυπτίους, καὶ τούτων μάλιστα τοὺς ἱερεῖς ὑπενοοῦσά τε ταῦτα, καὶ ὅρκοις τῆσαι τὸ πλῆθος. ἐκεῖνο μὲν τοι πῶς οὐκ ἄλογον, τὰ μὲν οἰκεῖα αὐτοῖς καὶ τῶν φίλων συναποστῆσαι οὐδένα, μηδὲ τὸ πολέμου τὸν κίνδυνον συναφανῆς. πέμψαι δὲ τοὺς μιαροὺς εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ παρ' ἐκείνων ἐπαγαγεῖν συμμαχίαν. ποίας αὐτοῖς φιλίας, ἢ τίνος αὐτοῖς οἰκειότητος προϋπηρξεν; τοὐναντίον δὲ ἦσαν πολέμιοι, καὶ τοῖς ἤθεσι πλεῖστον διέφερον. ὁ δὲ φησιν δὴ δὴ ὑπακούσαι τοῖς ὑπεχομένοις, ὅτι τὴν αἴγυπτον καθέξουσιν, ὡσπερ αὐτῶν οὐ σφόδρα τῆς χώρας ἐμπείρους ἐχόντων, ἧς διαθέντες ἐκπεπτώκασιν. εἰ μὲν οὖν ἑτέρως ἢ κακῶς ἔπραττον; ἴσως οὐ καὶ παρεβάλλοντο. πόλιν δὲ κατοικοῦντες δαιμονίαν, καὶ χώραν πολλὴν κρείττω τῆς αἰγύπτου καρπούμενοι, ὅλως τι πεῖ οὐ ἐκθεῖς μὲν πάλαι, τοὺς δὲ σώματα λεγωνημένοις, οὐδὲ μὴν τὴν οἰκείαν ὑδὲ κατοικοῦν

A perimerent, atque consumerent; nullique penitus miscerentur, nisi cum quibus coniurati esse videbantur: & iureiurando multitudine obligata, quatenus in eis legibus perdurarent, Auarim ciuitatem munitam contra regem dicit eos bello sumpsisse. Adiecit autem, quia misit Hierosolymam rogans illos pro auxiliis exhibēdis, & daturum Auarim compromittēs, quæ foret ex Hierosolymis volentium exire maiorum: & ex qua procedentes omnē

B Ægyptum obtinerent. Deinde subiungit illos quidem venisse cum ducentis millibus armatorum. Regem verò Amenophin Ægyptiorum, cùm nollet repugnare Deo, mox ad Æthiopiam refugisse, & Apim cum aliis sacris animalibus deuexisse. Hierosolymitas verò inuasione facta, & ciuitates depopulatos, & templa concremasse, & equestres peremisse refert & nulla iniquitate, aut crudelitate abstinuisse. Qui verò politiam & leges eis exhibuit, sa-

C cerdos, inquit, erat genere Heliopolites, nomine Orsasiphus, vocatus ab appellatione Oriseos Heliopolitani Dei: & mutato nomine dictus postea Moses: Tertiodecimo verò anno Amenophin, postquam regno pulsus est, ex Æthiopia profectum cum multis millibus dicit: & congressum contra pastores atque pollutos, habita conflictione, vicisse, & multos interficientem, vsque ad fines Syriæ persecutum. In his iterum non intellexit sine

D verisimilitudine se mētiri. Leprosi namque, & cum eis multitudo collecta debilium, licēt primitus irascerentur regi, circa se vtique talia facienti, secundùm præmonitionem vatis, tamē cùm à sectione lapidum sūt egressi, & prouinciam percepēre, omnes circa eum mitiores effecti credendi sunt. Porrò si adhuc & illum odio habebant, seorsum magis insidiari potuissent: & non omnibus bellum inferre, cùm scilicet plurimi existētes multorum illic cogna-

E tiones haberent. Proinde etiam si contra homines pugnare decreuēre, nō tamen contra deos impietatem gerere præsumebant: nec contraria suis agere legibus, in quibus educati esse noscuntur. Oportet itaque nos Manethoni gratias agere quoniam huius iniquitatis principes dicit, non eos qui ex Hierosolyma sunt egressi, sed illos ipsos Ægyptios esse probat, & maximè sacerdotes, atque iurisiurandi vinculum illorum multitudine conuenisse. Illud

F autem quomodo non irrationabile est? Domesticorum quidem & amicorum nemo cum illis rebellauit, nec periculorum belli particeps factus est: sed misēre maculatos ad Hierosolymam, vt ab eis auxilia poscerent. quānam amicitia aut societate intercedente? hostes enim magis erant, & moribus plurimum differebant. At illi confestim, vt ait, vocantibus morem gessēre, nempe inducti pollicitationibus, quòd Ægyptum occupaturi essent: quasi ipsi non admodum eius regionis gnari

G essent, ex qua per vim pulsi fuerant. qui si tum miseram aut egenam vitam egissent, meritò fortasse negocium aggressi essent. Cùm autem vrbem habitarent fortunatam, & agrum amplum meliorem Ægypto colerēt, quid tandem erat, cur ob veteres hostes, eósque corporib' affectis, quales nemo domesticos ferat,

periculum adirent: neque enim futuram regis fugam præsciebant. nam vt ipse dixit, filius Amenuphis cum trecentis millibus ad Pellusium occurrebat. & hoc quidem omnino sciebant qui proficiscebantur: mutationem verò propositi & fugam vnde coniectare poterant? Deinde occupatis honeis Ægypti, multa mala fecisse ait Hierosolymitanum exercitum: atque hæc eis exprobrat: quasi non hostes eos anduxisset, aut quasi hæc sint aliunde accito militi obiicienda, cùm eadem ante aduentum eorum fecissent, facturósque se iurassent ipsi Ægyptij. Quinetiam aliquanto pòst Amenuphis hostes aggressus prælio vicit: fusósque ac fugatos Syriam vsque persecutus est. adeò scilicet Ægyptus est omnibus vndecunque inuadentibus captu facilis: & qui tunc ea iure belli potiebantur, cùm scirent Amenuphin viuere, neque aditus ab Æthiopia communiuerant, multas ad hoc commoditates habentes, neque alioqui copias contraxerant. Ille verò vsque Syriam trucidans eos (vt ait) persecutus est per arenosa & inaquosa loca. Scilicet ea vel quieto exercitu transire expeditum est. Igitur autore Manethone neque ex Ægypto genus nostrum oriundum est, neque illinc aliqui admixti sunt. Leprosorum enim & morbidorum multos in lapidicinis perisse verisimile est, multos in præliis, plurimos verò posttemò & in fuga. Superest vt de Moyse illi contradicam. Hunc virum mirandum Ægyptij & diuinum existimant, sed non sine blasphemia incredibili sibi vindicare conantur: dicentes Heliopoliten esse vnum sacerdotum, ob lepram cum aliis pulsum. Ostenditur autem in ratione temporum, DXVIII. annis prior fuisse, & patres nostros ex Ægypto in regionem quam nũc tenemus eduxisse. Quòd verò eiusmodi calamitatis corpus expers habuit, ipsius dicta indicant. Leprosis enim & oppidis & vicis interdixit, vt seorsim in lacero vestitu agant: & eum qui eos attigisset, aut sub idem tectum successisset, pro impuro habet. Quinetiam si eo morbo liberati, & in pristinum restitui contingat, præscripsit certas purificationes, mundationes, & fontanarum aquarum lauacra, & omnium pilorum abrasiones: multisque & variis sacrificiis peractis, tum demum sanctam vrbem adeundam. Atqui contrà par erat qui talem calamitatem expertus esset prouidentiam aliquam ac humanitatem exhibere simili infortunio pressis. Non solùm autem de leprosis sic leges tulit, sed ne minima quidem corporis parte mutilatos ad sacrorum curam admisit. Sed etiam si iam sacerdoti aliquid tale accidisset, honore eum priuauit. Quomodo igitur verisimile est illum has aduersus semetipsum cum opprobrio suo damnóque tulisse leges? Quin & nomen valde incredibiliter mutauit. Osarsiph enim (inquit) vocabatur. Hoc ad transmutationem nihil quadrat. Verum autem nomen significat ex aqua seruatum Moysen. Nam aquam Ægiptij Moy vocant. Satis igitur

A Τοῦτοις ἔμελλον ὑποδεχόμενοι κινδυνεύσειν. οὐ γὰρ ἠγνόουν τὴν ἡγουμένην φυγὴν τοῦ βασιλέως. τοιοῦτον γὰρ αὐτὸς εἴρηκεν, ὡς ὁ παῖς τοῦ Ἀμενωφίου τριακόσια μυριάδας ἔχων, εἰς τὸ Πηλούσιον ὑπαντιάζειν. καὶ τοῦτο μὲν οὖν ἠδεισαν πάντες οἱ ἐπιβαινόμενοι τίνα δὲ μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν φυγὴν πόθεν ἐκείνοις ἔμελλον; τὰ σπία κεκακώσειν φησὶ τὴν Αἰγύπτου πολλὰ, καὶ δεινὰ δρᾶν τοὺς ἐν τῇ ἱερεσαλύμων ὀλίγα τοιαῦτα, καὶ ἀεὶ τούτων ὀνειδίζει, καθάπερ οἱ πολεμίοις αὐτοῖς ἐπαγαγόντες, ἢ δίον τοῖς ἔξωθεν ὀνειδιζόμενον ἐγκαλεῖν, ὁπότε ταῦτα πρὸ τῆς ἐκείνων ἀφίξεως ἔπραττον, καὶ πρὸς ἐξ ὠμωμόκεσαν, εἰ τὸ γένος Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ καὶ χρόνοις ὕστερον ἀμφίφορις ἐπηγθὼν οἰκήσει μάχῃ, καὶ κλίνων τοὺς πολεμίους μέχρι τῆς συρίας ἔλασεν. οὕτω γὰρ πανταχόθεν ἐστὶν ἡ Αἴγυπτος τοῖς ὁπόθεν δηποτοῦν ἐπιοῦσι δι' ἀλωτος· καὶ εἰ τότε πολέμῳ κρατοῦντες αὐτοὶ, ζῶντος πυνθανόμενοι τὸν ἀμένωφιν, οὐτ' τοῖς ἐκ τῆς αἰθιοπίας ἐμβολὰς ἀνεῴγοσαν, πολλὴν εἰς τοῦτο εὐδαιμονίαν ἔχοντες, οὔτε τινὰ ἄλλην ἐνοίμασαν δύναμιν· ὁ δὲ καὶ μέχρι τῆς συρίας, ἀναιρῶν φησιν αὐτοὺς, ἀκολουθήσας διὰ τῆς ψάμμου καὶ ἀνύδρου, δηλονότι οὐ ῥᾴδιον ὂν ἀμαχεὶ στρατοπέδῳ διελθεῖν. καὶ μὴν οὐδὲ τὴν κατοικίαν, οὔτε ἐκ τῆς αἰγύπτου τὸ γένος ἐπήλυδ ἐστὶν, οὔτε τῆδε ἐκεῖθεν τινὲς τινὲς ἐπεμίχθησαν. τὸ δὲ λεπρῶν καὶ νοσούντων, πολλοὺς μὲν οἰκοῦν ἐν λιθοτομίαις ἀποθανεῖν, πολλοὺς δὲ ἐν τοῖς μάχαις· πλείστους δὲ ἐν τῇ πλάνῃ καὶ τῇ φυγῇ. λοιπὸν μοι πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν ἐφεξῆς μανῶς. τοῦτον γὰρ τὸν ἄνδρα θαυμαστὸν μὲν αἰγύπτιοι καὶ θεῖον νομίζουσι. βούλονται γὰρ ἐκεῖνον ἀνὴρ μὲν βλασφημίας ἀπιθάνου, λέγοντες αὐτὸν ἡλιουπολίτην εἶναι τῶν ἱερέων ἕνα, ὀφθὲν λέπρας ἕνεκα ἐξελαθέντα. δείκνυται δὲ ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς, οὐ πανταχόθεν ἀπὸ τῶν πατέρων ἡμῶν οἰκουμένην ὑφ' ἡμῶν. ὅπερ οὐδὲ συμφορᾶς τινὸς τοιαύτης ἀεὶ τὸ σῶμα κεχωρισμένος ἦν· ἐν τῷ λεπρωθῆναι ὑπ' αὐτοῦ δῆλός ἐστι. τοῖς γὰρ λεπροῖς ἀπεῖρηκε, μήτε μένειν ἐν πόλει, μήτ' ἐν κώμῃ κατοικεῖν, ἀλλὰ μένειν ἀξιοῦν κατεσκευασμένους τὰ ἱμάτια· καὶ τὸν ἁψάμενον αὐτῶν ἢ ὁμόσκηνον γενόμενον, οὐ καθαρὸν νομίζει, καὶ μετὰ κρίν θεραπεύθῃ τὸ νόσημα, καὶ τοῦ ἀποκρίνου ἀπολάσῃ, ἀφορίσας πολλὰς ἁγνείας, καθαρμοὺς παραίων ὑδάτων λευκοῖς, καὶ ξυρήσεις πάσης χειρὸς, πολλὰς καὶ κολάσεις, καὶ παντοίας ἀπηλλάσσαντα θυσίας, τότε παρελθεῖν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. καίτοι τοιοῦτον ὄντα θεῖον, φρονεῖν τε καὶ φιλανθρωπεῖν χρῆσθαι, τὸν δὲ τῇ συμφορᾷ ταύτῃ γεγονότα, πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπαθῆ δυστυχήσαντας, οὐ μόνον οὐδὲ τοῖς λεπροῖς ἔτι συμπαθήσειν, ἀλλ' οὐδὲ τοῖς καὶ τὸ βραχύτατον τι τῶν σώματος ὑπεροπτεῖν ἀξιοῦσι συγκεχώρηκεν. ἀλλ' οὐ μετατίθεν τὴν ἱερωμένος τοιαύτῃ χρήσαιτο συμφορᾷ, τὴν τιμὴν αὐτὸν ἀφείλετο. πῶς οὖν εἰκὸς ἐκεῖνον ταῦτα νομοθετεῖν κατ' ἑαυτοῦ, εἰς ὄνειδός τε καὶ βλάβην νόμους συγκαθιδρύσαντα; ἀλλὰ μὴν τοῦνομα λίαν ἀπιθάνως μεταβέβληκεν. ὀσαρσὴφ γὰρ φησιν ἐκαλεῖτο. τὸ μὲν οὖν εἰς τὴν μετάθεσιν οὐκ ἐπαρμόζει. τὸ δ' ἀληθὲς ὄνομα, δηλοῖ τὸν ἐκ τοῦ ὕδατος σωθέντα μωυσῆν. τὸ γὰρ ὕδωρ οἱ αἰγύπτιοι μωῦ καλοῦσιν. ἱκανὰς οὖν

γεγο-

γεγονέναι νομίζω καὶ δῆλον, ὅτι μανεθὼς, ἕως μὲν ἠκο- A
λούθηκε τῇ ἀρχαίας ἀναγραφῆς, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας διημάρτανεν, ὅτι δὲ τοῖς ἀδιανόητος μύθοις ἐξαπέμφυος, ἢ συνέθηκεν αὐτοῖς ἀπιθάνως, ἢ πίστιν τῶν παρὰ τῶν ἀπόχθεσιν ἐρηκότων ὑπίσχυσεν. μετὰ τοῦτον ἐξετάσαι βούλομαι χαιρήμονα. καὶ γὰρ ἔφη αἰγυπτιακὴν φάσκων ἱστορίαν συγγράφειν, καὶ παραθεὶς ταυτὸ ὄνομα τῇ βασιλέως, ὅπερ ὁ μανεθὼς, ἀμένωφιν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ῥαμέσσην, φησὶν, ὅτι καὶ τοῖς ὕπνοις ἡ Ἶσις ἐφάνη τῷ ἀμένωφει, μεμφο- B
μένη αὐτὸν, ὅτι τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἐν τῷ πολέμῳ κατέσκαπται. φεριφάτην δὲ ἱερογραμματέα φάναι, ἐὰν τοὺς μολυσμοὺς ἐχόντων ἀνδρῶν καθάρῃ τὴν αἴγυπτον, παύσασθαι τὰς πθίας αὐτόν. ὑπολιξάντα δὲ τῷ ὑπνίῳ μυριάδας εἰκοσιπέντε ἐκβαλεῖν. ἡγεῖσθαι δ' αὐτῶν γραμματέας μωϋσῆν τε καὶ ἰώσηπον, καὶ τὸν ἱερογραμματέα αἰγύπτιον δ' αὐτοῖς ὀνόματα εἶναι, τῷ μὲν μωϋσῆ πισίθεν, τῷ δὲ ἰωσήπῳ πετεσήφ. τούτους δ' εἰς πηλούσιον ἐλθεῖν, C ὑπὸ τῶν μυριάσι τριακοντατριακοσιοστὸν καταλειμμένοις ὑπὸ τοῦ ἀμένωφεως. ἃς οὐ θέλειν εἰς τὴν αἴγυπτον ἀναχωρεῖν· οἷς φιλίαν συνθεμένους, ὑπὸ τῶν αἰγυπτίων πρατεῖσθαι τὴν ἀμένωφιν οὐχ ὑπομείναντα τὴν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς αἰθιοπίαν φυγεῖν καταλιπόντα τὸν γυναῖκα ἔγκυον· ὃν κρυπτομένην σὺν τισι ποιμαίοις τεκεῖν παῖδα, ὄνομα μεσσήνην, ὃν ἀνδρωθέντα ἐκδιῶξαι τοὺς ἰουδαίους εἰς τὴν συρίαν, ὅσους φασὶ εἴκοσι μυριάδας, καὶ τὸν πατέρα ἀ- D
μένωφιν ἐκ τῆς αἰθιοπίας καταδέξασθαι. καὶ ταῦτα μὲν ὁ χαιρήμων. οἶμαι δ' αὐτὸν φανερὰν εἶναι ἐκ τῶν εἰρημένων τὴν ἀμφοῖν ψευδολογίαν. ἀληθείας μὲν γάρ τινος ὑποκειμένης, ἀδύνατον ἦν διαφωνεῖν ὅτι τοσοῦτον. οἱ δὲ τὰ ψεύδη συντιθέντες, οὐχ ἑτέροις σύμφωνα γεγράφασιν, ἀλλ' αὐτοῖς τὰ δόξαντα πλάττουσιν. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὑπιθυμίαν τῆς βασιλέως ἵνα τοὺς θεοὺς ἴδῃ, φησὶν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς μιαρᾶν ἐκβολῆς. ὁ δὲ χαιρήμων ἔλεγεν ὡς τὴν ἴσιδος ἐνύπνιον συντίθεικεν. E
κἀκεῖνος μὲν ἀμένωφιν εἶναι λέγει, τὴν φροντίδα τῆς βασιλεῖ τὸν καθαρμόν. ἔφη δὲ φεριφάτην. ὁ δὲ δὴ τῆς πλήθους ἀριθμὸς καὶ σφόδρα συμφέρει, ὀκτὼ μὲν μυριάδας ἐκείνου λέγοντος, τούτου δὲ πέντε πρὸς τοῖς εἴκοσιν. ἔτι δίνυν ὁ μὲν μανεθὼς πρότερον εἰς λατομίας λιθοτομίας τοὺς μιαροὺς ἐκβαλὼν, εἶτα καὶ τοῖς τὴν ἄβαριν δοὺς ἐγκαθεικεῖν, καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους αἰγυπτίους ἐκπολεμώσας, τότε φησὶν ὑπικαλέσασθαι τὸν θεὸν τῷ ἱεροσολύμιτῷ καὶ τοῖς ὑπικουρίαν. ὁ δὲ χαιρήμων ἀπαλλαττομένους ἐκ τῆς αἰγύπτου, πρὸς πηλούσιον ἀφῆναι ὀκτὼ καὶ τριάκοντα μυριάδας ἀθρόους, καταλειμμένας ὑπὸ τοῦ ἀμένωφεως, καὶ μετ' ἐκείνων πάλιν εἰς τὴν αἴγυπτον ἐμβαλεῖν· φυγεῖν δὲ τὸν ἀμένωφιν εἰς τὴν αἰθιοπίαν. τὸ δὲ δὴ γυναιῶνιτιν οὐδὲ τίνες ἢ πόθεν ἦσαν αἱ τοιαῦταν τοῦ στρατοῦ μυριάδες εἴρηκεν. εἴ τε αἰγύπτιοι τὸ γένος, εἴτ' ἔξωθεν ἥκοντες. ἀλλ' οὐδὲ τὴν αἰτίαν διεσάφησε, δι' ἣν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν αἴγυπτον ἀναχωρεῖν οὐκ ἠθέλησεν, ὁ πρὸς τῷ λεπροῦν τὸ τῆς ἴσιδος ἐνύπνιον συμπλάσας. τῷ μωϋσεῖ καὶ τὸν ἰώσηπον ὁ χαιρήμων, ὡς ἐν ταυτῷ χρόνῳ συνεξελήλασμένον, τῷ πρὸ μωϋσέως πρεσβύτερον τέσσαρσι γενεαῖς τετελευτηκότα, ὧν ὄζιν ἔτη χιλιὰ ἑξακόσια καὶ ἑκατόν. ἀλλὰ μὴν ὁ ῥαμέσσης ὁ τοῦ ἀμένωφεως υἱὸς, καὶ μὲν τὸν μανεθὼν νεανίας συμπολεμεῖ τῷ πατρὶ, καὶ συνεπιπέμπει

A declaratum existimo, quòd Manethon quatenus veterum scripta sequitur, non multum à veritate aberrat. Vbi verò ad vulgates fabulas se vertit, aut absurdè eas confingit, aut in odium gentis loquentibus credit. Post hunc inquirere libet in Chæremonem. Hic enim Ægyptiacam se scribere historiam professus, addens idem nomen regis quod Manethon, Amenophin, & filium eius Rhamessen, ait Isidem in somnis Amenophi apparuisse, incusantem quòd templum suum per bellum dirutum
B esset. Phritiphanten verò sacrum scribam dixisse, si à pollutis hominibus Ægyptum repurget, liberandum eum à nocturnis terroribus: atque ita delectu vitiosorum morbidorúmve habito, CCD. millia è finibus eiecta. Duces verò eorum fuisse scribas Mosen & Iosephum quem etiam sacrum scribam fuisse: Ægyptia verò eis nomina esse Mosi Tisithen, Iosepho Petesephi. Hos Pelusium venisse, ibique offendisse CCCLXXX. millia, ab
C Amenophi relicta, quæ is in Ægyptum transferre noluerat: cum his icto fœdere contra Ægyptum expeditionem habitam: Amenophin autem non expectato impetu eorum, in Æthiopiam fugisse, relicta vxore grauida: quam delitescentem in quibusdam speluncis enixam puerum nomine Messenen. eum posteaquam ad virilem ętatem peruenisset, expulisse Iudęos in Syriam, numero circiter ducenta millia, &
D patrem Amenophin ex Æthiopia recepisse. Et hæc quidem Chæremon. Reor autem ex his ipsis quæ dicta sunt amborum vanitatem apparere. Si quid enim veritatis subesset, impossibile erat in tantũ eos discrepare. at qui mendacia componunt, non aliorum scriptis cõsona scribunt, sed quæ ipsis libet confingunt. Ille igitur regiam cupiditatem videndi deos, ait initium fuisse pollutos eiiciendi. Chæremon autẽ suum de Iside somnium finxit. & ille quidé
E Amenophin dixit indixisse regi purgationem: hic verò Phritiphantem. iam multitudinis numerus sanè bellè congruit, illo octoginta millia referente, hoc ducenta quinquaginta. Præterea Manethon primùm in lapidicinas eiectos pollutos, deinde ad Auarim habitãdam traductos, ac reliqua Ægypto bello vexata, tũ demum acciuisse dicit à Hierosolymitis auxilia: Chæremon, Ægypto decedentes circa Pelusium inuenisse trecenta octoginta
F millia hominum ab Amenophi relicta, ac cum illis rursus Ægyptum inuasisse: Amenophínque in Æthiopiam fugisse. Quod verò egregium est, ne illud quidem quínam & vnde erant tam numerosus exercitus dixit, Ægyptiine an externi: neque causam indicauit, ob quam eos rex in Ægyptum inducere noluit qui de leprosis & Iside somnium confinxit. Mosi verò & Iosephum, quasi eodem tempore simul expulsum Chæremon adiunxit,
G & quidem quatuor ætatibus ante Moysen defunctum, quarum sunt anni fere centum septuaginta. Quin & Rhamesses Amenophis filius, secũdũ Manethonem quidem adolescens bellũ administrat cũ patre, & cũ eodem exulat

fuga elapsus in Æthiopiam. Hic autem fingit eum post patris obitum in spelunca quadam natum, & postea prælio victorem, & Iudæos in Syriam expellentem numero circiter c c. millia. O facilitatem! neque enim prius quinam erant illa CCCLXXX. millia dixit, neque quomodo CLXXX. millia perierint: in aciéne ceciderint, an ad Rhamessen transfugerint. quod verò maximè mirum est, ne cognoscere quidem ex eo licet, quósnam vocet Iudæos, vel vtris eorum det hanc appellationē: illísne CCL. millibus leprosorū, an his CCCLXXX. millibus, quæ circa Pelusium erant. Sed stultum fortasse sit redarguere eos, qui à semetipsis redarguti sunt. ferendum enim erat vtcunque, si ab aliis redarguti fuissent. His addam Lysimachum, idem quidem habentem cum prædictis argumentum mendacij, verùm enormitate figmenti illos vincentem, vnde apparet eum magno odio confinxisse. dicit enim: Qua tempestate Bocchoris in Ægypto regnabat, populum Iudæorum, quòd essent lepra, scabie, & aliis quibusdam morbis infecti, ad templa confugisse, vt mendicato alerentur. multis autem hominibus morbo correptis, sterilitatem in Ægypto accidisse. Bocchorim verò Ægyptiorum regem ad Ammonem, scitatum oracula de sterilitate, misisse. responsum verò à Deo, repurganda esse templa ab hominibus impuris & impiis, eiectis eis è templis in loca deserta. Cæterùm scabiosos ac leprosos mergendos, tanquam sole horum vitam ægrè ferente: & templa expianda: atque ita fore vt terra fructum ferat. Bocchorim autem accepto oraculo, accersitisque sacerdotibus ac sacrificis, iussisse collectis impuratis, hos militibus tradi deportandos in desertum: leprosos verò ac impeginosos plumbeis laminis inuolutos in pelagus deiici. quibus submersis, reliquos congregatos, & in loca deserta expositos esse, vt perirent. eos habito concilio cōsultasse de seipsis: & nocte superueniente, accensis ignibus ac lucernis custodias agitasse: sequentique nocte ieiunatum, vt numen propitium eos seruaret. Insequenti verò luce à Mose quodam consiliū datum, irent conferti vna via, vsque dum ad loca culta peruenirentur. tum præcepisse, ne cui hominum in posterum beneuoli essent, vtque consilium malum potiùs quàm bonum daret, deorúmque templa & altaria quotquot inuenirent euerterent. quibus comprobatis ac destinatis, multitudinem iter fecisse per desertum, ac post multa incommoda tandem ad loca culta peruentum. tum verò & hominibus iniuriosè tractatis, & fanis compilatis ac incensis, venisse in eam quæ nunc Iudæa dicitur: conditáque ciuitate hîc habitare, vrbem verò ἱερόσυλα ex re nominatam. aliquantò autē post iam auctos viribus mutasse nomē vitandi probri gratia: & vrbem Hierosolyma, seipsos Hierosolymos vocasse. Hic non eundem quem illi inuenit regem, sed recentius nomen confinxit: & omisso somnio ac propheta Ægyptio ad Ammonem abiit de impeginosis & leprosis responsum relaturus. ait enim

φυγὼν εἰς τὴν αἰθιοπίαν. οὗτος δὲ πεποίηκεν αὐτὸν μετὰ τὴν πατρὸς τελευτὴν, ἐν σπηλαίῳ τινὶ γεγονότα καὶ μὴ ταῦτα νικῶντα μάχῃ, καὶ τοὺς ἰουδαίους εἰς συρίαν ἐξελαύνοντα τὴν ἀριθμὸν ὄντας περὶ μυριάδας ἑκατὸν ἀπὸ δὲ χαρείας. εἴτε γὰρ πρότερον οἱ τινες ἦσαν αἱ ἑξακόσιαι καὶ ἑκατὸν μυριάδες εἴπεν. εἴτε πῶς αἱ τριακόσιαι καὶ ἑξῆς διεφθάρησαν. πότερον ἐν τῇ μάχῃ κατέπεσον, ἢ πρὸς τὴν ῥαμέσσαν μετεβάλον· τοῦτο δὲ θαυμασιώτατον, εἰ δὲ τίνας καλεῖ τοὺς ἰουδαίους δυνατὸν ὄντι παρ' αὐτὸ μαθεῖν. ἢ ποτέρους αὐτῶν τίθησι τούτων τὴν φρενοπληρείαν, τοῖς ἑκατὸν τε μυριάσι τῶν λεπρῶν, ἢ τοῖς ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα, καὶ πρὸς τὸ πηλούσιον. ἀλλὰ δὲ οὐδὲ ἴσως εἰ εἴη δίκαιον πλείονα ἐλέγχειν τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἐλεγχομένους. τὸ δὲ ὑπ' ἄλλων καὶ μεξιώτερον. ἐπιφέρω δὲ τούτοις λυσίμαχον, εἰληφότα μὲν τὰ αὐτὰ τοῖς προειρημένοις ὑπόθεσιν τῷ ψεύσματι, ὑπερβεβηκότα δὲ τὰ ἐκείνων ἀπιθανότητα τοῖς πλάσμασι. διὸ καὶ δῆλός ἐστι συντεθεικὼς κατὰ πολλὴν ἀπέχθειαν. λέγει γὰρ ὅτι βοκχόρεως τοῦ αἰγυπτίων βασιλέως, τὸν λαὸν τῶν ἰουδαίων λεπρούς ὄντας καὶ ψωρικοὺς, καὶ ἄλλα νοσήματα τινὰ ἔχοντας, εἰς τὰ ἱερὰ καταφεύγοντας μεταλῆξαι τὴν φοράν. πολλοὺς δὲ ἀνθρώπων νοσήσαντας ἀπεπνεύσαντα, ἀκαρπίαν ἐν τῇ αἰγύπτῳ γενέσθαι. βόκχορεα δὲ τὸν τῶν αἰγυπτίων βασιλέα εἰς ἄμμωνα πέμψαι περὶ τῆς ἀκαρπίας τοὺς μαντευσομένους. τὸν θεὸν δὲ εἰπεῖν, τὰ ἱερὰ καθαρᾶ ἀπ' ἀνθρώπων ἀνάγνων καὶ δυσεβῶν, ἐκβαλόντα αὐτοὺς ἐκ τῶν ἱερῶν εἰς τόπους ἐρήμους, τοὺς δὲ ψωρικοὺς καὶ λεπροὺς βυθίσαι, εἰς τὴν ἅλμη ἀγανακτοῦντος ὅτι τῇ τούτων ζωῇ, καὶ τὰ ἱερὰ ἀγνίσαι, καὶ οὕτω τὴν γῆν καρποφορήσειν. τὸν δὲ βόκχορεα τοὺς χρησμοὺς λαβόντα, τοὺς τε ἱερεῖς καὶ ὁπηδοῦντας προσπαλεσάμενον, καλεῖσαι ὅπλοις γὰρ ποιησαμένους τὴν ἀκαθαρσίαν, τοῖς φρουροῦσι τούτοις παραδοῦναι κατάξειν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον. τοὺς δὲ λεπροὺς εἰς μολυβδίνους χάρτας ἐνδύσαντας, ἵνα καταδύσωσι εἰς τὸ πέλαγος. βυθισθέντων δὲ τῶν λεπρῶν καὶ ψωρῶν, τοὺς ἄλλους συναθροισθέντας εἰς τόπους ἐρήμους ἐκτεθῆναι ἐπ' ἀπωλείᾳ. συναχθέντας δὲ βουλεύσασθαι περὶ αὐτῶν. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης, πῦρ καὶ λύχνους κατεσκευάσαι φυλάττειν αὐτοὺς, τήν τε ἐπιοῦσαν νύκτα νηστεύσαι ἱλάσκεσθαι τοὺς θεοὺς, ὅπως σώσωσι αὐτούς. τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ μωσῆς τινα συμβουλεῦσαι αὐτοῖς, ὁδεύσαντας μίαν ὁδὸν τέμνειν, ἄχρις οὗ ἔλθωσιν εἰς τόπους οἰκουμένους. ὁδεύσαντας δὲ τὰ αὐτοῖς, μήτε ἀνθρώπῳ τινὶ δύνασθαι, μήτε ἄριστα συμβουλεύσαι, ἀλλὰ τὰ χείρονα· θεῶν τε ναοὺς καὶ βωμοὺς, οἷς αὖ περιτύχωσιν ἀναξέπτοιν συλήσαντας δὲ τὴν ἄλλην, τὰ δεχθέντα ποιοῦντας διὰ τῆς ἐρήμου πορεύεσθαι. ἱκανὰς δὲ ὁμιλίας ἐλθεῖν εἰς τινὰ οἰκουμένην χώραν, καὶ τοὺς ἀνθρώπους ὑβρίζοντας, καὶ τὰ ἱερὰ συλῶντας καὶ ἐμπιπράντας, ἐλθεῖν εἰς τὴν τῶν ἰουδαίων παροικουμένην. κτίσαντας δὲ πόλιν ἐνταῦθα κατοικεῖν. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἱερόσυλα, ὑπὸ τῆς ἐκείνου δεξιότητος ὠνομάσθαι. ὕστερον δὲ αὐτοὺς ὑπερεπαίσαντας, χρόνῳ δεξαμένους τὴν ὀνομασίαν πρὸς τὸ ὀνειδίζεσθαι, καὶ τὴν τε πόλιν ἱεροσόλυμα, καὶ αὐτοὺς ἱεροσολύμους προσαγορεύσαι. οὗτος δὲ οὐ τὸν αὐτὸν ἐκείνοις δοκεῖ εἰπεῖν βασιλέα, καινότερον δὲ ὄνομα συντεθεικὼς καὶ παρεὶς εὑρεῖν καὶ προφήτην αἰγύπτιον, εἰς ἄμμωνα ἀπελήλυθεν περὶ τῆς ψωρᾶς καὶ λεπρᾶς χρησμὸν οἴσων. φησὶ γὰρ

εἰς τὸ

εἰς τὰ ἱερὰ συλλέγεσθαι πλῆθος ἰουδαίων. ἆρα γε τοῖς λεπροῖς ὄνομα θήσομεν, ἢ μόνων τῶν ἰουδαίων τοῖς νοσήμασι περιπεσόντων; λέγει γὰρ ὁ λαὸς τῶν ἰουδαίων. ἀποῖος; ἔπηλυς ἢ τὸ γένος ἐγχώριος; διὰ τί τοίνυν αἰγύπτιοι αὐτοὶ τοὺς ἐντεῦθεν ἰουδαίους καλεῖς; οἱ δὲ ξένοι, διὰ τί πόθεν ἐστὶ λέγεις. πῶς δὲ βασιλέως πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐνθήσαντος εἰς τὴν θάλασσαν, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς ἐρήμους τόπους ἐκβαλόντος, τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ὑπελείφθησαν, ἢ τίνα τρόπον διεξῆλθον μὲν τὸν ἔρημον, ἐκράτησαν δὲ καὶ χώρας ἧς νῦν κατοικοῦμεν. ἔκτισαν δὲ καὶ πόλιν, καὶ νεὼν ὠκοδομήσαντο πᾶσι περιβόητον. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τὸν νομοθέτου μὴ μόνον εἰπεῖν τοὔνομα, δηλῶσαι δὲ καὶ τὸ γένος ὅς τις καὶ ἐκ τίνων. διὰ δὲ τοιούτους αὐτὸν αὐτοῖς ἐπιχειρῆσαι τιθέναι νόμους περὶ θεῶν, καὶ τοὺς πρὸς ἀνθρώπους ἀδικίας καὶ τὴν πορείαν. εἰ γὰρ αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν, οὐκ ἂν ἐκ τῆς παρόντος ἰδίων οὕτω ῥᾳδίως μετέβαλον. εἴτ' ἀλλαχόθεν ἦσαν, πάντως τινὲς ὑπῆρχον αὐτοῖς νόμοι, διὰ μακρᾶς συνηθείας παφυλαγμένοι. εἰ μὲν οὖν περὶ τῶν ἐξελασάντων αὐτοὺς ὤμοσαν μηδέ ποτε διανοήσεσθαι λόγον εἴχεν εἰκότα τοῖς τῆς πόλεμον ἀνθρώποις ἀπαρυκτὸν ἀναδεξάμενοι, εἴπερ ἐφάνησαν εἰς αὐτοὺς λίαν κακοί, οὐδὲ πάντων βοηθείας δεομένοις, ἀδοίαν οὖν ἐκείνων, ἀλλὰ τῆς ψευδομένου πάνυ πολλὴν παρίστησιν. ὅς γε καὶ τοὔνομα θέσθαι τῇ πόλει διὰ τὴν ἐρημίας αὐτοὺς ἐπέλιπεν εἰπεῖν, τοῦτο δὲ μὴ ζῶντα φθεγξάμενος. δῆλον γὰρ ὅτι τοῖς μὲν ὕστερον γεγενημένοις αἰσχύνην τοὔνομα καὶ μῖσος ἔφερεν. αὐτοὶ δὲ οἱ κτίζοντες τὴν πόλιν, κοσμοῦντες αὐτοὺς ὑπελάμβανον ὕστερον ὀνομάσαντες. ὁ δὲ γενναῖος ὑπὸ πολλῆς τῆς λοιδορίας ἀνοησίας οὐ συνῆκεν, ὅτι ἱερουσαλὴμ οὐ κατὰ τὴν αὐτὴν φωνὴν ἰουδαῖοι τοῖς ἕλλησιν ὀνομάζομεν. τί δὴ ἔτι πλείω τις λέγοι πρὸς τὸν ψεύδομενον οὕτως αἰσχύντως; ἀλλ' ἐπεὶ δὴ σύμμετρον ἤδη τὸ βιβλίον εἴληφε μέγεθος, ἑτέραν ποιησάμενος ἀρχήν, τὰ λοιπὰ τῇ εἰς τὸ παρακείμενον πραγματείᾳ παρεκτεινεῖν.

A ad templa collectam multitudinem Iudæorum, incertum leprosisne nomen imponens, an quòd solos Iudæos morbus occuparit. dicit enim populus Iudæorum. Qualis? aduena, an indigena? Cur igitur eos cùm sint Ægyptij, Iudæos vocas? Quòd si hospites sunt, cur vnde nam sint non dicis? Quomodo autem cùm rex tam multos ex his mari mersisset, reliquos in loca deserta eiecisset, tanta multitudo superfuit? aut quomodo pertransierunt desertum, & B occupauerunt regionem quam nunc tenemus, & condiderunt vrbem, & extruxerunt templum apud omnes celebre? oportebat autem de legislatore non solùm nomen dicere, sed & genus, quisnam, & ex quibus ortus. quamobrem verò tales eis inter eundem aggressus sit ferre leges, de diis, etiam erga homines iniustas. Siue enim Ægyptij erant genere, non tam facilè patrios mores mutare potuissent, siue aliunde erant, omnino aliquas habebant leges C longa consuetudine obseruatas. Si igitur de expulsoribus suis iurassent, nunquam se illis fore beneuolos, rationem non absurdam habuissent. Quòd si bellum interneciuum aduersus vniuersos mortales susceperunt, cùm essent (vt ipse ait) miseri, & omnium opis egeni, maxima stultitia non illorum, sed hæc fingentis ostenditur. Iste namque etiam nomen impositum ciuitati à templorum spoliatione, præsumpsit dicere, & hoc postea fuisse mutatum. D Mirum ni, quia posteris quidem turpe fuit tale nomen & odiosum: ipsi verò qui fundauêre vrbem, ornare semetipsos etiam vocabulo credidêre. Hic autem generosus vir præ nimia detrectationis impotentia non intellexit, Hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significare. Quid ergo amplius quilibet diceret contra mendacium tam impudenter expositum? Sed quoniam congruam iam magnitudinem suscepit hic liber, aliud faciens principium, cætera præsentiis operis explanare tentabo.

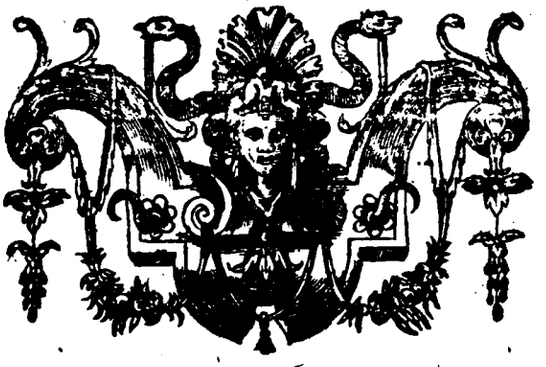

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

ΚΑΤΑ ΑΠΙΩΝΟΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE ANTIQVITATE IVDÆORVM

CONTRA APIONEM ALEXANDRINVM,

LIBER SECVNDVS.

PRIORI quidem volumine, carissime mihi Epaphrodite, de antiquitate nostra monstraui, Phœnicum & Chaldæorum, Ægyptiorúmque literis satisfaciens veritati: multósq; Græcorum conscriptores, adducens, & meam è diuerso disputationem aduersus Manethonem, & Chæremonem, & alios quosdam exhibui. nunc autem inchoabo reliquos arguere, qui cóntra nos aliquá conscripsêre. Impulsus enim sum contra Apionem respondere grammaticum, si tamẽ assumi hoc oportet officium. Horum igitur, quę ab eo conscripta sunt, alia quidem similia sunt dictis aliorum, alia valde frigida. Plurima verò quandam tantummodo detractionem habentia, & multam (vt ita dixerim) ineruditi probationem, tanquam ab homine composita, & moribus prauo, & totius vitæ suæ temporibus importuno. Quia verò multi hominum propter stultitiam suam his potiùs sermonibus capiuntur, quàm illis quæ multo studio conscribuntur: & derogationibus quidem gaudent, præconiis verò mordentur, necessarium duxi ne hunc quidem inscrutatum relinquere, qui nos tanquam in iudicio criminatur. etenim hoc quoque plerisque mortalium insitum video, vt gaudeant quoties maledicus quispiam ipse sua mala à lacessito audit. Et quidem nec orationem eius legere facilè est, neque apertè cognoscere quid dicere velit: sed velut in multa tumulatione ac mẽdaciorum perplexitate nunc similia suprà pensitatis de maiorum nostrorum ex Ægypto migratione affert: nunc incolas Alexandriæ Iudæos calumniatur: insupérque de sacris templi nostri ceremoniis atque aliis ritibus nostris accusationem admiscet. Patres igitur nostros nec Ægyptios genere fuisse, neque ob labẽ corporũ aut similẽ aliã calamitatẽ inde pulsos, nó mediocriter solũ, sed penè vltra modũ,

A ΔΙΑ μὲν οὖν τῷ προτέρῳ βυβλίῳ πιμότατέ μοι ἐπαφρόδιτε, περὶ τε τῆς ἀρχαιότητος ἡμῶν ἐπέδειξα, τοῖς φοινίκων καὶ χαλδαίων καὶ αἰγυπτίων γράμμασι πιστωσάμενος τὴν ἀλήθειαν, καὶ πολλοὺς τῶν ἑλλήνων συγγραφεῖς παρεισάγων μάρτυρας, τήν τε αὐτόῤῥησιν ἐποιησάμην πρὸς μανεθῶτα καὶ χαιρήμονα καὶ τινας ἑτέρους. ἄρξομαι δὲ νῦν τοὺς ὑπολειπομένους τῶν γραφόντων τὰ καθ' ἡμῶν ἐλέγχειν. καί τοι περὶ μὲν περὶς ἀπίωνα τὸν γραμματικὸν αὐτῤῥήσεως ἐπῆλθε μοι διαπορεῖν, εἰ χρὴ ἀπουδάσαι. τὰ μὲν γάρ ἐστι τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων τοῖς ὑπ' ἄλλων εἰρημένοις ὅμοια, τὰ δὲ λίαν ψυχρὰ προστέθεικεν. τὰ πλεῖστα δὲ βωμολοχίαν ἔχει, καὶ πολλὴν εἰ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν ἀπαιδευσίαν, ὡς αὐ ὑπ' ἀνθρώπου συγκείμενα καὶ φαύλου τὸν τρόπον, καὶ πρὸς πάντα τὸν βίον ὀχλαγωγοῦ γεγονότος. ἐπεὶ δ' οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν ἀβουλίαν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἁλίσκονται λόγων μᾶλλον, ἢ τῶν μετά πονου πονου πονουδῆς γεγραμμένων, καὶ χαίρουσι μὲν ταῖς λοιδορίαις, ἀχθονται δὲ τοῖς ἐπαίνοις, ἀναγκαῖον ἡγησάμην εἶναι, μὴ δὲ τοῦτον ἀνεξέταστον καταλιπεῖν, κατηγορίαν ἡμῶν ἄπιστον ὡς τὰ δίκῃ γεγραφότα. καὶ γὰρ αὐ κἀκεῖνο τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις ὁρῶ παρακολουθοῦν, τὸ λίαν ἐφήδεσθαι, ὅταν τὰς ἀρξάμενος βλασφημεῖν ἕτερον, αὐτὸς ἐλέγχηται περὶ τῶν αὐτῶν πρεσόντων κακῶν. ἔστι μὲν οὖν οὐ ῥᾴδιον ἀυτὸ διελθεῖν τὸν λόγον, οὐδὲ σαφῆς γενέσθαι τὸ λέγειν βούλεται. χεδὸν δ' ὡς τὰ πολλῇ ταραχῇ καὶ φθορμάτων συγχύσει, τὰ μὲν ὡς τινὶ ὁμοίαν ἰδέαν πίπτει τοῖς προεξεπασμένοις, περὶ τῆς αἰγύπτου τῶν ἡμετέρων προγόνων μεταναστάσεως. τὰ δ' ἐστὶ κατηγορία τῶν τὰ ἀλεξανδρείας κατοικούντων ἰουδαίων. ζῆτον δ' ἔτι τούτοις μέμικται, περὶ τῆς ἀγιείας τῆς κατὰ τὸ ἱερὸν ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων νομίμων κατηγορίας. ὅτι μὲν οὖν οὔτε αἰγύπτιοι τὸ γένος ἦσαν ἡμῶν οἱ πατέρες, οὔτε διὰ λύμην σωμάτων, ἢ τοιαύτας ἄλλας συμφορὰς τινας ἐκεῖθεν ἐξηλάθησαν, οὐ μόνον μετρίως, ἀλλὰ καὶ πέρα τῶν συμμέτρων

B

C

D

προσαπο-

A superiùs à me declaratum existimo: cæterùm quæ his adiungit Apion, compendio memorabo. Dicit enim in tertio rerum Ægyptiacarum hæc: Moses, vt accepi à grandioribus natu Ægyptiis, Heliopolitanus erat, qui patriis institutis moribus, subdiuales precationes ad septa qualia ciuitas habebat, reduxit. ad subsolanum autem omnia conuertebat. ita enim Heliopolis sita est. pro obeliscis verò statuit columnas, sub quibus ceu peluis forma B exprimebatur: vmbra in eam incidens, vtpote per sudum, eundem semper cum sole cursum circumuoluebat. Atque huiuscemodi est admiranda illa huius grãmatici phrasis. Mẽdacium verò eius non tam nostris verbis euidenter coarguitur, quàm Mosaeos operibus. neque enim cũ primũ tabernaculum Deo construeret, aut ipse vllam talem formam ei indidit, aut posteros facere præcepit: atq; is qui postea tẽplum Hierosolymis construxit Solomon, omni tali curiositate abstinuit, qualem cõfinxit C Apion. Accepisse autem se dicit à maioribus natu Mosen Heliopolitanum: scilicet ipse iunior, sed his fidem habens, qui per ætatem illum familiariter nouerant. Et de Homero quidem poëta, quamuis grammaticus, non posset quænam eius sit patria certò affirmare, neque de Pythagora tantũ non heri nudiúsve tertius natos: de Mose verò tam multis annis illos præcedente tam facilè decernit, credens seniorum D relationi: vnde manifestè illum mentiri apparet. Quia & temporum ratio, quibus Mose ait eduxisse leprosos & cæcos & claudos, bellè cõcinit iuxta grammaticum hũc diligentissimũ. Manetho enim regnante Tethmosi Iudæos dicit ex Ægypto discessisse, annis CCCXCIII. antequam Danaus apud Argos exularet. Lysimachus autem tempore Bocchoris regis, hoc est ante annos MDCC. Molon verò & alij quidam, vt cuique visum est. At verò Apion cæteris fide dignior, exactè illum exitum definiuit VII. Olympiade, & huius anno primo E quo, erait, Pœni Carthaginem condiderunt. Carthaginis autem mentionem adiecit, ratus argumentum id veritatis se habituum euidẽtissimum: nec animaduertit à semetipso adductum quo coarguetetur. si enim de hac colonia monumentis Phœnicũ credendum est, in illis Hiram rex traditur antiquior Carthagine condita annis plus quàm centum quinquaginta, de quo superiùs ex Phœnicum commentariis probaui, quòd Solomoni templi Hierosolymitani conditori amicus fuerit, & multa ad templi fabricam contulerit. Solomon verò ædificauit templum post Iudæorum discessum ex Ægypto annis DCXII. Porrò numerum pulsorum eundem, quem Lysimachus cõmentus (ait enim C. & X. eorum fuisse millia) mirum quãdam & credibilem reddit causam, cur sabbatum nominatus sit. Exacto enim G (inquit) sex dierum itinere, inguinum vlceribus affecti sunt: & hac de causa septima die quieuerũt, incolumes cõstitũti in regione, quæ nunc Iudæa vocatur. & appellauerunt eam diem sabbatum, seruata Ægyptiorum voce.

ἀφεστηκὸς ἐλήλυθα νομίζω. δεῖ οὖν ἡμᾶς πρῶτον ὁ ἀπίων ὅλη μνησθῆναι σαφῶς. φησὶ γὰρ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν αἰγυπτιακῶν τάδε. μωσῆς ὡς ἔπεμψα παρὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν αἰγυπτίων, ἦν ἡλιουπολίτης. ὃς πατρίοις ἔθεσι κατηγυημένος, πάθειος ἀφεστῶς αὐτῆς, εἰς αὖρος εἶχεν ἡ πόλις ἀφιδόλους. πρὸς ἀφηλιώτην ἡ πᾶσαν ἀπέστρεφεν. ὧδε γὰρ καὶ ἡλίου καὶ πόλις. ἀντὶ ὀβελῶν ἵστησε κίονας. ὑφ' οἷς ὡς ἐκπύπωμα σκάφη, σκία δὲ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῇ δεχομένη, ὡς ὅπερ ἐν αὐθέρι τὸν ἀεὶ τὴν ἡλίῳ συμπεριπολεῖ. τοιαύτη μοί τις ἡ θαυμαστὴ τῆς γραμματικῆς φράσις. τὸ γὰρ ψεῦσμα λόγων οὐ δόμμον, ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις περιφανές. ὅτι γὰρ αὐτὸς μωσῆς ὅτι τὴν πρώτην σκηνὴν τῷ θεῷ κατεσκεύασεν, οὐδὲν ἐκτύπωμα τοιοῦτον εἰς αὐτὸν ἐνέθηκεν, οὔτε ποιεῖν τοῖς ἔπεσι προστάξειν, ὅτι μὴ ταῦτα κατασκευάσας τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱεροσολύμοις σολομών, πάσης ἀπέχετο τοιαύτης περιεργίας, οἵαν συμπέπλεκεν ἀπίων. ἀκούσας δὲ φησὶ τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι μωσῆς ὁ ἡλιουπολίτης, δηλονότι νεώτερος ὢν αὐτὸς, ἐκείνοις δὲ πιστεύσας, τοῖς διὰ τὴν ἡλικίαν ὁλοσχερέσι αὐτὸν καὶ συγγνωμονοῦσι. καὶ πρὸς ὧν ὁρᾶν ἦν ποιητὴν, γραμματικὸς ὢν αὐτὸς, οὐκ ἂν ἔχοι τὸν αὐτὸ πατρίδος ὅτι διαβεβαιωσάμενος εἰπεῖν, οὐδὲ πυθαγόρου μόνον οὐκ ἐχθὲς καὶ πρῴην γεγονότος. πρὸς δὲ μωσέως τοσούτῳ πλήθει προάγοντος ἐκείνους ἐτῶν, οὕτως ἀποφαίνεται ῥᾳδίως πιστεύων ἀκοῇ πρεσβυτέρων, ὡς δῆλός ὅτι καταψευσάμενος. τὰ δὲ δὴ τῶν χρόνων, ἐν οἷς φησὶ τὸν μωσῆν ἐξαγαγεῖν τοὺς λεπρῶντας καὶ τυφλοὺς, καὶ τοὺς βάσει κεκρουμένους, σφόδρα δὴ τοῖς παρ' αὐτοῦ συμπεφώνηκεν ὡς οἶμαι ὁ γραμματικὸς ἀκριβής. μανεθὼς μὲν γὰρ καὶ τῶν τεθμώσεος βασιλείαν ἀπαλλαγῆναι φησὶν ἐξ αἰγύπτου τοὺς ἰουδαίους, πρὸ ἐτῶν ζ΄ διακοσίων ἐπτακοσιοστῶν, τῶν εἰς ἄργος δαναοῦ φυγῆς. λυσίμαχος δὲ καὶ βόκχορεν τὸν βασιλέα. τουτέστι πρὸ ἐτῶν χιλίων ἑπτακοσίων. μόλων δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς ὡς αὐτοῖς ἔδοξεν. ὁ δὲ γε πάντων πιστότατος ἀπίων ὡρίσατο τὴν ἔξοδον ἀκριβῶς, κατὰ τὴν ἑβδόμην ὀλυμπιάδα. καὶ τούτου ἕνεκα δὴ πρῶτον, ἐν ᾧ φησὶ καρχηδόνα φοίνικες ἔκτισαν. τοῦτο δὲ πάντως προστίθησι τὴν καρχηδόνα, τεκμήριον οἰόμενος αὐτῷ γενήσεσθαι τῆς ἀληθείας ἐναργέστατον. οὐ σωπᾷ γὰρ καθ' ἑαυτὸν ἐλεγχον ὅλεθρον ἀόμενος. εἰ γὰρ δεῖ τὴν ἀποικίας πιστεύειν δελτάοις φοινίκων ἀναγραφαῖς, ἐν ἐκείναις εὕρομος ὁ βασιλεὺς γεγραμμένος προσεύχεσθαι τὴν καρχηδόνος κτίσεως, ἔτεσι πλείοσι πρὸς τοῖς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, δεῖ δὴ τὰς πίστεις αὐτοῦ παρέχον ἐν τῇ φοινικῶν ἀναγραφῇ, ἐπὶ σολομῶντι τῷ τὸν ναὸν οἰκοδομησαμένῳ τὸν ἐν ἱεροσολύμοις, φίλος λῦ εὕρομος, καὶ πολλὰ συνεβάλετο πρὸς τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευήν. αὐτὸς δὲ ὁ σολομῶν ἐκοδόμησε τὸν ναὸν, μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐξ αἰγύπτου τοὺς ἰουδαίους, δώδεκα καὶ ἑξακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον. τὸν γὰρ ἀριθμὸν τῶν ἐλαυνόντων τὸν αὐτὸν λυσιμάχῳ χαρίσασα, σάββατον γὰρ αὐτοῖς φησὶ μυθεύεσθαι, θαυμαστήν τινα καὶ πιθανὴν ἔσοδον δοῦσαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς φησὶ τὸ σάββατον ὀνομασθῆναι. ὁ δὲ δύσαντες γὰρ φησὶν ἐξ ἡμερῶν ὁδὸν βουβῶνας ἔχον, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῇ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀνεπαύσαντο σωθέντες εἰς τὴν χώραν τῶν τῶν ἰουδαίων λεγομένην, καὶ ἐκάλεσαν τὴν ἡμέραν σάββατον, σώζοντες τὴν αἰγυπτίων γλῶτταν.

nam inguinis morbum Ægyptij vocant sabbatosim. An non igitur vel deridenda hæc nugacitas, vel contrà odio habenda talis in scribendo impudentia? Apparet enim quòd omnes inguinibus laborauerint, hominum millia centum & decem. Atqui si erant cæci & claudi & morbidi, quales fuisse Apion ait, ne vnius quidem diei iter progredi potuissent: sin autem poterant per magnam solitudinem proficisci, præterea que sibi obsistentes vincere populariter repugnando, nequaquam vniuersi post sextam diem inguinum morbo correpti fuissent. Neque enim naturaliter tale quippiam euenire iter agẽtibus necesse est, sed plurimorum millium exercitus definita semper itinera peragunt: neque temere ita accidisse verisimile videtur, est enim omnino absurdum. At verò mirificus hic Apion sex quidem diebus eos peruenisse in Iudæam prædixit: rursus autem Mosen conscenso monte, qui Ægyptum inter & Arabiam situs est, nomine Sinæus, quadraginta diebus delituisse dicit, indéque descendentẽ Iudæis leges dedisse. atqui quomodo possibile est, eodem & quadraginta dies in deserto aq inaquoso loco manere, & quod in medio spatium est, id totũ sex diebus pertransire? Sabbati verò appellationis grãmatica ratio, quam adfert, multam impudentiam præ se fert, vel certè magnã imperitiam. Nam hæ voces Sabbo & Sabbatum, inter se maximè differunt. Sabbatum enim secundùm Iudæos quies est ab omni opere. Sabbo verò, vt ille affirmat, Ægyptiis inguinum morbum significat. Tales quasdam de Mose & Iudæorum ex Ægypto profectione Ægyptius Apion nouitates finxit, præter aliorum commentus autoritatem. Et quid mirum si de nostris mentitur patribus? quandoquidem de se ipso contrà mentitus est: & natus in Oasi Ægypti, primas iste Ægyptiorum existimatus, veram quidem patriam & genus suũ abiurauit: Alexandrinum autem se mentitus, confirmat generis sui prauitatem. Meritò igitur quos odit & cõuitiis insectatur, eos Ægyptios appellat. nisi enim pessimos esse existimaret Ægyptios, semet ex eorum genere haud eximeret: quandoquidem qui se celebritate patriæ iactant, honorificum quidem ducunt ab ea denominari, coarguunt verò eos, qui præter ius in eandem sese ingerere conantur. Erga nos autẽ alterutro modo affecti sunt Ægyptij: aut enim ceu gloriabundi cognatos se simulant, aut participes nos infamiæ suæ cooptant. At præclarus iste Apion videtur contumeliosum nostrũ insectationem, quasi mercedem voluisse reddere Alexandrinis, pro data sibi ciuitate: sciénsque eorum cum habitatoribus Alexandriæ Iudæis simultatem, proposuit quidem illis conuicium facere, vnà tamen comprehendit reliquos quoque vniuersos, vtrobique impudenter mentiens. Videamus igitur, quænam sint illa grauia & non ferenda, de quibus habitatores Alexandriæ Iudæos accusat. Venientes, inquit, è Syria, sedes fixerunt ad importuosũ mare, vndarũ vicini assultibus. Ergo si locus opprobriũ habet, non quidẽ patrię suę sed tamen quã patriã dicit, Alexãdrię cõuiciatur. Illi enim & maritima ora pars est, vt omnes

A τὸ γὰρ βυσσῶνος ἄλγος καλοῦσιν αἰγύπτιοι σαββάτωσιν. οὐκ αἰδῶς τις ἢ καταγελάσεις τὴν φλυαρίας, ἢ τοὐναντίον μισήσεις τὴν ἐν τῷ τοιαῦτα γράφειν αἰσχύνην. δῆλον γὰρ ὅτι πάντες ἐβυσσωνίασαν σὺν δεκα μυριάσι αἰθεσόπων. ἀλλ' εἰ μὲν ἦσαν ἐκεῖνοι τυφλοὶ καὶ χωλοὶ καὶ πάντα τρόπον νοσοῦντες, ὁποῖοι αὐτοὺς φησὶν ἀπίων, οὐδὲ μὰ μιᾶς ἡμέρας προελθεῖν ὁδὸν ἠδυνήθησαν. εἰ δ' οἷοι βαδίζειν διὰ πολλῆς ἐρημίας, καὶ προσέτι νικᾶν τοὺς αὐτοῖς ἀντιπαλαίοντας μαχόμενοι πάντες, οὐκ ἂν ἀθρόοι μετὰ ἕκτην ἡμέραν ἐβυσσωνίασαν. ἔτι γὰρ φύσει πως γίνεται τοῦτον τοῖς βαδίζουσι οὐκ ἀναγκαῖον. ἀλλὰ πολλαὶ μυριάδες στρατοπέδων τὸ σύμπαν ἀεὶ βαδίζουσιν. οὔτε κατ' αὐτόματον εἰκὸς οὔτε συμβῆναι πάντων γὰρ ἀλογώτατον. ὁ δὲ θαυμαστὸς ἀπίων, διὰ μὲν ἓξ ἡμέρων αὐτοὺς εἰσθεῖν εἰς τὴν ἰουδαίαν προεφήνεν· πάλιν δὲ τὸν μωσῆν εἰς τὸ μεταξὺ τῆς αἰγύπτου καὶ τῆς ἀραβίας ὄρους, ὃ καλεῖται σίναιον, ἀναβαίνοντα φησὶν ἡμέρας τεσσαράκοντα κρυφθῆναι, κἀκεῖθεν καταβάντα, δοῦναι τοῖς ἰουδαίοις τοὺς νόμους. καὶ τοι πῶς οἷόν τε τὰς αὐτὰς καὶ τεσσαράκοντα μεῖναι ἡμέρας ἐν ἐρήμῳ καὶ ἀύδρῳ τόπῳ, καὶ τὴν μεταξὺ πᾶσαν ἐν ἡμέραις ἓξ διεθεῖν. ἡ δὲ τῆς ὀνομασίας τῶν σαββάτων γραμματικὴ μετάθεσις, ἀναίδειαν ἔχει πολλὴν ἢ δεινὴν ἀμαθίαν. τὸ γὰρ σαββὼ καὶ σάββατον πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ σάββατον κατὰ τὴν ἰουδαίαν διάλειπτον ἀπὸ παντὸς ἔργου. τὸ δὲ σαββὼ καθάπερ ἐκεῖνος φησὶ δηλοῖ παρ' αἰγυπτίοις τὸ βυσσῶνος ἄλγος. τοιαῦτα μὲν τινα θεὶ μωσέως καὶ τῆς ἐξ αἰγύπτου διεθνοῦς τοῖς ἰουδαίοις ἀπαλλαγῆς ὁ αἰγύπτιος ἀπίων σοφοποιοῦσι, παρὰ τοὺς ἄλλους ὑπονοήσας. καὶ τί γε δεῖ θαυμάζειν, εἰ θεῖ τὴν ἡμετέραν φύσιν, λέγων αὐτοὺς εἶναι τὸ γένος αἰγυπτίους. αὐτὸς γὰρ θεὶ αὐτὸ τοῦτο ἐψεύσθη. ἐν γὰρ ὀάσει τῆς αἰγύπτου, πάντων αἰγυπτίων φανεὶς ὢν ὡς αὐ εἴποι τις, τὴν μὲν ἀληθῆ πατρίδα καὶ τὸ γένος ἐξωμόσατο. ἀλεξανδρεὺς δὲ κατεψεύσατο, ὁμολογεῖ τὴν μοχθηρίαν τῆς γένους. εἰκότως οὖν ὃς μισεῖ καὶ βουλεύεται λοιδορεῖν, τοῦτοις αἰγυπτίους καλεῖ. εἰ μὴ γὰρ φαυλοτάτους εἶναι ἐνόμιζε αἰγυπτίους, οὐκ ἂν τὸ γένος αὐτὸς ἔφυγε. ὡς οἱ γε μεγαλοφρονοῦντες ὅτι τὴν ἑαυτῶν πατρίδι, σεμνύνουσι μὲν ὅπου τοῦτον αὐτοὶ χρηματίζοντες, τοὺς ἀδίκως δ' αὐτῶν ἀποποιουμένους ἐλέγχουσι. πρὸς ἡμᾶς δὲ δυοῖν θάτερον αἰγύπτιοι πεπόνθασιν. ἢ γὰρ ὡς ὑπεσεμνυνόμενοι προσαποιοῦνται τὴν συγγένειαν, ἢ κοινωνοὺς ἡμᾶς ὑπαγάγοντες τῆς αὐτῶν κακοδοξίας. ὁ δὲ γλυκὺς ἀπίων, δοκεῖ μὲν τὴν βλασφημίαν τὴν καθ' ἡμῶν ὥσπερ τινὰ μισθὸν ἐθελῆσαι ἀποδοῦναι ἀλεξανδρεῦσι, τῆς δοθείσης αὐτῷ πολιτείας. καὶ τὴν ἀπέχθειαν αὐτῶν ὑπεστάλμενος, τοὺς πρὸς τοὺς συνοικοῦντας αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλεξανδρείας ἰουδαίους, ἐπιτίθεται μὲν ἐκείνοις λοιδορεῖσθαι, συμπεριλαμβάνει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, ἐν ἀμφοτέροις αὐαιδῶς ψευδόμενος. τίνα τοίνυν ἐστὶ τὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἰουδαίων, ἃ κατηγόρηκεν αὐτῶν ἰδωμεν. ἥδοντες, φησὶν, ἐκ συρίας ὤκησαν πρὸς ἀλίμενον θάλασσαν, γειτνιάσαντες ταῖς τῆς κυμάτων ἐκβολαῖς. οὐκ οὖν ὁ τόπος εἰ λοιδορίαν ἔχει, τὴν οὐ πατρίδα μὲν, λεγομένην δ' αὐτῷ, τὸν ἀλεξανδρεῖς λοιδορεῖ. ἐκείνης γὰρ καὶ τὸ φυλον ἐστὶ μέρος ὡς πάντες

ἀμφο-

ὁμολογοῦσιν εἰς κατοίκησιν τὸ κάλλιστον. Ἰουδαῖοι δ' εἰ μὲν βιασάμενοι κατέχον, ὡς μηδ' ὕστερον ἐκπεσεῖν, ἀνδρίας τεκμήριον ἦν αὐτοῖς. εἰς κατοίκησιν δὲ αὐτοῖς ἔδωκε τόπον Ἀλέξανδρος, καὶ ἴσης ἔτυχε παρὰ τοῖς Μακεδόσι τιμῆς ἐπίτυχον. οὐκ οἶδα δὲ τί ποτ' ἂν ἔλεγεν Ἀπίων, εἰ περὶ τὴν νεκροπόλει κατῴκουν, καὶ μὴ περὶ τοῖς βασιλείοις ἦσαν ἱδρυμένοι, καὶ μέχρι νῦν αὐτῶν ἡ φυλὴ τῶν περιοικίδων ἔχει Μακεδόνες. εἰ μὲν οὖν ἀναγνοὺς τὰς ὑπὲρ τούτων Ἀλεξάνδρου βασιλέως, καὶ τὰς Πτολεμαίου τοῦ λάγου, καὶ τῶν μετ' ἐκεῖνον τῆς αὐτῆς βασιλείων ἐντυχόντων τοῖς πράγμασι, καὶ τῶν στήλων τῶν ἱστώσαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ τὰ διαγράμματα περιέχουσαν, ἃ καίσαρ ὁ μέγας τοῖς Ἰουδαίοις ἔδωκεν. εἰ μὲν οὖν ταῦτα φησὶ γινώσκων, τὰναντία γράφει ἐτόλμησε, πονηρὸς ὤν. εἰ δὲ μηδὲν ἠπίστατο τούτων, ἀπαίδευτος. τὸ δὲ θαυμάζειν τοὺς Ἰουδαῖοι ὄντες Ἀλεξανδρεῖς ἐπεκλήθησαν, τῆς ὁμοίας ἀπαιδευσίας. πάντες γὰρ οἱ εἰς ἀποικίαν τινὰ καταπλεύσαντες, κἂν πλεῖστον ἀλλήλων τοῖς γένεσι διαφέρωσιν, ὑπὸ τῶν οἰκιστῶν τῶν περιοικίδων λαμβάνουσι. καὶ τί δεῖ περὶ τῶν ἄλλων λέγειν. αὐτῶν γὰρ ἡμῶν οἱ τὴν ἀπόχρεαν κατοικοῦντες, ἀποχῶς ὀνομάζονται. τῶν γὰρ πολιτείαν αὐτοῖς ἔδωκεν ὁ κτίστης Σέλευκος. ὁμοίως οἱ ἐν ἐφέσῳ καὶ τῶν ἄλλων ἰωνίαν, τοῖς αὐτόθι γενομένοις πολίταις ὀνομάζουσι, τὸ παράδοξον αὐτοῖς τῶν διαδόχων. ἡ δὲ ῥωμαίων φιλανθρωπία πᾶσιν μικρὸν δεῖν τῆς αὐτῆς περιοικίδος μετεδίδωκεν, οὐ μόνον ἀνδράσιν, ἀλλὰ καὶ μεγάλοις ἔθνεσιν ὅλοις. Ἴβηρες γὰρ οἱ πάλαι, καὶ τυρρηνοὶ καὶ σαβῖνοι, ῥωμαῖοι καλοῦνται. εἰ δὲ τοῦτον ἀφαιροῦνται τὸν τρόπον τῆς πολιτείας ἀπόνον παυσάσθω λέγων αὐτὸ ἀλεξανδρία. γνησθεὶς γὰρ ὡς περόπον ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς αἰγύπτου, πῶς ἂν ἀλεξανδρεὺς εἴη, τῆς καὶ δόσιν πολιτείας ὡς αὐτὸς ἐφ' ἡμῶν ἐξίωκεν ἀναφαιρουμένης. καί τοι μόνοις αἰγυπτίοις οἱ νῦν τοῦ ῥωμαῖοι τῆς οἰκουμένης, μεταλαμβάνειν ἐστιν ἀνεπιστήμων πολιτείας ἀπαρνήσασιν. ὁ δ' οὕτως ὀξὺ γνωμῶν, ὡς μετέχειν ἀξιῶν αὐτὸς, ὧν τοῦ χεῖν ἐκωλύετο, συκοφαντεῖν ἐπεχείρησε τοὺς δικαίως λαβόντας. οὐδὲ δωρεὰ γε τῆς οἰκουμένης τῶν μὴ ἀνεδεῖς ὑπ' αὐτῆς πόλιν κτιζομένῳ, ἀλεξανδρῷ τῆς ἡμετέρων παιδὶ ἐκεῖ συνηθροίσιν. ἀλλὰ πάντας δοκιμάζων ὁλοκλήρους ἀρετῆς καὶ πίστεως, τοῦτο τοῖς ἡμετέροις τὸ γένος ἔδωκεν. ἐτίμα γὰρ ἡμῶν τὸ ἔθνος, ὡς καὶ φησὶν ἐκατάιος περὶ ἡμῶν, ὅτι δικαίῳ τῶν δικαιοκοινῶν καὶ πίστει, ἐν αὐτῷ παρέχον ἰουδαῖοι, τῶν σαμαρείτων χώρον ἀφορολόγητον. ὅμοια δὲ ἀλεξάνδρου καὶ πτολεμαίου ὁ λάγου περὶ τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ κατοικούντων ἐφρόνησεν. καὶ γὰρ τὰ κατὰ τῶν αἰγυπτίων αὐτοῖς ἐπεχείρησε φεύγεια, πιστῶς ἅμα καὶ γενναίως φυλάξειν ἐπολαμβάνων. καὶ κυρίως ἐγκρατῶς ἄρχειν βουλόμενος, καὶ τῆς ἄλλων τῆς ἐν τῇ λιβύῃ πόλεων, εἰς αὐτὰς μέρος ἰουδαίων ἔπεμψε κατοικήσον. ὁ δὲ μετ' αὐτὸν πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος ὁλοκληθεὶς, οὐ μόνον εἴ τινες αἰχμάλωτοι παρ' αὐτῷ τῆς ἡμετέρων, πάντας ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ χρήματα πολλάκις ἐδωρήσατο. καὶ τὸ μέγιστον, ὁλοθυμηδὸν ἐγένετο τῶν γραφῶν τοῖς ἡμετέροις νόμοις, καὶ ταῖς τῆς ἱερῶν γραφῶν βύβλοις ἐντυχεῖν. ἔπεμψε γοῦν ἀξιῶν ἄνδρας δεσταλῶναι

A confirmant ad inhabitandum optima: quam si Iudæi per vim occupauerunt, ita vt ne post quidem eiicerentur, fortitudinis eorum argumentum est. Verùm Alexander eis locum ad incolendum dedit, & parem cum ipsis à Macedonibus honorem consecuti sunt. Nescio autem quid dicturus fuerit Apion, si circa Necropolim habitassent, ac non circa regiam sedes posuissent, & hodiéque eorum tribus appellaretur Macedones. Igitur si legit epistolas Alexandri regis, Ptolemęique Lagi ac successorum illius Ægypti regum, & columnam stantem Alexandrię ac iura continẽtem quæ Cæsar magnus Iudæis concessit: hæc, inquam, si sciens, contraria scribere ausus est, malus erat: sin autẽ nihil horum nouit, indoctus. Illud quoque quod se mirari dicit, quòd cũ Iudæi essent, Alexandrini vocati sunt, similis inscientiæ est. Omnes etenim qui ad coloniam aliquam deuocantur, etsi plurimum ab alterutris genere differant, à conditoribus appellationem accipiũt. Et quid opus est de aliis dicere? nostrorum enim ipsorum hi, qui Antiochiam inhabitant, Antiocheni nominãtur. Ius enim ciuium eis dedit conditor Seleucus. Similiter & qui in Epheso cõmorãtur, & alia Ionia cũ ciuibus exinde natis cãdẽ appellationẽ habent, hæc præbẽtibus eis regni successoribus. Romanorũ verò clementia, cunctis non paruulum donum appellationis suæ concessit, non solùm viris singulis, sed etiam maximis gentibus in communi. Hispani denique antiqui, & Tyrrheni, & Sabini, Romani vocantur. Si verò hunc modum aufert cõmunis ciuitatis Apion, desinet semetipsum Alexandrinum dicere. Natus enim in intima Ægypto, quomodo erit Alexandrinus, iure ciuitatis, sicut ipse in nobis dicit, ablato? cùm solis Ægyptiis nunc orbis domini Romani, participari cuiuslibet ciuitatis interdixisse videantur. Hic autẽ præclarus dignitates quas ipse impetrare prohibetur adipisci non valens, calumniari conatur eos, qui hæc iustissimè percepêre. Non enim propter inopiam habitatorum ciuitatis, quam studiosè ædificabat Alexander, nostrorũ aliquos ibi collegit: sed omnes approbans diligenter ex virtute, ac fide dignos inueniens, hoc præconium nostris exhibuit, cùm gentem nostram studeret non mediocriter honorare. Ait enim Hecataeus, quia propter mansuetudinẽ atq; fidem, quam ei præbuêre Iudæi, Samariam régionem adiecit, vt eam sine tributis haberent. Similiter quoque sensit post Alexandrum etiam Ptolemęus Lagi de Iudæis in Alexandria commorantibus. Nam Ægyptiaca eis castra commisit, arbitratus fide simul eorum & fortitudine conseruanda: & in Cyrene credens se tutissimè regnaturũ, & in aliis Libyæ ciuitatibus, ad ea loca partem Iudæorum habitandi causa direxit. Post hunc autẽ Ptolemæus qui Philadelphus est appellatus, non solùm si qui fuêre captiui apud eos nostrorum, omnes absoluit, sed & pecunias eis sæpiùs condonauit: & (quod maximum est) desiderauit agnoscere nostras leges, & sacrarũ scripturarũ volumina concupiuit: misitq; rogãs destinari viros,

qui ei interpretarentur legem: & vt hæc apprimè conscriberentur, diligentiam hanc commisit non quibuscunque viris, sed Demetrium Phalereum, & Andream, & Aristeum, quorum eruditione sui seculi Demetrius facilè princeps erat, alij verò habebant custodiam corporis sibi creditam, huic curæ præfecit. Nō enim leges, & patrum nostrorum philosophiam discere concupisceret, si his vtentes despiceret & non potiùs valdè miraretur. Apion autem penè omnes in ordine successores eius Macedonum reges ignorauit habuisse erga nos præcipuum familiaritatis affectum. Tertius namque Ptolemæus, qui vocatur Euergetes, fortiter obtinens Syriam vniuersam, nō diis Ægyptiacis pro victoria solennitates gratificas immolauit: sed veniens ad Hierosolymam, multas hostias sicut nostri moris est, Deo gratificauit, dignissimáque dicauit ornamenta victoriæ. Philometor autem Ptolemæus, & eius vxor Cleopatra, omne regnum commisêre Iudæis: & duces totius fuêre militiæ Onias & Dositheus Iudæi: quorum nominibus derogat Apion, cùm debuisset opera eorum potiùs mirari, & gratias agere, quoniam liberauêre Alexandriam, cuius ciuis videri vult. Nam dum rebellio surrexisset in Cleopatræ regno, & periculum pessimæ perditionis instaret, istorum labore ciuitas intestinis præliis est erepta. Sed postea, inquit, Onias ad vrbem deduxit exercitum paruum, cùm esset illic Thermus præsens Romanorum legatus: quod (vt ita dicam) rectè atque iustè factum est. Ptolemæus enim, qui cognominatus est Physcon, moriente suo patre Ptolemæo Philometore, egressus est de Cyrene, volens reginam Cleopatrā expellere.

[Et filios regis, vt ipse regnum iniustè sibimet applicaret: propter hæc ergo Onias aduersus eum bellum pro Cleopatra suscepit: & fidem quam habuit circa reges, nequaquam in necessitate deseruit. Testis autem Deus iustitiæ eius manifestus apparuit. Nam Physcon Ptolemæus cùm aduersum exercitum quidem Oniæ pugnare præsumeret, omnes verò Iudæos in ciuitate positos cum filiis & vxoribus capiens, nudos atque vinctos elephantis subiecisset, vt ab eis conculcati deficerent, & ad hoc etiam bestias ipsas inebriasset, in contrarium quæ præparauerat, euenêre. Elephanti enim relinquentes sibi appositos Iudæos, impetu facto super amicos eius, multos ex ipsis interemêre. Et post hæc Ptolemæus quidem aspectum terribilem contemplatus est, prohibentem se vt illis noceret hominibus. Concubina verò sua carissima, quam alij quidem Ithacam, alij verò Hirenen denominant: supplicante ne tantam impietatem perageret, & concessit, & ex his quæ egerat vel acturus erat, pœnitentiam egit. Vnde rectè hanc diem Iudæi Alexandriæ constituti, eò quòd apertè à Deo salutem promeruêre, celebrare noscuntur. Apion autem omnium calumniator, etiam propter bellum aduersus Physconem gestum, Iudæos accusare præsumpsit, cùm eos laudare debuerit. Is autem etiam vltimæ Cleopatræ reginæ Alexandrinorum meminit, veluti nobis improperans, quoniam circa nos fuit ingrata: & non potiùs illam redarguere studuit, cui nihil omnino iniustitiæ & malorum operum defuit: vel circa generis necessarios, vel circa maritos suos, qui etiam dilexerint eam, vel in communi contra Romanos omnes, & benefactores suos imperatores, quæ etiam sororem Arsinoen occidit in templo, nihil sibi nocentem. Peremit autem & fratrem insidiis: paternósque deos, & sepulchra progenitorum depopulata est. Percipiénsque regnum à primo Cæsare, eius filio & successori, rebellare præsumpsit. Antoniúmque corrumpens amatoriis rebus & patriæ inimicum fecit, & infidelem circa suos amicos instituit, alios quidem genere regali spolians, alios autem demens ad mala gerenda compellens. Sed quid oportet ampliùs dici, cùm illum ipsum in nauali certamine relinquens, id est maritum & parentem communium filiorum, tradere cum exercitu principatū, & se sequi coegit? Nouissimè verò Alexandria à Cæsare capta, ad hoc vsque perducta est, vt saltem hinc sperare se iudicaret, si posset ipsa manu sua Iudæos perimere: eo quòd circa omnes crudelis & infidelis extaret. Putásne gloriandum nobis non esse, si quemadmodum dicit Apion, famis tempore Iudæis triticum non est mensa? Sed illa quidem pœnam subiit competentem. Nos autem maximo Cæsare vtimur teste auxilij, atque fidei quam circa eum contra Ægyptios gessimus: necnon & senatu ciúsque consultis, & epistolis Cæsaris Augusti, quibus nostra merita comprobantur. Has literas Apionem oportebat inspicere, & secundùm genera examinare testimonia sub Alexandro facta, & omnibus

A τοὺς ἱρμηνεύσοντας αὐτῷ τὸν νόμον, καὶ τῷ γραφῆναι ταῦτα καλῶς τῶν ὑπὲρ μέλειαν ἐπέταξεν οὐ τοῖς τυχοῦσιν· ἀλλὰ Δημήτριον τὸν Φαληρέα, καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Ἀριστέα, τὸν μὲν παιδείᾳ τῷ καθ' ἑαυτὸν διαφέροντα Δημήτριον, τοὺς δὲ τὸν τῶν σώματος αὐτῷ φυλακὴν εἰκοχείρισε μόνους, ὑπὲρ τῆς ὑπομνήσεως ταύτης ἐτάξεν, οὐκ ἂν δήπου τοὺς νόμους καὶ τῶν πάτριον ἡμῶν φιλοσοφίαν ὑπομνήσας ἐκμαθεῖν, εἰ τῷ χρωμένων αὐτοῖς ἀνδρῶν καταφρονῶν, καὶ μὴ λίαν ἐθαύμαζεν. ἀπίστατα δὲ ἐφ' ἑξῆς πάντες ἔλαθον οἱ τῷ προγόνων αὐτῷ μακεδόνων βασιλεῖς, οἰκειότατα πρὸς ἡμᾶς διαπειρόντες. καὶ γὰρ ὁ τρίτος Πτολεμαῖος ὁ λεγόμενος εὐεργέτης, κατὰ χῶν ὅλην συρίαν κρατῶν, οὐ τοῖς ἐν αἰγύπτῳ θεοῖς χαριστήρια τῆς νίκης ἔθυσεν. ἀλλὰ παραγενόμενος εἰς ἱεροσόλυμα, πολλὰς ὡς ἡμῖν νόμιμόν ἐστιν ἐπιτέλεσε θυσίας τῷ θεῷ. καὶ ἀνέθηκεν ἀναθήματα τὰ νίκης ἄξια. ὁ δὲ φιλομήτωρ Πτολεμαῖος καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ κλεοπάτρα, τὴν

B

C βασιλείαν ὅλην τῶν ἑαυτῶν ἰουδαίοις ἐπίστευσαν, καὶ στρατηγοὶ πάσης τῆς δυνάμεως ἦσαν, ὀνίας καὶ δοσίθεος ἰουδαῖοι. ὧν ἀπίων σκώπτει τὰ ὀνόματα, δίκαιον τὰ ἔργα θαυμάζειν καὶ μὴ λοιδορεῖν, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς ἔχειν, ὅτι διεσώσαντο τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἧς ὡς πολίτης ἀπιστεῖ. πολεμουμένων δὲ αὐτῶν τῇ βασιλίσσῃ κλεοπάτρᾳ, καὶ κινδυνευόντων ἀπολέσθαι κακῶς, ὑπὸ συμβάσεις ἐποίησαν, καὶ τῷ ἐμφυλίων κακῶν ἀπήλλαξαν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα φησὶν ὀνίας ὑπὸ τῶν πόλιν ἤγαγε στρατὸν ὀλίγον, ὄντος ἐκεῖ θέρμου τοῦ ῥωμαίων στρατηγοῦ καὶ παρόντος. ὀρθῶς δὴ ποιῶν φαίμεν ἂν καὶ μάλα δικαίως. ὁ γὰρ φύσκων ὑπεκλήθεις πτολεμαῖος, ὑπὸ θανόντος αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ πτολεμαίου τοῦ φιλομήτορος, ὑπὸ κυρήνης ἐξῆλθε κλεοπάτρας ἐκβαλεῖν βουλόμενος τῆς βασιλείας.

D

☞ *Hic multa desunt in Græco exemplari.* ☜

omnibus Ptolemæis, & quæ à senatu constituta sunt, necnon & maximis Romanis imperatoribus. Si verò Germanicus frumenta cunctis in Alexandria commorantibus metiri non potuit, hoc indicium est sterilitatis ac penuriæ frumentorum, non accusatio Iudæorum. Quid enim sentiant omnes imperatores de Iudæis in Alexandria commorantibus, palàm est. nam administratio tritici nihilo magis ab eis, quàm ab aliis Alexandrinis translata est. Maximam verò eis fidem olim à regibus datam conseruare, id est, fluminis custodiam, totiúsque custodiæ, neqùaquam his rebus indigenos esse iudicantes. Sed super hoc: quomodo ergo, inquit, si sunt ciues, eosdem deos, quos Alexandrini non colunt? Cui respondeo. Quomodo etiam, cùm vos sitis Ægyptij, inter alterutros prælio magno & sine fœdere de religione contenditis? aut certè propterea non vos omnes dicimus Ægyptios, & neque communiter homines, quoniam bestias aduersantes naturæ colitis, multa diligentia nutrientes? cùm genus vtique nostrorum vnum atque idem esse videatur. Si autem in vobis Ægyptiis tantæ differentiæ opinionum sunt, quid miraris super his, qui aliunde in Alexandriam aduenerunt, si legibus à principio constitutis, circa talia permansêre? Is autem seditionis causa nobis apponit: qui si cum veritate ob hoc accusat Iudæos in Alexandria constitutos, cur omnes non culpare possit, eo quòd noscamur habere concordiam? Porrò etiam seditionis autores, quilibet inueniet Apionis similes Alexandrinorum fuisse ciues. Donec enim Græci fuêre & Macedones hanc ciuitatem habentes, nullam seditionem aduersus nos gessêre, sed antiquis cessêre solennitatibus. Cùm verò multitudo Ægyptiorum creuisset inter eos, propter confusiones temporum, etiam hoc opus semper est additum. Nostrum verò genus permansit purum. Ipsi igitur molestiæ huius fuêre principium, nequaquam populo Macedonicam habente constantiam, neque prudentiam Græcam: sed cunctis scilicet vtentibus malis moribus Ægyptiorum, & antiquas inimicitias aduersum nos exercentibus. E diuerso namque factum est quod nobis improperare præsumunt. nam cùm plurimi eorum non opportunè ius eius ciuitatis obtineant, peregrinos vocant eos, qui hoc priuilegium adomnes impetrasse noscuntur. Nam Ægyptiis neque regum quisquam videtur ius ciuitatis fuisse largitus: neque nunc quilibet imperatorem. Nos autem Alexander quidem introduxit, reges autem auxêre, Romani verò semper custodire dignati sunt. Itaque derogare nobis Apion voluit, quia imperatorum non statuamus imagines, tanquam illis hoc ignorantibus, aut defensione Apionis indigentibus. cùm potiùs debuerit admirari magnanimitatem modestiámque Romanorum, quoniam subiectos non cogunt patria iura transcendere: sed suscipiunt honores, sicut dare offerentes pium atque legitimum est. Non enim honoribus gratiam habent, qui ex necessitate & violentia conferuntur. Græcis itaque & aliis quibusdam, bonum esse creditur imagines instituêre. Denique & patrum & vxorum filiorúmque figuras depingentes exultant, quidam verò etiam nihil sibi competentium sumunt imagines. alij verò & seruos diligentes, hoc faciunt. Quid ergo mirum est, si etiam principibus ac dominis hunc honorem præbere videantur? Porrò autem legislator, non quasi prophetans Romanorum potentiam non honorandam, sed tanquam causam neque Deo neque hominibus vtilem despiciens, & quoniam totius animati, multò magis Dei inanimati, probatur hoc inferius, interdixit imagines fabricare. aliis autem honoribus post Deum colendos non prohibuit viros bonos, quibus nos & imperatores & popul. Roman. dignitatibus ampliamus. Facimus autem pro eis continua sacrificia: & non solùm quotidianis diebus ex impensa communi omnium Iudæorum talia celebramus: verùm cùm nullas alias hostias ex communi, neque pro filiis peragamus, solis imperatoribus hunc honorem præcipuum pariter exhibemus, quem hominum nulli persoluimus. Hæc itaque communiter satisfactio posita sit aduersus Apionem pro his, quæ de Alexandria dicta sunt. Admiror autem etiam eos, qui ei huiusmodi fomitem præbuêre, id est, Posidonium & Apollinium Molonis: quoniam accusant quidem nos, quare nos eosdem deos cum aliis non colimus: mentientes autem pariter, & de nostro templo blasphemias componentes incongruas, non se putant impiè agere: cùm sit valdè turpissimum liberis, qualibet ratione mentiri, multò magis de templo apud cunctos homines nominato, tanta sanctitate pollente. In hoc enim sacratio Apion præsumpsit edicere, asini caput collocasse Iudæos, & id colere, ac dignum facere tanta religione: & hoc affirmat fuisse depalatum, dum Antiochus Epiphanes & expoliasset templum, & illud caput inuenisset ex auro compositum multis pecuniis dignum. Ad hoc igitur primùm quidem respondeo, quoniam Ægyptius vel si aliquid tale apud nos fuisset, nequaquam debuerat increpare, cùm non sit deterior asinus furonibus & hircis & aliis, qui sunt apud eos dij. Deinde quomodo non intellexit, operibus increpatus de incredibili suo mendacio. Legibus namque semper vtimur iisdem: in quibus sine fine consistimus. Et cùm varij casus nostram ciuitatem, sicut etiam aliorum vexauerint, & Theos ac Pompeius Magnus, ac Licinius Crassus, & ad nouissimum Titus Cæsar, bello vincentes obtinuerint templum, nihil huiusmodi illic inuenêre: sed purissimam pietatem, de qua nihil nobis est apud alios effabile. Quia verò Antiochus neque iustam fecit templi deprædationem, sed egestate pecuniarum ad hoc accessit, cùm non esset hostis, & socios insuper nos suos & amicos aggressus est, nec aliquid dignum derisione illic inuenit, multi & digni conscriptores super hoc quoque testantur: Polybius Megalopolitanus, Strabo Cappadox, Nicolaus Damascenus, Timagenes, & Castor chronographus, Apollodorus: qui omnes dicunt pecuniis indigentem Antiochum transgressum fœdera Iudæorum, & spoliasse templum auro argentóque plenum. Hæc igitur Apion debuit respicere, nisi cor asini ipse potiùs habuisset, & impudentiam canis, qui apud ipsos assolet coli: neque enim extrinsecus alia ratiocinatione mentitus est. Nos itaque asinis neque honorem neque potestatem aliquam damus, sicut Ægyptij crocodilis & aspidibus: quando eos, qui ab istis mordentur, & à crocodilis rapiuntur, felices & Deo dignos arbitrantur. Sed sunt apud nos asini, quod apud alios sapientes viros, onera sibimet imposita sustinentes. Et si ad

areas accedentes comedant, aut proposita non adimpleant, multas valdè plagas accipiunt, quippe operibus & ad agriculturam rebus necessariis ministrantes. sed aut omnium rudissimus fuit Apion ad componendum verba fallacia, aut certè ex rebus initia sumens, hæc implere non valuit, quandonulla potest contra nos blasphemia prouenire. Alteram verò fabulam, derogatione nostra plenam, de Græcis apposuit: de quo hoc dicere sat erit, quoniam qui de pietate loqui præsumunt, oportet eos non ignorare minus esse immundum per templa transire, quàm sacerdotibus scelesta verba confingere. Isti verò magis studuêre defendere sacrilegum regem, quàm iusta & veracia de nostris & de templo conscribere. Volentes enim Antiocho gratificari & perfidiam ac sacrilegium eius tegere, quo circa gentem nostram est vsus propter egestatem pecuniarum, detrahentes nobis etiam quæ in futuris essent, mentiti sunt. Propheta verò aliorum factus est Apion, & dixit Antiochum in templo inuenisse lectum & hominem in eo iacentem, & appositam ei mensulam maritimis terrenisque volatilium dapibus plenam, & quòd obstupuisset his homo. Illum verò mox adorasse regis ingressum, tanquam maximam sibi opem præbituri: ac procidentem ad eius genua, extensa dextera poposcisse libertatem: & iubente rege vt consideret, & diceret quis esset, vel cur ibidem habitaret, vel quę esset causa ciborum eius, tunc hominem cum gemitu & lacrymis lamentabiliter suam narrasse necessitatem. Ait, inquit, esse se Græcum: & dum peragraret prouinciam parandi victus causa, correptum se subitò ab alienigenis hominibus, atque deductum ad templum, & inclusum illic, & à nullo conspici, sed cuncta dapium apparatione saginati. Et primùm quidem hæc sibi inopinabilia beneficia visa attulisse lætitiam: deinde suspicionem, postea stuporem: postremùm consulentem à ministris ad se accedentibus audisse legem ineffabilem Iudæorum, pro qua nutriebatur: & hoc illos facere singulis annis quodam tempore constituto. Et comprehendere quidem Græcum peregrinum, eúmque annuo tempore saginare, & deductum ad quandam syluam, occidere quidem eum hominem, eiúsque corpus sacrificare secundùm suas solennitates, & gustare ex eius visceribus, & iusiurandum facere in immolatione Græci, vt inimicitias contra Græcos haberent: & tunc in quandam foueam reliqua hominis pereuntis abiicere. Deinde refert eum dixisse, paucos iam dies debitos sibimet superesse, atque rogasse, vt reueritus Græcorum deos, & superans in suos sanguine insidias Iudæorum, de malis eum circunstantibus deliberaret. Huiusmodi ergo fabula non tantùm omni tragœdia plenissima est, sed etiam crudeli impudentia redundat. Non tamen à sacrilegio priuat Antiochum, sicut arbitrati sunt, qui hæc ad illius gratiam conscripsêre. Non enim præsumpsit aliquid tale, vt ad templum accederet: sed sic inuenit non sperans. Fuit ergo voluntatibus iniquis impius, & nihilominùs sine Deo, quicquid iussit mendacij superfluitas, quam ex ipsa re cognoscere valdè facillimum est. Non enim circa solos Græcos discordia legum esse dignoscitur, sed maximè aduersus Ægyptios & plurimos alios. Cuius enim regionis homines non contigit aliquando apud nos peregrinari? vt aduersus solos Græcos renouata coniuratione per effusionem sanguinis ageremus: vel quomodo possibile, vt ad has hostias omnes Iudæi colligerentur, & tantis millibus ad gustandum viscera illa sufficerent, sicut ait Apion? vel cur inuentum hominem quicunque fuit (non enim suo nomine conscripsit) aut quomodo eum in suam patriam rex non cum pompa deduxit? dum posset hoc faciens, ipse quidem putari pius, & Græcorum amator eximius, assumere verò contra Iudæorum odium auxilia magna cunctorum. Sed hæc relinquo: insensatos enim, non verbis, sed operibus decet arguere. Sciunt igitur omnes, qui vidêre constructionem templi nostri, qualis fuerit, & intransgressibilem eius purificationis integritatem. Quatuor enim porticus habuit in circuitu, & harum singulæ propriam secundùm legem habuêre custodiam. In exteriorem itaque ingredi licentia fuit omnibus etiam alienis: mulieres tantummodò menstruatæ transire prohibebantur. In secundam verò porticum cuncti Iudæi ingrediebantur, eorúmque coniuges cùm essent ab omni pollutione mundæ. In tertiam, masculi Iudæorum mundi existentes atque purificati. In quartam autem sacerdotes, stolis induti sacerdotalibus. In adytum verò soli principes sacerdotum, propria stola circumamicti. Tanta verò est circa omnia prouidentia pietatis, vt secundùm quasdam horas sacerdotes ingredi constitutum sit. Manè etiam aperto templo oportebat facientes traditas hostias introire: & meridie rursus, dum clauderetur templum, denique ne vas quidem aliquod portari licèt in templum, sed erant in eo solummodò posita, altare, mensa, thuribulum, candelabrum, quæ omnia in lege conscripta sunt. Etenim nihil amplius neque mysteriorum aliquorum ineffabilium agitur, neque intus vlla epulatio administratur. Hæc enim quæ prædicta sunt, habent totius populi testimonium manifestum, rationémque gestorum. Licèt enim sint tribus quatuor sacerdotum, & harum tribuum singulæ habeant hominum plus quàm quinque millia, fit tamen obseruatio particulariter per dies certos: & his transactis, aliis succedentes ad sacrificia veniunt: & congregati in templum mediante die à præcedentibus claues templi, & ad numerum omnia vasa percipiunt, nulla re quæ ad cibum aut potum attineat in templum delata. Talia namque etiam ad altaria offerre prohibitum est, præter illa quæ ad sacrificia præparantur. Quid ergo Apionem dicimus, nisi nihil horum examinantem, verba incredula protulisse? Sed turpe est, historiæ veram notitiam si proferre grammaticus non possit. Et sciens templi nostri pietatem, hanc quidem prætermisit. Hominis autem Græci comprehensionem finxit, pabulum ineffabile, & ciborum opulentissimam claritatem: & peruios ingredientes, vbi nec nobilissimos Iudæorum licet intrare, nisi fuerint sacerdotes. Hæc ergo pessima est impietas, atque mendacium spontaneum, ad eorum seductionem, qui noluerunt discutere veritatem. Per ea siquidem mala ineffabilia, quæ prædicta sunt, nobis detrahere tentauêre. Rursúmque tanquam ptissimus deridet, adiiciens fabulæ inania facta. Ait enim illum retulisse, dum bellum Iudæi contra Idumæos haberent longo quodam tempore, ex aliqua ciuitate

Idumæorum,

Idumæorum, qui in ea Apollinem colebat venisse ad Iudæos, cuius hominis nomen dicitur Zabidus, deinde eis promisisse traditurum se eis Apollinem Deum Dorensium: venturúmque illum ad nostrum templum, si omnes ascenderent, & adducerent omnem multitudinem Iudæorum. Zabidum verò fecisse quoddam machinamentum ligneum, & cirumposuisse sibi, & in eo tres ordines infixisse lucernarum, & ita ambulasse, vt procul stantibus appareret, quasi stella per terram iter agens.

τὴν πορείαν πεποιημένων. τοῖς μὲν ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς φαντασίας τῆς θείας καταπεπληγμένοις, πόρρω μὲν ὄντας ἡσυχίαν ἄγειν. τὸν δὲ ζάβιδον δεῖν πολλῆς ἡσυχίας εἰς τὸν ναὸν παρῆθεν, καὶ τῷ χρυσῷ ὀπισθοῦραν τῷ ἀκανθίνῳ κεφαλῷ, οὕτω γὰρ ἀστεῖόν μῦθον γέγραφεν, καὶ πάλιν εἰς δώρεαν καὶ τάχος ἀπελθεῖν. ἆρ' οὖν καὶ ἡμεῖς αὐ εἴποιμεν, ὅτι τὸν ἀκανθῶνα τουτέστιν ἑαυτὸν ἀπίων διαφορτίζει, καὶ ποιεῖ τὴν μωρολογίας ἅμα καὶ τῆς ψευσμάτων κατάγρομον. καὶ γὰρ τόπους οὐκ ὄντας γράφει, καὶ πόλεις οὐκ εἰδὼς μετατίθησιν. ἡ μὲν γὰρ ἰδουμαία τῆς ἡμετέρας χώρας ὅρός ἐστιν ὅμορος, καὶ γάζαν κειμένην, καὶ δώρα ταύτης ἐστὶν οὐδεμία πόλις. τῆς μέντοι φοινίκης φασὶ τὸ καρμήλιον ὄρος δώρα πόλις ὀνομάζεται, μηδὲν διακοινωνοῦσα τοῖς ἀπίωνος φλυαρήμασι. τεσσάρων γὰρ ἡμερῶν ὁδὸν τῆς ἰδουμαίας ἀφέστηκεν. τί δὴ ἡμῖν ἔτι καταμηνύει τὸ μὴ κοινοὺς ἔχειν τοῖς ἄλλοις θεοὺς, εἰ ῥᾳδίως οὕτως ἐπείσθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἥξειν τὸν ἀπόλλωνα πρὸς αὐτοὺς, καὶ μετὰ τῶν ἄστρων διὰ τῆς γῆς ἀφίξεσθαι ὁρᾶν αὐτὸν βεβαιοῦντα. λύχνον γὰρ οὐδέπω δῆλον ὅτι πρόσθεν ἑωράκασιν, οἱ τοσαύτας καὶ τηλικαύτας λυχνοκαΐας διαπολεοῦντες. ἀλλ' οὐδέ τις αὐτῷ βαδίζοντι καὶ τῷ χρόνῳ τῶν τοσούτων μυριάδων ὑπέμεινεν. ἔρημα δὲ καὶ τὰ τείχη φυλάκων εὗρε πολέμου συνεστηκότος. ἐν πᾶσι. τῶν ναῶν δὲ αἱ θύραι τὸ μὲν ὕψος ἦσαν ἐπὶ δὲ πήχεων, εἴκοσι δὲ τὸ πλάτος. κατάχρυσοι δὲ πᾶσαι καὶ μικρὸν δεῖν σφυρήλατοι. ταύτας ἔκλειον οὐκ ἐλάττοσι δεῖν ἄνδρες δεκάκοσιοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ καταλιπεῖν ἀνοιγμένας μὴ ἀθέμιτον. ῥᾳδίως οὖν αὐτὰς ὁ λυχνοφόρος ἐκεῖνος ἀνέῳξεν ἂν ἀνοίξειν ὁ ὁμῆρος, καὶ τῷ τῆς ἀκανθίνου ὡς φέρει κεφαλὴν ἔχων. πότερον οὖν αὐ τὴν πόλιν ὡς ἡμᾶς ἀνέστρεψεν, ἢ λαβὼν ἀπίων αὐ τὴν εἰσκόμισεν, ἵν' αὐτόχρημα δῦρη πρὸς δευτέραν ἀπίωνι μυθολογίαν. καταψεύδεται δὲ καὶ ὅρκον ἡμῖν, ὡς ὀμνύοντων τὸν θεὸν, τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τῷ γῇ καὶ τῷ θάλασσαν, μηδενὶ δὲ νοήσῃ ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δὲ ἕλληνι. ἔδει δὲ καταψεύδεσθαι ὅμως ἀπαξ εἰπεῖν, μηδενὶ δὲ νοήσῃ ἀλλοφύλῳ, μάλιστα δὲ αἰγυπτίοις. οὕτω γὰρ αὐ τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ πλάσμασιν ἥρμοττεν τὰ περὶ τὸν ὅρκον, εἴπερ ἦσαν ὑπὸ αἰγυπτίων τῆς συγγενοῦς οἱ πατέρες ἡμῶν, οὐχὶ δὲ καὶ πονηρίας, ἀλλὰ δεῖ συμφοραῖς ἐξελαυνόμενοι. τῆς δὲ ἑλλήνων δὲ πλέον τοῖς τόποις ἢ τοῖς διατριβαῖς ἀφεστήκαμεν, ὥς τε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς αὐτοὺς ἔχθραν μηδὲ ζηλοτυπίαν. τοὐναντίον μὲν τοι πολλοὶ παρ' αὐτῶν εἰς τοὺς ἡμετέρους νόμους συνέβησαν εἰσελθεῖν· καὶ τινὲς μὲν ἔμειναν· εἰσὶ δὲ οἱ τὴν καρτερίαν οὐχ ὑπομείναντες, πάλιν ἀπέστησαν. καὶ τὸν οὐδὲς πώποτε τὸν ὅρκον εἶπεν ἀκούσας παρ' ἡμῖν ὠμοσμένον, ἀλλὰ μόνος ἀπίων ὡς ἔοικεν ἤκουσεν. αὐτὸς γὰρ ὁ συνθεὶς αὐτὸ λεῖ. σφόδρα τοίνυν δὴ πολλῆς συνέσεως, καὶ δεῖ τοῦ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι θαυμάζειν ἄξιόν ἐστιν ἀπίωνα. τοιαῦτα γὰρ εἴ φησι τοῦ μήτε νόμους ἡμᾶς χρῆσθαι δικαίοις, μήτε τὸν θεὸν δεισβεῖν ὡς προσῆκεν, τὸ μὴ ἄρχειν, δουλεύειν δὲ μᾶλλον ἔθνεσι

A Porrò Iudęos inopinabili visione obstupuisse, & longè constitutos tenuisse silentium. Zabidum verò multa quiete ad templum venisse, & aureum detraxisse asini caput (sic enim vrbanè conscribit) & rursus Doram velociter aduenisse. Igitur & nos dicere possumus, quia asinum, hoc est semetipsum Apion grauat, & facit stulticia simul & mendaciis oneratum. Loca namque quæ non sunt, conscribit: & ciuitates nesciēs transfert. Idumęa enim prouin-
B ciæ nostræ confinis est, posita iuxta Gazam, & nulla ciuitas huius Dora nuncupatur. In Phœnice verò iuxta montem Carmelum Dora ciuitas appellatur, in nullo concordans Apionis obloqutionibus. Quatuor enim dierum itinêre procul est à Iudæa. Cur itaque nos rursus accusat, eo quòd nō habeamus communes cum aliis deos, si sic facilè credidêre patres nostri ad se venturum Apollinem, & cum Stellis
C eum ambulare super terram pratauêre? Lucernam enim priùs nunquam vidêre scilicet, qui tot & tanta concelebrant candelabra. Sed nec aliquis ei ambulanti per prouinciam ex tantis millibus obuiauit. Desolatos etiā vicos custodibus comperit, & hoc tempore belli. Cætera iam relinquo. Ianuæ verò templi altitudine quidem erant cubitorum L X. latitudine verò XX. omnes deauratæ, & pene auro puro confectæ. Has claudebant non minus quàm viri ducēti diebus singulis, & relinquere eas aper-
D tas, nefandum nimis erat. facilè igitur eas lucernifer ille aperuisse creditur, qui solus etiam habuisse asini caput æstimabatur: quapropter dubium est, vtrum hoc caput Zabidus denuò reuocauit: an certè sumens Apion, introduxit in templum, vt Antiochus inueniret, vt secundò Apioni aliquam mentiendi daret occasionem. Mentitur autem & de iuramēto, quod iuremus per Deū factorē cæli & terræ & maris, nulli Iudæos fauturos alienigenæ, & ma-
E ximè Græcis. Oportebat autem mentientem absolutè dicere, nulli fauturos alienigenæ, & magis Ægyptiis: sic etenim ab initio poterant eius figmenta de iureiurando congruere, si ab Ægyptiis vtique patres nostri nō propter malignitatem suam, sed propter calamitates expulsi sunt. A Græcis autem plus locis quàm studiis sumus abiūcti, ita vt nullæ inter nos & illos inimicitiæ & æmulationes esse noscātur.
E diuerso namq; multos eorum ad nostras le-
F ges contigit accessisse, quorum quidam permansêre, quidam verò perdurare non ferentes, denuò recessêre. Hoc tamen iusiurandum nunquam se quisquam audisse meminit apud nos habitum, sed solus Apion (vt videtur) audiuit. Ipse nāq. id cōposuit. Magna ergo admiratione eximia Apionis prudētia, vel ob hoc quod mox dicetur, digna est. Hoc enim esse affirmat indiciū, quia neque legibus iustis vtamur, nec Deū colam" vt cōuenit, quòd diuersis gentibus

seruiamus, & calamitates quasdam circa ciuitatem sustineamus, cùm vtique principalis ciuitas Romanorum sit, cuius ciues solis ab initio regnare atque non seruire consueuerunt. Quis etenim horum magnanimitati valeat obsistere? Nullus etenim aliorum potest dicere sermonem quem Apion locutus est, quando paucis contigit in principatu continuè præsidere, & non rursus aliis facta mutatione seruire. Plurimæ namque gentes aliis obedire coactæ sunt: soli autem Ægyptij, eo quòd refugiãt (sicut aiunt) in eorum prouinciam dij, atque saluentur migrantes in effigies bestiarum, honorem præcipuum inuenerunt, vt nulli famularentur horum, qui Asiam Europámque tenuêre, qui scilicet vnam diem ex æuo totius seculi non habuêre libertatem, neque apud indigenas dominos, neque apud externos. Nam quemadmodum eis vsi sint Persæ non semel solummodo, sed frequenter vastantes vrbes, templa euertentes, putatos apud eos interficientes deos, improperare non studeo. Non enim conuenit stulticiam nos indocti Apionis imitari: qui neque casus Athenienſium, neque Lacedæmoniorum animo suo concepit, quorum hos quidem fortissimos, illos religiosissimos, omnes affirmant. Taceo reges pietate celebres, inter quos Cræsum, quàm diuersis vitæ sunt calamitatibus sauciati. Taceo incensam Athenienſium arcem, templum Ephesinum & Delphicum, abáque multa: hic nemo calamitatem passis, sed potiùs inferentibus intulit improperia. Nouus autem accusator nostrorum Apion inuentus est, malorum suorum apud Ægyptum gestorum prorsus oblitus. Sed Sesostris cum, quem refert fabula regem fuisse Ægypti, vt creditur, excęcauit. Verumtamen possumus & nos dicere nostros reges Dauid & Solomonem, qui multas subdidêre gentes. Sed de his modò supersedẽdũ est: quę verò cunctis nota sunt, Apion modis omnibus ignorauit: quoniã Persis, & post illos principib. Asię Macedonibus, Ægyptij quidem seruiêre, nihil differentes à famulis. Nos autem liberi consistentes, etiam ciuitatum in circuitu positarum tenuimus principatum, annis viginti & cẽtum, vsque ad Pompeium Magnum. Et dum vniuersi reges sunt expugnati à Romanis, omnium soli propter fidem suam maiores nostri & socij & amici fuêre. Sed viros mirabiles nõ præbuimus, velut quarundam artium inuentores, & sapientia præcellentes: & inter hos enumerat Socratem, & Zenonem, & Cleanthem, & alios huiusmodi. Deinde quod potiùs est mirandum, semetipsum his adiecit & beatificat Alexãdriam, quia ciuem talem habere meruit, quod ritè facit. Oportebat enim vt ipse sui testis existeret, qui aliis omnibus sic importunus & callidus esse videbatur, & vita verbóq; corruptus. Quapropter rectè quilibet Alexandriæ cõdolebit, si super isto aliquid magni sapuerit. De viris autem qui fuêre apud nos titulo nullo laudis inferiores, sciũt qui voluerũt nostræ antiquitatis libris incumbere. Reliqua verò quæ in accusatione conscripta sunt, dignum erat fortè sine satisfactione relinquere, vt ipse sui potiùs & aliorum Ægyptiorum accusator excaror. Quæritur enim eo quòd animalia consueta sacrificemus, & non vescamur carnibus suillis:

A καὶ ἄλλοῖς ἄλλοις, καὶ τὸ κεχρῆσθαι συμφοραῖς τισὶ περὶ τὴν πόλιν. αὐτῶν δηλονότι πόλεως ἡγεμονικωτάτης ἐκ τοῦ παλαιοῦ τὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ μὴ ῥωμαίοις δουλεύειν συνηθισμένων. καὶ τοι τούτων αὐτῆς ὑπόχειρ τοιαύτης μεγαλοψυχίας. τῷ μὲν γὰρ ἄλλων οὐκ ἔστιν ὅς τις αὐθέντων οὐχ ἱκανὸς καθ' αὑτὸν φαίη τοῦτον ὑπ' ἀπίωνος ἐλεγχθῆναι τὸν λόγον. ὀλίγοις μὲν γὰρ ὑπῆρξεν ἐφ' ἡγεμονίας ἐξαιρέτως καὶ εὐπαθείας γενέσθαι, καὶ τούτοις αἱ μεταβολαὶ πάλιν ἄλλοις δουλεύειν ὑπέζευξαν. τὸ πλεῖστον δὲ φῦλον ἄλλων ὑπακούοντα πολλάκις, αἰγύπτιοι δὲ ἀφ' ἑαυτῶν μόνοι ἐξὰ τὸ καταφυγὼν ὡς φησὶν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν τοὺς θεοὺς, καὶ σωθέντας μεταβαλόντας εἰς μορφὰς θηρίων, ἐξαίρετον γέρας εὗρον τὸ μηδενὶ δουλεύειν τῶν ἐν ἀσίᾳ, ἢ τῶν ἐν ἠπείρῳ κρατησάντων. οἱ μίαν ἡμέραν ἐκ τῶν πάντων αἰῶνος ἐλευθερίας ἢ τυχόντες φαίνονται, ἀλλ' οὐδὲ τῶν οἰκοδιαστόλων. ὃν τινα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἐχρήσαντο πόρσω ζῶντον, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πορθοῦντες τὰς πόλεις, ἱερὰ καταστρέφοντες, τοὺς παρ' αὐτῶν νομιζομένους θεοὺς καταφρόζοντες, οὐκ ἀνεδεξάμην μιμεῖσθαι γὰρ οὐ πρέπειν καὶ ἀπίωνος ἀπαιδευσίαν, ὃς οὔτε τοῖς ἀθηναίων τύχαις, οὔτε τοῖς λακεδαιμονίων ἐνενόησεν, ὧν τοὺς μὲν ἀνδρειοτάτους, τοὺς δ' εὐσεβεστάτους τῶν ἑλλήνων ἅπαντες λέγουσιν. ἐὰν βασιλείας τοὺς ἐπ' εὐσεβείᾳ δεδοξασμένους, ὧν τὰ μὲν κρῖσιν, θείας ἐχρήσαντο συμφοραῖς βίᾳ. ἐὰν δὲ καταπρηθείσαν ἀθηναίων ἀκρόπολιν, τὸ τε ἐφέσιον ναὸν, τὸν τε δελφοῖς, ἄλλους μυρίους, καὶ οὐδὲν ἀνείδισαν ταῦτα τοῖς παθοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς δράσασι. ἡμῶν δὲ κατήγορος ἡμῶν ἀπίων εὑρέθη, τῶν ἰδίων αὐτὸ δὲ τὸν αἰγύπτιον κακῶν ἐπιλαθόμενος. ἀλλὰ σέσωστρις ἐκεῖνον ὁ μυθευόμενος αἰγύπτου βασιλεὺς ἐτυφλωσεν. ἡμεῖς δὲ τοὺς ἡμετέρους οὐκ ἂν εἴποιμεν βασιλέας, δαυὶδ καὶ σολομῶνα, πολλὰ προσαρμόσαντας ἔθνη. τούτους μὲν οὖν ἐξαλείπωμεν. τὰ δὲ γνώριμα πᾶσιν ἀπίων ἠγνόησεν. ἐπὶ περσῶν καὶ μετ' ἐκείνους ἡγουμένων τῶν ἀσίας μακεδόνων, αἰγύπτιοι μὲν ἐδούλευον ἀνδραπόδων οὐδὲν διαφέροντες. ἡμεῖς δὲ ὄντες ἐλεύθεροι, φρουροῦντες καὶ τὴν πόλιν ἐξ πόλεων ἤρξαμεν, ἔτη χιλιὰν εἴκοσι που καὶ ἑκατὸν, μέχρι μέγνου πομπήϊου. καὶ πάντων ἐκπολεμηθέντων πρὸς ῥωμαίων τῶν πανταχοῦ βασιλέων, μόνοι δὲ πίστει οἱ παρ' ἡμῖν σύμμαχοι καὶ φίλοι διεφυλάχθησαν. ἀλλὰ θαυμαστοὺς ἄνδρας οὐ παρεχόμεθα, οἷον τεχνῶν τινὰς εὑρέτας, καὶ σοφίᾳ διαφέροντας. ἐν καταριθμεῖ συνεκάτην ἐν ζήνωνα ἐν κλεάνθην ἐν τοιούτους τινάς. ἔτι τὸ θαυμαστότατον τῶν εἰρημένων αὐτὸς ἑαυτὸν προσάθησι. καὶ μακαρίζει τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοιοῦτον ἔχει πολίτην. εἰδὼς γὰρ αὐτὸν μάρτυρος ἑαυτοῦ. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ὀχλαδὴς ἐδόκει ποτηρὸς εἶναι, καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διεφθαρμένος· ὥστε εἰκότως ἐλείσας τὴν ἀλεξάνδρειαν, οἵαν ἐπὶ τούτῳ μέγα φρονεῖ. ἐδεῖ δὲ τῶν παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν γενομένων, οὐδενὸς ἥττων ἐπαίνου τυγχάνειν ἀξίων, ὅσοι τῆς ἡμετέρας ἀρχαιολογίας ἐντυγχάνοντες. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ἐν τῇ κατηγορίᾳ γεγραμμένων, ἄξιον ἴσως ἀπολογήτα καταλιπεῖν, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ ἢ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων ἡ ὁ κατηγορῶν. εἰ καλῶς γὰρ ὅτι ζῶα θύομεν, καὶ χοῖρον οὐκ ἐσθίομεν,

B

C

D

E

F

G

καὶ τὰ

καὶ τὴν αἰδοῖων χλευάζει περιτομήν. τὸ μὲν οὖν περὶ τὴν ἡμέτερον ζώων ἀναιρέσεως, κοινόν ἐστι καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἅπαντας. ἀπίων γὰρ τοῖς θύουσιν εἰκαλεῖν, αὐτὸ ἐξελέγχει ὄντα τὰ γήρας αἰγύπτιον. οὐ γὰρ ἂν ἄλλην ὢν ἢ μακεδὼν ἐκαλέπαινεν. εἴ τοι γὰρ ἔχοι θύειν ἑκατόμβας τοῖς θεοῖς, καὶ χρῶν τοῖς ἱερεῖοις πρὸς ἀνωχέας. καὶ ὑ δὴ τοῦτο συμβέβηκεν ἐρημοῦσθαι τὸν κόσμον τῶν βοσκημάτων, ὅπερ ἀπίων ἔδρασεν. εἰ μὲν τοι τοῖς αἰγυπτίων ἔθεσιν ἠκολούθει ἅπαντες, ἠρήμωτο μὲν ἂν ὁ κόσμος τῶν ἀνθρώπων. τῶν ἀγριωτάτων γὰρ θηρίων ἐπληθύνθη, ἃ θεοὺς οὗτοι νομίζουσι τοὺς βλημελοῦς ἐκτρέφουσι. καὶ μέν εἴτις αὐτὸν ἤρετο, τῶν πάντων αἰγυπτίων τίνας εἶναι καὶ σοφωτάτους καὶ θεοσεβεῖς νομίζει, πάντας ἂν ὁμολόγησε τοὺς ἱερεῖς. δύο γὰρ αὐτοὺς φησιν ὑπὸ τῶν βασιλέων ἐξ ἀρχῆς ταῦτα προστετάχθαι, τήν τε τῶν θεῶν θεραπείαν, καὶ τὴν σοφίας τὴν βελτίστην. ἐκείνοι τοίνυν ἅπαντες καὶ περιτέμνονται, καὶ χοιρείων ἀπέχονται βρωμάτων. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων αἰγυπτίων ἐδεῖ εἰς συνθύειν τοῖς θεοῖς. ἄρ' οὖν τυφλὸς ἦν τῶν ἀπίων ὑπὲρ αἰγυπτίων ἡμᾶς λοιδορῶν σκωθήμενος, ἐκείνων δὲ κατηγορῶν, οἵτινες μὴ μόνον χρῶνται τοῖς ὑπὸ τούτου λοιδορηθεῖσι θεσμοῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδαξε περιτέμνεσθαι. καθάπερ εἴρηκεν ἡρόδοτος. ὅθεν εἰκότως μοι δοκεῖ, τὰς εἰς τοὺς πατρίους αὐτοῦ νόμους βλασφημίας δοῦναι δίκην ἀπτῶν τῶν φρένων. περιτέμνεται γὰρ οὐκ ἀνάγκης, ἑλκώσεως αὐτῷ περὶ τὸ αἰδοῖον γενομένης. καὶ μηδὲν ὠφεληθεὶς ὑπὸ τῆς περιτομῆς, ἀλλὰ σηπόμενος ἐν δεινοῖς ὀδυνῶν ἀπέθανεν. δεῖ γὰρ τοὺς εὖ φρονοῦντας τοῖς μὲν οἰκείοις νόμοις περὶ τὴν εὐσέβειαν ἀκριβῶς ἐμμένειν, τοὺς δὲ τῶν ἄλλων μὴ λοιδορεῖν. ὁ δὲ τούτοις μὲν ἔφυγε, τῶν ἡμετέρων δὲ καταψεύσατο. τοῦτο μὲν ἀπίωνι τὸν βίου τὸ τέλος ἐγένετο, καὶ τοῦτο πάρ' ἡμῖν ἐνταῦθα τὸ πέρας ἔστω τοῦ λόγου. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπολλώνιος ὁ μολων, καὶ λυσίμαχος, καὶ τινες ἄλλοι, τὸν μὲν ὑπ' ἀγνοίας, τὸ πλεῖστον δὲ καὶ δυσμενείᾳ, περί τε τὴν νομοθετήσαντος ἡμῖν μωσέως, καὶ περὶ τῶν νόμων πεποίηνται λόγους, οὔτε δικαίους οὔτε ἀληθεῖς, τὸν μὲν ὡς γόητα καὶ ἀπατεῶνα διαβάλλοντες, τοὺς νόμους δὲ κακίας ἡμῖν καὶ οὐδεμιᾶς ἀρετῆς φάσκοντες εἶναι διδασκάλους, βούλομαι συντόμως καὶ περὶ ὅλης ἡμῶν καταστάσεως τοῦ πολιτεύματος, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα, καὶ περὶ τῶν κοινῶν ὡς ἂν δυνατὸς εἴπειν. οἶμαι γὰρ ἔσεσθαι φανερόν, ὅτι καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς κοινωνίαν τὴν μετ' ἀλλήλων, καὶ πρὸς τὴν καθόλου φιλανθρωπίαν, ἔτι δὲ πρὸς δικαιοσύνην καὶ τὴν ἐν τοῖς πόνοις καρτερίαν, καὶ θανάτου περιφρόνησιν ἄριστα κεῖμαι ἡμῖν οἱ νομοθετικοὶ νόμοι. πρὸς καλοὺς δὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας τῇ γραφῇ, μὴ μετὰ φθόνου ποιεῖσθαι τὴν ἀνάγνωσιν. οὐ γὰρ ἐγκώμιον ἡμῖν αὐτῶν προσεπιλέγειν συγγράφω, ἀλλὰ πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορημένοις ἡμῖν, ταύτην ἀπολογίαν δικαιοτάτην εἶναι νομίζω, τὴν ἀπὸ τῶν νόμων, καθ' οὓς ζῶντες διαπολιτευόμεθα. ἄλλως τε καὶ τὴν κατηγορίαν ὁ ἀπολλώνιος οὐκ ἀθρόαν ἀπαντῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ διασπορᾶδην. καὶ διὰ παντὸς τὸν συγγραφῆς ποτὲ μὲν ὡς ἀθέους καὶ μισανθρώπους λοιδορεῖ, ποτὲ δὲ αὖ δειλίαν ἡμῖν ἐπιφέρει. καὶ τοὐμπαλιν ἔστιν ὅπου τόλμαν κατηγορεῖ καὶ ἀπόνοιαν. λέγει δὲ καὶ ἀφυεστάτους εἶναι τῶν βαρβάρων. καὶ διὰ τοῦτο μεδὲν εἰς τὸν βίον ἄρημα συμβεβλῆσθαι μόνους. ταῦτα δὲ πάντα διελεγχθήσεσθαι νομίζω σαφῶς,

A sed & circuncisionem genitalium vehementer irsidet. De nostrorum quidem animalium peremptione, communio nobis est cum aliis hominibus vniuersis. Apion autem sacrificantes nos redarguens, indicat semetipsum genere esse Ægyptium. Non enim Græcus si esset aut Macedo, hoc molestè ferret. Isti enim vouent sacrificare hecatombas suis diis, & sacerdotibus vtuntur ad epulas. Quæ cùm ita sint, non propterea contigit mundum animalibus desolari, quod Apion expauit. Qui tamen si solennitates Ægyptiorum sequerentur, mundus desertus quidem esset hominibus, ferocissimis autem bestiis impleretur: quas isti iudicantes deos, diligenter enutriunt. quòd si quis eum consuleret, quos putaret omnium Ægyptiorum esse sapientes atque deicolas, sacerdotes sine dubio fateretur. Hæc enim duo dicunt sibimet ab initio à regibus esse præcepta, vt deos colant, & sapientiam diligant: quod illi facere præcipuè iudicantur: qui tamen & circumciduntur omnes; & à porcinis abstinent carnibus. Sed neque vllus alter Ægyptiorum cum eis diis sacrificare dignoscitur. Cæcus igitur fuit Apion quando pro Ægyptiis nostras detractiones componens, illos videtur potiùs accusare, qui non solùm vtuntur solennitatibus, quas in nobis culpat iste: sed etiam alios circuncidi docent, sicuti dixit Herodotus. Vnde rectè mihi videtur Apion, propter patriæ suæ leges pœnas dedisse blasphemiæ. Etenim necessariò circuncisio, circa genitalia vulnera ei facta nihil profuerunt, & putrefactis in magnis doloribus expirauit. Oportet enim bene sapientes in legibus propriis circa pietatem integrè permanere, & aliorum minimè carpere. Iste verò suas quidem leges effugit, de nostris verò mentitus est. Hic itaque terminus vitæ fuit Apionis. Sed & noster hic iam finem liber accipiet. Quoniam verò & Apollonius Molo, & Lysimachus, & alij quidam, tam per ignorantiam quàm per insaniam de legislatore nostro Mose, & legibus verba protulêre, nec iusta, nec vera: dum illi quidem velut mago atque fallaci derogant, leges autem malitiæ apud nos nulliúsque virtutis affirmãt esse doctrices, volo breuiter & de omni cõuersatione nostra, & de particulari (sicuti potero) proferre sermonem. Reor enim fore manifestum, quia & ad pietatem & ad conuictum vniuersalémque humanitatem, insuper ad iustitiam laborúmque tolerantiam, & ad contemptũ mortis optimas leges positas habeamus. Rogo tamẽ lecturos, vt non cum inuidia exequantur huius operis lectionem. Non enim proposui laudes conscribere nostrorum: sed aduersus eos, qui nos plurimum & fallaciter accusarunt, satisfactionem hanc puto esse iustissimam. Proinde accusationem Apollonius non continuè, sicut Apion, instituit, sed dispersim. Quippe qui aliquando quidem nos sine Deo & hominibus odiosos appellat, aliquando verò formidinem nobis improperat: & è diuerso, rursus aliquando de audacia gentis nostræ queritur. Dicit autem etiam stultiores Barbaris: & propterea nullum inuentũ nos solos vitæ vtile reperisse. Hæc autẽ omnia manifestè redarguũtur

dum vniuersa contrà quàm ab eo sunt dicta, monstrantur & legibus imperata, & à nobis cum omni integritate gesta. Si verò coactus fuero facere mentionem legum contrariarum apud alios constitutarum, in culpa illi sunt, qui nostras solennitates tãquam peiores cum aliorum conferunt. Quibus neutrum puto remanere quod dicant: neque quia non eas habeamus leges, quarum ego capita & summas ad redarguendum positurus sum: neque quia non præcipuè in legibus propriis perduramus. Paulò ergo altiùs exorsus, volo primùm dicere, quòd eis qui sine lege & ordine viuunt, hi qui ordinis & communium legum amatores extiterunt, & primi hoc inchoauerunt, rectè mansuetudine atque virtute præstare dicendi sunt. Denique conantur singuli eorum gesta sua ad antiquitatem referre, vt non imitatores aliorum videantur existere, sed ipsi potiùs aliis legitimè viuendi duces fuisse. His igitur hunc in modum se habentibus, virtus legislatoris est meliora considerare: & his qui vsuri sunt legibus, quas posuerit, satisfacere, quia rectæ sunt. Populi verò est, vt in omnibus, quæ constituta sunt, perduret: & neque felicitate procedente, neq; calamitatibus aliquid horũ immutet. Dico igitur nostrorũ legislatorẽ, quoslibet qui memorantur legislatores antiquitate præcedere. Lycurgus enim & Solon, & Zaleucus Locrensis, & omnes qui apud Græcos mirabiles sunt, nouelli atque recentes, quantum ad illum comparati, esse noscuntur: quando nec ipsum nomen legis fuisse olim apud Græcos agnoscitur. Testis Homerus est, qui nusquam in opere suo hoc vsus est nomine. Nomen enim secundùm legem, sed indefinitis sententiis, & regum præceptionibus, populus regebatur. Vnde etiam multo tempore permansêre, tantùm moribus vtentes, & non scripto, & multo horum semper secundùm euentum casuum permittentes. Noster verò legislator antiquus existens (hoc etenim vndique manifestum est, etiam apud eos clarum, qui semper contra nos loquuntur) & semetipsum præbuit optimum principem populorum consultorẽque, & instructionem totius legis vitæ constringens, eis suasit hanc libenter excipere, & firmissimè inclyta scientia custodire. Primùm autem eius magnitudinis opera videamus. Ille namque progenitorum nostrorum relinquentium Ægyptum, & ad terram propriam remeantium, multa millia sumens, ex plurimis & impossibilibus rebus cautissimè liberauit: nam & inaquosam eos & multùm arenosam oportebat transire viam, bellãque deuincere: & filios ac vxores, prędámque bello seruare: in quibus dux egregius & consiliarius sapientissimus & tutor veracissimus fuit vniuersorum. Omnem siquidem multitudinem à semetipso pendere fecit, & cùm omnia quæ vellet persuadere posset, in nullo horum vindicauit sibimet potestatem: sed in quo maximè tempore potestatem sibimet arrogãt & tyrannidem præsules rerum, & populum frequenter plurima iniquitate viuere consuefaciũt, in hac ille potentia cõstitutus, è diuerso magis iudicauit agendum piè, & plurimam exhibere aliis ęquitatem, ipse virtutẽ præcipuã se credens cunctis ostendere, & salutem firmissimam prębere

A εἰ τἀναντία τῇ ἐρημίᾳ φανεῖν, δεῖ τοῦ νόμου ἡμῖν προστεταγμένα, καὶ πρακτόμενα μετὰ πάσης ἀκριβείας ὑφ' ἡμῶν. εἰ δ' ἄρα βιασθείμεν μνησθῆναι τῶν παρ' ἑτέροις ὑπεναντίως νενομισμένων, τούτου δὲ κρίνοι τὴν αἰτίαν ἔχειν εἰσὶν, οἱ τὰ παρ' ἡμῖν εἰς χεῖρον βαλλειν ἀξιοῦντες. οἷς οὐδὲ τρίτον ἐπαλφθήσεσθαι νομίζω λέγειν, οὔθ' ὡς οὐχὶ τούτοις ἔχομεν τοὺς νόμους, ἂν ἐγὼ βεβαιώσαιμι τοὺς κεφαλαιωδεστάτους. οὔθ' ὡς

B οὐχὶ μάλιστα πάντων ἐμμένομεν τοῖς ἑαυτῶν νόμοις. μικρὸν δὲ μεταλαβὼν τὸν λόγον, τοῦτ' αὐτὸ ἐρῶ πρῶτον. ὅτι τοὺς ἀνόμους καὶ ἀτάκτους βιοῦντας, οἱ τάξεως καὶ νόμου ἐπιθυμηταὶ γενόμενοι, καὶ πρῶτοι κατάρξαντες, εἰκότως αὐ ἡμερότητι καὶ φύσεως ἀρετῇ διαφέρειν μαρτυρηθεῖεν. ἀμέλει πειρῶνται τὰ παρ' ἑαυτοῖς ἕκαστοι πρὸς τὰ ἀρχαιότατα ἀνάγειν, ἵνα μὴ μιμηταὶ δόξωσιν ἑτέροις, ἀλλ' αὐτοὶ τοῦ ζῆν νομίμοις ἄλλοις ὑφηγήσασθαι. τούτων δὴ τοῦτο ἐχόντων τὸν τρόπον ἀρετὴ νομοθέτου, τὰ βέλτιστα συνιδεῖν καὶ πεῖσαι τοὺς χρησομένους περὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ παραδοθέντος. πλήθους δὴ, τὸ πᾶσι

C τοῖς δόξασιν ἐμμένειν, καὶ μήτε δι' τυχίας μήτε συμφορᾶς αὐτοῦ μηδὲν μεταβάλλειν. φημὶ τοίνυν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην τῶν ὅσοι πώποτε μνημονευομένων νομοθετῶν πρεσβύτην ἀρχαιότητι. λυκοῦργος γὰρ καὶ σόλων, καὶ ζάλευκος ὁ τῶν λοκρῶν, καὶ πάντες οἱ θαυμαζόμενοι παρὰ τοῖς ἕλλησιν, οἷς ἐχθὲς δὴ καὶ πρώην, οἷς πρὶν

D ἐκεῖνον παραβαλλόμενοι φαίνοιν γνωρίμοις. ὅθεν γε μηδ' αὐτὸ τοὔνομα πάλαι ἐγιγνώσκετο παρὰ τοῖς ἕλλησι. καὶ μάρτυς ὅμηρος οὐδαμοῦ τῶν ποιήσεων αὐτῷ χρησάμενος. οὐ δὴ γὰρ τοῦ καὶ τοῦτο, ἀλλὰ γνώμας ἀορίστους τοῦ πλήθους διωκεῖτο, καὶ προστάγμασι τῶν βασιλέων. ἀφ' οὗ δὲ μέχρι πολλοῦ διέμειναν ἔθεσιν ἀγράφοις χρώμενοι, καὶ πολλὰ τούτων ἀεὶ πρὸς τὸ συμβαίνον μεταποιοῦντες. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης ἀρχαιότατος γενόμενος, τοῦ γὰρ δὴ πόθεν ὁμολογεῖν καὶ παρὰ τοῖς

E ἐκείνου καθ' ἡμῶν λέγουσιν, ἑαυτόν τε παρέχειν ἄριστον τοῖς πλήθεσιν ἡγεμόνα καὶ σύμβουλον. τήν τε κατασκευὴν αὐτοῖς ὅλην τῆς βίου τοῦ νόμου παραλαβεῖν, ἔπεισεν παραδέξασθαι, καὶ βεβαιοτάτην ἔχειν φυλαχθῆναι παρεσκεύασεν. ἴδωμεν δὲ τοῦ ἔργου αὐτοῦ τὸ θαῦμα μεγαλεῖον. οὗτος γὰρ τοὺς προγόνους ἡμῶν, ἐπείπερ ἔδοξεν αὐτοῖς τοῦ αἰγύπτου ἐκλιπεῖν, καὶ τοῦ πάτριον γῆν ἐπανιέναι, πολλαῖς μυριάσι παραλαβεῖν, ἐκ πολ-

F λῶν καὶ ἀμηχάνων διέσωσεν εἰς ἀσφάλειαν. τὸν γὰρ τῶν ἀνυδρον αὐτοῖς καὶ πολλὴν ψάμμον ἔδει διοδεύσαντας, καὶ νικήσαντας πολεμίους, καὶ τέκνα, καὶ γυναῖκας, καὶ λείαν ὁμοῦ σώζειν μαχομένους. ἐν οἷς ἄριστος καὶ στρατηγὸς ἄριστος ἐγένετο, καὶ σύμβους συνετώτατος, καὶ πάντων κηδεμὼν ἀληθέστατος. ἅπαν γὰρ τὸ πλῆθος εἰς ἑαυτὸν ἀπηρτᾶσθαι παρεσκεύασεν, καὶ οὐδὲν πάντως ἔχων πειθόμενον αὐτοῖς τῶν καλῶν ἐθῶν, εἰς οὐδεμίαν οἰκείαν ἔλαβε παῦτα πλεονεξίαν. ἀλλ' ἐν ᾧ μάλιστα τοῦ κρείττου δυνάμενοι μὴ αὐτοῖς ἐπιβάλλονται καὶ τυραννίδας οἱ προεστῶτες, ἐνδίζουσι δὴ τὰ πλῆθη μετὰ πολλῆς ἀδικίας, ἐν τούτῳ τῆς ἐξουσίας ἐκεῖνος κατεστῆσας, θαυμαστὸν ὅσον δὴ σεβεῖν, καὶ πολλὴν εὔνοιαν τοῖς λαοῖς ἐπιδεικνύειν, οὕτως αὐτὸς τε τὰ μάλιστα τὴν ἀρετὴν ἐπιδείξειν τοῦ αὐτοῦ νομίζων, καὶ σωτηρίαν τοῖς αὐτῶν ἡγεμόσι

πασιν·

ποιουμένοις διδασκαλίαν παρέξειν. καλῶς οὖν αὐτῷ
προαιρέσεως καὶ πράξεων μελέτων ὑπηρετοῦντα φύσιν,
εἰκότως ἐνομίζομεν ἡγεμόνα τε καὶ σύμβουλον θεὸν
ἔχειν. καὶ πείσας πρόνοιαν ἑαυτῷ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου βούλησιν
ἅπαντα πράττοιτο καὶ διοικοῖτο, πείθει πάντας τοὺς ἀνθρώπους
ἐμποιῆσαι τὴν ἐπιμέλειαν θεῶν τοῖς πλήθεσιν. οἱ γὰρ
πιστεύσαντες ὑπὸ σκοπὴν θεῶν τοῖς ἑαυτῶν βίοις, οὐδὲν
ἂν ἔχοιεν ἐξαμαρτεῖν. τοιοῦτος μὲν δή τις αὐτὸς ἡμῖν ὁ
νομοθέτης, καὶ γόης οὐδὲ ἀπατεών, ἅπερ λοιδορεῖν τε
λέγουσιν ἀδίκως. ἀλλ' οἷον φασὶ τοῖς ἕλλησιν αὐχεῖν
τὸν Μίνω γεγονέναι, καὶ μετ' αὐτὸν τοὺς ἄλλους νομοθέτας.
οἱ μὲν γὰρ αὐτῷ τοὺς νόμους ἐπιτίθεσθαι. ὁ δὲ γε Μίνως
φέγγεται ὅτι εἰς τὸν Ἀπόλλω καὶ τὸ δελφικὸν αὐτὸ μαντεῖον
τὰς τῶν νόμων παιδείας ἀνέφερον, ἢ τοι τὰληθὲς οὕτως
ἔχειν νομίζοντες, ἢ πείσαι ῥᾴον ἐπολαμβάνοντες τὸν
δῆμον. ὁ μάλιστα κατορθώσας τοὺς νόμους, καὶ τὸν ὁ
δικαιότατος δεῖ τὴν τοῦ θεοῦ πίστιν ὑπτυχεῖν, πάρεσιν
ἐξ αὐτῶν καταιδεῖν τῶν νόμων ἀπεβάλλοντας. ἤδη γὰρ
περὶ τούτων λεκτέον. οὐ κοινὴ ἅπειροι μὲν αἱ καὶ μέρος
τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν νόμων πρὸς τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις
διαφορά. οἱ μὲν γὰρ μοναρχίαις, οἱ δὲ ταῖς ὀλίγων
δυναστείαις, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν
τῆς πολιτείας. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν
τούτων οὐδετῶν ἀπεῖδεν, εἰ δ' αὖ τις εἴποι διασαφῶν μᾶλλον
τὸν λόγον, θεοκρατίαν ἀπεῖπεν τὴν πολιτείαν, θεῷ
μᾶλλον μόνῳ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος ἀνατείνας, καὶ πείσας,
εἰς ἐκεῖνον ἅπαντας ἀφορᾶν, ὡς αἴτιον μὲν ἁπάντων
ὅτι τῶν ἀγαθῶν, κοινὸν τε πᾶσιν ἀνθρώποις παρέχοντα καὶ ἰδίᾳ. καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὧν ἀπαγορεύουσιν, εἰς ἐκεῖνον ἀνάγει τὸν ἀπαγορεύοντα. καὶ οἱ μὲν τὸ δοκεῖν ἐδίδαξαν μὲν τὸν θεὸν μοναρχεῖν, μετ' αὐτὸν δὲ θεοὺς τινὰς μυθολογίαις ἀπεπλάσαντο, τὸν δὲ αὐτοὶ δεινοὶ ὄντες ἀμηχανίᾳ, λαθεῖν τὸν ἐκείνου γενόμενον οὐκ ἠδυνήθησαν. ἀλλ' οὔτε τῷ φανερῷ μόνον οὐδὲν, οὐδ' ὃς αὐτὸς παρ' ἑαυτῷ ἔχοιεν δῆλον. εἶτα γοῦν αὐτὸν ἀπέφηνεν ὁ ἡμέτερος νόμος δι' φανερόν, ἀόρατον, ἀΐδιον, ἄχρονον, ἀναλλοίωτον, πάσης ἰδέας θνητῆς κάλλει διαφέροντα, καὶ δυνάμει μὲν μόνον ἡμῖν γνώριμον, ὁποῖος δὲ κατ' οὐσίαν ἄγνωστον. ταῦτα δὲ περὶ θεοῦ φρονοῦν οἱ σοφώτατοι δοκοῦσι φασὶ τοῖς ἕλλησι μόγις ἀρχὴν ὡς ἐν φανερῷ μὴ ἀφιστάντες. καὶ γὰρ θεὸς οὐ θεοὶ εἰδὼς λέγω τῇ αὐτῇ φύσει τὰ καλά τε καὶ ἄξιστα, καὶ ὡς ἀληθῶς φρόνιμοι τῇ μεγαλοφύτῳ τοῦ θεοῦ καὶ ὅτι μὲν ἐδιδάχθησαν ἐκείνου τὰς ἀρχὰς φανερόν τε, ἐὰν τοῦ λέγω. ὅτι δ' ὄντα καλὰ καὶ φρόνιμα, τῇ τοῦ θεοῦ φύσει καὶ μεγαλειότητι, σφόδρα μαρτυρήκασι. καὶ γὰρ πυθαγόρας καὶ ἀναξαγόρας καὶ πλάτων, καὶ οἱ μετ' ἐκείνους ἅπαντες φιλόσοφοι, καὶ μικροῦ δεῖν ἅπαντες οὕτω φαίνονται, περὶ τῆς τοῦ θεοῦ φύσεως παρεγνωκότες. ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς ὀλίγον φιλοσοφοῦντες εἰς πλῆθος δόξας προκατειλημμένον, τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος ἐξενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησαν. ὁ δὲ ἡμέτερος νομοθέτης, ἅτε δὴ τὸ ἔργα παρέχων σύμφωνα τοῖς λόγοις, οὐ μόνον τοῖς καθ' αὐτὸν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνου ἀεὶ γενησομένοις τὴν περὶ θεοῦ πίστιν ἐνέφυσεν ἀμετακίνητον. ἅπερ δὲ ὅτι καὶ τὸν τρόπον τῆς νομοθεσίας πρὸς τὸ χρήσιμον πάντων ἀεὶ πολὺ διήνεγκεν. οὐ γὰρ μέρος τῆς ἀρετῆς ἐποίησε τὴν δεύτερον, ἀλλὰ ταύτης τὰ μέρη πάλιν συνῴδει καὶ κατέστησε, λέγω δὴ τὴν δικαιοσύνην, τὴν καρτερίαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν τῆς πολιτείας πρὸς ἀλλήλους τε ἅπασι συμφωνίαν. ἅπασαι γὰρ αἱ πρόνοιαι καὶ δόξαι δὲ

A sequacibus bona voluntate. Ex maximis actibus in singulis casibus vsus est. Quapropter rectè iudicabat, ducem atque consultorem se Deum habere: & primitus sibimet satisfaciens: quia secundùm illius voluntatem vniuersa gereret atque tractaret, credidit modis omnibus oportere vt etiam apud plebem hæc opinio permaneret. Nam qui Deum respicere suam vitam credunt, delinquere non præsumunt. Huiusmodi quidem noster legislator

B fuit, non magus, non fallax, sicut derogatores iniustè pronunciant: sed quales apud Græcos gloriantur fuisse Minoem & post eum legislatores alios. Namque quidam eorum leges positas à Ioue dicebant: alij verò eas in Apollinem & vaticinium Delphicum referebant, siue pro veritate hoc credentes, seu facile persuadendum iudicantes populo. Qui verò præcipuas leges instituerint, vel qui iustissimè de Dei fide cognouerint, licèt hoc ex i-

C psis legibus facta comparatione conspicere. Iam enim de ipsis tempus est disputandi. Igitur infinitæ quidem particulatim gentium atque legum apud cunctos homines differentiæ sunt. Alij siquidem monarchis, alij verò populo potestatem reipublicæ commisêre. Noster verò legislator nihil horum intendens, veluti si quis hoc dicendo mensuram transcendat verbi, diuinam rempublicam declarauit: Deo principaliter cõuersationem nostram atque potestatem excellenter assignans, & satis-

D faciens eum cunctos inspicere, tanquam causam bonorum omnium vniuersis hominibus existentem: & quęcunque contingit eos in angustiis supplicasse, illius non latuisse voluntatem, neq; quicquã eorũ quæ gessêre, vel si quid aliquis apud semetipsum potuit cogitare. Vnũ verò eum esse monstrauit, & ingenitum, immutabilem per tempus, æternum, & omni specie mortali pulchritudine differentem, & ipsũ

E nobis notum: qualis autem sit secundùm substantiam, prorsus ignotum. Hæc itaq; de Deo sapuerunt prudentissimi Græcorum: qui quidem quod eruditi sint, illo vtique sciendi præbente principia, nũc dicere prætermitto: quod autẽ hæc optima & congrua Dei naturæ atq; magnificentiæ sint, valde testantur, Pythagoras enim, & Anaxagoras, & Plato, & post illos philosophi Stoici, & penè cuncti, videntur de diuina sapuisse natura. Sed hi quidem

F ad breue philosophantes, populo superstitionum opinionibus iam præoccupato veritatem dogmatis proferre timuêre. Noster verò legislator opera præbens consona verbis suis, non solùm his qui cum eo erant satisfecit, sed etiam qui ex illis semper erant nascituri, hoc immutabiliter inspirauit: & causam legislationis ad vtilitatis modum semper adduxit. Non enim partem virtutis Dei cul-

G turam dixit, sed huius partes alias esse perspexit atque constituit: hoc est fortitudinem, iustitiam, & mutuam, in omnibus ciuiũ concordiã. Cũctæ namque actiones & studia,

vniuersique sermones, ad diuinam referuntur per omnia pietatem. Non enim hoc inexaminatum aut indefinitum vlterius deseliquit. Duo siquidem sunt totius disciplinæ & moralis institutionis modi, quorũ vnus quidem sermone doctor est, alter verò exercitatione morum: quæ cùm ita sint, alij quidem legislatores sentiendo sunt discreti, & alterum horum modum sibi placitum assumentes, alterum reliquerunt. Sicuti Lacedæmonij quidem & Cretenses moribus erudiebantur, non verbis: Athenienses verò, & penè omnes alij Græci, quę quidem oportet agi præcipiebant suis legibus: assuescere verò ad hæc operibus minimè valuêre. Noster autem legislator hæc ambo multa diligentia coaptauit. Nam nec exercitationes morum omisit non traditas, neque leges sermone reliquit incomptas. Sed mox à primo inchoans cibo, & vnicuiq; diæta conueniente, nihil neque minimarum escarum sub potestate volũtatis vtentium dereliquit. Sed & de cibis conuenit abstineri, & qui sumendi sunt, vel quæ diæta communis esse videatur, necnon & de operibus labore simul & requie, terminum atque regulam posuit legem: quatenus veluti sub patre atq; domino viuentes, neque volentes quicquam neque per ignorãtiam delinquamus. Non enim ignorantibus pœnam posuit, sed optimam & necessariam correctionũ mõstrauit legẽ. Quapropter non semel audire, nec secundò vel sæpiùs: sed in vnaquaque septimana, alia opera relinquentes, ad legis auditionem congregari præcepit vniuersos, eámque perfectè condiscere, quod scilicet omnes legislatores reliquisse noscuntur. Et in tantum plurimi hominum absunt, vt secundùm proprias leges viuant, vt penè eas ignorent. Et cùm peccauerint, tunc agnoscunt ab aliis, quam legem probantur esse præuaricati. Sed etiam viri maxima cum gloria & principalia gubernantes, profitentur ignorationem. Doctos namque sibi faciunt assidere ad dispensationem rerum & peritiam legũ habentes. Nostrorũ verò quemlibet si quis leges interroget, faciliùs quã nomẽ suum recitat. Vniuersas quidem mox à primo sensu eas discentes, in animo velut inscriptas habemus. Et rariùs quidem quilibet trãsgreditur: impossibile autem est supplicium deuitare peccantem. Hoc itaque primum omniũ mirabilem consonantiã nobis instituit. nam vnã quidem habere & eandem de Deo sectam, vita verò ac moribus differre nihil abinuicem, optimã moribus hominum potest celebrare concordiam. apud nos etenim solos, neq; de Deo quilibet sermones audiet alterutris aduersatios, sicut multa similia apud alios fieri comprobantur: cùm non solùm à vulgaribus quod visum fuerit unicuique profertur, sed etiam apud quosdam philosophorum hoc crebrò præsumitur, quando alij quidem totam Dei naturam sermonibus perimere tentauêre. alij verò eius prouidentiam ab hominibus abstulêre: neq; in studiis vitæ differentia vlla cõspicitur, sed cõmunia quidẽ opera omniũ apud nos existunt: vnus verò de Deo sermo concors est, asserens illum cuncta respicere. Sed etiã de ipsi vitæ studiis, & quoniã oportet omnia alia

καὶ λόγοι πάντες, ὅτι τῷ θεὸς θεὸν ἡμῖν δεδείκασιν ἔχουσι τὴν ἀσφάλειαν. οὐδὲν γὰρ τούτων ἀνεξέτασον οὐδὲ ἀόριστον παρέλιπεν. δύο μὲν γὰρ εἰσιν ἁπάσης παιδείας τρόποι καὶ τὰ ἤθη καταστελοῦσι, ὧν ὁ μὲν λόγων διδάσκαλος, ἕτερος δὲ ὁ δι' ἁπάσης ἀσκήσεως τῶν ἠθῶν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι νομοθέται ταῖς γνώμαις διέστησαν, καὶ τὸν ἕτερον αὐτῶν, ὃν ἔδοξεν ἕκαστοι ἑλόμενοι, τὸν ἄλλον παρέλιπον. οἷον λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ κρῆτες ἔθεσιν ἐπαίδευον καὶ λόγοις. ἀθηναῖοι δὲ καὶ πρὸς οἱ ἄλλοι πάντες ἕλληνες, ἃ μὲν χρὴ πράττειν ἢ μὴ, προστάττουσιν διὰ τῶν νόμων, τὸ δὲ πρὸς αὐτὰ διὰ τῶν ἔργων ἐθίζειν ἀλιγώρησαν. ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης ἄμφω ταῦτα συνήρμοσε καὶ πολλὴν ἐπεμέλθη. οὔτε γὰρ κεφὴν ἀπέλιπε τὰ μὴ παρὰ τῶν ἠθῶν ἄσκησιν, οὔτε τὰς λόγῳ νόμον ἀπεφάνθη εἶασεν. ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ τροφῆς ἀρξάμενος τροφῆς, καὶ τὸ οἰκεῖον ἑκάστῳ διαίτης, οὐδὲν οὔτε τῆς ἐξουσιάσαν αὐτεξούσιον ἐπὶ τὸ βελήσεσι τῆς χρησομένων καταλιπεῖν. ἀλλὰ καὶ περὶ σιτίων ὅσων ἀπέχεσθαι χρὴ, καὶ τίνα προσφέρεσθαι, καὶ περὶ τίνων κοινωνησόντων τῆς διαίτης, ἔργων τε δι' ὅλου καὶ τὰς τέχνας, καὶ τοὐμπαλιν ἀναπαύσεως, ὅρον ἔθηκεν αὐτὸς καὶ κανόνα τὸν νόμον, ἵν' ὥσπερ ὑπὸ πατρὶ τούτῳ καὶ δεσπότῃ ζῶντες, μήτε βουλόμενοι μηδὲν, μήθ' ὑπ' ἀγνοίας ἁμαρτάνωμεν. οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἀγνοίας ἐπιτίμησιν ἐνέχετο κατα λιπεῖν, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον καὶ ἀναγκαιότατον ἀπέδειξεν παιδευμάτων τὸν νόμον, οὐκ εἰσάπαξ ἀκούσαντας οὐδὲ δίς ἢ πολλάκις, ἀλλ' ἑκάστης ἑβδομάδος τῆς ἔργων ἀφεμένους, ὅπὶ τῷ ἀκούσαι τὸν νόμου σπεύδειν συλλέγεσθαι καὶ πάντων ἀκριβῶς σεμνοτάτην ὁ δὲ πάντες οἱ νομοθέται ἐοίκασι παραλιπεῖν. καὶ τοσοῦτον οἱ πλεῖστοι τῆς ἀθρόπων ἀπέχουσι, τὸ καὶ τοὺς οἰκείους ζῆν νόμους, οὓς τε χρόνῳ αὐτοὺς ἐδ' ἴσασιν. ἀλλ' ὅταν ἐξαμάρτωσι, τότε παρ' ἄλλων μανθάνουσιν, ὅτι τὸν νόμον παραβεβήκασιν, οἵτε τὰς μεγίστας καὶ κυριωτάτας ἀρχὰς διοικοῦντες ὁμολογοῦσι τὴν ἄγνοιαν. ὑπισχνοῦνται γὰρ παραθέσεις τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας, τοὺς ἐμπειρίαν ἔχοντας τῆς νόμων ὑπαρχουμένους. ἡμῶν δ' ὀντινοῦν εἴς ἔρωτα τοὺς νόμους, ῥᾴστον αὐ εἰπεῖν πάντα ἢ τοὔνομα τὸ ἑαυτοῦ. τοιγαροῦν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας αἰσθήσεως αὐτοὺς σεμνοτάτους, ἔχομεν ἐν ταῖς ψυχαῖς ἐγκεχαραγμένους. καὶ σπανίως μὲν ὁ παραβαίνων, ἀδυνάτου δ' ἢ τὸ κολάσεως παραίτησις, τοῦτο πρῶτον ἁπάντων τὴν θαυμαστὴν ὁμόνοιαν ἡμῖν ἐμπεποίηκεν. τὸ γὰρ μίαν μὲν ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ θεοῦ, τῇ βίῳ δὲ καὶ τοῖς ἔθεσι μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν, καλλίστην ἐν ἤθεσιν ἀθρόπων συμφωνίαν ἐπιτελεῖ. παρ' ἡμῖν γὰρ μόνοις, οὔτε περὶ τοῦ θεοῦ λόγους ἀκούσεταί τις ἀλλήλοις ὑπεναντίους, ὁποῖα πολλὰ παρ' ἑτέροις, οὐδ' ὑπὸ τῆς τυχόντων μόνον καὶ τὸ προστιθὸν ἑκάστῳ λέγεται πάθος, ἀλλὰ καὶ παρά τισι τῆς φιλοσόφων αὐτῆς τετόλμηται, τῆς μὲν τῷ ὅλῳ τὸ θεῖ φύσιν ἀναιρεῖν ἐπιχειρήσαντα, ἄλλων δὲ τῷ ὑπὲρ ἀθρόπων αὐτὸ προνοίαν ἀφαιρουμένων. οὔτ' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῆς βίου ὄψεται διαφορά· ἀλλὰ κοινὰ μὲν ἔργα πάντων παρ' ἡμῖν· εἷς δὲ λόγος ὁμοῦ σύμφωνος περὶ θεοῦ, πάντα λέγων ἐκεῖνον ἐφορᾶν. καὶ μὴν περὶ τῆς καὶ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων, ὅτι δεῖ πάντα τὰ ἄλλα

τέλος

τέλος ἐχόντων δι' σέβας ἀγόμενοι γυναικῶν ἀκούσαντες αὐτῆς καὶ
τῶν οἰκετῶν. ὅθεν δὴ τὸ παρεστῶς ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον
ἔγκλημα, τὸ μὴ κομιδῇ δι' ἔρεσις ἔργων ἢ λόγων αὐ-
δρίας ἐξηγεῖσθαι, ἐν τοῦδε συμβέβηκεν. οἱ μὲν γὰρ ἄλ-
λοι τὸ μηδενὶ τῶν παλαιῶν ἐμμένειν, καλὸν εἶναι νομίζου-
σι, καὶ τοῖς μάλιστα τολμῶσι τοῦτο ἐξαιρέτῳ σοφίας
δυνάμεως μέρος τιθέασι. ἡμεῖς δὲ τοὐναντίον μίαν εἶναι καὶ
φρόνησιν καὶ ἀρετὴν ὑπολαμβάνομεν, τὸ μηδὲν ὅλως ὑπο-
ναντίον μήτε πρᾶξαι μήτε διανοηθῆναι τοῖς ἐξ ἀρχῆς
νομοθετήσασιν. ὅπερ εἰκότως αὐτὸ εἶναι τὴν μέγιστον τῶν καλ-
λίστων παιδείαν τὸν νόμον. τὰ γὰρ μὴ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον,
αἱ πεῖραι δεδώκασι λοιδορούμενα ἐλέγχουσιν. ἡμῖν δὲ
τοῖς πιστεύουσιν ἐξ ἀρχῆς παῖδας τὸν νόμον καὶ θεοῦ βού-
λησιν, οὐδὲν δόσεβὲς ἢ ἔτι τοῦτο φυλάττειν. τὸν γὰρ αὐτοῦ τις αὐ-
μεταστήσειν, ἢ τὰ κάλλιστα ἐξεύρεν, ἢ τὰ παρ' ἑτέρων
εἰς ἄμεινον ἐξεπίχοι; ἆρα γε τινὶ ὅλῳ καταστῆσαι τῆς
πολιτείας; τίς ἢ κάλλιστον ἢ δικαιοτέρα γένοιτο,
τῶν θεὸν μὲν ἡγεμόνα τῶν ὅλων ποιουμένων; τοῖς ἱερεῦ-
σι δὲ κοινῇ μὲν τὰ μέγιστα διοικεῖν δεδωκότος, τῷ δὲ
πάντων ἀρχιερεῖ τὴν πόλιν αὐτὸ πεπιστευκέναι τῶν τῶν ἄλλων
ἱερέων ἡγεμονίαν. οὐδὲ οὐ τῷ πλούτῳ, οὐδὲ τισὶν ἄλ-
λαις παρεύχοντας αὐτομάτοις πλεονεξίαις, ἀφ' ὧν
δὴ δὴ ὁ νομοθέτης δεῖ τὴν τιμὴν ἐτάξεν. ἀλλ' ὅσοι τῷ
μετ' αὐτοῦ παιδεῖ τε καὶ σωφροσύνῃ τῶν ἄλλων διέφερον,
τούτους τὴν ἀεὶ τῶν θεῶν μάλιστα θεραπείαν ἐπεχείρη-
σε. τούτοις δὴ καὶ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἄλλων δεδεμένοις
δὲ ἀμάτοις ἀκριβεῖς δεῖ μάλιστα. καὶ γὰρ ἐπόπτας πάντων
καὶ δικαστὰς τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ κολαστὰς τῶν
κατεγνωσμένων οἱ ἱερεῖς ἐτάχθησαν. τίς οὖν ἀρχὴ
γένοιτο ταύτης ἐσκεπτέα; τίς δὲ θεραπεία μᾶλλον ἁρ-
μόττουσα; πάντως μὲν τῷ πλήθει κατεσκευασμένου
πρός τινὰ δεισιδαιμονίαν, ἐξαιρέτου δὲ τινὰ δεδεμένου
τῶν ἱερέων πεπιστευμένων, ὥσπερ δὲ τελετῆς τινος τῆς
ἅπας πολιτείας οἰκουμένης. ἃ γὰρ ὀλίγων ἢ μικρῶν
ἀριθμῷ δεδεμένοι ἀλλόφυλοι φυλάττειν οὐ δύ-
νανται μυστήρια καὶ τελετὰς ὀνομάζοντες, μετὰ πολλῆς ἡ-
δονῆς καὶ γεώμης ἀμεταπίστου φυλάττομεν ἡμεῖς δὴ
τὸν παντὸς αἰῶνος. τίνες οὖν εἰσιν αἱ θυσίαι καὶ ἀστρα-
βεῖς ἀπλῆ τε καὶ γεώμεθα. πρώτη δὴ γίνεται θεῖ
θεῷ, λέγουσα, ὁ θεὸς ἔχει τὰ πάντα παντελῆ καὶ μα-
κάριος, αὐτὸς αὐτῷ καὶ πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχὴ καὶ μέ-
σον καὶ τέλος. δεῖ τῶν πάντων ἔργοις μὲν καὶ χρείαν ἐνερ-
γῆσαι καὶ πάντας ὑπεσχεῖν φανερώτερος, μορφὴν δὲ καὶ
μέγεθος ἡμῖν ἄφατος. πᾶσι μὲν γὰρ ὕλη πρὸς οἰκείαν
τινὶ τόπου ἀλλόφυλον, κἂν ἡ πολυτελής, ἄτιμος δέ
πρὸς τὴν ἐκείνου δόξαν, καὶ πᾶσα τέχνη πρὸς μι-
μήσεως δεῖνοιαν ἀτεχνῶς. οὐδὲν ὅμοιον οὔτ' δεῖνοῦ-
μεν, οὔτ' εἰκάζειν ἔστιν ὅσιον. ἔργα βλέπομεν αὐτοῦ,
φῶς, οὐρανόν, γῆν, ἥλιον καὶ σελήνην, ποταμοὺς καὶ θά-
λασσαν, ζῴων γένεσις, καρπῶν ἀναδόσεις. ταῦτα θεὸς
ἐποίησεν οὐ χερσὶν, οὐδὲ πόνοις, οὐδὲ τινων συνεργα-
σαμένων δεῖσθαι θεός· ἀλλ' αὐτὰ καλὰ θελήσαντος, κα-
θὼς ἐβουλήθη δίδοις ἐγένετο. τούτῳ δὴ πάντα ἀκολου-
θοῦν, καὶ θεραπεύειν αὐτὸν ἀσκοῦντας ἀρετῆ. τρόπος γὰρ θεῷ
θεραπείας οὗτος ὁσιώτατος. εἷς ναὸς εἰς θεοῦ. φίλον
γὰρ ἀεὶ παντὶ τὸ ὅμοιον κοινὸς ἐκόσμος ἅπασιν, κοινῇ

ad terminum diuinæ pietatis adduci, à mulieribus nostris & à seruis quilibet audient. Pro qua re illatas nobis calumnias à quibusdam, cur non exhibeamus viros inuentores nouorum operum seu verborum, contigit oriri. Alij siquidem in nulla re paterna perdurare optimum esse putãt, & præcipuè transgressoribus sapientiæ robur assignant. Nos autem è diuerso, vnam esse prudentiam atq; virtutẽ existimamus, nihil penitus vel facere, vel cogitare contrarium his quę antiquitus sancita noscuntur: quod scilicet indicium legis est optimo fœdere constitutæ. nam ea quæ nunc non habent modum, experimento sæpe corrupta redarguuntur. Apud nos autem, qui credimus ab initio positam legem diuina voluntate, nihil aliud pium est, quàm hanc sub integritate reseruare. Quis etenim eius quicquã mouere potest, aut quid melius adinuenit? vel quis ab aliis tanquam præcellentius ad statum reipub. nostræ aliquid trãsferre potest? aut quæ poterit esse melior atque iustior, quàm ea quæ Deum quidem principẽ omniũ esse cõfirmat? sacerdotibus autem in communi quidem res præcipuas dispensare permittit: summo verò põtifici aliorum sacerdotum principatũ competenter iniungit. quos vtique non diuitiis, neque aliis quibusdam spõtaneis auiditatibus præcellentes legislator ad culmen huius honoris instituit. Sed quicunque sapientia vel temperantia aliis præstare noscuntur, eis præcipuè culturam diuinæ placationis iniunxit. Apud hos igitur, & legis & aliorum studiorum integra diligentia custoditur. Contemplatores enim omnium, atque iudices contentionum, & punitores culpabilium sacerdotes esse decreti sunt. Quis ergo principatus? quod regnum erit hoc sanctius? vel qui honor Deo potiùs cooptabitur? cùm omnis quidem populus sit præparatus, ad pietatem, summa verò diligẽtia sacerdotibus sit indicta: & velut quædam festiuitas gubernetur vniuersa respu. Cùm enim mysteria sua numero paucorum dierum alienigenæ custodire nequeant, ea videlicet sacrificia nominantes, nos cum multa delectatione, & immutabili voluntate solennitatis opus per omne seruamus æuum. Quæ igitur sunt præcepta vel interdicta simplicia, siue nota dicamus. Primum quidem de Deo est, dicens: Deus habet omnia, perfectus, beatissimus, ipse sibi cunctisque sufficiens, principium & medium & terminus: inter omnia operibus quidem & muneribus clarus, & omni re manifestior: forma verò & magnitudine nobis inenarrabilis. Omnis nãq; materies comparata ad huius imaginem, licèt sit preciosa, tamen pro nulle est, cunctáque ars ad illius imitationis inuentum, extra artem esse cognoscitur: nihil simile neque videmus, neque possumus suspicari, neq; coniicere. Sanctum est, videmus eius opera, lumẽ, cęlum, terrã, Solẽ, Lunã, flumina, mare, animalium nationes, prouentus fructuum: hæc Deus fecit, non manibus neque laboribus, neque quibusdã indiguit sibi cooperantibus. sed ipso vidente bona repente facta sunt. Hunc homines conuenit vniuersos sequi, eúmque placare exercitatione virtutis. Modus enim diuinę placationis iste sanctissimus est. Vnũ tẽplum vnius Dei. commune

omnium communis Dei cunctorum. Gratum namque semper est omne quod simile est. Hũc placant quidem sacerdotes semper. præcedit verò istos primus secundùm genus: qui ante alios sacerdotes sacrificabit Deo, custodiet leges, de dubiis iudicabit, & puniet lege conuictos. Huic quisquis non obedit, supplicio subiacebit, tanquam qui in ipsum Deum impiè gesserit. Hostias immolat, non ad crapulam nostram vel ebrietatem attinentes. hæc enim non placent Deo: quæ res occasio potiùs iniuriarum simul & expensarũ est. Deus enim temperatos, ordinatósque & boni generis diligit: & vt præcipuè sacrificãtes castè viuamus. In sacrificiis autem pro communi salute primũ oportet orare, deinde singulos pro semetipsis, quoniam omnes socij sumus. Et qui hoc consortium suæ vitæ præponit, maximè Deo gratus est. Supplicatio verò fit ad Deum votis ac precibus, non vt bona præstet: hæc enim ipse sponte contulit vniuersis, & in medio deposuit: sed vt hæc suscipere valeamus, suscipiẽtésque seruemus. Purificationes quoque in sacrificiis lex decreuit, à cubili, à lecto, à congressu vxorio, & alia multa, quæ conscribere longissimum est. Huiusmodi ergo de Deo, & eius placatione sermo est, ipse autem simul etiam lex est. Quid autem de nuptiis? Solam nouit lex permixtionẽ naturalem cum coniuge, si tamen filiorum causa procreandorum agatur. Masculorum verò cum masculis valde iudicauit inimicas: & tentantes talia morte decreuit dignos. Nubere verò iubet, non respicientes ad dotem, neque violenter arripere, sed neque dolo vel fallacia suadere. Dispensationem verò potiùs fieri per eum, cuius noscitur esse potestatis, & percognationem opportunam. Mulier autem inferior, inquit, est viro per omnia. Obedit igitur non ad iniuriã, sed vt sit sub regimine constituta. Deus enim viro potestatem dedit. Cum hac ergo coire decet maritum solummodo. alterius verò experientiam habere nequissimum. Si quis autem hoc egerit, declinatio nulla mortis. neque si fecerit vim virgini alteri desponsatæ: neq; si suaserit nuptæ, aut filios nutrienti. quæ omnia lex præcepit. vniuersis autem mulieribus interdixit vel celare quod natũ est, vel alia machinatione corrumpere filios. Infanticida enim esset animas demoliẽs, & genus imminuens. Igitur si quis ad cõcubitum, corruptiónemque transierit, immundus est. Oportet autem etiam post legalem commixtionem viri, mulieres lauari. Hoc enim partem animæ polluere iudicauit: inflata nãque corporibus vulneratur. Dúmque hoc fit, aquam propter purificationis causam talibus imperauit. Sed neque in filiorum natiuitatibus cõcessit epulationes aggregari, & fieri occasiones ebrietatis: sed temperatũ esse repẽte principium. Iussitque literis erudiri propter leges, & nosse progenitorũ actiones, vt actus imitentur, & cum legibus educati, neque transgrediantur, neque cogitationem ignorationis habere iudicentur. Prospexit autẽ etiã funeribus mortuorũ, vt neq. sũptuosæ ad sepeliẽdũ celebrẽtur exequiæ, neq. insigniũ fabrica sepulchrorũ. sed necessaria quidẽ circa elationẽ funeris imperauit domesticos adimple-

A θεοῦ ἁπάντων. τοῦτον θεραπεύουσι μὲν ἀεὶ πάντες οἱ ἱερεῖς. ἡγεῖται δὲ τούτων ὁ πρῶτος ἀεὶ κατὰ γένος. θύσει μὲν πρὸ τῶν ἄλλων ἱερέων θυσίᾳ τῷ θεῷ, φυλάξει τοὺς νόμους, δικάσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων. κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας ἀπὸ ἀδίκου. ὁ δέ γε τούτῳ μὴ πειθόμενος, ὑφέξει δίκην. ὡς εἰς τὸν θεὸν αὐτὸν ἀσεβῶν. θυόμεν ταῖς θυσίαις, οὐκ εἰς πλήρωσιν ἑαυτῶν καὶ μέθην, ἀβούλητα γὰρ θεῷ τὰ δὲ καὶ περίφασις αὐ ὕβρεως γίνοιτο ἂν πολυτελείας. ἀλλὰ σύμφορα, διὰ ταῦτα τοι, δίκαια. ὅπως δὲ μάλιστα θύοντες συμφέρεσθαι μὲν δεῖ τῇ θυσίᾳ, ὑπὲρ τῆς κοινῆς δὲ χρὴ δεῖ πρῶτον σωτηρίας, εἶθ' ὑπὲρ ἑαυτῶν· δεῖ γὰρ κοινωνίᾳ γεγόναμεν καὶ ταύτῃ ὁ περιμένων καθ' αὐτὸν βίον, μάλιστα τῷ θεῷ κεχαρισμένος. παράκλησις ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἔστω δεῖ τῆς εὐχῆς καὶ δεήσεως. οὐχ ὅπως δῶ τἀγαθά, δέδωκε γὰρ αὐτὸς ἑκών, καὶ πᾶσιν εἰς μέσον κατέθηκε. ἀλλ' ὅπως δέχωμεν δυνάμεθα, καὶ λαβόντες φυλάττωμεν. ἁγνείας δεῖ τῆς θυσίας διέρρηκεν ὁ νόμος, ἀπὸ κοίτης, ἀπὸ λέχους, ἀπὸ κοινωνίας τῆς πρὸς γυναῖκα, καὶ πολλαῖς ἄλλων, ἃ μακρὸν ἂν εἴη γράφειν. τοιοῦτος μὲν ὁ περὶ θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου θεραπείας λόγος ἡμῖν ἐστιν. ὁ δ' αὐτὸς ἅμα καὶ νόμος. πῶς δ' οἱ περὶ γάμων; μίξιν μόνην οἶδεν ὁ νόμος κατὰ φύσιν τῇ πρὸς γυναῖκα, καὶ ταύτῃ εἰ μέλλοι τέκνων σπέρμα γίνεσθαι. τῇ δὲ πρὸς ἄρρενας ἐξύβρικε, καὶ θάνατος τοὐπίπαν εἰ δεῖ χειρίσθαι. γαμεῖν δὲ κελεύει, μὴ πρὸς ἡδονὴν πρεσβύτας, μὴ δεῖσας ἁρπαγῆς, μηδ' αὖ δόλῳ καὶ ἀπάτῃ πείθοντας, ἀλλὰ μηνυτεύειν τὰ δεῖ δοῦναι κυρίου, καὶ μὴ συλλέγειν τὴν δεῖ τιμήν. γυνὴ δὲ χείρων φησὶν ἀνδρὸς εἰς τὰ πάντα, καὶ ἡ πρὸς ἀνδρὸς ἐπὶ τὰ ἀγαθοποιοῦ γυναικός. τοιγαροῦν ὑπακούέτω, μὴ πρὸς ὕβριν ταῦθ' ἡγεμένη, ἀλλ' ἵν' ἄρχηται. θεὸς γὰρ ἀνδρὶ τὸ κράτος ἔδωκε. ταύτῃ σωθεῖναι δεῖ τὸν γάμον τὸν μόνον. τὸ δὲ τῇ ἄλλου πειρᾶν ἀόσιον. εἰ δέ τις τοῦτο πράξειεν, οὐδεμιᾷ θανάτου παράτασις, οὔτ' εἰ βιάσαιτο παρθένον ἑτέρῳ πρεσπολογημένῃ. οὔτ' εἰ πείσῃ γεγαμημένην, ἢ τεκνοτροφοῦσαν. ἃ πάντα πρεσπέταξεν ὁ νόμος, καὶ γυναῖκα ἀπεῖπεν, μήτ' ἀμφιβάλλειν ποτὲ εἴ τινι τῶν αὐτῶν, μήτε διαφθείρειν. ἀλλὰ μηχανῇ τινι πρεσπέπαιδε αὐτῷ. τεκνοκτόνος γὰρ ἂν εἴη ψυχὴν ἀφαιρούσα, καὶ τὸ γένος ἐλαττοῦσα. τοιγαροῦν εἴ τις δεῖ λέχος ἢ φθορὰν παρέλθοι, καθαρὸς ἔσται οὐ δυνάμενος. ἢ καὶ μὴ τῇ νόμιμον συνουσίαν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀπολούσασθαι κελεύει ὁ νόμος. ψυχῆς τε γὰρ καὶ σώματος ἐγγίνεται μολυσμός, ὡς πρὸς ἄλλῳ χρέαν ὑποβαλόντων. καὶ γὰρ ἐμφυομένη σώμασι κακοπαθεῖ ἡ ψυχή, καὶ τούτων ἂν πάλιν ὡς θυσάτῳ δεκεριθεῖσα. διὸ ὅπερ ἁγνείας δεῖ τῆς τοιούτοις πρεσπέταξεν. οὐ μὴν οὐδὲ δεῖ τῆς παίδων γενέσεσιν ἐπέτρεψεν, εὐωχίας συνάγειν, καὶ πρόφασις ποιεῖσθαι μέθης, ἀλλὰ σύμφορα τῷ ἀρχῇ εὐθύς. καὶ γράμματα παιδεύειν ἐκέλευσε, πρὸς τοὺς νόμους ἀναστρέφεσθαι, καὶ τῶν πρεσγόνων πράξεις δεῖ σθαι. τὰς μὲν ἵνα μιμῶνται, τοῖς δ' ἵνα συνεκτρεφόμενοι, μήτε παραβαίνωσι, μήτε σκοπεῖν ἀγνοίας ἔχωσι. τῆς δ' εἰς τοὺς τετελευτηκότας πρεμνόπωσ ὁσίας, οὔτε πολυτελείας ἐπιτάφιον, οὔτε κατασκευὰς μνημείων δεῖ φανῆναι. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς τῇ κηδείᾳ πρεσπέταξε τοῖς οἰκειοτάτοις δεῖ τελεῖν.

πᾶσι

πᾶσι δὲ τοῖς βιοῦσι θαπτομένου τινὸς, καὶ συμφθεῖν καὶ
συναποδύρεσθαι ἐποίησε νόμιμον. καθαίρεσθαι δὲ κελεύει
καὶ τοὺς οἰκοῦντας ἀπὸ κηδείας, ὡς ἂν τὸ μεμιασμένον τοῦ βίου,
ἵνα πλεῖστον ἀπέχῃ τοῦ δοκεῖν αὐτοὺς καθαρεύειν. τὸν
δὲ φόνον ἐργασάμενον ἢ ἑκὼν ἢ ἄκων, οὐδὲ τὴν θεὸς
τούτοις ἀπεσιώπησεν αὐτοῖς κεδίκησεν. γονέων τιμὴν μὲν
τιμᾷ θεὸς θεὸν δὲ αὐτῶν ἔταξεν· καὶ τὸν οὐκ ἀμει-
βόμενον τὰς παρ' αὐτῶν χάριτας, ἀλλ' εἰς ὁποῖον οὖν κε-
κλίνοντα, λιθοβοληθήσεσθαι κελεύει. καὶ
πάντας τοῦ πρεσβυτέρου τιμᾶν ἔχειν τοὺς νέους, ἐπεὶ
πρεσβύτατον ὁ θεός. οὐδὲν ἐᾷ θεὸς φίλοις· οὐ γὰρ εἶναι
φιλίαν δοῦναι τὴν μὴ πάντα πιστεύουσαν. κἂν συμβῇ δέ τις
ἔχθρα, τὸ δανείζειν ἀφαιρεῖν κεκάλυκεν. δικάζων
εἰ δῶρα τις λάβοι, θάνατος ἡ ζημία, φέρων βου-
λεύειν οἰκεῖον ὑπεύθυνος. ὃ μὴ κατέθηκέ τις οὐκ ἀναιρήσει
τὴν ἀλλοτρίων οὐχ ἅψεται. δανείσας τόκον οὐ λήψεται.
ταῦτα καὶ πολλὰ τούτοις ὅμοια τὰ πρὸς ἀλλήλους
ἡμῖν συνέχει κοινωνίαν. πῶς δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀλλο-
φύλους δικαιοσύνης ἐφρόντισεν ὁ νομοθέτης ἄξιον ἰδεῖν.
φανεῖται γὰρ ἄριστα πάντων προνοησάμενος, ὅπως μήτε
τὰ οἰκεῖα διαφθείρωμεν, μήτε φθονήσωμεν τοῖς μετέ-
χειν τῶν ἡμετέρων προαιρουμένοις. ὅσοι μὲν γὰρ θέλουσιν
ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς ἡμῖν νόμοις ζῆν, ὑπολαμβάνοντες δίκαι-
φιλοφρόνως, οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ προαιρέσει τοῦ
βίου, νομίζων εἶναι τινὰ οἰκειότητα. τοὺς δὲ ἐκ παρέργου
προσιόντας αὐαμίγνυται συνηθείαις οὐκ ἠθέλησεν·
πάλαι δὲ προείρηκεν, ὧν ὅστιν ἡ μετάδοσις ἀναγ-
καῖα, πᾶσι παρέχειν τοῖς δεομένοις, πῦρ, ὕδωρ, τροφήν·
ὁδοὺς φράζειν, ἄταφον μὴ προορᾶν δικαίῳ τε καὶ τοῖς
πρὸς τοὺς πολεμίους εἶναι κεκελευκὼς· οὐ γὰρ ἐᾷ τὴν γῆν αὐ-
τῶν πυρπολεῖν, οὐδὲ κόπτειν ἥμερα δένδρα συγκεχώρηκεν, ἀλλὰ καὶ
συνεύειν ἀπείρηκε τοῖς ἐν μάχῃ πεσόν-
τας, καὶ τὴν αἰχμαλώτων φείδεσθαι, ὅπως αἰτῶν ὕβρεις
ἀπῇ, μάλιστα δὲ γυναικῶν. οὕτω δὲ πόρρωθεν ἡμερότητα
καὶ φιλανθρωπίαν διδάσκει ἡμᾶς ἐπαιδεύσεν, ὡς οὐδὲ
τῶν ἀλόγων ζώων ἀλιγωρῆκεν. ἀλλὰ μόνον μὲν ἐφῆ-
κεν τούτων χρῆσιν τοῖς γενομένοις πᾶσιν, τοῖς δὲ
ἑτέραν ἐκώλυσεν. ὅσα δὲ ὡς ἐκ τούτου προσφέρει
ταῖς οἰκείαις, ἀπεῖπε μὴ λεῖν, οὐδὲ νεοσσοῖς ἐπέτρε-
πε τοῖς γονέας αὐτῶν συνεξαίρειν. φείδεσθαι δὲ κελεύει,
κἂν ᾖ πολέμια τῷ συνεργαζομένῳ ζώοις καὶ μὴ φο-
νεύειν. οὕτω παντάχοθεν τὰ πρὸς δικαιοσύνην προσεκόσμη-
σατο, διδασκαλικοῖς μὲν τοῖς προφωνουμένοις χρησά-
μενος νόμοις, τοῖς δ' αὖ κεῖ τῶν παραβαινόντων τιμωρητι-
κοὺς τάξας αὐθυποφάσεως. ζημία γὰρ δὴ τοῖς πλεί-
στοις τῶν παραβαινόντων ὅτι θάνατος, αὐ μοιχεύσῃ τις, αὐ
βιάσῃ κόρην, αὐ ἄρσενι τολμήσῃ παῖδα προσφέρειν,
αὐ ὑπομείνῃ παθεῖν πρᾶξιν. ἔστι δὲ καὶ δὴ δούλοις ὁ-
μοίως ὁ νόμος ἀφαιρετικός, ἀλλὰ καὶ πρὸς μέζω οἵ-
τις κακουργήσειν ἢ σταθμῶν, καὶ πρὸς πρᾶσιν ἀδίκε
καὶ δόλῳ χρωμένῳ, κἂν ὑφέληται τις ἀλλότριον, κἂν
ὃ μὴ κατέθηκεν αἱρήσεται, πάντων εἶναι κολάσεις, οὐχ
οἷαν παρ' ἑτέροις, ἀλλ' δὴ τὸ μέζον. πρὸς μὲν γὰρ γονέων ἀδικίας, ἢ τῆς εἰς θεὸν εὐσεβείας, κἂν μελλήσῃ
τις εὐθὺς ἀπόλλυται. τοῖς μὲν τοι καὶ τοῖς νόμοις πάν-
τα πρᾶττουσι, τὸ γένος ἐστὶν ἀκριβοῦν, οὐδὲ χρυσοῦ,

A re: omnibus autem viuentibus legitimum esse constituit, vt aliquo moriente & concurrant, & gemitus lamentationis effundant. Purificari autem iubet etiam domesticos funere celebrato: vt longè procul sint, quasi videantur mundi esse. Cùm autem aliquis fecerit homicidium vel sponte, vel inuitus, ne horum quidem pœnam tacuit. Parentum honorem post Deum esse constituit: & qui non repensat eorum gratiæ, sed in qualibet parte contristat,
B præcepit esse lapidandum. Iubet etiam senioribus honorem iuuenes exhibere, quoniã cũctis senior Deus est. Nihil permittit celandum apud amicos: non enim amicitiæ sunt apud eũ cui omnia non creduntur. & licèt aliquæ inimicitiæ proueniant, prodi tamen arcana prohibuit. Si quis autem arbiter munus acceperit, morte mulctatur, despiciens quod iustum est, & auxilium reis offerens. Quod quisquam non posuit nõ auferat: & aliena nõ tãgat: mu-
C tuans nõ accipiat vsuras. Hæc, & his multa similia, communionem continẽt nostrorum inter alterutros. Quomodo autem etiam de domestica cura circa alienigenas habẽda docuerit legislator, referri dignũ est, videbitur enim omnibus optimè prospexisse eum, illo ita sentiente, neque propria corrumpamus, neque participari rebus nostris volentibus inuideamus. Quicunque enim volunt sub nostra conuersari lege, accedentes ad eam cum muni-
D ficentia suscipit, non genere solummodo, sed etiam voluntate vitæ putans esse consortiũ. Eos autem qui obiter aduenient, misceri solẽnitatibus noluit: alia tamẽ exhibenda cõstituit. Idẽ omnibus præbendum, igné, aquã, cibum: iter ostendere, non spernere aliquem insepultum. Mitissimè etiam circa hostes quæ sunt agenda sanciuit, vt neque terra eorum exuratur: neque arbores fertiles incidantur. Sed etiam spoliari eos qui in bello cecidêre, interdixit. & capti-
E uis prospexit, quatenus eorũ amoueatur iniuria, & maximè fœminarũ. Sic autẽ eximiè nos mansuetudinẽ atq; clementiã studuit edocere, vt etiam de animalibus irrationalibus non taceret: sed horũ tantũmodo vtilitatem legitimã concedens, ab omni nos alia causa prohibuit. Quæcunque enim veluti domestica oriuntur in ædibus, hęc interdixit occidi: sed neque parentes denique præcepit vnà cum pullis auferri. Et licèt hostilia sint animalia laborũ socia,
F eis tamen parcẽdum esse sanciuit. Sic vndique ea quæ ad mansuetudinem pertinent obseruauit: doctrinalibus quidem, sicuti prædictum est, legibus vtens & alias rursus contra transgressores causa punitionis sine excusatione desigens. Mulcta namque in plurimis causis trãsgredientium, mors est. Si adulterium commiserit aliquis, si vim puellæ fecerit. Si masculi turpe tentamentum præsumpserit, aut patiatur sustinere tentatus. Similiter autem est lex in-
G euitabilis & in seruis, sed etiam de mensuris, vel si quis de ponderibus dolum fuerit operatus, & de iniusta venditione: ac fraude si quis vel detraxerit alienã rem, aut quod non posuit abstulerit, cohibẽdi hi sunt vindicta, nõ quali apud alios, sed valde maiori. de iniuria verò parentũ, vel impietate quæ sit in Deũ, si vel tẽtet hoc aliquis, mox perimit. At his qui secũdũ legẽ vniuersa faciũt, præmiũ tribuitur, nõ aurũ, nõ argẽtũ,

neque corona lapillis distincta: sed vnusquisque testem habens conscientiam suam, valde proficit, legislatore prophetante, & Deo fidem condonante firmissimam his qui seruant leges: & licèt pro his mori contingat, concurrunt tamen alacres ad occasum, sperantes fore, vt vita melior ex mutatione conferatur. Pigeret itaq; nunc hoc me conscribere, nisi opera essent omnibus manifesta: quoniam sæpenumero multi nostrorũ progenitorũ, ne vel sermonem solũmodo extra legẽ proferrẽt, omnia passi sunt viriliter sustinere. Quin & si ignota gens nostra omnibus hominibus esset, nec palàm esset voluntaria nostra legum obseruatio, si Græcis aut legisse se in historiis aliquis narraret, aut in orbe incognito reperisse, homines talẽ tãq; honestã de Deo opinionẽ habentes, atq; in talibus legibus multis seculis cõstãter permanẽtes, omnes reor demiraturos, propter cõtinuas quæ apud ipsos sunt mutationes. Denique eos qui conscribere proximè de repub. & legibus tentauêre, tanquam de incredibilibus compositionibus quidã frequẽter accusant dicentes, quoniam impossibilia sumpserint, argumenta. Et alios quidem taceo philosophos, quicũque huiusmodi negotium in suis conscriptionibus habuêre: Plato autem mirabilis apud Græcos, tanquam & honestate vitæ præcedens: & virtute sermonũ & persuasione philosophiæ cunctos excellẽs, ab his, qui sibi videntur præstãtes, in rebus ciuilibus, perpetuò pene illuditur, cauillísque comicis traducitur. cùm vtique qui illius verba considerauerit, frequenter & facilè reperiat, quę etiam consuetudini plurimorum proxima esse noscuntur. Ipse siquidem Plato confessus est, quia veram de Deo opinionem propter ignorantiã plebis proferre securum non est. Sed Platonis quidem verba vana esse putant, & multa licencia composita atque conscripta: maximè verò legislationem Lycurgi mirantur. Spartam cũcti concelebrant, quoniã in illius legibus plurimo tempore perdurauit. Ergo hoc manifestum virtutis indicium est, in legibus permanere. Si verò Lacedæmonios admirantur, illorum tempus conferant, cùm ampliùs duobus millibus annorum nostræ reipub. & super hæc sciant, quoniam Lacedæmonij quidem omni tẽpore quo habuêre libertatem, perfectè visi sunt custodisse leges: cùm verò circa eos factæ sunt fortunæ mutationes, pene cũctarũ legum obliti sunt. Nos autem multis casibus euolutis propter regum Asiæ mutationes, neque in nouissima mala veniẽtes, à legib. sumus alienati: nõ vacationis, nec epulationis causa seruãtes eas: quãdo si quis considerare voluerit, multò ampliori testimonio maiores excubias & labores nobis quã Lacedæmoniis videbit impositos. Illi siquidẽ neq; operãtes terrã, neq. circa opificia exercitiũ habẽtes, sed ab omnioperatione remissiores, pingues, & corpore pulchri in ciuitate degebãt, aliis ministris in omnibus vitæ necessariis rebus vtentes, & cibum paratum ab illis accipiẽtes, solum opus bonum atq; æquũ iudicãtes, quiduis facere. & pari quatenus præualerẽt aduersus omnes, contra quos

A ἐ μὴν οὐδὲ ὁ δεύτερος στέφανος. ἀλλὰ τὸ ὑπερβάλλον ἅπαντα τὰ γήϊνα, καὶ θεῦ εἴγε τὸ φίλον ἐστί. καὶ δὴ τῶν θεοφιλοῦς αὐτὸς τοιαύτη ἡ αὐτακήρυξις. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ τὸ συνειδὸς ἔχων μάρτυρα πεπίστευκε, τῷ μὲν νομοθέτῃ θεοφιλεύσαντος, τῷ δὲ θεῦ τὴν πίστιν ἐχυρὰν παρεχομένου, ὅτι τοῖς τοῖς νόμοις διαφυλάξασι, κἂν εἰ δέοι θνήσκειν ὑπὲρ αὐτῶν, εὐθύμως ἀποθανεῖσθαι, εἴδωκεν ὁ θεός, χρηστὸν τὸ πάλιν καὶ βίον ἀμείνω λαβεῖν ἐν θεῖξοπῆς. ἄκνει δὲ αὐ ἐγὼ γεῦ ταῦτα γράφειν, εἰ μὴ διὰ τὴν ἔργων ἦν ἅπασι φανερὸν, ὅτι πολλοὶ καὶ πολλάκις ἤδη τῶν ἡμετέρων, θεῖ τὸ μηδὲ ῥῆμα μόνον φθέγξασθαι παρὰ τὸν νόμον. πάντα παθεῖν γενναίως ὑπέστησαν. κἂν τί τι μὲν συμβεβήκοι γνώριμον ἡμῖν τὸ ἔθνος ἅπασιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν κἂν φανερὰ κεῖσθαι τὴν ἐθελούσιον ἡμῖν τοῖς νόμοις ἀκολουθίαν, εἰ συγγραφεῖς λέγων αὐτὸς ἀπεγίνωσκε τοῖς ἕλλησιν. ἔπου γε θεῖτυχεῖν ἔξω τῆς γενομένης γῆς ἔφασκεν ἀνθρώποις, τοιαύτην μὲν ἔχουσι δόξαν καὶ ὅτου σεμνὴν θεῖ θεῦ, τοιούτοις δὲ νόμοις πολλὴν αἰῶνα βεβαίως ἐμμένοντας, πάντας ἂν οἶμαι θαυμάσαι διὰ τὰς συνεχεῖς παρ' αὐτοῖς μεταβολάς. ἀμελεῖ τὴν γράψαι περὶ ἑλλήνων πολιτείας καὶ νόμους διεχρήσαντο, ὡς θαυμαστὸν καὶ σύνεσιν κατηγορεῖν, φάσκοντες αὐτοὺς λαβεῖν ἀδυνάτους ὑποθέσεις. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους θαυμαλείπω φιλοσόφους, ὅσοι τι τοιοῦτον ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐπεφαίνεσθαι. πλάτων δὲ θαυμαζόμενος παρὰ τοῖς ἕλλησιν, ὡς καὶ σεμνότητι βίου διενεγκὼν, καὶ δυνάμει λόγων καὶ πρᾴοτητι πάντας ὑπεραίρας τοῖς ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας, ὑπὸ τῶν φασκόντων δίκαιος εἶναι τὰ πολιτικὰ, μικροῦ δεῖν χλευάζεται καὶ κωμῳδούμενος διατελεῖ. καὶ τὰ ἐκείνου σκοπῶν, συγγράμματα αὐτὰ θεῖ ῥάδιον ὄντα καὶ τῶν πολλῶν αἴτια συνηθείας. αὐτοὺς δὲ πλάτων ὡμολόγησεν, ὅτι τὴν ἀληθῆ θεῖ θεῦ δόξαν εἰς τὴν τῶν ὄχλων ἄγνοιαν οὐκ ἦν ἀσφαλὲς ἐξενεγκεῖν. ἀλλὰ τὰ μὲν πλάτωνος νόμοις πινὰς εἶναι καινοὺς νομίζουσι καὶ πολλῷ ἐξουσίαν κεκαλλιγραφημένους. μάλιστα δὲ τὴν νομοθεσίαν λυκοῦργον τὸ θαυμάζουσι καὶ τῷ παρὰ τῷ ἅπαντες ὑμνοῦσιν, ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις δὴ πλεῖστον ἔνεγκεν. οὐκοῦν τοῦτο τὸ ὁμολογούμενον τεκμήριον ἀρετῆς εἶναι, τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. οἱ δὲ λακεδαιμονίους θαυμάζοντες, τὸν ἐκείνων χρόνον ἀπαθαλλάττουσι τοῖς πλείοσιν ἢ διχιλίοις ἔτεσι τῆς ἡμετέρας πολιτείας. καὶ θεωρεῖν λογίζεσθωσαν, ὅτι λακεδαιμόνιοι μὲν ὅσον ἐφ' ἑαυτῶν χρόνον εἶχον τὴν ἐλευθερίαν, ἀκριβῶς ἔδοξαν τοῖς νόμοις διαφυλάττειν. ἐπεὶ μὲν τοῖς θεῖ αὐτοὺς ἐγένετο μεταβολαὶ τῆς τύχης, μικροῦ δεῖν ἁπάντων ἐξελάθοντο τῶν νόμων. ἡμεῖς δὲ ἐν τύχαις μυρίαις γεγονότες, διὰ τὰς τῶν βασιλευσάντων τῆς ἀσίας μεταβολὰς, οὐδὲ ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν δεινῶν τοὺς νόμους θεραπεύομεν, οὐκ ἀρχίας οὐδὲ ζυφῆς αὐτοὺς χρεῖν θεῖ ἐποντες. ἀλλ' εἴ τις ἐθέλοι σκοπῶν, πολλῷ πλείονι τῆς θεοκύσης δεῖ τιμᾶσθαι λακεδαιμονίοις μαρτυρίας, μείζοσι ἄθλοις καὶ πόνοις ἡμῖν δεῖ πεθέντας. οἱ μὲν γὰρ μήτε γῆν ἐργαζόμενοι, μήτε θεῖ τέχνας ποιοῦντες, ἀλλὰ πάσης ἐργασίας ἄφετοι λιπαροὶ, καὶ τὰ σώματα θεῖς κάλλος σκοποῦντες, δεῖ τῆς πόλεως δεῖ ἦν ἄλλοις ὑπηρέτας θεῖς ἅπαντα τὰ τῷ βίου χρώμενοι, καὶ ξοφεῖν ἐποίουν παρ' ἐκείνων λαμβάνοντες. ἐφ' ᾧ δὲ τοῦτο μόνον τὸ καλὸν ἔργον καὶ φιλάνθρωπον, ἅπαντα θεῖ θεάτων καὶ πάχειν ὑπομένοντες, τὸ κρατεῖν πάντων ἐφ' οἷς αὐ σρα-

B

C

D

E

F

G

αὐ στρατεύωσιν. ὅτι δὲ μηδὲ τοῦτο κατόρθωσαν ἐφ' λί-
γιστον. οὐ γὰρ καθ' ἕνα μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ πολλάκις ἀ-
θρόως τοῦ τοῦ νόμου προστάγματα ἀμελήσαντες, αὐ-
τοὺς μετὰ τῶν ὅπλων παρέδοσαν τοῖς πολεμίοις. ἆρ' οὖν
κἀμὲ παρ' ὑμῖν οὐ λέγω τοσούτους, ἀλλὰ δύο ἢ τρεῖς ἔγω-
γε προδότας γεγενημένους τοῦ νόμου. οὐχὶ τὸν ῥᾷστον ἐ-
κεῖνον λέγω, τὸν συμβαίνοντα τοῖς μαχομένοις, ἀλλὰ
τὸν μετὰ λύμης τοῦ σώματος, ὅπερ ἐν δοκεῖ πάντων
χαλεπώτατος εἶναι τ' ἔγω νομίζω πολλὰ κακὰ πάσχοντας
ἡμᾶς, οὐχ ὑπὸ μίσους προσφέρεσθαι ὡς ὑποχείριοι,
ἀλλ' ὡς θαυμαστόν τι θέαμα βουλομένοις ἰδεῖν, εἴ τι-
νές εἰσι ἄνθρωποι, οἱ μόνον ἓν κακὸν ἀπιστοῦν-
τες, εἰ τολμῶεν τὰ δεδεγμένα τοῖς ἑαυτῶν νόμοις, ἢ λόγον
εἰπεῖν παρ' ἐκείνοις δεδοξασμένοις. οὐ χρὴ δὲ θαυ-
μάζειν εἰ τοῦς θάνατον αἱρεῖσθαι ἕνεκα τοῦ νόμου
δεδεγμένοι τοὺς ἄλλους ἅπαντας. εἰ δὲ γὰρ τὰ ῥᾷστα δο-
κοῦντα τῶν ἡμετέρων ὑπομένειν ἀμάχητον, ἄλλοι ῥᾳδίως
ὑπομένουσιν, αὐτουργίαν λέγω καὶ ἐδωδῆς λιτότητα. ἢ
τὰ μηδὲν εἰκῆ, μηδ' ὡς ἔτυχεν ἕκαστος ὑπὸ τοῦ θυμικοῦ
φαγεῖν ἢ πιεῖν. ἢ σπουδάσαι τρυφῆσαι ἢ πολυτελείᾳ.
καὶ πάλιν ἀρχαίας ὑπομένειν τάξιν ἀμετακίνητον. ἀλλ'
οἱ τοῖς ξίφεσιν ὁμόσε χωροῦντες, καὶ τοὺς πολεμίους ἐκ
ἐφόδου ἐκπόδων, τοῖς προστάγμασι τοῖς τοῦ δικαίου
οὐκ ἀπεβλέψαν ἡμῖν ὁ πάλιν ἐκ τοῦ τοῦτο τοῦ νόμου
προθαρρεῖν ἡδέως καὶ κοῦ τοῦτον δεδείκνυται τὸ
γενναῖον. εἶτα λυσιμαχοι καὶ μόλωνες, καὶ τοιοῦτοί τι-
νες ἄλλοι συγγραφεῖς, ἀδοκιμάστοι σοφισταί, μισερα-
κίων ἀπατεῶνες ὡς πάνυ ἡμᾶς φαυλοτάτους ἀνθρώ-
πων λοιδορεῖν. ἐγὼ δ' οὐκ αὐ βουλόμην τοῦ τοῦ παρ'
ἑτέρου νομίμων ἐξετάζειν· τὰ γὰρ ἡμῖν φυλάτ-
τειν πρέπον ἐστίν, οὐ τοῦ ἀλλοτρίων κατηγορεῖν. ἢ τοῦ
γε τοῦ μήτε χλευάζειν μήτε βλασφημεῖν τοὺς νομιζο-
μένους θεοὺς παρ' ἑτέροις, αὐτὸς ἡμῖν ὁ νομοθέτης
ἀπείρηκεν, αὐτῶν εἵνεκα προσηγορείας τοῦ θεοῦ. τοῦ γὰρ
κατηγόρων δεῖ τῆς αὐτοδιδάκτου ἡμᾶς ἐλέγχειν
οἰομένων, οὐχ οἷόν τε καταστῆσαι, ἄλλως τε ἢ λό-
γου μέλλοντος οὐχ ὑφ' ἡμῶν ἐλεγχθήσεσθαι νῦν αὐ-
τὸν συντεθέντων, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν εἰρημένου καὶ λίαν
δεδοκιμασμένου. τίς γὰρ τοῦ τοῦ τοῖς ἕλλησιν ὅλη σο-
φία τεθαυμασμένων οὐκ ὅλη τετίμηκεν. καὶ ποιητοῦ
τοῖς ὅλη φανεστάτοις, καὶ νομοθετοῦ τοῖς μάλιστα πιστ-
ευομένοις, ὅ τι τοιαύτας δόξας τοῦ θεῶν ἐκ ἀρχῆς
τοῖς πλήθεσιν ἐγκατασπείραν, ἀριθμῷ μὲν ὁπόσους αὐ
αὐτοὶ θελήσουσιν δεδοφήκασι, ἐξ ἀλλήλων γινομέ-
νους, καὶ κατὰ παντοίους τρόπους γενέσεων. τούτους γὰρ καὶ διαι-
ροῦντες τόποις καὶ οἰκήσεσι, ὥσπερ τοῦ ζώων τὰ γένη, τοὺς
μὲν ὑπὸ γῆν, τοὺς δὲ ἐν θαλάττῃ, τοὺς μὲν τοι πρεσβυ-
τάτους αὐτῶν ἐν Ταρτάρῳ δεδεμένους. ὅσοις δὲ τὸν οὐρανὸν
ἀπένειμαν, τούτοις πατέρα μὲν τοῦ λόγῳ, τύραννον δὲ
τοῖς ἔργοις καὶ δεσπότην ἐπιστήσαντες, καὶ δεῖ τοῦτο σωνι-
σταμένου ὅλη βεβλαβὼ ἐπ' αὐτῷ, ὑπὸ γυναικὸς καὶ ἀδελφοῦ
καὶ θυγατρός, μιᾷ ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἐγεννήσεν, ἵνα
δὴ συλλαβόντες αὐτὸν καθείρξωσιν, ὥσπερ αὐτὸς ἐ-
κεῖνος τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ. ταῦτα δικαίως μέμ-
ψεως πολλῆς ἀξιοῦσιν οἱ φρονήσει διαφέροντες. καὶ
πρὸς τούτοις καταγελῶσιν εἰ τοῦ θεῶν τοὺς μὲν ἀγε-
νέστερα, καὶ τοὺς δὲ φρονιμωτέρους καὶ γενναιοτέρους
τοῦ χρὴ δοκεῖν. ἄλλους δὲ τινὰ χώρᾳ πρὸς τὰς τέχνας, χαλκεύοντά τινα, τινὰ δὲ ὑφαίνουσαν, τὸν δὲ πολε-

A bella susciperent: quod autem ne hoc quidem adipisci potuerunt, omitto dicere. Non enim singuli solummodo, sed multi frequenter eorum subitò legis præcepta negligentes, semetipsos cum armis hostibus tradidêre. Putáine & apud nos, non dico tanti, sed duo vel tres agniti sunt proditores effecti legum, vel mortem formidantes, non dico illã facilè, quæ solet præliantibus euenire: sed eam quæ cum multa corporum afflictione, & multa crudelitate videtur accidere. Quã (vt ego puto) quidam præualentes nobis non per odium subiectis imposuêre, sed admirandum quoddam spectaculũ videre volẽtes, si qui sunt homines, qui vnum tãtummodo credant esse pessimum, si agere quicquam extra leges suas vel sermonem apud eos dicere compellantur. Non tamẽ mirari decet, si mortẽ fortissimè tuleramus pro legibus, & vltra alios vniuersos. Nõ enim quæ leuia videntur nostris studiis alij facilè patiũtur, hoc est operationem, cibíq; simplicitatem, & vt nihil fortuito, neque quod quisq; desiderat vescatur aut bibat, aut ad cõcubitum quẽlibet accedat, aut splẽdidè vestiatur, aut sine nobilitate vocet. Sed illud attendendum est, si gladiis vtentes, & hostes ab inuasione fugantes, præcepta legis circa cibos sustinere possunt. Nobis verò gratum est propter hæc legibus obedire, & in illis fortitudinis specimen ostendere. Eant nũc Lysimachi & Molones, & quidam huiusmodi alij scriptores, improbi sophistæ, adolescentum deceptores, & quasi prauissimis nobis derogare contendant. Ego sanè nolim de legibus alienis examinationem facere. Noster enim mos est propria custodire, non aliena potiùs accusare. Et vt neque ridere neque blasphemare debeamus eos, qui apud alios putãtur dij, apertè nobis legislator interdixit propter ipsam appellationẽ. De accusatoribus autem per obiectiones suas nos increpare volentibus, tacendum non est, cùm vtique non à nobis nunc sermo compositus eos arguere videatur, sed à multis probabiliter iam præmissus. Quis igitur eorum, qui apud Græcos sapientia sunt mirabiles, non redarguit nobilissimos poëtas & præcipuè legislatores, quoniam huiusmodi sectas de deis ab initio populis instituêre, dicentes eos numero quidem quantos ipsi voluêre, ex alterutris verò & diuersis natiuitatibus procreatos? Hos autem diuidẽtes locis & habitaculis, tãquam genera animalium, alios quidem sub terra, alios in mari, seniores autẽ eorũ in tartaris vinctos esse dixêre: quibus verò attribuêre cœlũ, his sermone quidẽ patrõ, operibus autem tyrannum atque dominum superposuêre. Propterea aduersus eum constituêre insidias per vxorem, & fratrem, & filiam, quam ex eius capite fingunt generatam, vt alligantes eum appenderent, sicut ipse suum dicitur patrẽ. Hæc iustè accusatione digna conqueruntur, qui sapientiæ virtute præcellunt. Hi super hæc deridentes adiiciunt: Si deorum aliquos quidem ephebos & adolescentes, alios autem seniores & barbaros esse credendum, alios constitutos super artes, & quendam fabrũ, aliam verò textricem, aliũ verò peregri-

nantem, & cum hominibus contendentem, alios autem citharizantes, aut arcu gaudentes: deinde inter alterutros seditiones effectas, & propter homines contentiones constitutas, vt non solùm inter se alij aliis manus immitterent, sed etiam ab hominibus vulnerati lugerent, malaque perferrent: & quod super omnia est luxuriosius, si intemperantia permixtionis vterentur: quomodo non erit incongruum amores & concupiscentias ad vniuersos attinere, simul masculos & ad fœminas. Deinde fortissimus & primus eorum pater, seductas à semetipso, impregnatásq; mulieres, diruptas submersásque spernit: & eos qui ex eo sunt nati neque liberare potest, fato constrictus, neque sine lacrymis eorum perferre mortes. Bona sunt hæc, & his alia cõsequentia, id est adulteria in cælo visa, & sic impudenter à diis celebrata, vt iam alij inuidere se profiterentur in tali fœditate vincto. Quidenim alij facturi non essent, dum neque senior atque rex valuisset impetum suum à mulierum permixtione retinere. Alij verò seruientes hominibus, & nunc quidem ædificantes causa mercedis, nunc verò pascentes: alij autem malignorum modo infero carcere colligati. Quẽ igitur sapientium talia non accendant, vt hæc componentes redarguat, & multam stultitiam his credentium reprehendat? Alij verò & terrorem quendam vel metum, necnon & rabiẽ, atque seductionem, omnéque pessimas passiones in Dei natura fingere præsumpsêre. Et horum quidem nobilioribus etiam ciuitates sacrificare suasêre. Siquidem in multa necessitate consistunt, vt quosdam deorũ putent bonorũ esse largitores, alios autem vocent aduersarios, quãdo eos veluti malignissimos homines muneribus atque donis placare contendunt, magnum quoddam malum se suscepturos ab eis existimantes, nisi mercedem eis studiosè præbuerint. Quæ igitur causa est tantæ huius iniquitatis atque delicti circa Deum? Ego quidem arbitror, eo quòd neque veram Dei naturam ab initio eorum legislatores agnouerint, neque quantum percipere potuêre; perfectam sententiam diffinientes reip. tradidêre: sed velut aliud quiddam vilius neglexerunt, dantes potestatem poetis, vt quos vellent deos introducerẽt hæc omnia patientes: rhetoribus verò vt de repub. scriberent, & de peregrinis diis decreta proferrent. Sed etiam pictores & plastæ in hoc apud Græcos multã habuêre potestatem, vt vnusquisque formam quam vellet secundùm modùm suæ opinionis exponeret, alius quidem ex luto quod vellet fingens, alius verò pingens. Opifices itaque qui maximè putantur esse præcipui, ebur & aurum habẽt, ad hoc suæ semper nouitatis argumẽtum. Proinde, apud eos priores quidem dij florẽtes honoribus, fenuerunt: alij verò noui clàm introducti, religione potiuntur: & templorum alia quidẽ desolata, alia verò nuper secundũ hominũ voluntatem ædificantur: cùm contrà oporteat opinionẽ de Deo, eiúsq; culturã immobili religione seruare. Apollonius siquidẽ Molon

A μῶντα, καὶ μὴ ἀνθρώπων μαχόμενον. τοὺς δὲ κιθαρίζοντας, καὶ τοξικῇ χαίροντας, εἶτ' αὐτοῖς εἰς νομίμας φορὰς ἀλλήλους τάσας, καὶ τοῖς ἀνθρώποις φιλονεικίας, μάχας τε μὲν μόνον ἀλλήλοις τὰς χεῖρας προσφέρειν, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἀνθρώπων τραυματιζομένους ὀδύρεσθαι καὶ κακοπαθεῖν. τὸ δὲ πάντων ἀσελγέστερον, τὴν τοιαύτας μίξεις ἀκρασίαν καὶ τοὺς ἔρωτας, πῶς οὐκ ἄτοπον μικρῷ δεῖν ἅπασι προσάψαι, καὶ τοῖς ἄρρεσι τὴν θεὸν καὶ τὴν θηλείας.

B εἶθ' ὁ γυναικοπαίστης καὶ φορέτης αὐτὸς ὁ πατὴρ τὰς ἀπατηθείσας ὑπ' αὐτοῦ καὶ γυμνομένας καταφορᾷ, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν γενομένους οὔτε σώζειν δυνάμενος, κρατούμενος ὑπὸ εἱμαρμένης, οὔτ' ἀδακρυτὶ τοὺς θανάτους αὐτῶν ὑπομένει. καλά γε ταῦτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπίμενα, μοιχείας μὲν ἐν οὐρανῷ βλεπουμένας οὕτως αἰσχυνόμενος ὑπὸ τῶν θεῶν, ὥστε πᾶς καὶ ζηλῶν ὁμολογεῖν τοῖς ἐν αὐτῇ δεδεμένοις. τί γὰρ οὐκ ἔμελλον, ὁπότε μηδὲ ὁ πρεσβύτατος

C καὶ βασιλεὺς ἐδυνήθη τὸν πρὸς τὴν γυναῖκα μίξεως θηρεῖν τὴν ὁρμὴν, ὅσον χρόνῳ εἰς τὸ δωμάτιον ἀπῆγεν; οἱ δὲ δὴ δουλεύοντες τοῖς ἀνθρώποις θεοὶ, καὶ τὸν μὲν οἰκοδομοῦντες ὅτι μισθοῦ, ναῦν δὲ ποιμαίνοντες, ἄλλοι δὲ ζόφον κακόργων ἐν χαλκῷ δεσμωτηρίῳ δεδεμένοι πάντα τὰ εὖ φρονούντων οὐκ ἂν παροξύνειαν, καὶ τοῖς τοῦτο συνιοῦσιν ὅτι πλήξαι, καὶ πολλὴν δύνθειαν κατηγορεῖν τῆς πρεσβείας. οἱ δὲ καὶ δίκαιον πάνυ καὶ φόβον πᾶσιν δὲ λύσ-

D σειν καὶ ἀπάτην, καὶ τί γὰρ οὐχὶ τῆς κακίστων πάθων εἰς θεοῦ φύσιν καὶ μορφὴν ἀπέπλασαν. τοῖς δὲ εὐφημοτέροις τούτων καὶ θύειν τὰς πόλεις ἔπεισαν. τοιγαροῦν εἰς πολλὴν ἀνάγκην καθίστανται, τοὺς μὲν πάνυ τῆς θεῶν νομίζειν δεσπόζειν ἀγαθῶν, τοὺς δὲ καλεῖν ἀντιστρόφους. εἶτα δὲ τούτοις ἄπειρ τοὺς πικρότατοις τῆς ἀνθρώπων χάριν καὶ δώροις ἀπεστέρουν, μέγά τι λύμεσθαι κακὸν ὑπ' αὐτῶν προσδοκῶντες, εἰ μὴ μισθὸν αὐτοῖς ἐπιδόοιεν. τί τοίνυν τὸ αἴτιον τοσαύτης ἀνο-

E μαλίας, καὶ τὸ θεῖον πλημμελείας; ἐγὼ μὲν ὑπολαμβάνω, τὸ μήτε τὸν ἀληθῆ τῆς θεοῦ φύσιν ἐξ ἀρχῆς συνιδεῖν αὐτῶν τοὺς νομοθέτας. μικρὸν ὅσον καὶ λαβεῖν δυνήθησαν, ἀκριβῆ γνῶσιν διορίσαντας, πρὸς τοῦτο ποιήσασθαι τὴν ἄλλην τάξιν τῶν πολιτευμάτων. ἀλλ' ὥσπερ ἄλλό τι τῆς φαυλοτέρου ἐφρόνησαν, τοῖς μὲν ποιηταῖς οὐδὲν ἐπέτρεπον βούλεσθαι θεοὺς εἰσάγειν, πάντα τάχοντας, τοῖς δὲ ῥήτορσι πολιτογραφεῖν κατὰ ψηφισμάτων ξένων θεῶν τὸν ὅπτιστον θεόν. πολλῆς δὲ καὶ ζωγράφοι καὶ πλάσται τῆς εἰς τοῦτο ἐξουσίας τῆς ἑλλήνων ἀπέλαυσαν ἐξουσίας, αὐτὸς ἕκαστος πᾶν μορφὴν ὑπονοῶν. ὁ μὲν ἐκ πηλοῦ πλάττων, ὁ δὲ γράφων. οἱ δὲ μάλιστα θαυμαζόμενοι τῆς δημιουργίας, τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν χρυσὸν ἔχουσι τῆς ἀεὶ καινουργίας τὸν ὑπόθεσιν. καὶ τὰ μὲν τῆς ἱερῶν ἐν ἐρημίᾳ πανταχοῦ εἰσιν, τὰ δ' ἐμπεφιλοτιμήσατο καθίστασι πανδοκεῖς κοσμούμενα. εἰδὼ οἱ μὲν πρότερον ἐν τῇ τιμῇ

F ἀκμάσαντες θεοὶ γεγηράκασιν. οἱ δὲ ὑπ' ἀνθρώπων τῶν ἐν δευτέρᾳ τάξει ὑποβεβλῆσθαι. οὕτω γὰρ εὐφημότερον λέγειν. ἄλλοι δὲ καινοί τινες εἰσαγόμενοι θρησκείας τυγχάνουσιν, ὡς ἐν παριεμένῳ ἂν πρεσβεύειν τοὺς τόπους ἐρημωθέντας καταλιπεῖν. καὶ τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἐρημοῦν, τὰ δὲ νεωστὶ καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων θέλησιν ἕκαστος ἱδρύεται, δέον τοὐναντίον τῶν πρὸς τὴν θεοῦ δόξαν αὐτοὺς, καὶ τῶν πρὸς αὐτὸν τιμῶν ἀμετακίνητον φυλάττειν. ἀπολλώνιος μὲν οὖν ὁ μόλων

τῆς αὐτό-

τῶν μωρῶν εἷς ἦν καὶ τυφωμένων. τοὺς μὲν τοι καὶ ἀλη-
θῆ ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς φιλοσοφήσαντας, οὔτε τῶν εἰρημέ-
νων οὐδὲν διέλαθεν, οὔτε τὰς ψυχαγωγὰς περὶ θεῶν τῶν ἄλλων
ἠγνόησαν. διὸ δὴ καὶ τοὺς μὲν εἰκότως καὶ ἐπαινοῦσι καὶ ἐπαινοῦσι.
οἷς δὴ τὴν ἀληθῆ καὶ πρέπουσαν περὶ τοῦ θεοῦ δόξαν ἡμῖν συνεφώνησαν. ἀφ' ἧς ὁρμηθεὶς ὁ πλάτων οὔτε τῶν ἄλλων οὐδένα ποιητὴν φησὶν δεῖν εἰς τὴν πολιτείαν παραδέχεσθαι, καὶ τὸν ὅμηρον διὰ τιμῆς ἀποπέμπειν, στεφανώσας καὶ μύρῳ αὐτὸν καταχρίσας, ἵνα δὲ μὴ τὴν ὀρθὴν δόξαν περὶ θεοῦ τοῖς μύθοις ἀφανίσῃ. μάλιστα δὲ πλάτων μιμούμενος τὴν ἡμέτερον νομοθέτην, καὶ τὴν μηδὲν οὕτω πάνδεινα παρατίθεν τοῖς πολίταις, ἃς τὸ πάντας ἀκριβῶς τοὺς νόμους ἐκμανθάνειν. καὶ μὴν καὶ περὶ τοῦ μὴ δεῖν ὡς ἔτυχεν ἐπιμίγνυσθαι τινὰς ἔξωθεν, ἀλλ' εἶναι καθαρὸν τὸ πολίτευμα τῶν ἐμμενόντων τοῖς νόμοις φρονεῖν. ὧν οὐδὲν λογισάμενος ὁ μόλων ἀπολλώνιος ἡμᾶς κατηγόρησεν. ὅτι μὴ παραδεχόμεθα τοὺς ἄλλους παρεκτρεπομένους δόξαις περὶ θεῶν· μὴ δὲ κοινωνεῖν ἐθέλομεν τοῖς καθ' ἑτέραν συνήθειαν βίον ζῆν παρευρισκόμενοις. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἴδιον ἡμῶν κοινὸν δὲ πάντων, οὐχ ἑλλήνων δὲ μόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τοῖς ἕλλησιν δοκιμωτάτων. λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς ξενηλασίας ποιούμενοι διετέλουν, καὶ τοῖς αὐτῶν δεῖν δημοσίᾳ πολίταις οὐκ ἐπέτρεπον, δεδιότες ἀμφοῖν ὑποφορούμενοι ζημίαν τοὺς νόμους. ἐκείνοις μὲν οὖν πάλαι δυσκολίας τὴν ἀνδίδοσαν αὐ εἰκότως οὐδενὶ γὰρ οὔτε τῆς πολιτείας, οὔτε τῆς παρ' αὐτοῖς μετεδίδοσαν διαβιβῆς. ἡμεῖς δὲ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ζηλοῦν οὐκ ἀξιοῦμεν· τοῖς μὲν τοι μετέχειν τῶν ἡμετέρων βουλομένοις ἡδέως δεχόμεθα· καὶ τοῦτο αὖ εἶη τεκμήριον οἶμαι φιλανθρωπίας ἅμα καὶ μεγαλοψυχίας. ἐπὶ δὲ λακεδαιμονίων ὅτι πλείω λέγειν. εἰ δὲ κοινωνοῦ τινὶ ἑαυτῶν δόξαντες πόλιν ἀθηναῖοι, πῶς δὲ τούτων εἶχον ἀπολλώνιος ἠγνόησεν, ὅτι καὶ τοῖς ῥήμασι μόνον ἀπὸ τοὺς ἐκείνων νόμους φθεγξαμένους δεῖ θεῶν, ἀπαραιτήτως ἐκόλασαν. τίνος γὰρ ἕνεκα τεθνεῶτος ἀπέθανεν. οὐ γὰρ δὴ παρεδίδου τινὶ τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις, οὐδὲ τῶν ἱερῶν ἐσύλησεν οὐδέν, ἀλλ' ὅτι καινοὺς ὅρκους ὤμνυεν, καὶ τοι δαιμόνιον αὐτῷ σημαίνειν ἔφασκεν, ἢ δεκαπαίζων ὡς φασί τινες λέγουσι, διὰ ταῦτα κατεγνώσθη κώνειον πιὼν ἀποθανεῖν. καὶ διαφθείρειν δὲ τοὺς νέους ὁ κατήγορος αὐτὸν ἐπάτο, τῆς παρ' ἡμῖν πολιτείας καὶ τῶν νόμων ὅτι παρεῖδε αὐτοὺς καταφρονεῖν. σωκράτης μὲν οὖν πολίτης ἀθηναίων τοιαύτην ὑπέμεινε τιμωρίαν. ἀναξαγόρας δὲ κλαζομένιος ἦν, ἀλλ' ὅτι νομιζόντων ἀθηναίων τὸν ἥλιον εἶναι θεόν, ἐκεῖνος δὲ αὐτὸν ἔφη μύλον εἶναι διάπυρον, θανάτου αὐτῷ παρ' ὀλίγας ψήφους κατέγνωσαν. καὶ διαγόρᾳ τῷ μηλίῳ τάλαντον ἐπεκήρυξαν, εἴ τις αὐτὸν ἀνέλοι, ἐπεὶ τὰ παρ' αὐτοῖς μυστήρια χλευάζειν ἐλέγετο. καὶ πρωταγόρας εἰ μὴ θᾶττον ἔφυγε, συλληφθεὶς ἂν ἐτεθνήκει, γράψαι τι δόξας οὐχ ὁμολογούμενον τοῖς ἀθηναίοις περὶ θεῶν. τὸ δὲ δὴ θαυμάζειν εἰ περὶ ἄνδρας οὕτως ἀξιοπίστους διετέθησαν, οἵ γε μηδὲ γυναικῶν ἐφείσαντο; νῦν μὲν γὰρ τινὰ ἱέρειαν ἀπέκτειναν, ἐπεί τις αὐτὸν κατηγόρησεν, ὅτι ξένους ἐμύει θεοὺς, νόμῳ δὲ ἦν τοῦτο παρ' αὐτοῖς κεκωλυμένον, καὶ τιμωρεῖν τὸν ξένον εἰσαγόντων θεὸν ἄδικον θανάτῳ. οἱ δὲ τοιούτῳ νόμῳ

A vnus fuit stultorum atque tumentium. Eos autem qui verè in Græco philosophati sunt, neque prædictorum aliquid latuit, neque frigidæ allegoriæ causas ignorauêre. quapropter illos quidem iustè spreuêre, & circa veram decentémque circa Deum opinionem nobis fuêre concordes. Quod Plato respiciens, neque vllum quempiam poëtarum dicit in repub. esse suscipiendum: & Homerum honorificè amouet, coronatum & vnguẽto delibutum, ne B rectam opinionẽ de Deo fabulis fortè destrueret. Præcipuè namque Plato nostrum legislatorem imitatus est, in hoc quoq; quod illud præcipuè suis ciuibus imperauit, vt omnes perfectè ediscerent leges, & ne fortuitò aliquid extraneorum ciuibus misceretur, sed esset pura respublica, & in legum custodia perduraret. Horum nihil cogitans Apollonius Moló, nos voluit accusare, quoniam non recipimus eos, qui aliis sunt opinionibus præoccupati: neque C communicari patimur eis, qui alia vitæ consuetudine degunt: cùm neque hoc proprium nostrum sit, sed commune cunctorum, non modò Græcorum, sed etiam qui inter Græcos cautissimi fuisse noscuntur. Lacedæmonij nãque peregrinos etiam expellebant, & suos ciues peregrinari nõ sinebãt, corruptionem extra leges ex vtroque metuentes. Illorum igitur citius sæuitiam poterit quilibet arguere, qui nulli neque conuersationis neque coha- D bitationis suæ participationẽ exhibebant. Nos autem aliorum quidem rex zelare non dignamur: participari verò cupiẽtes quæ sunt nostra libenter suscipimus: quod vtique reor indiciũ magnanimitatis atque clementiæ. Sed desino iam de Lacedæmoniis amplius disputare. Athenienses verò, qui communem esse suam gloriantur omnibus ciuitatem, quomodo de his rebus habuerint, Apollonius ignorauit. Hi namque vel verbo solummodo, præter illo- E rum legem, de diis loquentes, ineuitabiliter punierunt. Cuius enim rei gratia Socrates est mortuus? non enim hostibus tradidit ciuitatẽ, neque templa vastauit: sed quia noua iuramẽta iurauit, & quoddam dæmonium significasse referebat, seriò seu ludens, sicuti quidam dicunt, propter hoc cicutæ poculo morte mulctatus est. Insuper etiam corrũpere iuuenes eum accusator aiebat, & conuersationem patriæ legésque contemnere. Et Socrates qui- F dam ciuis Athenienſis, huiusmodi tormenta sustinuit. Anaxagoras autem Clazomenius fuit. Et quia existimantibus Athenienſibus solem esse Deum, ille eum saxum ignitum asseruit, paucorum sententia morte damnatus est. Et aduersus Diagoram Melium talentum decreuerunt, quis occideret eum, quoniam eorum mysteria deridere ferebatur. Protagoras autem, nisi citò fugisset, comprehen- G sus occisus fuisset, eò quòd dubium de diis Athenienſium conscripsisse putabatur. Et quid oportet mirari, si circa viros fide dignos talia gessisse noscantur, qui neq; mulieribus pepercêre? Etenim sacerdotem quandam interfecerunt, quoniam eam quidam accusauit peregrinos colere deos. decretum autem aduersus eos, qui peregrinum introducerẽt Deum supplicium mortis inferebatur. Igitur qui tali lege

vtebantur, palàm est, eò quòd aliorum non A credederent esse deos. Non enim si credidissent, seipsi fructu ex pluribus diis priuassent. Quin & Scythæ cædibus gaudentes humanis, & paululum differentes à bestiis, arbitrantur tamen sua mysteria esse custodienda: Anacharsim sapientia mirabilem apud Græcos, aduenientem interemerunt, quoniam videbatur Græcorum deorum ad eos venisse plenissimus. Multos autem & apud Persas inuenias pro ea causa tormentis affectos. Sed palàm est, quoniam Apollonius Persarum legibus cōgaudebat, illósque mirabatur: quippe cùm Græci eorum fortitudinem atque concordiam vnanimitatis, quam habuêre de diis, mirati sunt, hanc scilicet fortitudinem, quam in templis eorum cōcrematis habuerūt. Is etiam studiorum omnium imitator extitit Persicorum, vxoribus alienis contumelias faciens, filiósque excæcans. Apud nos autem mors decreta est, si quis vel irrationabilia animalia hoc modo lædat: & ab his legibus nos abducere neque timor potuit præpotentium potestatum, neque zelus eorum qui apud alios honorantur. Sed neque fortitudinem ideo exercemus, vt bella auaritiæ causa suscipiamus, sed vt legum iura seruemus: & cùm alia detrimenta mansuetè sustineamus, si quis nos de legibus mouere tentauerit, tunc etiam vltra virtutem rebellare contendimus, & vsque ad calamitates nouissimas perduramus. Cur itaque nos alienas æmulemur leges, cū eas neq; à legislatorib. suis seruatas esse videamus? Vel quo modo Lacedæmonij nō sunt ob inhospitalitatem reprehendendi, & negligentiā nuptiarum? Elienses verò & Thebani ob coitum impudētem & extra naturam cum masculis, quem optimè atque vtiliter facere se putabant. Ergo cùm hæc ipsi omnino rebus efficerent, etiā suis legibus miscuêre: quod tātum aliquando valuit apud Græcos, vt etiam diis suis masculorum concubitum applicarent. eadem denique ratione germanarum nuptias retulêre, huiusmodi satisfactionem rerum incongruarum, & extra naturam pro libidine componentes. Desino nunc de suppliciis dicere, & quantas ab initio præbuerint plurimi legislatores absolutiones malignis hominibus, in adulterio quidem pecuniarum, in corruptione autem etiam nuptias sancientes. Quantas autem occasiones contineant de abnegatione pietatis, examinare longissimum est. Iam enim apud plurimos olim meditatio facta est transgrediēdi leges, quod nō agitur apud nos, quando propter eas & diuitiis & ciuitatibus & bonis aliis priuati sumus. Lex autem apud nos seruatur vsque ad mortem. Nullus verò Iudæorum, neque si procul abeat extra prouinciam, regem quamuis acerbum sic metuit, vt vltra vllum legis videatur timere præceptū. Igitur si propter virtutem legum taliter erga eas affecti sumus, concedāt quoniam optimas leges habemus. Sin verò circa prauas nō leges iudicant perdurare, quid ipsi iustissimè non patiantur, meliores non custodientes opere sanctiones? Quia igitur longinquitas tēporis verissima creditur omnium esse probatio, hāc ego testē faciam virtutum legislatoris nostri,

χρώμενοι, δηλονότι τοὺς τῶν ἄλλων οὐκ νομίζοντες θεούς. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς πολλῶν ἀπολαύειν ἐφρόνουν. τὰ μὲν οὖν ἀθηναίων φέρεται καλῶς, σκύθαι δὲ φόνοις χαίροντες ἀνθρώπων, καὶ βραχὺ τῶν θηρίων διαφέροντες, ὅμως τὰ παρ' αὐτοῖς οἴονται δεῖν φυλάττειν καὶ τὸν ὑπὸ τῶν ἑλλήνων δοκοῦντα σοφίᾳ θαυμαζόμενον ἀνάχαρσιν, ἐπιγνόντες πρὸς αὐτοὺς ἀφικόμενον, ἐπεὶ τῶν ἑλληνικῶν θεῶν ἔδοξεν ἥκειν ἀπαλλάττοντος. πολλοὺς δὲ καὶ παρὰ
B σοις ἄν τις δοῦροι καὶ δεῖν τῶν αὐτῶν ἀπαιτοῦν κολασμένους. ἀλλὰ δηλονότι τοῖς παρὰσιν ἔχαιρον νόμοις ἀπολλώνιος. καὶ κείνοις ἐθαύμαζεν. ὅπου γὰρ ἀνδρίας αὐτῶν ἀπήλαυσαν οἱ ἕλληνες, καὶ τὸ ὁμογνωμοσύνης, ἣν εἶχον περὶ θεῶν. ταύτης μὲν οὖν ἐν τοῖς ἱεροῖς οἷς κατέφρυσαν, τὸ ἀνδρίας διδουλεύθη παρὰ μικρὸν ἡδέως. ἁπάντων δὲ καὶ τῶν ὅσα τῶν μιμητὴς ἐγένετο τῶν περσικῶν. γυναῖκας ἀλλοτρίας ὑβρίζων, καὶ παῖδας ἐκ-
C τέμνων. παρ' ἡμῖν δὲ θάνατος ὥρισται, κἂν ἄλογόν τις ζῷον οὕτως ἀδικῇ, καὶ τούτων ἡμᾶς τῶν νόμων ἀπαγαγεῖν, οὔτε φόβος ἴσχυσε τῶν κρατησάντων, οὔτε ζῆλος τῶν παρὰ τοῖς ἄλλοις τιμωμένων. οὐδὲ τὸ ἀνδρίαν ἀσκοῦμεν, ὅτι τοῦ πολέμου ἀρασθαι χάριν πλεονεξίας, ἀλλ' ὅτι τοῦ τοὺς νόμους διαφυλάττειν. τὰς γοῦν ἄλλας ἐλαττώσεις φέρειν ὑπομένοντες, ἐπειδάν τινες ἡμᾶς τὸ νόμιμα κινεῖν ἀναγκάζωσι, τότε καὶ παρὰ δύναμιν ἀγωνιζόμεθα πολέμου, καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων τῶν συμφο-
D ρῶν εἰς καρτερεῖν μένομεν. διατί γὰρ καὶ ζηλώσομεν τοὺς ἑτέρων νόμους, ὁρῶντες μήτε παρὰ τοῖς θεμένοις αὐτοὺς τετηρημένους. πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον λακεδαιμόνιοι μὴ τὸν ἀνεπιμιξίαν καταγινώσκειν πολιτείας, καὶ τὸν ἀεὶ τοὺς γάμους ὀλιγωρείας. ἠλεῖοι δὲ καὶ θηβαῖοι τὸν παρὰ φύσιν καὶ ἄγαν αἰσχρὸν πρὸς τοὺς ἄρρενας μίξεις. ἃ γοῦν πάλαι κάλλιστα καὶ συμφορώτατα πρᾶττειν ὑπελάμβανον, ταῦτ' εἰμὶ καὶ πανταχόθεν τοῖς ἔργοις πεφύκασιν,
E οὐχ ὁμολογοῦσιν, ἀλλὰ τοὺς ἀεὶ αὐτῶν νόμους ἀναμίγνυν), τοσοῦτον ποτὲ παρὰ τοῖς ἕλλησιν ἰσχύσαντας, ὡς τε καὶ τοῖς θεοῖς τὰς τῶν ἀρρένων μίξεις ἐπιφήμισαν. καὶ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τοὺς τῶν γνησίων ἀδελφῶν γάμους, ταύτην ἀπολογίαν αὐτῶν τῶν ἀπόντων καὶ παρὰ φύσιν ἡδονῶν συνιστάντες. ἐπὶ πολὺ δεῖ τῶν πεπραγμένων λέγειν, ὅσας μὲν ἐξ ἀρχῆς ἔδοσαν οἱ πλεῖστοι νομοθέται τοῖς πονηροῖς διαλύσεις, ὅτι μοιχείας μὲν ζη-
F μίας χρημάτων, ὅτι φθορεῖς δὲ γάμους νομοθετήσαντες. ὅσας καὶ ἀεὶ τῆς ἀσεβείας προφάσεις περιέχουσιν ἀρνήσεως, εἰ καί τις ὅτι χειρίστοις ἐξετάζοι. ἤδη γὰρ παρὰ τοῖς πλείοσι μελέτη γέγονε τὸ παραβαίνειν τοὺς νόμους. οὐ μόνον καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ κἂν πλούτου καὶ πόλεων καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν στερηθῶμεν, ὁ γοῦν νόμος ἡμῖν ἀθάνατος διαμένει. καὶ οὐδεὶς ἰουδαίων οὔτε μακρὰν οὔτως ἂν ἀπέλθοι τῆς πατρίδος, οὐδ' ὅτι μικρὸν φοβηθήσεται δεσπότας,
G ὡς μὴ περὶ ἐκείνου δεδιέναι τὸν νόμον. εἰ μὲν οὖν διὰ τοῦ ἀρετοῦ τῶν νόμων οὕτω πρὸς αὐτοὺς διακείμεθα, συγχωρησάτωσαν ὅτι κρείττους ἔχομεν νόμους. εἰ δὲ φαύλοις οὕτως ἡμᾶς ἐμμένειν ὑπολαμβάνουσι, τί οὐκ αὐτοὶ δικαίως πάθοιεν, τοὺς κρείττους οὐ φυλάττοντες. ἐπεὶ τοίνυν ὁ πολὺς χρόνος πιστεύεται πάντων τῶν δοκιμαστὴς ἀληθέστατος, τοῦτον αὐτοπτήσαιμι ἐγὼ μάρτυρα τῆς ἡμῶν τοῦ νομοθέτου

καὶ τῆς

καὶ τὸ ὑπ' ἐκείνου φύσις περὶ τοῦ θεοῦ παραδοθείσης. A
ἀπείρου γὰρ τοῦ χρόνου γενομένου, εἴ τις αὐτὸ παραβάλλοι τῷ τῶν ἄλλων νομοθετῶν ἡλικίᾳ, πάντων δίκαιος τοῦτον. ὑφ' ἡμῶν τε δεδηλώθησαν οἱ νόμοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ἀεὶ καὶ μᾶλλον αὐτῶν ζῆλον ἐμπεποιήκασι. πρῶτον μὲν γὰρ οἱ παρὰ τοῖς ἕλλησι φιλοσοφήσαντες, τὴν μὲν δοκεῖν τὰ πάτρια διεφύλαττον, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐκείνῳ κατηκολούθησαν. ὅμοια μὲν περὶ θεοῦ φρονοῦντες, B
δικαιοσύνας δὲ βίου καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας διδάσκοντες. οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ πλήθεσιν ἤδη πολὺ ζῆλος γέγονεν ἐκ μακροῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας. οὐδ' ἔστιν οὐ πόλις ἑλλήνων οὐδὲ βαρβάρων, οὐδὲ ἔθνος, οὐδὲ μὴ τὸ τῆς ἑβδομάδος ἡμῖν ἀργοῦμεν ἡμεῖς, τὸ ἔθος οὐ διαπεφοίτηκεν, καὶ αἱ νηστεῖαι, καὶ λύχνων ἀναλώσεις, καὶ πολλὰ τῶν εἰς βρῶσιν ἡμῖν οὐ νενομισμένων παρέπηται. μιμεῖσθαι δὲ πειρῶνται καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, καὶ τὴν τῶν ἐντῶν ἀνάδοσιν, καὶ τὸ φιλόπονον ἐν ταῖς τέχναις, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν τῇ τῶν νόμων ἀνάγκῃς. τὸ γὰρ θαυμασιώτατον ὅτι χωρὶς τοῦ τῆς ἡδονῆς ἐπαγωγοῦ, οὐδενὸς αὐτὸς καθ' αὑτὸν ἴσχυσεν ὁ νόμος, καὶ ὥσπερ ὁ θεὸς διὰ παντὸς τοῦ κόσμου παροίκηκεν, οὕτως ὁ νόμος διὰ πάντων ἀνθρώπων βεβάδικεν. αὐτὸς γέ τις ἕκαστος τὴν παροῦσαν καὶ τὸν οἶκον ὁπόσον ἐπιστοπῶν τὸ αὐτό, τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις οὐκ ἀπιστήσει. χρὴ τοίνυν πάντων ἀνθρώπων καταγνῶναι πονηρίαν ἐθελοῦσιν, εἰ τὰ ἀλλότρια καὶ φαῦλα περὶ τῶν οἰκείων καὶ καλῶν ζηλοῦν ὅλῃ τῇ θυμήσασιν, ἢ παύσασθαι βασκαίνοντας ἡμῖν τοὺς κατηγορεῖν. οὐδὲ γὰρ ὁπῳδόνῳ τινὸς αὐτοποιούμεθα πρόγματος, τὸν αὐτῶν ἡμῶν τῶν νομοθέτην, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου προφητευθεῖσι περὶ τοῦ θεοῦ πεπιστευκότες. καὶ γὰρ εἰ μὴ συνείδεμεν αὐτοὶ τῆς ἀρετῆς τῶν νόμων ἁπάντων, ὑπὸ τοῦ πλήθους γοῦν τῶν ζηλούντων μέγα φρονεῖν ἐπ' αὐτοῖς προήγθημεν. ἀλλὰ γὰρ περὶ μὲν τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας, τὴν ἀκριβῆ ποιήσομαι παράδοσιν, ἐν τοῖς περὶ ἀρχαιολογίας μοι γραφεῖσι. νυνὶ δ' αὐτῶν ἐπιμνησθῆναι ἐφ' ὅσον ἐμοὶ ἀναγκαῖον, οὔτε τὰ τῶν ἄλλων λέγειν, οὔτε τὰ παρ' ἡμῖν ἐγκωμιάζειν προθέμενος, ἀλλ' ἵνα τοὺς περὶ ἡμῶν ἀδίκως γεγραφότας ἐλέγξω πρὸς αὐτὴν ἀναγδῶς τὴν ἀλήθειαν πεφιλονεικότας. καὶ δήμοι δοκῶ πεπληρῶσθαι διὰ τῆς γραφῆς ἱκανῶς ἃ προὐπεχόμην. καὶ γὰρ ἀρχαιότητι προὔπαρχον ἐπιδείξαι τὸ γένος, τῶν κατηγόρων ὅτι νεώτατον ὄντι εἰρηκότων. καὶ γὰρ πολλοὺς ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἐμνημονευκότας ἡμῶν ἀρχαίους παρέχομεν μάρτυρας, ἐκείνων ὅτι μηδείς ὄντι διαβεβαιουμένων. ἀλλὰ μὴν αἰγυπτίους ἔφασαν ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξιέναι εἰς αἴγυπτον ἐλθόντας ἐντεῦθεν. διὰ δὲ λύπην σωμάτων, αὐτοὺς ἐκβληθῆναι κατεφύσαντο. προαιρέσει καὶ προθυμίᾳ ῥώμης ἐφάνησαν ὅτι τὴν οἰκείαν ὑποστρέψαντες γῆν. οἱ μὲν ὡς φαυλότατον ἡμῶν τὸν νομοθέτην ἐλοιδόρησαν. τῇ δὲ τῆς ἀρετῆς πάλαι μὲν ὁ θεὸς, μετ' ἐκεῖνον δὲ μάρτυς ὁ χρόνος δέδοκται γεγενημένος. περὶ τῶν νόμων οὐκ ἐδέησε λόγου πλείονος. αὐτοὶ γὰρ ἐωράθησαν δι' αὐτῶν, οὐκ ἀσέβειαν μὲν, δυσέβειαν δ' ἀληθεστάτην διδάσκοντες, οὐδ' ὅλῃ μισανθρωπίᾳ, ἀλλ'

opinionisque quam ille de Deo contradidit: nam cùm sit infinitum tempus, si quis cum comparet aliorum legislatorum ætatibus hũc vltra omnes inueniet. A nobis itaque declaratæ sunt leges, & cunctis aliis semper hominibus zelum sui potius præbuerunt. Primi quippe Græcorum, in speciem quidem iura patriæ conseruabant: ipsius autem philosophiæ tractatu illa secuti sunt, de Deo similia sapientes, humilitatéque vitæ communionem inter alterũtros edocentes. Quin etiam populum iam olim multum nostrum pietatem æmulantur, neque est ciuitas Græcorum vsquam aut Barbarorum, nec vlla gens ad quam septimanæ in qua vacamus consuetudo minimè peruenerit, ieiuniáque & candelabra accensa: atque etiam ciborum apud nos solennia plurimi apud multos iugiter obseruare conãtur: insuper imitari etiam cõcordiam, quam nos inter nos obtinemus, & rerũ communionem & industriam in artibus & perduratione necessitatum habere pro legibus. Illud enim mirabilius est, quia absque exactore huius obseruationis, ipsa lex per se homines ita valuit obligare: & quemadmodum Deus in vniuerso mundo consistit, ita lex per cunctos ambulauit. Vnusquisque enim si suam regionem domúmque conspiciat, his quæ dicuntur à me credere non recusabit. Oportet igitur cunctorum hominum spontaneam malitiam reprehẽdere. aut enim volunt nos isti aliena & praua iura, ante propria & meliora zelari: aut certè si hoc nolunt, quiescant nobis per inuidiam accusationes ingerere. nõn enim alicuius odio defendimus hanc causam: sed nostrum honoramus legislatorem, atque credimus, quæ ab illo prophetata de Deo sunt. Denique nisi intelligeremus ipsi virtutem legum, ac certè ob imitantium multitudinem præclarè de eis sentire cogeremur. Sed de legibus quidem & de republica nostra certissimam feci narrationem in his quæ de Antiquitate conscripsi. Nunc autem earum mentionem feci quantum necessarium fuit, neque aliorum vituperare iura neque nostra laudare proponens: sed hoc agens, vt de nobis iniustè conscribentes, & contra ipsam veritatem impudentissimè contendentes, arguerem. Arbitror itaque per hanc conscriptionem abundanter me quæ promisi complesse. Ibi enim ostendi, hoc genus hominum contra quàm calumniatores affirmant, esse antiquissimum: & multos veterum in conscriptionibus suis memoriam habentium nostri, testes exhibui. Dixêre itaque Ægyptios fuisse progenitores nostros: & ostensum est, quia in Ægyptum venerint aliunde. Deinde sunt mentiti, quoniam exinde propter cladem corporis sint expulsi: & apparuit quòd voluntate & magnitudine fortitudinis ad propria sint reuersi. Alij verò tanquam nequissimo viro, legislatori nostro derogare contendunt: cuius virtuti dudum quidem multi post illum, tempus verò longissimum perhibet testimonium. De legibus autem loqui ampliori sermone, nõ fuit opus. Ipsæ namque per semetipsas apparuêre piæ & verissimã habentes intentionẽ: & non ad hominum odiũ, sed

ad rerum communionem potiùs inuitantes, iniquitatum inimicæ, cultricésque iustitiæ, & luxum procul abiiciétes, frugalitatem verò ac industriam erudientes, bellum causa auaritiæ nescientes: fortes autē pro se esse populos præparantes, ad supplicia retribuenda semper ineuitabiles, verbis nequaquam circumueniri faciles, præparationes semper operibus exequentes. Hæc enim nos semper opera manifestiora literis exhibemus. Quapropter ego confidens dico, quia plurium atque meliorum rerum nos quàm alij præceptores sumus. Quid enim impræuaricabili in pietate melius est? quid iustius quàm legibus obedire? quid vtilius, quàm inuicem vnanimes esse, & neque in calamitatibus ab inuicem recedere, neque tempore felicitatum per iniurias discrepare: sed in bello quidem mortem contemnere, in pace verò artibus aut agriculturæ vacare: & semper & vbique credere Deum respicere, & solum omnia gubernare? Hæc igitur, si quidem apud alios aut scripta sunt primitùs, aut seruata, firmiorem debemus nos gratiam illis tanquam eorum facti discipuli. Si verò nequaquam primitùs extitêre, his præcipuè nos vtentes cognoscimur, & primam eorum inuētionem nostram fuisse declaramus. Apiones igitur & Molones, & quicunque mendacij derogatione congaudent, conuicti procul facessant. Tibi autem Epaphrodite, veritatem maximè diligenti, & per te similia nosse de nostro genere cogitantibus, hic libellus conscriptus esse dignoscitur.

A ὅτι τὴν τῶν ὄντων κοινωνίαν ὀνομαζόντες, ἀδικίας ἐχθροί, δικαιοσύνης ἐπιμελεῖς, φιλίας καὶ πολυπλήθειας ἐξοικείζοντες, αὐτάρκειας τε φιλοπόνους καὶ διδασκάλους, πολέμων μὲν ἀπείρηστοι ὄντες ἐκ πλεονεξίας, ἀνδρείους δ' ἑαυτῶν εἰς ὑποδεκτικοὺς ὄντες, ἀνυπόμονοι πρὸς τὰς τιμωρίας, ἀσόφιστοι λόγων ὑποδοσκοῦσι, τοῖς ἔργοις ἀεὶ βεβαιούμενοι. τοῦ τοι γὰρ ἀεὶ ἡμεῖς παρίχομεν τῶν γραμμάτων ἐναργέστερα. δι' ὅπερ ἐγὼ θαρρῶν αὐτοῖμι, πλείστων ἄμεινον καὶ καλλίστων ἡμᾶς εἰσηγήτας τοῖς ἄλλοις γεγονέναι. τὸ γὰρ δι' εὐσέβειας ἀνυβάτου κάλλιον; τί δὲ τοῦ πειθαρχεῖν τοῖς νόμοις δικαιότερον; ἢ τὸ συμφιλοτιμεῖσθαι τοῖς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοεῖν, καὶ μήτ' ἐν συμφοραῖς διίστασθαι, μήτ' ἐν δυστυχίαις τοσαύτην ἐξευβείζοντας; ἀλλ' ἐν πολέμῳ μὲν θανάτου καταφρονεῖν, ἐν εἰρήνῃ δὲ τέχναις ἢ γεωργίαις προσανέχειν. πάντα δὲ καὶ πάντα χῇ πανταχῇ πιστεύειν θεὸν ἐπιβλέπειν τε καὶ μόνον. ταῦτ' εἰ μὲν παρ' ἑτέροις ἢ ἐγράφη πρότερον, ἢ ἐφυλάχθη βεβαιότερον, ἡμεῖς αὐ ἐκείνοις χάριν ὀφείλομεν, ὡς μαθηταὶ γεγονότες. εἰ δὲ καὶ χρώμενοι μάλιστα πάντων βλεπόμεθα, καὶ τοῦ πρώτου εὑρετὰς αὐτῶν ἡμετέρους οὖσαι ἐπιδείξαιμεν, ἀπίστοις μὲν ἐν μόλωνες, καὶ πάντες ὅσοι τῷ ψεύδεσθαι καὶ κακοῦν χαίρουσιν, ἐξελαυνέσθωσαν. σοὶ δὲ ἐπαφρόδιτε μάλιστα τοῦ ἀληθείας ἀγαπῶντι, καὶ δι' σὲ τοῖς ἡμέτοις βουλευσαμένοις ἐφεῖ τὸ γένος ἡμῶν εἰδέναι, τοῦτο τὸ καὶ τὸ σὸν αὐτὸ γεγράφθω βιβλίον.

DES.

Notes du mont Royal
www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Aegyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotiũ confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti, ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.c
eius mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a. & 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa vrbs 241.c
Abemerigus Isatæ suam filiam dat vxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. Iebosthum Sauli filium constituit regem 211.c
pugnat contra Ioabum ibidem. transfert regnum ad Dauidem 213.f
ab Ioabo fraudulenter occiditur 215.a
Aber secũdi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammionem fratrem iugulat 227.d
fugit in Gesura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & cæsaries qualis. tum quomodo Ioabũ tractarit 228.
popularem auram captat & regnum 229.c. cum patris concubinis rem habet 231.d. cogit magnum exercitum contra patrem 233.c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibiipse manum infert 688.e
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Sauli sæuitia 196.f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo a Dauide vltus, eius domus sacerdotio priuatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.e. 1043.a
abigæa Nabali vxor Dauidem commotum placat 201.b
abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
vrbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur à muliere ibid.d
abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra dehiscit 107.c
abisace puella calefacit senem Dauidem 246.g
ambit eam vxorem Adonias 253
abisæus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
è Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Aegyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam 16.f. Aegyptiis disciplinas instituit 17.c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo 18.e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara 21.a
à Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam vxorem, susteipit liberos ibid.c
Isaco quærit vxorem ibid.e
moritur 26.b
eius arma contra Pharaonem 928.g
abrahami domicilium, vicus 16.d
absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat idsceleribus quàm antecessores sui 285.c
agnoscit suum factum & pœnitet 289.e. cedit Adadi filio bellum inferenti 290.c. eundem vincit 291.c
occiditur 295.d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
achar furtum committit 137.c
plectitur 138.c
achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, bellóque imperitus, magnam patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
achiabus Herodis nepos aui vim prohibet 599.b
impetitur à 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773.e
militibus tumultuantibus resistit 607.d
achias pontifex 181.a
achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
achilaus princeps commentariensium 241.f
achimanus Berzellæi filius apud Dauidem manet 237.f
achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulũ occiditur cum omni sua familia 196.f
achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
acmes Iuliæ famulæ dolus 595.b. 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1014.g
adadus Azaelis filius paternum in regnũ succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221.f

INDEX

Adadi huius posteri dicti reges Syriæ, sicut Aegypti reges Ptolemæi 222.a
adadus tertius Samariam vastat ibid.
adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292.c
Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 301.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e.366.e.381.f 424.a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.b
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Aegyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Aegyptij populus qualis 13.f 54.b
Aegyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Aethiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c
1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e per totum
Aegyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Aegyptiorum dij descripti 1054.c.1065
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Aegyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Aegyptum mare totum portub. caret 894.b
Aegyptum fames occupat 44.e. 53.a
Aegypti regina Solomonem inuisit 270.a
Aegypti descriptio 807.f. 895.g
Aegyptus vnde nomen acceperit 1045.f
Aelius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
Aemilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
Aemilius Regulus Corduben. 653.e
Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
Aeoles populus 13.c
Aeratiæ quis inuentor 7.d
Aeris genus auro preciosius 222.d
Acinaces Persicus, qualis 697.a
Aeta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
Aeternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
Aethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
Aethiopas ab Aegyptiis circumcisione accepisse 279.f
Agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
Agatharchides historicus 1050.b
Aggæus propheta 365.f.366.e
Agiræ Nabathæi facinus 935.b
Agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
Agriculturam quis inuenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filij soboles 628.a. varia fortuna 629.vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè exceptus epulis præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiuersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliquis eius gesta vsque mortem 677. 678. 679. 680. & 793.795.796.801.803. 804.810.811.815.816.817.832.833.864.893. 906.907.913
Agrippa filius Agrippæ 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio autor vt Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1007.venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudææ præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Ananiæ filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatum succedit alias Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c.
vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionatham in summo honore habet 435.a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos quotquot potest interficit 477.f
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexandri fictitij actus & fallaciæ 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus ducit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumniis oppressus coniicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumniis vrgetur ab Eurycle aliisque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius veneficij accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula coniicitur 756.b
accusatur 759.g
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.a
circumuenit astu Ptolemæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
prælitur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus aliáque gesta & mors 463.464. 713.714. 715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.c
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Aegyptum & Phœnice translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 38.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b

eo mor-

eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 417.f
Alexander Zebinas Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammæi vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b 513.b
Alexandra Phasaeli filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quàm Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
iisdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore promptu agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922. e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorũ solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomem vxorem 583.b. 223.f
iubetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisæi 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
alituros minorum actor 999.d
alius Saturnita, libertus Neronis 631. a
alibemus præ timore obriguit 744. c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153. d. eorum rex captus & occisus 165.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
Dauid cædit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
amalecitis regio ibid.
amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
amaræi filij quomodo Ioannem Gaddim interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
amaramus seditiosus exulat 682.c
amarinus constituitur rex 284.f
amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Absolomi copiis præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315 b.316.c
paternæ necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficitúrque 317 b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amathæ 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459. b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619. a
amenophis regni terminus 141.b
amelles regni terminus ibid.
amias Achaz. fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f. 158.d
ammanitarum contumelia in Dauidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 298.e
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiator Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
amnon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Absalomo 227. d
amoræi cum suis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis termini ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amosus Manassis filius regno paterno substituitur, quod propter impietatẽ non diu tenens occiditur 333.a
ananelus constituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513 a
restituitur ei 511. a
ananias Masbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346. a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 412.g.458.d
ananias Pharisæus Iosepho se opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúsque seruorum iniquitas 698 d. 699.b. ipsius filius capitur à sicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter seditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani senioris felicitas ib. a
ananus Ionathæ filius Cestio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hierosolymitis bello contra Romanos se præparat 828.f
apparatum belli rursus amittere noluit 829 a
milites contra Simonem Giorę mittit ibid.e
ananus pontifex, eiúsque gesta 872. & 874.875.per totum.
anani mors Hierosolymæ excidij principium 882.g.eiúsque virtutes celebratæ ibid.
ananus Sethi filius pontifex constituitur 618.e.eo priuatur 619.c
ananus Simonis satelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b
exercitum ducit in Hebræos 203. f. 205. d
andromacho amicitiam renunciat Herodes 367. g
andronicus Messalami filius orator 434. a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiisse 8.c
anilæi & Asinæi Neerdensium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
animi vnde certissimum argumentum colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas seditiosus plectitur 682.c
annius Minutianus 613.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur. 619. b
annus magnus quot annis constet 11. c
anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli remissio 96.b
anni quot ab exitu Israelis ex aegypto vsque ad templi Solomonis extructionem 700 d
anteij interitus 661.f
anthedo, postea Agrippias dicta 459. c
antigonus Asiam occupat mortuo Alexandro 383.a
antigonus aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accusat Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 491.d
reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497. e. accusatur Romæ, & placat pecuniis hostem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus sit 500 c
& inde quomodo expugnatus & irrisus à Sosio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508. b. 510 e. per totum.
antipatrũ & Hyrcanum accusat 724.g.
vinctus ab Herode 729. d. rex constituitur 722.d.quàm insolens ex vnica victoria factus 738. d. dat se vinciendum Sosio 741. d. securi percutitur ibid. f

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obsidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occisus 454. f.712.e
antiochia Myg.doniæ,vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium eiectum recipiunt 437.d
antiocheni soli cum Sidonis & Apameis pepercerunt Iudæis cohabitatoribus suis 815.e
antiochensium odium in Iudæos 398. c
antiochensium petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occisus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi, & superatur inde ab Epcæro & Philippo fratribus ibidem.460
antiochus Aspendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil.adolescens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Tryphone suo tutore 447.b
antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus quid gesserit 462.a
eius cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil.& eius gesta contra Iudæos 407.g
vsque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commissa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum,aliáque eius gesta 1087. 1088.1089.1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto consentio propter Syriam, & in Iudæam irruptio sæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo cepe-rit Hierosolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil.rex constituitur 419.c
Bethsaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421 g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudæam afflixerit 709. d
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716. a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonem persequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur subigere,sed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius 449.
per totum regno & vita priuatur ab Arsace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit,& regnum Syriæ occupat & Heracleonis insidiis occisus 451.d
antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina millia peditum,& sagittarios equites mille 834.f
antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469.b
antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872.
antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587.588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur ciuitate 749.
fratrib.insidiatur 751.d
prodigit 762.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult,& conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767,c. causam dicit 769.770.per totũ.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722.
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudææ à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius autoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem.& 480
dynasta & procurator Iudææ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos adgubernacula prouehit 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaũ 777.d
antipater Samariæ Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766 b
antipatris ciuitas ædificatur 559. f
antiphilus cum suo fratre venenum appararunt in Herodis interitum 588.f
antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
antonia Drusi maioris vxor, Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.c
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f. 624.d.746.d
antonię fundamenta subuersa 951 c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.729.e
amore Cleopatrę captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cęsare 524.a
occisus 524. e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
Antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
Antonius præfectus alę equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
Antonius Primus è Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f. eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Tarcheæ missus cum duobus millibus sagittariorum 859. d
Aod.vide Iodes
Apachnę regni termini 1040.b
Apania obsidione liberata 727 c
Apellæus,mensis 370.a.409.b
Aphrica vnde sic denominata 24.e
Aphri & Aethiopes quantum annuè pendant Romanis 807.c
Apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
Apion grammaticus res Aegyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062.per totum. & eius calumniæ & mendacia confutata 1063.1064. per totum. propheta factus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065.1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazarænorum ducis prælium cum Iamnæo, & mors 459. c
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Machabæo victus occiditur 413.b
Apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
Apollonij Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.1077.
Aponius senator suciatur 671. e
Apsanes Iudæis præficitur 159.a
Aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.e
Aquila quare Romanorum insigne 898.b
Aquila Caligulæ interfector 660. e

Ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 81.f
arabia, confinis Iudææ 469.c
arabes quæ ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum cæduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 515. f
arabum Iudæam deuastantium sæuitia 609 c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera patefaciunt, aurúmque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes vbi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
arca Noe 8.e
arcæ Noe reliquiæ vbi seruentur 684. e
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca, in potestatem hostium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035. d
arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110. b
archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c. 558.f. Herodem ad sanam mentem reducit 569.g eius prudentia 756. 757
archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipsius funus curat 608. c. populo se accommodat, & incidit in seditionem 601.g.602.a. accusatur apud Augustum 60 .e ethnarcha non rex confirmatur ab Augusto 611 e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f accusatur apud Augustum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 6 8.e a fratre falsè calumniatur 767.d rex constituitur 773 g. in seditionem incidit 775.776.781. quod non rebellasset quarta tributorum parte leuatus 783.a. eius reditus quanti ibid.b
archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, sexti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiusque cum insigni tolerantia sermones 1095. rper totum
aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hospitem, oppugnationem Aristobuli cogitur intermittere 469.e.470 b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Aeneas constituitur Arabum rex 592.e.confirmatur 577.d
Aretas Cœlesyriæ regnum adipiscitur 472.d.716.a. cum Herode bellatur 626.b.& Iudææ infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc.talentis 721.c
Aretas Petræus Roma auxiliatur 609.a
argolicæ historiæ scriptores discrepantes 1034.f
ariphanes Græcus historicus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis instrumenti bellici descriptio 843.c
ariochus Nabuchodonosori satellitum præfectus 347.a
Arion procurator Iosephi Tobiæ fil.405.
Aristæus Iudæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
aristocratiam esse optimam administr. 123.b
aristotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confossus 608.d.780.e
aristobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
aristobulus Agrippæ frater, Iudæorum causam agit apud Petronium 640.per totum
aristobulus Aristobuli fil. adolescens pulcherrimus 514.d.ab Herode constituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.514.g
aristobulus Alexandri Lamnæi fil. generosus 463.f. quomodo adsecutus sit regnum 405.b. obsessus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. quale domum Pompeio miserit, & controuersiam cum fratre apud eundem disceptauerit 471 e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f vinctus abducitur Romam 475.e. vinculis elapsus iterum capitur & mittitur Romam 477.d.veneno sublatus est 479.g
aristobulus Herodis fil. reuersus Romà ducit vxorem 549.c. conicitur in carcerem falsis calumniis oppressus 574.f. accusatus à patre Beryti damnatur 578.f. strangulatur 580 b
aristobuli filij Herodis, liberi qui 762.a 793.f.
aristobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796 c
aristobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
aristobulus Herodis dynastæ Chalcidis f. dominiis multis donatur à Ner. 694.f
aristobulus Hyrcani f. obsidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & sæuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455 g. primus diadema regium vsurpauit, & quomodo se gesserit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714. a
aristobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
aristobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15 a
arnon fluuius 110 c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vononevicto Parthorum regnum assequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Asinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulsus restituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium instruxerit 373. b. accusat vxorem & diuertit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Estheram 374. b. Amanen in summo habet honore 375. a. eundem cruci suffigit 380. b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
artemisius mensis 259.c
artorius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem seruatus sit 951.g
arucæus Arcen condidit 14 d
arudæus, Aradus insula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
arunm loci nomen 195.g
asamonæorum gens Iudæorum reip. statum mutauit 367.b
Asamonis montis Galilææ situs 818. c
asanus abiæ filius regnum paternum accipit 282. c. eius pietas, & bellum cum Zaræo Aethiopum rege ac victoria ibidem, mors 284. d. 285.b
ascalon capitur 146.a
ascalon Iudæis semper inuisa 831.a. eius situs ib.
ascalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud se habitantium interfecerunt 815.d
ascalonitis quantum incommodi arca attulerit 169.c
aschanes eunuchus præpositus Hebræorum nobilium curę obsequitur Danieli 346.b
aschanaxes aschanaxi 13.c
aser natiuitas 30.g.filij 52.d
aseritarum sors in Chananęa 142. a
asię quingentas ciuitates vni rectori, & consuli Romano parere 806. b
asinęus & Anilæus Neerdenses grassatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646.647.648. 649. per totum
asiongaber, loci nomen 269.f
asoris ciuitas 152.c
asofra, buccina 97.b
asperforium tabernaculi 81.a
asphalites lacus 18.a.773.a
asphalites lacus repletus cadauer. 890. a
asphaltites lacus Tiberiensi natura contrarius 891. b. eius descriptio ibid.
asphar lacus 428.b
asprenatis prodigium & interitus 661. d
assamonæi principatus quando desierit 508.b
assamonæorum familię quando & quandiu principatus Iudæorum concess. 701 a
assaracoddas Senacheribi filius patri succedit in regnum 330.e
assaron quantum contineat 83.d
assis regni termini 1040.b
assuras, Assyrij 14.f
assyriorum imperium quando dissolutum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiusque successores enumerati 1043.a

Astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodum Romanis subiecti 405.d
athenienſibus nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035.c
athenienſes religioſiſſimi cred iti 1068 c. ſcriptis legibus vtebantur 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit iam victorem 742.f
athrongæus vel athronges paſtor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e. 1052.g
auguſti Cæſaris in Iudæos beneficia 562.d. in Herodem odium & Aretam 572.b. reditus cum vtrique in gratiam 577.d. confirmat teſtamentum Herodis 611.e. in Italiam proficiſcitur 729.e
auguſti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ deſcriptio elegans 914.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Eliſæum, vnde ſe regem futurum cognoſcit 306.b. contra Iſraelitas belligeratur & Hieroſolymitanos, à quo pacem redimit Ioaſus rex 313.f moritur 3 6.a
Azarias propheta vaticinatur Aſani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emeſenorum rex Agrippæ iunioris ſororem duxit 693.b
azotum peſtis propter arcam detentam inuadit 169.b
azotum captum & concrematum 436. b
azymorum feſtiuitas reſtauratur 323.d
azymorum feſtiuitatis inſtitutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ deſcriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532. f
babel quid ſignificet 12.c
babylon locus cur ſit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri poteſtatem venit 352. a
babilonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339.340. 341 per totum.
babylonicæ turris inſtitutio 12.a. & quãta fuerit 12.b
babylonij Iudæos perſequuntur 649. e
babyloniorum antiquiſſima rerum memorabilium traditio 1035.f
bacca vicus 833.g
bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur fruſtra 421. f. mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit 424.f.425.d.adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam 430. b
bacchidis ſæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis menſura 259.a
baeonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 506.b
bagoſes copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodeſtes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343 g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. ſacerdotes eius vniuerſi ſublati ibidem. ædes ipſius à fundamentis diruitur 311.d
balachus Moabitarum rex Balamum ad Iſraelitas execrandum mittit 112. d
baladas Babylonſorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab aſina compellatur 112. f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum malum conſilium dat Madiantis 114. e
balſamus vbi naſcatur 270.f
balſamum vbi proueniat 473.b
balthaſar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. ipſe cum ſuo regno in Cyri Perſarum regis poteſtatem venit 352.a occidit Adoniam 254. b
banaias ſatellitibus præponitur 241.f vnus fortium Dauidis 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thamnus occiſores Iabosthi ſupplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Iſraelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322. b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.c
baraſa expugnata concremata 417.c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ ſcriba 337.a. liberatur à carcere 343.c
baris caſtellum, poſtea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum ſatrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
baſanes Hieroboami totam familiam ſuſtulit 282.e. regnum occupat ibidem
baſanæ impietas à Gimone propheta graueter carpitur, ſed fruſtra, regnúmque ab hoſtibus infeſtatum tueri non valens moritur, Elano filio ſucceſſore relicto 285.f
Baſſus addit ſe Caſſio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis, centum talenta reditus erant 782.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15 f
bathyllus Antipatri libertus venenum hero affert 767.b
batibij dictum 639.c
beelſephon ciuitas 65.c
begabri Idumææ vicus 890.e
beleaſtartus rex Tyriorum Hiramo patri ſucceſſit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 34.c. filij decem 52.b
beniamitarum ſors in Cananæa 141. e
beniamitæ poſt Ieſu ducis mortẽ quieti & agriculturæ ſtudent 146.b
beniamitarum fortitudo & peritia militaris 148. c. cædes omnium vſque ad ſexcentos viros 149.a quomodo ea tribus reſtituta 149. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Coſtobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes fil. adatur nuptum Ariſtobulo Herodis filio 549.c. fit exoſa Glaphyræ 564. b. datur alij marito 762.a
bernices ſupplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Ceſtium de Flori geſtis reculerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
beroſus Chaldæus de aſtronomia & Chaldæorum philoſophia Græcè ſcripſit 1043. g. eius hiſtoriæ verba & compendium de Iudæis 1044. a. Græcos ſcriptores taxauit ibidem
berſabe, ciuitas 288.d
berſabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorum 972 e
berytus quomodo ab Agrippa exornata 678.b
berzellæus quantis beneficiis inuenit Dauidem regno pulſum 233. b. quam gratiam ei obtulerit rex 237. e
beſarra oppidum 1007.e
beſeleel architectus 88.c.98.e
betſemmathe vxor Eſau 28.b
bethalaga vicus 439.b
bethel quid ſignificet 28.g
bethenabem vicus 889.a
bethleem toparchia 890.d
bethmaus vicus 1001.e
bethora locus 139.f
bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
bethſama vicus 170.g
bethſamitarum profani lxx. arcam contingentes moriuntur 171. b
bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana, ciuitas 141.g
bethſuritarum dedicio 420.d
bettæa capta & prædata 222.c
bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
borceos vicus 833.c
bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
boz columna veſtibuli templi 261.b
bozus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a
britannicus Clau. Cæſaris filius 644. a
britannic. Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
broccus trib. plebis 670.b
buccinarum excogitatio & vſus 97. b
burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere inceperit 1034.e

Caducea-

Caduceatores sacros esse & inuiolabiles 522.a
cæcilius Bassus occiso Sexto Cæsare prouinciam occupat 488.f
cæcilius Bassus Sex. Cæsarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 902. c
cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902. a
cædesa ciuitas 140.b
cænopolis & forum quod vocatur materiarium à Cestio incensum 819.f
cæron regio amomi ferax. 614 c
cæsar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 781. f
Archelao ethearchiam seu mediam regni partem dedit ibidem.
eius promissio Archelao facta ibid.
reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuisit ibid.g
cæsar quæ Salomæ largitus sit 783 b
cæsar quas ciuitates Iudæorum regno auulsas Syriæ adiecerit ibid.
cæsaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæsar falsum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inserit 784.b
cæsares vocatos imperatores Rom. 269. b
cæsarea conditur 746.e. 747.g
cæsarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæsarea Iudææ maxima ciuitas 854.f
cæsaria templa 747.a
cæsariensium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
cæsariensos contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæsariensis omnes Iudæos apud se habitantes trucidant 813.f
cæsennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Cestio in Galilæam missus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibid.d
cæsennius Pætus rector Syriæ 974.a
cæsennius Pætus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæsoniæ iugulatæ cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas constituitur pontifex 609 c
cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius posteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Augusti adoptiuus 603.e
caius Cæsar Agrippam vinculis soluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occisæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæsar Deum se vocari voluit 790.d.
Petronium ob statuas in templo locandas, Hierosolymam misit ibidem. e
caij literæ ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæ 99.a
calidæ ad Baias 638.e
calidæ ad Emmauntem 619.d
calidæ apud Callirrhoen 598.a
caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula constituitur Cæsar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 634.e
designatur Cæsar à Tiberio 638.f
occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
quali fuerit ingenio 641.b.643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes sæuitia, & diuini honoris vendicatio, insaniæque tum coniuratio in ipsum, & eius interitus 652.vsque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
callistus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyses Cyri filius patri in regno succedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005. b
cana seu Canatha 741 e
canathenses ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.e
capernaum fons, Nili vena esse creditus 861.c
capharsaba, campi nomen 519.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio a Floro præmissus ad Hierosolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donarijs incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis situs 852.f
carræ, Mesopotamiæ ciuitas 15.e
carthaginensium originis & fati descriptio 807.d
carus, delicia Herodis 586.b
casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
caspia portæ 625.a
cassius Chærea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
cassius quæ gesserit in Iudæa 479 e
affligit Iudæos 489. b
cassius Longinus Syriæ præses 544.d
cassius Iulio Cæs. interfecto Syriam petit & quid gesserit 727.728.
per totum. occisus 729.e
castor rerum Iudaicarum scriptor 1065.
castoris Iudæi versutia & dolus. erga Titum 924.f
castra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libyæ Pentapolitanæ rector sicariis calumniandi doctor erat 997.a
tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem. d
cedasa vrbs 441 e
celadus Augusti libertus 613.a
quæ Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.g
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 693.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolym. mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizus Hebr. in libertatem restituit 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b, 1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b. 1016.c
Chærea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 668.d
chalamas Syrorum transeuphratensium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 245.g
chaldæi, populus 14.g
chaldæorum consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14. a
chananæorum terræ præstantia 98 e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariarbiaris ciuitas 371.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458.e
cherubeis quid fuit 83.a
cherubinorum descriptio 263.c
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & Chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 612.g. 623. a
chusarhes Assyriorum rex Hebræos sibi subiicit 150. e
chusus, chusæi 14. a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Abesalomum 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchares idem quod talentum 83 e
cinnyra, instrumentum musicum 243 a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19. e. 21. e.
cisus Saulis pater 174. e
citharæ quis inuentor 7. d
ciuitatem quis primus instituerit 7. c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Agrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobilissimos interfici iussit 795 g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium coptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortium 655 c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434. e
cleopatra Marc. Antonium in sui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariammem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513 vsque 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f 742.a. Herodem ad stuprum sollicitat 518. d. occiditur 514. e. 745. f
clitus Tiberiensis altera manu mulctatur 1022.a.828 e
cluuius 659.c.

colossus Cæsaris 747.g
comagenensium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum quæ de causa in Messada incorruptus mansserit 988.c
conon Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
conuallis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b.618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
coreæ, loci nomen 718.e
cores seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllę filius qualem se prestiterit in expugnatione templi 474.c
corona triplex pontificis 86.a
corręi, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b.536.f
costobarus Idumęę Gazę prefectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vna cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821. g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72. e
cotys Armenię rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat periurus 478.e. cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syrię prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
czesiphon, vrbs 650 b
cumanus Iudęę pręses constituitur 690. d. 794.a. & quid sub eo Iudęis acciderit ibid. & 691. f. & 692.a. accusatur à Iudęis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Eadus Iudęorum regno pręficitur 680. d. seditiosos punit 681.c. 690.a
cydnessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus pręsidij locus in finibus Hierichuntis 616.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaeli filia 628.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenęi, Marmaridę & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807. d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudęis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa templi eis reddit, multáque prestat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D

DAbariteni vxorem Ptolemęi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbę descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon pręcipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorũ in Iudęos seuerities 1000.c. 822.a. 992.d
dana oppidum 150.d.236.b
danaus Argiuorum antiquiss. 1041.g
Daniel vocatur Balthasar, & cupit durius viuere propter valetudinem & studia 346.a. insomnia diuina videt 246.f. regi somnia interpretatur 347. f. 348.a. Balthasaris visionem in pariete explicat 351.d. abducitur à Dario in Mediam & constituitur summus satrapa 352.b insidias patitur, sed insidiatores eius luunt pœnam 352.f. 353.a apud Ecbatana turrim ędificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cęteros prophetas superauerit 353.e. 354. 355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum sors 142.a
danitę à Chananęis sedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus nascitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obses missus 625.d
Darius Astyagis filius imperium Babyloniorum vastat, & Danielem abductum constituit satrapam, quem mitius postea leonibus obiicit 352. b 353.a. hostes Danielis iisdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum prefectus sub Agrippa 810 g
Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur, quęstionem proponit quęnam omnium rerum fortissima aut potentissima 360.b. & .f commonitus vero à Zorobabele Iudęos libertati instituit, & immunitati, vrbémque & templum restituere promittit & iuuat 362.e. 367.d mortuus successorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathan ũ. cum vniuersa sua familia terra dehiscit 107.c
Dauid filius Iessei 164 e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioso hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a. eius magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & sexcenta hostium capita Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e socerum fugit 191.192.193. per totum. spiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Getam, & insanum se fingit 195 e fugit inde aliò atque aliò ibid. Cisanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuisset noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203. d iungit se Ancho contra Hebræos 203.f. 206.e. abducuntur ei ambæ vxores captæ 207. b Palæstinos cædit & vxores recuperat 207.c. Sauli interfectorem supplicio afficit, & epitaphia ipsi ac Ionathæ conscribit 211.d rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuersum ei confertur 215. a. dominorum suorum occisores punit 215.d.216. g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conueniant 217.a. Iebusæos illudentes capit 217.b. amicitiam cum Iramo parat, & Hierosolyma ciuitatem Dauidis appellat 218. c. Palæstinos superat, & arcam Hierosolymam transfert 219 per totum. Palæstinos frangit & Moabitas Adarezarúmque Sophenorum regem 221.d. Thænonem in amicitiam recipit, Mamęam subigit, & officia distribuit 222. e. 241.c. Ionathę posteros beneficiis afficit 223.b. legati eius iniuria à Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamitæ, Ammanitæ depęrdantur 224.e. 224.e Bethsaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriámque interficiendum curat 225. b. per totum. Ammanitas excludit 228 b. à filijs molestatur 227.e. per totum. Abesalomum filium regem salutatum fugit 229.e patienter audit conuicianteme Semeim 230. e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233. b. prior filium aggreditur 233.d. occisum luget 235.c. ignoscit hostibus, & recipit regnum, salutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238. c. Palęstinos vltimo fundit, hymnos ac musicam instituit 242.f fortissimi viri ipsius qui 243. per totum. populum recensendo deum offendit 244. b. è tribus malis infligendis pestem eligit, & Oromnæ aream emit 244. e. 245. c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat, filiúmque instruit Salomonem quomodo se debeat gerere nactus imperium ibid. e. 246. b. alfiosus calefacit se Abisaces accubitu 246. g. Solomonem confirmat regem, officiáque distribuit & tribus, tum templi vasorúmque descriptionem tradit 248.249.a per totum. Dauidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid sub mortem Solomoni commiserit 250.g.251.a expirat ac sepelitur, maximúsq. cum eo thesaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & quot eorum fuerint 241 g
Debora prophetissa 151.d
Decimę dare 18.e.28.f.109.a
Decius Mundus, quantum insanierit in Paulinam 622.b
Delatoribus quid pręmij fuerit apud C. Caligulam 661.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436. d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascum constituitur, & Alexandrum Iannęum superat 440. b. 461. a. contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ib.f Alexandrum prælio superat 715.a
Demetrius Gadarensis libertus Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g clementer agit cum Ionatha Iudæisque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d. capitur à Parthis 443.f dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace 450. c. vinciur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit

parauerit 389. d. legem Iudæorum transscribendam curauerit 391.b
demetrio Phaleréo in historia Iudæorum venia concedenda, quòd Hebraice nesciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochiúmque & Lysiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei castra, locus 32.e
deus Galilæorum clades Romanis donabat 848.b
deus Iudæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Mosen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros significet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus singulis quid Deus condiderit 4.b
diglath, quid significet 5.c
diluuij vniuersalis descriptio 9.e
dina Iacobi filia 31.b
stupratur, quapropter Sicimitę vniuersi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amicissimi à Pharisæis interficitur 716.f
dionysius Tripolitanus securi percussus 471.g
diophantus notarius sceleratus 574.e
disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
disciplinas à Chaldæis ad Aegyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
dissimilium communionem etiam natura horrere 123.f
dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
dius mensis 9.a
doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
dolesus nobilitate potens à Gadarensibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
domitianus cum multis Romanorum salvus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector insinuatur 903.a
domitiano Germani subiiciuntur & Galli 975.f
domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
domitius Aenobarbus 694.a
domitius Aenobarbi filius ibid.
domitius Nero consalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, virósque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Iudæos 696.f
domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
domitij Sabini fortitudo 926.b
dora Phœnices vrbs 1000.e
doræ ciuitatis situs 1067.b
doras Hierosolymitanus pontificem perimit 695.b
doris mater Antipatri Herodis filij accusatur veneficij, & quomodo se gesserit 588.d. 766 b
doritarum in Iudæos insolentia 675.f
Dorotheus Ixx. interpretibus additur 396. f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
draconis leges de suppliciis antiquissimi. 1015.c
druma Gedeonis concubina 155.f
drusilla Agrippæ filia 628.a
drusium turris 747.e
drusus Agippæ filius 628.a
drusus Neronis filius 629.a.634.e
drusus turris 538.g
drymos loci nomen 730.e
dystrus mensis 152.e.366.e.381.f

E

EButius decadarchus sub Vespasiano 839.e. Gamalæ occisus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Basanæ filius altero regni anno occiditur, vnà omnis eius soboles tollitur per Zimarem 284.d.&e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moysis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
eleazarus pont. moritur 145.b
eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
eleazar, quidam arreptitiorum medicus 258.a
eleazarus Auranes Mathiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confosso opprimitur 420.c
eleazarus pharisæus homo seditiosus conuitiatur Hyrcano 453.d
eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478.d
eleazarus Anani fil. pontifex constituitur vnius tantum anni 619.c
eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
eleazarus gigas, quàm vasto fuerit corpore 615.d
eleazari Asamonæi filij fortitudo & mors 709.e
eleaz. Dinæi, latro 691.f. 695.a. 795.a. 796.d
eleazarus seditiosus exulat 682.c
eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli seminarium fuit 809.g
reiecit Cæsaris hostias ibid.
eleaz. Semęi facinus memorabile 844.d
eleaz. duo socij contra Manahemum 812. e
eleazari Simonis filij factio 904.c. 905.e
eleaz. Simonis Gioræ socij mors 895.a
eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 985.e
eius ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990.g.991.992. per totum
elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419.f
eleusa oppidum, Sebaste dictum 558.f
eleutherus fluuius 742.b
eleutheri equites 731.b
eliabus architectus 78.b.88.e
eliacias pontif. sub Iosia rege 333.f
eliacimus Iosiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium iam factum Aegyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336. e
occiditur 337.d
eliacimus Ioachini filius in pontificatum patri succedit 370.f
elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & gesserit 285. e. 286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300. b
eliæ epistola ad Ioramum Iosaphaei filium sceleratum regem 307.b
elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
elis pontifex princeps Hebræorum 163.c
filij eius scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166. d. & f.
elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat Ioramo Achabi filio 301.a
viduam à debitis liberat 302.d
Ioramo insidias Syrorum indicat & Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Ieum vngit regem Israelitarum 308.b
Ioasus Ioazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315.g
cadauer occisi à latronibus in ipsius monumentum iniectum reuixit 316. a
elymus, elymi 14.f
emian zona sacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 609.c
emmaus vicus, Vide etiam Ammaus.
engaddi à sicariis inuaditur 887.f
eniachin tribus sacrata 872.f
enochi mors nemini cognita 9.d
enosa ciuitas 7.c
epaphroditus 2. b
ephodes, vestitus 85.b
ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignorauit 1039.a
ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
ephremes Iosephi filius 44.d
ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur pro patre Iosepho 53. e
ephremi pars quæ cesserit 141.f
ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d
ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epictates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicuręorum error refutatur 315.b
epiphania, ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pęto pugna forti obsistunt 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulę ferales Iudęorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.d
erebinthonicus vicus 937.b
erica prętorianorum Achazę pręfectus occiditur 321.f
esaias prodigium Ezechię regi exhibet 331. c. obiurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 331. d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium deprauatum 996.c
esai nativitas 26. d. vxores 27. a

circumuenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconciliatur 31.f
partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonem degentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f.368.a
quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit 368 369.370 per totum.
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b
ducitur vxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c. 780. 786. 787. per totum. eorum mirabil s constantia, & virtus in bello cum Romanis 757.e. opinio de animæ diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b
eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euilæ 14.b
Euodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraicè nesciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f. 758.e. 759.f
eutychus Agrippę libertus & auriga in vinculis detentus 631.b
aperit Neroni malcuolentiam Agrippę 633.a
eutychus, auriga Caij Cęs. 672.a
exęcantis aliquem pœna 118.c
ezechielis prophetia 335.f
ezechias Achazę filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323. per tot.
Palęstinos bello vincit ibid.
à Senacheribo oppugnatur 328.a
in summam adactus desperationem Esaiam implorat 329.d
posteritatem à Deo exorat 331.a
moritur ibid.f
ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

FAbatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cęsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 551.e
fati potentię nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudęos missus 795.g
felix prefectus militum Romanorum inuadens Phasaelum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a
vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo mulctandi 326.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudaę Basso succedit 985.d
contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
flori nouus dolus & auaricia in oppressione Hierosolymorum 802.f
mendacium apud Cestium 803. per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.e
fortunatus Agrippę libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris vxorem ducere prohibitum 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sociauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 568.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.c

G

GAba, quid significet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur sic vocata 832.f
gabaenorum iniuria in vxorem Leuitæ, & quomodo eapropter mulctati 147. 148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c. eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 960.e
gadara restaurata 720.f
gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, séque dedunt 888.e
gadarenses Herodem frustra apud Cęsarem accusant 540.b
gadæ natiuitas 30.g
& filij septem 32.c
gadus propheta Dauidi vnius è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba Imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæę & regionis trans Iordanem quanti reditus fuerint 782.g
galilæa minor quæ 831.f
galilææ vtriusque descriptio ibid.
calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 828.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphæ ecęisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
galliæ motus 890.b
galliæ bellum desiit ibid.
galliæ situs descriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e
gallos sub mille & ducentis militibus seruire, quibus penè plures habuerunt ciuitates 806.g
gamala filius Iesu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius situs ibid. & 864.
excisa 868.b
gamalensium fides in Romanos 1000.f
gamalensium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalensium cædes a Romanis 867.c.
ganges fluuius 5.c
garizin mons 384.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146.a
gazæi à Iamneo obsessi captique 459.e
gazara Palæstinæ vrbs à Salomone bu ędificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos seruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici situs 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d. 869.d. eiusdem nominis descriptio ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus singulis quomodo à suis autoribus nomina sunt indita 12.f. 13.14. per totum
geon fluuius, & quid significet 5.d
gerasені quomodo se erga Iudęos cohabitatores suos gesserint 815.f
gergesæi, populus 14.d
germanicus veneno sublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæs frater 694.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum descriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano sedantur 893.d
Germani Capitolij collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis causæ ibid.
gersus Moysis filius 61.a
gessius Florus Iudææ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 702.d
& quam malus fuerit vir ibid.
gessij Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d
auaritia apud Cæsarienses 799.d
noua crudelitas in Hierosolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arani filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hel rone 145.f
gigantum posteritas à quibus perdomita 17.f
gimon propheta Basani quæ mala ipsum maneant vaticinatur 223.f
ginęa vicus 833.d
Giscala Galil. oppidulum indomitum 868.c

giscala

Giscala succenditur & diruitur 1001.e
Gischala à Iosephi militibus diripitur, prædáque popularibus conceditur 828. per totum
giscalorum status 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio prosequitur Salomem 564.b. occiso marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius somnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hierosolymorum 343.a
humaniter tractat Iudęos profugos ib.
eiusdem pietas, sed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi statura & insolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenses 13.a
gorgias à Iuda Machabęo victus 414.e
vincit Iosephum Zachariæ 418.b
gorion filius Iosephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 875.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Iorami Hierosolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum potest tollit & regnum administrat 311.g. 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadæ 312. per tot. & 313.a
græcorum & Iudęorum diffidium 649.c
græcis turpissimum visum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis fastibus Romanorum obedire 806.a
græcorum omnia noua & heri nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuasere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem.
philosophi primi Aegyptiorum Chaldæorúmque discipuli 1034.e
græci posteriores Timæum in plurimis mendacem ostendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.b
græcorum historicorum elegans descriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorum legislatores antiquissimi qui 1070.c
græcorum dij descripti 1077.& seqq. per totum. eorum legislatores poetis potestatem dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetorib. verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conscriberent ibid.
grado apud Aegyptios ante Moseh nunquam visa 64.b
grapte cognata Isatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hierosolymis ędificauit 897.e
gratus militum præfectus. Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
suis succurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gemnasia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibid.
hebræorum nullus regnante Salomone seruile opus faciebat 169.e
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecataeus Abderita 1048.b. 1050.a
hecatombæon mensis 110.c
hecatontomachi Alexandri Iamnęi 437.f
hellanicus ab Acusilao de genealogiis multum discrepat 1034.g
helcanes Leuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina transit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hierosolymis 913.c
helenę Monobazi regis matris regia Hierosolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis subiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennius Capito procurator Iamnię 630.c
Hermęus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Gręcus historicus diligentissimus 1046.e
Hermogenes Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiináque cum aliis prędonibus afficit supplicio 483.b
infantum ob cędem exosus dicit causam 484.b
præficitur Cęlisyrię 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.c
Malichum trucidat 490.f
Antigonũ Aristobuli profligat 491.d
vxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid.e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur vsque Romam 498.d
rex Iudæę à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499. 500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stuprũ solicitatur 518.e
bellum Aretę infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Cęsarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem vxorem interficit & magnifice donatur à Cęsare 529.a.530.b
necata à se vxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cędem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d.532. 533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami vrgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Cęsaream condiderit, & à Cęsare sit muneratus 539.b. 540. 541
salutat Agrippam 540.b
extruit templum Cęsari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Essenos magnificat 541.b
templum nouum ædificat Hierosolymis sumtuosis. 543.e
legem statuit de furibus nouam 548.a
nauigat ad Cæs. & reductis Roma liberis dat vxores, Agrippámque honorat 548.549
quartam tributorum partem suis remittit 551.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Cæs. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij. ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b. omnes coniunctos habet suspectos 565.566.567.568.569. à Syllaeo iniquè accusatur apud Cæsarem 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse vxores habuerit & sobolem ib.627.f
Antipatrum damnatum in vincula coniicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudelis. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatri iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.c
testamento eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
præficitur Galilęæ, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à maleuolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriæ 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f. 731. 732. ædificat & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e.
rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a.& seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Cæs. 745.b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746.747.748.& seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
diffidet cum filiis duo b. & vxore 749.f.750.751. conciliatur filiis 751.g
iterum diffidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Cæs. & Beryti 760.c. occidit 761.f.793.g
occisorum liberis prospicit 762.c
quot vxores & liberos habuerit 765.a
eius domus iterum contubatur dissidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g.772.a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e.988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c

Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Areta superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
vxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
quali fuerit ingenio 677.f
herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Cæsare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum vxore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
herodias Agrippæ soror, Herodis iunioris vxor 626.b
odio prosequuta fratrem se suúmque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a. eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b.732.748.c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
herodotus erroris argutus 279.a
herodotus Halicarnasseus Iudeorũ gentem non ignorauit 1047.a
heroum oppidum 52.d
hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
hettan prędium 1272.a
hezarbunis dux captus 155.b
hieremię prophetę vaticinium & epiecedion Iosię conscriptum 335.f. & seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
Hieremias in carcerem coniectus torquetur 339.e
in cœnosum puteum prefocandus demittitur, verum rursus liberatur, 339.f. non vult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis munerib. & alia eius gesta ibid.c
Hieremias consulens Ioanni Careę abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis capiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
Hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurator ipsius diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
hierichontis fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Heliseo factus 891.d
hierichuntij agri bonitas 141.c. 473.b. 518.d
hieroboamus Nabatheì filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Solomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur, & inde à pseudopropheta seducitur 277.g. 278.a
filio suo ęgrotante quid responsi acceperit à propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
hieroboamus Ioę filius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiicit ibidem. moritur Zacharia filio herede relicto 318.f
hieronymus historicus Iudęorum 1050.f
hierosolymę rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferioréque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Dauidis dicta, & quomodo exædificata 218.b
Hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui prophetæ prædixerint 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & prophanatur 409.a
restituitur tam vrbs quàm templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.e
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiúsque templum cur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.c
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Heróde 741.a. per totum
hierosolyma Iudææ vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912.e. per totum & 1049.c
hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum ædificatum ibid.e. eius origo & finis ibid.f
hierosolyma non idem voce Iudaica quod Græca significat 1059.d
hierosolymitanis fame laborãtibus succurrit Helena 686.
hierosolymitanorum supplicatio 795.b
hierosolymitani officiose Agrippæ, & Politiano obuiam progressi 803.e
hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
hierosolymitanorum turbæ & indignationes propter Iosephum 856.d
hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionẽ decimam excurrunt 909.a
eorum insidię contra Romanos 911.b
seditiones perpetuę 920.d. per tot.
conflictus cum Romanis 920.d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 535.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, vna nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incrementum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quot millia portis eiecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943.c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a. circa templum 959.e
strages & fuga incenso templo 959.a
sex millia in porticũm confugiunt, seque saluari ex propheta falso seducuntur 959 g. 960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b
infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames, captiuitásque 967. 968. per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
hiezecielis prophetia 335.f. 338.e
hin. mensura qualis 88.d
hippeni Iudæos suos cohabitatores male tractant 815.d
hippici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.c
hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis contulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita ænigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid.
Vide etiam Iromus
hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
historia apud Barbaros solennior quàm Græcos 1038.b
historiæ scriptori quæ curanda 468.b
historiæ veritatem à Iudæis honorari, à Græcis verò negligi 707.a
historiæ veræ quod indicium 1035.e
historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
historicus mendax quantum à falsario instrumentorum differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
holocautoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemate nullum vetustius 1034.d
quomodo conseruatum ibid.
homicidarum inuitorum asyla 18.d
homicidij incerti inquisitio qualis fuit 122.f. 123.a
hominis creatio 4.e
hominis ætatis quis terminus præscriptus 8.e. 15.e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7.e
hominum cõmercia quibus vitanda 94.e
hominum ingenium quàm sit malũ 197.a
homonœa, loci nomen 1010.e
hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 310.a
hospitij reuerentia 20.a. 147.d
hyc vocis significatio 1040.e
hyoscyami descriptio 86.b
hyperberetæus mensis 92.c. 263.b. 286.b
hyrcanium vicus 742.d
hyrcanus Alexandri Iannæi filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & ociosam vitam elegit 468.d. & 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b
disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475.a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486.a. capitur & amputantur auriculæ eius 497.e. 732.e

a Par-

à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur, à quo perfidè tractatur 511. per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitã fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis põtifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemęo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudææ 726.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a
pacem ab eo redimit ecc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d
Samariam obsidet & radicitus tollit, cúmque deo colloquitur 452.per totum. eius felicitas & mors 454.a
somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabisa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extinctos 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 199.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus. vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobi filij Isaci natiuitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel bid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatũ in Aegyptũ 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
Iacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096.b
Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit. 383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
Iadon propheta Hieroboami idololatriã obiurgat 278.e. discerpitur à leone 277.b
Iahel. vide Iale
Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
Iale Sysatem occidit 153.b
Ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
Ianiæ regni termini 1040.b
Iannæus Alexander. quære Alexander
Iapha vicus 1016.d
Iaphæ munitiones 848.a
Iaphetus filius Noë 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f. 13.a
Iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat ibidem.e
Iar, mensis 259.c
Iardan vicus 833.f
Iason, aliàs Iesus, Onię pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.c
Iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
Iauanes Iapheti filius 13.a
Iazarus pontificatu priuatur 618.e
Iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
Iazoron vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
Iberi, populus 13.b
Ibes serpentibus infestæ 58.d
Ides scelus & supplicium 622.623
Idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumultus 779.g
Idumæi, quomodo circuncisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibid.g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum vigintiquinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Ioannis Leuiæ pecunias prædantur 897.e. ad Titum supplices veniunt 965.g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Iebostus Sauli filius cõstituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorifice à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias. vide Ioachimus. nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iessæus filius Obedæ 164.e
Iessæi filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymę excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Iesus Gamaliełis filius fit pontifex 699.a
Iesus dictus Onię frater pontificatu honoratus, & mox eo priuatus 408.b
Iesus Naueci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananææ explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitq; quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam diuidit tribubus 141. per totum. præcipit eis vt reliquias Chananeorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
Iesus Phabetis filius pontificatu priuatur 517.d
Iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878. 879. per totum
mors 882.e
eius virtutes celebratæ 883.b
Iesu Saphiæ filij facinora 1003.e. & 1008. 1009.1020.121. per totum
Iesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Theburthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.e
Iesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858. 860. per totum
Ieus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.b
Iezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Ioaza filio successore relicto 313.f
Ieus propheta arguit Iosaphatum 297.a
Iezabela quàm mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.f.208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 805.f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991.e
Iniuria maxima quæ 122.d
Inuenta debere restimi 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Dauidis 222.f
Syros vincit 224.e
Dauidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingeniosum commentum fingit 228.b
Abesalomum interimit 234.c
Dauidem Abesalomum lugentem increpat 235.d
præfectura priuatur 238.d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, capútque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Ioadus quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Ioasúmque regno præficit 312.e.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Ioachabis natiuitas & quid significet 167.a
Ioacimus Iesu filius pontifex 367.f
Ioachimus Ioacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captiuitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.e
Ioacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Aegyptiis factum 336.a
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d

Ioacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hircanus
Ioannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenę regionum rector designatus 822.e
Ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
Ioannis Baptistæ interitus 626 f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
Ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344 e
consulit Hieremiam, & ipsum in Aegyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum Ionathæ 283.c
Ioannes Effæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabensibus Amaræis occiditur 428.c
Ioannes Idumęorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 912 g
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 582.e
moritur 383.b
Ionathæ ac Iudæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quàm Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e. 431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & renouat fœdera 440.f
capitur per proditionem 444.d
occiditur ibid.g
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001. 1003. 1004. 1005. 1006. 1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varij 824.a
dolus nouus 826.b
fuga cum mille Syris fugitiuis 827.a
ad defectionem incitat 858 d
Titum fallere conabatur 869 d
Hierosolymam fugit 869.f
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitia, crudelitas & gesta 887 897. 898. 920. 923. 925 931. 932. 933. 936. 940. 943. & seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Ioazes Ioazæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
b. contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
Ioasus Ochosiæ filius quomodo à Gotoliæ sæuitia seruatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314 d
Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 827.c
Ioazarus Iosepho inuidet 1013.c
Ioazarus priuatur pontificatu 618.e
Ioazas Ieu filius regnum paternum assequitur 313.g 315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315.d
Ioazus Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captiuus in Aegyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Iobacchus torrens 33.b. 111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelus quid significet 96.c
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 55.f
Iodes à Moabitis oppressos Hebręos libertati restituit 151.d
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Ninuitas missus sit, & in mare proiectus ac à cete haustus post triduum viuus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde sic dicta 13.a
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur Gentilium iniurias 550. e
Ionum in Iudæos odium 398.d
Ionatas Anani fil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795 d
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
Ionathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181. f
amor in Dauidem 191.c. 193.c
fœdus cum eo 193.f
cadit in pugna contra Palęstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 213. b
Ionathæ cuiusdam Sadducęi cum Pharisæis contentio 453. f
Ionathas homo viliss. prouocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit imperij administratione 428.a
Ionathas Pharisæus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020. 1021.
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987. d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227. f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242. f
Ionathas ficariorum princeps circa Cyrenen 996. e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818. a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid. c
Ioppensium interfectorum quot millia 818. a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300 a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303. c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304. b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308 a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proiicitur 309.c
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 301.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iosabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311. g. 312. a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 341.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentariis Dauidis 221.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a
quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 713.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.a
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum prodisor occiditur 750.f
Iosephus Cabeus pontifex 697.f
priuatur munere ib.
Iosephus Caiaphas. quære Caiaphas
Iosephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683.c
eo priuatur 690.d
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.a
Iosephus Ellensi filius 595.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 812.a
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Iosephus Itaburij montis planitiem muro circundedit 861.f
interfectus Gamalæ 867.c
Iosepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum, & Belli Iudaici historiæ descriptionis 1.c
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 958
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & cum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidiis, calumniis variis petitus cessit 1008 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberiensęs cohibet 1011. d. ciuitates munit 1013.a
insidias patitur, & summo consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidiis 1016.a
Ioannis consiliis contra ipsum quomodo occurrerit 1017.e
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolyma 1021.c
in si-

in salutis discrimen incidit 1019.f
accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionathan Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1016.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accusatur 1030.e
vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quóque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705.706 707.708 per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Giscalæi subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 839.b
Iotapatenis auxilio venit 839.840. 841.842 per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è vatenis liberatus per Titum & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ibid.
eius oratio philosophica ad socios 852.a. eius socij cum ipso cędes mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vatisinatur Vespasiano imperium Romanum 854.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.c
mandata Titi Ioanni Hebraicè nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis ciuitatis frustra obsecrat 965.b
Iosephus Medicaster defectionis autor 1012.f
Iosephi filij Iacobi natiuitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Aegyptum 39.c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Aegypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45.46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri aduentanti occurrit 52.d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historię certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Iosephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
festiuum eius responsum 40..e
vxores & liberi 403.e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333.334. per totum moritur 335.e
Iosue. vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tributa pendere cogit, 320.e
filio Achaze successore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156.a
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapatæ situs descriptus 840.c
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu vrbem repleuerit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845. 846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110.c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
priuatur eo 613.e
Iramus amicitiam cum Dauide init
Irenæus orator 603.b
Iris quid designet 11.a
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Solomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21.e
ducitur sacrificandus 23.a
ducit vxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab vxore ibid.c. moritur 34.e
Isacharis sors 141.g
Isboseth. vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij natiuitas & circumcisio 19.d
Arabum autor est 21.f
ducit vxorem, gignit fil. xij. 22.c.
Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regij generis Iudæus Godoliam interficit 344.b. quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33.c
Israelitę inhumaniter tractantur ab Aegyptiis, necantur, & grauibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Aegypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Aegyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannáq; 72.e
ab Amalecitis pręlio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obuenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amorræos extinguunt 111. per tot. à Madianitorum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananeam, & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa Iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post Iesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prelium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.c. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, sed per Iaphthem liberantur 158.d
cæduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
cæduntur à Palæstinis 208.b
ciuili bello laborant 212.
Israelitę quot annis post Iesum nequiuerint Chananęos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324.g
Itaburius mons 141.g
situs 866.f
Italiæ bella ciuilia 896.d
Ithaciæ seu Hirenes concubinę Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
Ithamari domus priuatur sacerdotio 254.c
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal. & ciuè inuenta 7.d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
Iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
Iudęa latronibus expletur 658.d
Iudęę regio vbi prestantissima 719.b
Iudęę descriptio 833.d
Iudęę nulla pars erat quę non vnà cum Hierosolymis interiret 888.c
Iudæus viuus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolymę 933.d

Iudæi quando primum cœperint appellari 372. b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357. b
impediuntur ab ædificando 360. a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262. f
quando templum absoluerint 366. e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368. f
armati laborant 372. d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376. a
quomodo à Bagose tractati 382. f
quomodo ab Alexandro Magno 385. d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392. b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397. 398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422. a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424. c. summa calamitate constituti post Iudæ casum 425. e
quando primum Romanis subditi 475. c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485. e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum, 433. g. 434. a
Iudæorum sectæ quot 442. d
Iudæi quàm sint religiosi 474. b
Iudęorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561. d
Iudæi seditionem excitant 596. 601. 604 605. 606. 607. 608. per totum
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621. b. 640. a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695. a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649. c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649. e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682. a
Iudæorum 20000. à seipsis contrita 691. a
eorum & alia clades ibidem
Iudęorum cum Syris dissidium 695. g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700. c
Iudęorum epulę ferales 775. a
Iudęorum contra Archelaum accusatio & petitio 781. f
Iudęi Petronio supplicant 791. b
Iudęorum tumultus sub Cumano & calimitas 794. a
Iudęorum & Syrorum seditio circa Cęsaream 797. d
Iudęorum sub Albino Hierosolymis seditio 798. b
alia sub Floro Cęsareę 799. b
Iudęorum dispersio in totum 809. d
Iudęi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810. f
Iudęorum contentio cum Romanis ibidem
Iudęi contra Iudęos in Scythopoli 814. d
Iudęorum Alexandrię occisorum quinquaginta millia 817. b
Iudęorum & Romanorum strages in scenopegiis Hierosolymę 818. e
Iudęorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830. e
Iudęi à Romanis profligantur 831. d. 848. c
Iudęorum clades ab Idumęis facta 882. b
Iudęorum circa sepulturam cura ibid. f
Iudęorum in Massada immane facinus 994. b
Iudęorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995. d
Iudęorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033. a
Iudęorum cura conscribendę historię 1036. a
Iudęorum cur rara mentio in Gręcis historiis 1033. c. 1038. b
eorum apud antiquissimos nomina 1040. g. eorum egressus ex Aegypto mille annis ante Iliacum bellum 1042. a
Iudęorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188. e
eorum leges optimę 1080. f
omnes populi eorum ęmuli ibid.
Iudęorum fides & auxilia contra Aegyptios Rom. prestita 1064
merita Augusti Cęs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribúsque maximis facta 1064. 1065
Iudan Amasiæ regis mater 316. c
Iudas, Iudæi 14. b
Iudę portio in terra Chananæa 141. e
Iudæ natiuitas 30. f
consilium de fratris cæde vitanda 39. b
homo vehemens 46. d
filij tres 52. b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145. e
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249. e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709. c
Iudas Capsæi, vir strenuus 441. d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382. e
Iudas Essæus propheta 713. c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607. d
tumultum excitat 780. a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616. c
eius secta 617. b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983. d
Iudas Iudę filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938. g
Iudas Macchabæus 410. g
Patri in administratione succedit 412. d. Apollonium & Seronem prefectos superat & occidit ibid. e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414. e
itidem Lysiam 415. b
templum purgat & instaurat ibid. d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416. b
Nicanorem cum suis copiis delet 423. f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424. b
cadit 415 e
Iudas Sepphoræi sophista 772. b
Iudas vates 455. b
Iudicum status quis 178 e
Iulia vxor Cæs. Augusti 559 d
Iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 599. f
Iuliani centurionis fortitudo & fatum 947. a
Iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Aegypti s gerit 479. f
amicus & beneficus est in Iudæos 482. a. parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 485. d
occiditur 489 a
Iulij Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Antonium 524. a
occidit eum cum Cleopatra 528. e
Iulius Capella 1000. f
Iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667. c
interficitur & ipse 973. b
Iupiter Olympius 652. e
Iurisiurandi modus 24. f
Izatæ regis filij & fratres Titio supplicant 964. d

L

LAbanus Batuelis filius 15. f
dolose cum Iacobo agit 30. c
persequitur fugientem generum 31. d
Labosardachus Niglasaris filius in paternum regnum succedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407. b
Lacedæmonij cum Iudæis societatem & fœdus faciunt 442. b
Lacedæmonij quando & quemadmodum Romanis subditi 805. e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7. d
Largius Lepidas decimæ legionis præpositus 956. f
Latopolis 65. c
Latronum colluuies Hierosolymis 871. e. 872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694. f. 695. f. 999. f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occisus 653. f. 656. c
Leprosi quatuor Syrorum castra vrgente inedia inuadunt 304. f
Leprosorum conditio 94. c
& quod alcubi sint in precio ib. e
Leuces loci descriptio 988. f
Leui, militum præfectus 1013. b
Leuis natiuitas 30. e
vlciscitur sororis stuprum 34. a
filij ipsius tres 52. a
Leuias traditur 871. g
occiditur 872. a
Leuitę vxor quàm nefande à Gabaonitis tractata 147. c
Leuitæ eius prudentia ib. e
Leuitarum numerus 97. a
Leuitis ac sacerdotibus ciuitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108. g. 109. a
earum ciuitatum nomina 142. c
Leuitæ vsum vestis lineæ impetrant 699. d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94. a
Lex Moysis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata 391. e. 397. c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070. d
Leges Moysis ad mores pietatémque pertinentes 121. a. 122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30. e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036. e
Liberius Maximus iussu Vespasiani Iudęis stipendium indixit 583. d

Lybia dicitur Aphrica 24. d
Libys, Libya 14. a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciant 703.a
longæuit cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occisus 810.f
longini equitis Romani sorte factum 924. c
Longini iuuenis Romani facinus 913.f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15. g
captiuus abducitur 18.a
seruatur de excidio Sodomitarũ 20.d
filiæ cum patre coeunt ibid.f
Loti vxor in salis statuam versa ibid.
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980. b
Machærunta quoque 983. a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille iuuenum interficit 893. a
Luctus tempus 126. d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenses 654. b
luminum festiuitas, & eius institutio 415. e
lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Iudæorum 995. e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
lustrandi populum modus 109.g. 110.a
lustrationis tabernaculi modus 88.e
lydda ciuitas à Cestio exusta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15. a
lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490.d
interficitur à Cleopatra 519.a
lysanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lysiæ committit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Iudęos 413. d
lysias vincitur à Iuda Macchabæo 419.b
occiditur à Demetrio 421.g
lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459. e
lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lysimachi portentosa de Iudæis mendacia confutata 1058. 1059. 1060. 1061 1069. 1070. 1077. per totum

M

MAcedones transisse pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis subditi 806.a
Macedones Aegyptios subiugarunt 1068. e
Macchabæi natu maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083. a
vbi historia Macchabæorum fratrum
Machæra dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 503. d 738. b
Machir, tertij ex fratrib. Macchabęi constantia 1094.b
Macheruntij Romanis persuadent vt præsidio suo decedant 816. b
Machærus quomodo capta à Romanis 982. c. situs eius descriptus 980.c
Macho capta & deprædata 222.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633. b
Madianitarum filię Israelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot.
cæduntur cum suis regibus 117. f
Madianitæ Hebræos subigunt 153.d
cæduntur maxima strage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madæi 13.a
Magnus campus regio 1014. e
eiusque descriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13.a
Magus Aegyptius pseudopropheta triginta millia hominum seduxit 797.a
cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones rerum Iudęos afflixerunt 797. c
Magorum turba in Iudęa 694. g 695. e
Malichus exactionum collector pro Cassio 727. d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e. 728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494. a 733.b
Malchus Arabię rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum, equites mille 834. f
Malichus Iudęorum dux 721.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannęum 476.c
Antipatrum veneno tollit 490
interficitur ibid f
Malthace vxor Herodis moritur 778.e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachases vestis qualis 84. b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542.a
Manahemus Iudę Galilęi fil. Massadam inuadit 811.g. 812.a
velut rex Hierosolymam redit, & princeps seditionis fit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiso Selesmo regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac post à Phullo pace redempta moritur 320. b
Manasses Iosephi filius 44.d.52 b
Manasses in numerum Iacobi filiorum adoptatur 59.e
censetur loco Leui 96. f
Manasse pars dimidia Chananęę 141.d
Manasses Ezecię filius regnum paternum assequitur, impiissimus, & prophetarum occisor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384. b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses trans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 812.e
Mandra, locus 344.f
Mane, quę diei pars 4.c
Manethon Aegyptius historicus 1039.d
eius historię compendium 1039.1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Iudęorum confirmat 1042. a
Aegyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052. a
eius historia emendata ibidem. & 1054. a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061. per tot.
Manna qualis cibus 72.g
Mannęus Lazari ad Titum profugit 941. a
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
Mar locus cur sit vocatus 70. c
Mara quid significet 163.e
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchę fil. 673.e
M. Antonius. quęre Antonius.
M. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956.f
Mardochæus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363. f. 367.d
Mardochæus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Estheræ indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
Mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
Mare vas templi cur sic dictum 261.b
& quam fueris capax, eiusque vius ibid.
Mareone Græcis Samaria 283.a
Maresa vrbs 283.a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comēdentis filium 955.a
Mariamne Agrippæ filia 628.a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, vxor Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
Mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
Mariamme Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Mariammes muris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ pręficitur 676 e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605. e
Marullus pręses Iudææ constituitur 637. c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massatæ castelli situs descript. 986.g.987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphibes pileus 84.e
Maspharis ciuitas, & quid significet 171. g.
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
Matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
Matthias Ioannis filius sacra prophanare renuit, verámque religionem fortiter tuetur 410 g.411.per totum
instructis filiis moritur 412.d
Matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
Matthias Margali sophista 772.b
Matthias pontifex mittitur vt Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 898.a
Matthias Theophili constituitur pōtifex 589 c. priuatur eo munere 597.c
Matthię Boethi mors crudelissima 938.e
Maxilla, locus 161.g.162.a
Mazaca ciuitas 13.b

INDEX

Madabenses Amaræi, Ioannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450. d
Medimnus Atticus & Siculus 100.b
Medi populus 13. a
Medi quòd in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038. f
Megassari facinus audax 935. b
Megasthenes historicus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 575. a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f 192.b. datur alij nuptum 202.a
ridet maritum 220. d
Melchisedecus rex Solymę Abrahamum conuiuio excipit 18.d
Meliis imposuit Pseudalexander 783.e
Memnonis sepulchri descriptio 790.g 791. a
Memphibostus Ionathę filius humanissime à Dauide habitus 223. c
delatus Dauidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Ephesius singulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042. g
Mendæ ciuitas 355.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui aliàs Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patriis legibus 408. d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83. b
Mensæ à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donatæ descriptio 403. d
Mensis anni primus Moysi quis & cur 9. a
Mensuras quis excogitarit 7. c
Meroë vnde dicta 58. f
Mesas, Mesanæi 15. a
Meschus, Meschini 13. b
Mesopotamiæ difficilis transitus 24. f
Mesre, Mesræi 13.f
Mesræi filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
Messala rhetor patrocinatur Herodi 493. g
Messalina à marito Claudio Cæs. ob zelotypiam trucidata 694. a
Methir, tunica pontificalis 84. f
Metilius præfectus à cæde reseruatus 813. d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid. b
Michæas propheta, vulnerare ipsum nolenti male ominatur, 292. e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem coniicitur ibid. g
Achabo interitum prædicit 294.d
Michæas propheta 336. g
Michole vxor Dauidis. vide Melcha
Milesius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462. a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792. g
militis Rom. impudentia quantam cladem Iudæis dederit 691.b
militis Mosaicos libros discerpentis pœna ibid. c
militiæ qui non commodi 129. f
& qui ab ea immunes ibidem. g
& seq.
mina quantum pendeat apud Iudæos 478. c
Minæus Aegypti rex, Memphis conditor 268. f
M. Minucianus 660. a. 671.e
Misael appellatur Misaches 346.a
Misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quò necessitatis peruenerit 300. c
Misenum oppidum 652. c
Mithridates ærarij Cyri præfectus 358.b
Mithridates occisus 473.b
Mithridates Pergamenus Pelusium expugnat & Aegyptios vincit 480. b
eius gesta 714.a
Mithridates quomodo ab Anilęo tractatus, quomodo ab vxore, déque eius victoria 648.d. per tot.
Mnaseas Græcus historicus 1051.a
Moabitæ penitus fracti à Dauide 221.d
Moabitæ & Ammanitæ socij, mutuo sese interimunt 298.e
iterum sternuntur & prædantur 301. d
Moabus, Moabitæ 21. a
Molonis mendacia de Iudæis 1061. d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaismum sit amplexus 685. c
eius regnum 920. c
Monobazus Monobazi filius prorex constituitur 684. f
rex fit 689. e
Mons Samaron, locus 281.b
Montem in alium locum deuolutum 319. f
Mortem præter Dei voluntatem non venire 132. b
Moses, qualis fuerit vir 3.
Moysis natiuitas 55. a
quomodo seruatus 56. b
cur sic vocatus ibid. f
adoptatur à regina 57. b
Moyses diadema regium pedibus calcat ibid. c
præficitur exercitui Aegyptiorum & Aethiopas bello vincit 58. b
ducit Tharbin vxorem 59. b
fugit Aegyptios ibid. c
Raguelis filiab. opitulatur contra pastores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid. f. conspicatur rubum ardentem in Sina 60. b
confirmatur ei liberatio Israelitarum 61. f
edit miracula, nomen Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaothem 61. f 62. 63.
educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65. b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid. e
traducit eos per mare rubrum incolumes 67. d
aquam amaram facit potabilem 70. 71. a. coturnices & manna impetrat à deo 72. e
ex petra aquam elicit 73. f
cum Amalecitis pugnat 75. b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96. g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97 c. Aaroni fratri sacerdotium confert 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum consulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
censet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque necessaria 96. f. mittit exploratores in Chananæam 98. d
Coræ factionem compescit 104. d
eius iustitia 106. f. lustrat populum 109.g. Schonem & Ogem reges delet 111. per tot. Madianitas cum suis regibus cædit 117. e. Iesum sibi designat successorem ibid. g
moriturus quid suis prædixerit 119.b
quas leges præscripserit 120. f
vsque 136
exhortatur Iesum vt in Chananæos exercitum ducat 131.a
nube circundatus disparuit 132.d
lugetur triginta diebus à populo ibidem f
Moyses fabulosè dicitur fuisse leprosus 84.d
vir admirandus 99.f
moseos quinque librorum scopus 1036.f
moses apud manethonem prius Osarsiphus, sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 1053.g. 1054.g
moses Aegyptiis vir diuinus habitus 1056 d. eius tempora quibus vixit descripta ibid.
eius virtus & gesta 1070. 1071. per totum
mosollani Iudæi nobile factum 1049.f
mucheus fert sententiam contra Vasten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuersorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam constuprarit 622.f
murus triginta nouem stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo ædificatus 937. b
musicorum instrumentorum Dauidis regis descriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum partiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

NAamis vxor Abimelechi Bethlemitæ & quid significet 163.c
quomodo Ruthem instituerit 164.b
Naases Ammanitarum rex Hebręos crudeliter tractans à Saulo occiditur 178.b
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabæotes, Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid significet 201.c
moritur ibid. f
Nabla, instrumentum musicum 243.a
nabrodes, qualis vir 11. f. 14.b
nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaum Aegypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 337. d
duces eius qui vrbem Hierosolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142. e
Hierosolyma penitus excindenda, & templum spoliandum, populúmque Babylonem traducédum curat 342. a
Cœlen Syriam ac Aegyptum perdomat 345.c
iudæorũ nobiliumquorundam pueros instituit & castrat ibid. f
somnium, cuius erat oblitus, vult sibi indicari & explicari, quod facit Daniel 346. f. moritur 349. c. gestorum eius repetitio 350. d. posterorum eius finis 352.a
Nabuthus propter negatum regi fundũ lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæsus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. quot habuerit liberos ibid.

Nada-

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occidituque cum omni familia 282. d
Naim vicus 894.d
Nais à Caine condita 7. d
Nais vicus 691. e
Narbathæ regionis situs 799. f
Narbathene toparchia à Cestij equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807. d
Nathan propheta 220. e
mittitur ad Dauidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Ninivitarum 321. a
Nazaræi deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839. g
Necessitate laborantes subleuare hominis decentissimum & deo gratissimum 205. e
Nechias qui & Pharao Sarsam rapuit 928. f
Necheos Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 315. e
captiuum abducit Ioacum filium eius 336. a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336. c
vincit ibid.
Necmias quantum inuenit Iudæos apud Xerxem 371. d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242. e
Nephthalimi natiuitas 30. f
filij eius 52.c
Nephthalitarum sors 142. a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795. g
Neronis imperium quandiu duraturum 893. b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968. e
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudæa 830. a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero. quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 658.f
Neruis cur Iudæi abstineant 33.c
Netiræ & Philippi fratrum sortia facta 844. e
Nicanor perfidus contra Iudam Machabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423. f
Nicanor amicus Titi sagitta vulnerat. 920.g
Nicaule regina Aegypti 269. b
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398. e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563 c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822. d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831. f
iterum fugit 832. a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 811. b
quomodo occisus 886.c
Nigliser Aholamarodachi filius regnum paternum accipit 350. d
Nilus fluuius 5. d
Nilus vsque ad Elephantinem nauigabilis 894. b
Ninum quis condiderit 14. f
Ninus regia Assyriorum 330. d
Nisan, mensis 9.a 64. g. 93.a. 366. f
Nisibis regio 687. e
Nisibis vrbs 644. d
Noba oppidum sacerdotum 195. a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196. f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104. f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989. a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8. c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8. c
eius filij quales 11. d
vini vsus repertor inebriatur 14. e
Norbani interitus 661. e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692. b
& eius gesta 795. c
Nymphidius homo nequiss. 823. c

O

OBadamus arcam hospitatur 2194.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164. e
Obedias, iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286. e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 303. b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 312.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b
superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathę dux 299.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295. f
ex casu moritur 299. b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Ieu perit 309. e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 104. e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495. f
Oges rex excinditur 111. e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334. b
Olipeti mons 695.e
Olurus vicus 891. b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Iupiter 652.e
Onias & Dositheus Iudæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Iaddi filius patri in pontificatum succedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Aegypto ædificat 433 a
Onias Onię fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.e
Oniæ, filij, Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.c
vide Menelaus
Onias Simonis Iusti fil. pont. 393. a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Aegypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064.
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470. d
Oniæ regio 480.d
Ophnes scelestus filius Elis 164. f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo prouenit 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173. d. 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323 a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & perfidem 324. g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893 d. 896. d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armaniæ dominus 15. a
Oza attingens arcam exanimatur 319 g
Ozæ percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Iudæ patre mortuo capit 317. g
natura bonus & gaudens multis dictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

PAcorus rex Mediæ 688. a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985. c
Pacorus Parthorum rex contra Iudæos pergit 730. d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Iudæam ibid.
insidiatur Phasaelo 495.c. 730. g 731. a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494. d
occiditur 503. d
Patina Claudij Cæs. vxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66. g
Palæstinos Sampson vexat 161. c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166. b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170. c
Palæstini cum Iudæis prælianteis nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173.
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189.d

INDEX

denuo redintegrant bellum, sed infeliciter 191. g
Cillanorum agrum inuadunt 197.g
Saulli ditionem inuadunt 199.a
eum cum filijs occidunt 208 e
Palæstinos Dauid superat 219 c
penitus subigit 221 c
Pallas Neronis libertus 696. f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira vrbs 268. f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68. b
Panes propositionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panij pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Pannychis concubina 757 g
Paphlagones populus 13 c
Papinius tribunus 615. c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739 c
occiditur 740. b
Paradisi descriptio 5. b
Parricidium quam graue sit crimen 593. c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcanumque cum Phasaelo captiuos abducunt 494.e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625. b
Paschæ institutio & celebratio 65.a. 93.a 136.b. 602.a
Pasini castrum 15. a
Patriæ causa nihil non faciendum 206. a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622. f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastę fil. Philippi Macedonis interfector 383. c
Peccata vnde maxime nascantur 184. e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60. b
Pecuniam publicam nullam esse Iudęis, quam sacram illorum templi 478. f
Pecuniam votiuam vbi deposuerint Iudæi 644. d
Pedanius legatus 760. e
Pedanij equitis forte factum 952. a
Pelusium vrbs 184 c. 894.b
Pelusium capitur 480.d. 724.c
Pentecostes festuitate Iudæos iter non facere 450. b
Pentecoste vnde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128. a
Persæ populus 14. f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de vxoribus ibid.e
Persarum contra Græcos expeditio 1034. c.
contra Aegyptios 1068. b
Persæ in Asia regnauerunt 1038. f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244. f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 39. f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975. e
Petra magna, locus 198. g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117. e
Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 536. c
Petronius præses Syriæ constituitur 649. f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641. d
Petronij epistola ad Doritas pro Iudæis 675. f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790. c
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791. c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320. d
Phaceias Romelię fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321. d
Phalec quid significet 15. b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanisus Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex a seditiosis constituitur 700. b
Phanuel locus cur sic dictus 33. c
Pharaones cur Aegyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268. f
Pharaothes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17. a
Pharaothis duritas & malitia in Hebręos 61 62. 63. 64. 65. per totum dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67. f
Pharæ filij duo 52. b
Phari insulæ descriptio 894.c
Pharisæorum secta 442. d
autoritas 453.b. 463 e
Pharisæorum secta qualis 585. f
Pharisæi 617. c
Pharisęorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandra ibid.
Pharmuthi mensis 64. g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473. b
Phasaelus Antipatri fil. 723. d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur a Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730. g
occidit sese 732. e
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 56[illegible].a. 606.b 748.b. 779 b. 914.e
Pherorę Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506. a
assequitur tetrarchiam 54[illegible].b
Herodis filiam vnam respuis vxorem ducere 564 b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565 f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & vxor eius accusatur venefitij 587 d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pherorę vxoris insolentia 761.e
Phiala lacus 8[illegible].f
Philadelphensium cum Iudęis dissidium 682.b
Philippus Prolemęi Minnęi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syrię partem imperans Antiochum Cyzicenu superat 459 g. 490.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem a Varo Romam prętmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611 e
calumniatur à fratre Antipatro 747.c
Philippo Herodis filio quę regiones cesserint 782.g
Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 615.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum prefectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eusque gesta 1003.a. 1012 d
filię eius duę in excidio Gamalę seruatę 868 b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo vni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14 c
Philo Iudęorũ legatus à Caligula repulsus 649.c
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudęos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047 g
Philosophorum de Deo discordes sententię 1071.f
Philostephanus Ptolemęi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacrę pecunię custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas pręficitur 116.f. 117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.c
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143. e. succedit patri in pontificatum 14[illegible].b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 116 c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1031.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1041. 1043. per totum
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5 c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619 f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f 620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phuies Phuti 31.g
Physcon Ptolemęi Epiphanis filius 488. a
Pilatus à Tiberio in Iudęam missus 789 c

Cęsaris

Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsa. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban thesauri sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Aristobulum 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Plac dus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occupat 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane,vicus Sydoniorum 700.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071. f.1076. d. Mosen imitatus 1079.b
Plinthines ficus 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon,Ponti regulus 676.d
Polemon circuncisionem admittit & Bernicem ducit vxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510.b 541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus,& quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolyma capit 719.c.720.b
Q Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073.c
Pōtifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872 c
Pontificum & sacerdotum diffidium 696 c
Pontificum iniquitas 698.d.origo, & qui ad eam dignitatem admittantur,quót que fuerint ab Aarone vsque ad finē belli Iudæorum cum Romanis 700.a 701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primū ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ stolæ custodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumeliis 621.b.623.g accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Porcius festus Iudææ procurator,& quæ sub eo sint gesta 696.e. quære festus
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriani milites 668.d
Prætorij in castris Rom.descriptio 835. e
Prandium qua hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 9 6.d
Priscus centurio Ionatham Iudæum sagitta transfixit 953.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis cæsus 820.f
Procymatium vnde dictum,& quomodo extructum 538 f
Procymia 747.e
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960 c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha,domus precationis 1020.c
Protagoras ab Atheniensibus vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundū & omnia regnat 355.a
Pseudalexandri gesta 612 c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277 .b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator a Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph.moritur 407.g
Ptolemęus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Iosephum 402. c
Ptolemæi Euergetis gesta post captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503 c
Ptolem.Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Aegyptum occupat & Hierosolyma 388.a
traducit Iudæos in Aegyptum 388.d
eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabbati 1050.d. liberalitas & beneuolentia erga Iudæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 452 d
dissidens cum matre regno priuatur 452.g.456. .obsidet Ptolemaidē 457. d.Asochim oppidum capit, Alexandrúmque Iamnæum vincit, & quanta eius sæuitia 458.a
Ptolemæus Mēnæus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472 a
Ptolemæus Mennæus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus t.
Iudęos in Aegypto seruientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curauit 389.vsque 397
Ptolemęus Philometor Ptolemęi Epiphanis 408.a.succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436 e
duobus diadematibus coronatur simul,vinciteque Alexandrum, & moritur 45e.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ vxoris liberalitas erga Iudæos 1064.c
Ptolemæus Philopator 398 g
moritur 407.g
Ptolemæi Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Asamonæi gener socerum occidit , & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Aegypti reges 222.a
Ptol.vnde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus 790.f
Ptolemais duo millia Iudæorum apud se habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri fictentis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum vxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli vrbs 632.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares. vide Petephrés
Pythagoras Samius æmulatus Iudęorum scripta 1046.f
multas Iudæorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum stoicorum de diuina natura sententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ solis sublatæ à Iosia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriæ præfectus 602. c. cognoscit causam Antipatri 590. vsque 594. & inde seditiosos Iudæos expugnat 609.b
Quirinius ab Augusto mittitur ad censendam Iudęam & Syriam 616.b

R

Rabatha ciuitas 111.f
Rabatha capta diripitur . 228.b
Rachabe speculatores Hebræorum tuetur à vi Chananæorum,& securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit , & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29 b
æmulatio erga sororem 30.f
mariti complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15 c
Raguel, qui & Ietheglæus , sacerdos , filiam suam Moysi adoptato tradit vxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur , & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha ciuitas 165.b
Rasacis Senacheribi copiarum præfecti insolentia 328 c
ipse cum exercitu diuinitus deletus 330.d
Rasces Damascenorum rex Achazem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 320.d
Rebecca Batuelis filia 15.f.petitur in con-

nubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.e
Receme vrbs quæ aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non vxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu durauerit apud Iudæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignauis 206.d
Regibus subditi quæ ferant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphatæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Salomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas vrbes condiderit 278.b
item arma comparauit, fœderibúsque suum auxit regnum, & ductis xviij. vxoribus liberos gignit, ádque impietatem deficit ibid.
dedit vrbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis ærea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano creuit & floruit 975.a
Romanorum in Iudæos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudæos affecerint 485.e. & inde
Romanorum diffidium inter se 427.b
Romani Germanos captiuos vbiq; circunduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti à Iudæis 809.f
Romanorum stratagemà in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in seruis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Giscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, eiúsque partem maximà diruunt 913.d
cum Iudæis acriter confligunt ibid. & 625 d.
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudæorum reuereri 927.f. per legem Iudæorum multa de suis moribus derogasse 930 d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudæis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, aliàs Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c
se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macharuntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

SAba Aethiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabæus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Dauid 238.b
Sabas, Sabæi 14.a
sabathes, Sabathæi ibid.b
sabactas, Sabacteni ibid.
sabarthes Commentariensium princeps 242.f
sabba mensis 110.c
sabbæus orator supplicio addicitur 434.c
sabaticus annus 486.f
sabbaticus amnis à Tito spectatus 976. c
sabbatum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
sabbatum magno malo obseruatum 411. d negligendum aliquando ibid. & 428.d
sabbion Alexandram Herodi prodit 321
sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudæos propter auaritiam suam 779.f
sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902. e
sabuchadus eunuchus indicat regi, crucé in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi suspendio 379.g
saccheus transfiga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
sacerdotum castitas & connubium 95.e
sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
sacerdotum immunitas 53.b
sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
sacerdotum nobilitas apud Iudæos 1036.a
nuptiæ ibid.
sacerdotibus quæ cedant 109.a
sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92 93.94 per totum
sacrorum scribæ 54.e
sadæus Xerxis præfectus 371.e
sadocus pontifex constituitur 222.g.241. f.250. e.
saddocus nouas res molitur 616.c
sadducæorum secta 442.d.617.c.784.g
salampso Herodis filia 627.f
salmanasar Cuthæos in Iudæam transfert 345.e.364.g
salmanasaris contra Israelitas vict. 359. a
salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. marti defuncti 456.b
salome quæ Iuliæ Augusti coniugi testamento reliquerit 789.a. eius reditus erant sexaginta talenta 783.b
salome Antipatri filia 723.d. soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri 517.b. alteri marito Costobaro repudij libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earũ vxores 553.e 594 f. accusatur Herodi 566 b. Alexæ iungitur connubio 583.b
salome vxor Herodis moritur 619.a
salomon promittitur Dauidi successor & templi extructor 220.g
nascitur 227. g. instruit cum patet 246.b. constituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus se de hostibus fit vltus 254.b. regis Aegypti filiam ducit vxorem 255.c. petit à deo & accepit sapientiam ibid. e. controuersiam mulierum duarum diiudicat 250.d. toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam 256. f. conturationes & incantationes composuit 257.f
eius cum Iromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & concessio 258. 259. per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcã cò transtulerit 259. vsque 266. somnium videt & regiam extruit cum domo reginę 265. g. 266. quibus donis remunerauerit Iromum 1042. d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.c
ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali satellitio stipatus incesserit ib.g
quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores n c c. & concubinas c c c. 272.d
prædicitur ei filium ipsius pœnas pro se daturum ib. multis hostibus à deo excitatis infestatur 275.a
moritur Roboamo successore regni relicto 274.e
quo tempore ædificauit templum Hierosolymis 1042 b
Salpadis filiarum hæreditatis ius 118.f
Saltus regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samæas vir iustus accusat Herodem, & vaticinatur Iudæis mala imminentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria quæ Mareone vnde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 451.e
Samaria vrbs. vide Sebaste 531.b
Samariæ regionis descriptio 833.d & quid à Iudæa discreper ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Iudæos 36.b
accusantur apud Darium ib.c
Samaritæ Iudæos infestant 401.a
Iudæos se esse negant agentes feliciter 410.a
Samarita diffidium cum Iudæis propter templum 431.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudæorum diffidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gesta eius 160.d
Samuelis natiuitas & prophetia 165.c
consilium de libertate recuperanda 111
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175. d. ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem peritum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185. d. Dauidem vngit regem 186.e
moritur 200. b. ab inferis reuocatur per ventriloquum 204.e

Sana-

Sanaballetes Dirij præfectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit a Dario, Manassi templum & sacerdotium cõfert, moritúrque 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis efus in erdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 313 g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus sterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 731.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g.226.a
Sardonyches xii. cum vestitu pont. 90 a
quibus inscripta sunt nomina filiorũ Iacobi, in Essene 85.d
quæ virtus eis insit & quando cessarit 90.b
Sarmatæ Istrum transgressi præsidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas peruastant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.761.b
Saturninus Syriæ præses 571.c
eius sententias in filios Herodis 578.d
Saulus asinas patris quærens à Samuele rex constituitur 175.c.176.f
quãm decora fuerit statura 174.e
vincit Ammonitas 178.a
Palæstinos superat & aram extruit 181. f. quot liberos habuerit 183.b
Amaleeitas delet, & regi parcens peccat 185.a
regno exuitur 186.a
numine priuatur, & fit dæmoniacus 186.g.187.a. commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitæ ipsius 190. a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a
consulit ventriloquam 204.c
fortitudo eius 205.g.206.a
cadit vnà cum suis filiis in prælio 208. f. ipsius progenies datur ad supplicium Gabaonitis 242.a
eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præses missus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33 e
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. à Græcis qui Pontum nauigant cogniti 1038.f. Anacharsim à Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856. g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Iudæorum tredecim millia perfidiosè interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.e
Sebaste conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebasteni, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. portus 768.d
à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, sed frustra ibid. c. expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudelitérque tractatur 341.c. moritur 343.a
sedecias pseudopropheta cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
sehon rex negato Hebræis transitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
seianus Neronis insidiãs occiditur 632 d
Seir quid significet 632.d
selene, aliàs Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
selesmus Iabessi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnũ occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyzicemo belligeratur eúmque necat 459.g vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
seleucus Asiæ rex opes Iudæorum sacerdotio auxit 1087.a
seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudæis exhibuerit 398.b
seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
semechoniti lacus descriptio 863.b
semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d occiditur 255 b
senaar campus 12.c
senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328 a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filiis senioribus occiditur 330.d
senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
senatus contra Claudium in Capitolio conuenit 792.c
senatus Romani & plebis dissidiũ 671.c
senis cuiusdam magnanimitas 503.a
senis cuiusdam seueritas 737.b
senius Gallus Syriæ præses 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
sephoris vrbs Galilææ 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio absumitur 609. b.781.a
sephoris cũ tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
sepphoris ciuitas Galilæę maxima 832.e
sepphoritæ à seditiosis molestãtur 1000.e
sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
sepphoritæ à Iosephi militibus spoliantur. prædáque redditur 828.e
sepphoritæ Ptolemaidem ad Vespasianũ pacati veniunt 832.c
septimus annus 711.c
septimi anni remissio 96 b
septimi diei obseruatio 719.f
septuaginta interpretes legem tantũ Iudęorũ in Grecã linguã transtuliſſe 2.d
septuaginta interpretes legis trãsferendę causa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403 a. quomodo excepti & tractati 395.396 397. per totum
serebæus dux Iudæorum Babylonem deducendorum Hierosolyma. 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052 c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Cæsar præses Syriæ 483.d 725 g interficitur a Cæcilio Basso 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpositus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarij vnde dicti 697.a eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palãm latrocinantur 591.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Dauidi à Saulo 203.d
diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386 c
Sicimæ captæ & solo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid perierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis scientiæ quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam præstant Iudæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberiensium dux 1005.c.1019.f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscaleni scribit 816.c
Silo dux Roma. exercitus 500.a.734.e
corruptus deprehenditur 500.c. 735.d
Silus vrbs 140.d
Simeonis natiuitas 30.e
vindex ingenium, filij sex 52.a
Simeoni quæ terræ portio cesserit 141.e
Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145.c
Simonis Asamonæi filij gesta 710.d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537.c
priuatur sacerdotio 589.c
Simon Camithi annuum pontificatum administrat 619.c
Simon Canthara constituitur pontif 675. c. priuatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Essæus Herodi somnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ sectæ sophista erat ib.
Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024. a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron inuadit 819.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 819 a
cum latronibus qui erant Massadæ, Idumæam populatur ibid. b
ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894. a. eius gesta ibidem & 895. 896. 897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931. f. 932. g. 938. e. 846. c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607.g.608.a

Simon Iustus pontifex 392.a.401.b
407 d eius filij tres, omnes pontifices 408 c
Simon Mat hes Matthæi fil. 410.g
strenuè iuuat fratrem Ionatham 429.a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416.e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784.e
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b.91.e
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14.d
Sis, nomen cliui, & quid significet 298.c
Sisa Dauidis sit Scriba 222.g
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358.c
conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chethræus strenuè pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causæ 1079.e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e
excidium ipsorum 20.c
Sodomiticæ terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Soganc & Seleucia rebellant 863.b
earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527.g
interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f
eius animosa oratio ad Iacobum filiũ natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Maccabæorum laudes 1097.1098.& seqq. eius immania supplicia & insignis toleran. 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d.278.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces vnde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772.a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d
Hierosolymis discedit 508.a
quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b.685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodiat 544.e
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a 695.g.696.a
ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241.f
Susacus Aegyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222.c
contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hierosolymam in deditionem accipit, templúmq; spoliat ac thesauros Solomonis auferet 279.d
& quomodo imbelles notauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio frustratur 566.e
latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f.571.d
defert Cæsari Herodem 571.g.572.a
accusatur apud eundem per Nicolaũ, & damnatur capitis 576.b.577.b
iterum accusatur 586.g.587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Dauidis imperio 222.b
Iudæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a
Iudæorum ciuitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g.650.a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696.a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quę à Iudæis vastabantur 813.g
Syrorum auaritia & crudelitas 940.a
Sysares dux Iabini exercitus quomodo occisus 153.b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82 83
Tabernaculi institutio & extructio 98.e
eius interpretatio 86.f
illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum festiuitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83.e
Tanis Aegypti vrbs 17.d
Tarichearum situs 817.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e
auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881.a
Templum in Garizin extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthęorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a
exordium & tota cum vasis descriptio 259.c.260.261.262. per totum
templo absoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosol. instauratur 364.f 365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Iuda Machabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f. 916.917.918. per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g.
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066.
ianuarum descriptio 1067.c
Tephthæi Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 891.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 168.f
Thæno Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Abesalomi germana 218.f
stuprattur à fratre Amnone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum 145.b
toparchia 890.d
Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15. c. migrat Carthas ibidem moritur ibid.
Tharsices Aethiopum rex 330.a
Tharsus. Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ib.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblatę Agrippę aquę quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b.294.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannęi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 678.b
Theophilus Græcus Iudęorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudęorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Atheniensium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas pręstigiator seducit Iudęorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri ananculus 766.c
Theudio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus. Thobeli populus 14.b
Thobię filij Antiocho Epiphani autores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomęus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 14.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 1066.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1058.f
Thucydides in multis tanquam falsi accusatur 1051.b
Thuri, mensis 149.b
Thygrammes, Thygrammęi 7.c
Tiberias vrbs 1014.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1008.e
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 859.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda reddita 818.f

Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690 b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius. vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619. b. Isiacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065.
Timaus rex Aegypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpéque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintædecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848. a
Iotapatam capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seqq.920. 921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931.f.& seqq.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936.937.per totum. 944. vsque 954.955. f. vsque 960. 962 vsque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 813.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis, descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector cohortem Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadē missus vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c
Tryphonis scurræ dictum in Hyrcanum 405 g
Trypho tonsor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris: Floro pecunia corrupti 819.
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios 325.
Tyrij Iudæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quantoipsi malo fuerit 575e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Iosephi 407.e
Tyrus quando condita 255.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus à Vespasiano vt populum conciliaret 89.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
eius generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum ex bellum Izatæ indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Iudæa 710.f
Varus Agrippæ iunioris regiæ præfectus eiúsque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815 g
Vaste regina vxor Artaxerxis 373 d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 128. b
Venditius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204 c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potēcia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030 a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta eius in Iudæa passim habentur 837 838.vsque 845. 850.851.852. 853. 854. 855 856.857.858 & 860.861. vsque 870. & 885.vsque 902.
Vespera, quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96. a
Vicus in Galilęa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 813.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360 g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præses Iudæis impetrat rursus stolæ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Iudæos 624.c
exuitur prouincia 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d. 902.d. mors ibid.
Vitellij victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio Primo obuiam mittit 901.f.
exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
eius sententia in Herodis filios 578.e. 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Vses Damasci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus mensis 9. a. 64. g. 93. a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367. f. 368.369. 370. 371.372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

Zabadis magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. filij 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio diropta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuersa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius seipsum exuit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscēs & Moysi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali consilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 813.d
Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidit Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.e

Zelotæ insidiis vxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt ibidem c
Zelotarum dominatio, causa excidij Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986.e. eorum immania supplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphensium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor rufulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefecit 362.e
reducit Hierosolyma dimissus a Dario Iudæos, eisque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 36. d.363.f

FINIS.